O mie si una de nopti

Vol 6

O MIE ŞI UNA DE NOPŢI
Volumul VI

(Nopţile 316-393)

Text integral
Traducere şi note de Haralambie Grămescu

Textul actualei versiuni reproduce ediţia *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959, şi cu traducerea în limba germană *Tausend und eine Nacht*, aus dem Arabischen übertragen von *Max Henning*, Druck und Verlag von Philipp Reclam Jun, Leipzig, 1895.

Şi cum era cea de a trei sute şaisprezecea noapte

…micuţa Doniazada, odată isprăvită treaba sultanului cu Şeherezada, strigă din ungherul unde sta ghemuită:

— O, sora mea, mă rog ţie, ce mai aştepţi ca să începi povestea cea făgăduită cu frumoasa Zumurrud şi cu Alişar, fiul lui Glorie?

Iar Şeherezada, zâmbind, răspunse:

— Nu aştept decât îngăduinţa sultanului acesta bine crescut şi hăruit cu purtări alese!

Atunci sultanul Şahriar grăi:

— Poţi!

Şi Şeherezada spuse:

POVESTEA CU FRUMOASA ZUMURRUD ŞI CU ALIŞAR

Se povesteşte că în vechimea vremilor şi în trecutul vârstelor şi al clipelor, în ţara Khorassanului, era un negustor tare bogat, pe care îl chema Glorie[1] şi care avea un fiu, frumos ca luna plină, pe care îl chema Alişar.

Or, într-o zi, Glorie, negustorul cel bogat, de mult tare înaintat în vârstă, se simţi smreduit de boala morţii. Îl chemă la sine pe fiul său şi îi spuse:

— O, fiul meu, iacătă că este tare aproape sorocul ursitei mele şi aş vrea să te povăţuiesc cu o povaţă!

Alişar, mâhnit rău, spuse:

— Şi care este povaţa, o, taică al meu?

Negustorul Glorie spuse:

— Te povăţuiesc să nu legi chelemet şi să nu te încârduieşti cu nimenea, întrucât lumea este asemenea cu un fierar: dacă nu te arde cu focul de la covălia lui ori dacă nu-ţi scoate un ochi sau pe amândoi cu scânteile de la nicovala lui, negreşit că are să te înăbuşe cu fumăria lui! Şi-apoi a spus poetul:

Nu te-amăgi cumva să crezi
Că-ai să-ntâlneşti pe neagra cale
Prieten credincios atunci
Când soarta dă să te prăvale!
Singurătate, numai tu,
O, scumpă sihăstrie-adâncă,

Îi dai celui ce te-a-ndrăgit
Puterea ceea ca de stâncă
De-a ţine pururi drumul drept
Şi de-a deprinde cât mai bine
Dibaciul meşteşug: să n-ai
Încredere decât în tine!

Un altul a spus:

Lumea, cât va fi să fie,
Are numai două feţe!
Cine ştie să le-nveţe,
Prinde-nvăţătura vie:
Una al vânzării preţ e,
Alta-i hâda viclenie![2]

Un altul a spus:

Deşertăciuni, prostii şi fleacuri
Pe lumea asta-s din belşug
Dar dacă-ţi scoate-n cale soarta
Un om ales, fă prieteşug cu el,
Căci cu asemeni prieten
Se-nvaţă-al vieţii meşteşug!

După ce auzi atare spuse de la tătânele său pe moarte, tânărul Alişar răspunse:

— O, părinte al meu, îţi sunt ascultător şi supus! Ce mă mai povăţuieşti?

Şi Glorie negustorul spuse:

— Fă binele, dacă totuşi îţi stă în putinţă. Şi nu aştepta să fii răsplătit în schimb cu vreo mulţumire ori cu vreun bine asemenea. O, fiul meu, nu avem, vai, prilejul să săvârşim binele în fiecare zi![3]

Şi Alişar răspunse:

— Ascult şi mă supun! Da acestea îţi sunt toate poveţele?

Glorie negustorul spuse:

— Să nu iroseşti avuţiile pe care ţi le las: nu vei fi preţuit decât în temeiul a ceea se află sub puterea mâinii tale! Că şi poetul a spus:

Pe vremea când eram sărac
Niciun prieten nu aveam –
Şi-acuma iacătă-i cum vin
Să-mi fie oaspeţi la bairam!

Ah, câţi duşmani mi s-au făcut
Prieteni, şi tot vin s-apuce!
Şi câţi duşmani mi-aş căpăta
Când bogăţia mi s-ar duce!

Apoi bătrânul urmă:

— Nu da la spate sfaturile oamenilor păţiţi, şi nu socoti cumva că e zadarnic să ceri sfat de la cel care poate să te sfătuiască; căci poetul a spus:

Să nu faci doar cum judeci tu –
Mai cere şi-altuia un sfat!
Căci, fie sfatul bun ori nu,
Mai bine-i să fii cugetat:
Când numai ochii vrei să-ţi vezi,
Ajunge-o singură oglindă,
Dar dacă vrei să-ţi cercetezi
Şi ceafa, ca să ţi-o cuprindă
Se cere-atunci să te perinzi
În apele-a două oglinzi![4]

Pe deasupra, fiul meu, mai am să-ţi dau cel de pe urmă sfat: Fereşte-te de vin! El este pricina tuturor relelor. El poate să-ţi fure minţile şi să te facă un lucru de râs şi de batjocură[5]. Iacătă acestea sunt poveţele mele de pe pragul cel de pe urmă. O, copilul meu, să-ţi aduci aminte de vorbele mele! Să fii un fiu strălucit! Şi binecuvântarea mea să te însoţească în viaţă!

Şi Glorie, negustorul cel bătrân, după ce grăi astfel, închise o clipită ochii şi se cufundă în sine. Apoi îşi ridică degetul arătător în dreptul ochilor şi îşi rosti mărturisirea de credinţă[6]. După care se săvârşi întru mila celui Preaînalt.

Şi fu plâns de fiul său şi de toţi ai lui; şi i se facu o înmormântare la care veniră şi mari şi mici, şi bogaţi şi săraci. Şi, după ce fu băgat în pământ, i se scriseră stihurile acestea pe piatra de pe mormânt:

Ţărână-am fost, şi mi s-a dat vieaţă,
Şi duh am căpătat, şi-acuma iar
Tot în ţărână m-am întors, de parcă
Nici n-aş fi fost decât ţărână doar.

Şi iacă-aşa cu negustorul Glorie. Da cât despre Alişar, fiul lui Glorie, iacătă:

După moartea părintelui său, Alişar se ţinu mai departe de negustorie în prăvălia cea mai de seamă din suk, şi urmă cu sârg poveţele părinteşti, mai ales în ce privea legăturile cu semenii săi. Da, chiar când se împlini un an şi o zi, ceas la ceas, se lăsă ispitit de băieţii cei telpizi, nişte pui de lele, lepădături fără de ruşine. Şi se încârdui cu ei pătimaş, şi le cunoscu pe mamele şi pe surorile lor, nişte stricate şi nişte odrasle de căţele. Şi se afundă până la gât în dezmăţ, şi se înecă în vin şi în risipă, pe o cale cu totul potrivnică drumului cel drept. Întrucât, nemaifiind într-o stare de minte teafară, îşi făcea atare socoteală ticăloasă: „De vreme ce taică-meu mi-a lăsat bogăţiile sale, se cade să mă şi folosesc de ele, ca să nu le mai dau de moştenire altuia după mine! Şi vroi să mă bucur de ceasul şi de desfătarea care trece, căci doar nu am să trăiesc de două ori!”[7]

Or, chibzuiala aceasta îi izbuti atâta de bine, şi Alişar urmă atâta de statornic a înnădi ziua cu noaptea la căpătâile lor, fără a precupeţi nicio sminteală, încât se văzu curând adus să-şi vândă şi prăvălia, şi casa, şi lucrurile din casă, şi toate hainele; şi nu îi mai rămaseră decât numai straiele pe care le avea pe el.

Putu atunci, cu deplină limpezime, să-şi vadă lămurit toate rătăcirile şi să ia aminte ce minunate fuseseră sfaturile părintelui său, Glorie. Prietenii pe care îi cinstise sărbătoreşte, şi la uşa cărora se duse să bată rând pe rând, toţi găsiră câte vreun temei oarecare ca să se descotorosească de el. Încât, ajuns acuma la marginea cea mai de pe urmă a sărăciei, fu nevoit, nemâncând nimic din ajun, să iasă din hanul cel nevolnic în care se aciuase şi să cerşească din poartă în poartă, pe uliţe.

Pe când bătea aşa drumurile, ajunse la meidanul târgului, unde văzu o mulţime mare strânsă ciotcă. Se simţi ispitit să se apropie şi el, ca să ia seama despre ce se petrecea, şi văzu, în mijlocul roatei alcătuite din negustori, din misiţi şi din cumpărători…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute şaptesprezecea noapte

Spuse:

…văzu, în mijlocul roatei alcătuite din negustori, din misiţi şi din cumpărători, o roabă albă şi tânără, zarifa şi nurlie la boiu: un mijlocel ca de cinci palme, şi nişte trandafiri drept obrăjori, şi nişte sâni bine alduiţi, şi ce dindărăt! Încât i se puteau potrivi, fără teamă de greşeală, stihurile poetului:

Ea s-a ivit din matricea curată
A frumuseţii fără de cusur:
Nu-i nici prea mică, nici prea mare nu e,
Nici grasă şi nici slabă, şi-mprejur
Rotunduri de bostan şi de gutuie.

Aşa-ncât însăşi Frumuseţea arde
De dragul frumuseţii ei ce-mbie
Prin străveziu-i văl prin care-şi cerne
Sfiosul chip, cel plinul de mândrie.

Obrazul ei e însăşi luna; boiul:
Mlădiţă-i, legănată-n vânt uşor;
Iar răsuflarea-i e mireasma dulce
A bobului de musc desfătător.

Făcută pare din mărgăritare
Topite! Mădularele ei sunt
Atâta de lucii, că se-oglindeşte
În ele luna de pe chipu-i blând,
De par şi de-a fi un şir de lune.
Dar care grai ar fi vreodată-n stare
Şi care limbă s-ar pricepe-a spune
Lumina strălucind ca o minune
A-ntregii ei făpturi strălucitoare?

Când îşi aruncă privirile asupra copilei cele frumoase, Alişar rămase uluit până peste marginile uluirii, şi, fie că înlemni de minunare, fie că vru să-şi mai uite o clipită nevolnicia la priveliştea frumuseţii, se băgă şi el printre lumea strânsă care se şi pregătea pentru vânzare. Iar negustorii şi misiţii ce

se aflau acolo, şi care încă habar nu aveau de lefteria lui, nu se îndoiră nicio clipită că n-ar fi venit acolo spre a-şi cumpăra vreo roabă: că îl ştiau tare bogat din moştenirea de la tătâne-său, starostele Glorie.

Ci numaidecât lângă roabă veni să stea starostele misiţilor şi, pe deasupra capetelor bulucite, dete glas:

— O, negustorilor, o, stăpâni de bogăţii, deschizătorul porţii mezatului nu are de răspuns la nicio împotrivire! Cutezaţi dară! Iacăt-o dinaintea voastră pe crăiasa tuturor lunelor, mărgărinta mărgărintelor, fecioara cea plină de sfioşie, hanâma Zumurrud, ispita tuturor jindurilor şi grădina tuturor florilor! Deschideţi mezatul, o, voi cei aci de faţă! Nicio împotrivire la deschiderea mezatului! Iacătă dinaintea voastră crăiasa tuturor lunelor, fecioara cea plină de sfioşie Zumurrud, grădina tuturor florilor!

Îndată, dintre negustori, careva strigă:

— Deschid eu la cinci sute de dinari!

Un altul spuse:

— Şi zece!

Atunci un bătrân scălâmb şi hâd, cu ochii albaştri[8] şi şaşii, pe care îl chema Raşideddin, strigă:

— Şi o sută!

Da un glas spuse:

— Şi zece!

Da pe clipă bătrânul cel cu ochii albaştri şi atâta de urâţi săltă dintr-odată preţul strigând:

— O mie de dinari!

Atunci toţi ceilalţi cumpărători îşi ferecară limba şi puseră tăcere. Iar crainicul se întoarse înspre stăpânul tinerei roabe şi îl întrebă dacă preţul dat de bătrân îl mulţumeşte şi dacă urma să încheie mezatul. Şi stăpânul roabei răspunse:

— Eu primesc. Da mai întâi trebuie ca şi roaba mea să se învoiască, întrucât i-am juruit că nu am s-o dau decât unui cumpărător de care să-i placă. Aşa că trebuie să-i ceri învoirea, o, misitule!

Şi misitul se duse la frumoasa Zumurrud şi îi spuse:

— O, crăiasă a Iunelor, ai vrea să fii a acestui bătrân, şeicul Raşideddin?

La vorbele acestea, frumoasa Zumurrud aruncă o privire asupra celui pe care i-l arăta misitul şi îl găsi întocmai precum l-am zugrăvit mai înainte. Atunci copila se întoarse cu o schimă de scârbă şi strigă:

— Au tu nu ştii, o, staroste al misirilor, ceea ce spunea un poet bătrân, măcar că nu era atâta de scârbavnic ca acesta de aici? Ascultă dar:

Eu o rugai: „Dă-mi, scumpo, doar un sărut de vrei!”
Nici ură şi nici milă nu fu-n privirea ei,
Nici ură şi nici milă nu fu – doar nepăsare.
Şi mă ştiuse totuşi că sunt un om cu stare.

Ştia că-s om cu stare. Şi, totuşi, vă spun că
Din colţul gurii-aceste cuvinte-mi aruncă:
„Nu-mi place coama albă pe-o frunte veştejită,
Nu-mi place între buze o zdreanţă ponosită!”

Când auzi stihurile acestea, misitul îi spuse frumoasei Zumurrud:

— Pe Allah! nu te învoieşti, şi pe bun temei! Şi-apoi acesta nici nu e un preţ, o mie de dinari! Faci zece mii, după apreţuirea mea!

Pe urmă se întoarse înspre mulţimea de cumpărători şi întrebă dacă nu dorea un altul roaba la preţul la care se ajunsese. Atunci un negustor păşi înainte şi spuse:

— Eu!

Şi frumoasa Zumurrud se uită la el şi văzu că nu era deloc hâd ca ghiujul de Raşideddin, şi că ochii lui nu erau nici albaştri, nici şaşii; da băgă de seamă că îşi vopsise barba în roşu, ca să aibă un chip mai tânăr decât era. Atunci se minună:

— O, ce ocară! să căneşti şi să roşeşti aşa chipul bătrâneţii!

Şi, pe loc, ticlui stihurile acestea[9]:

O, tu cel ce râvneşti acum la mine,
La chipul meu cu frumuseţi depline,
Boieşte-te cât vrei, şi mult şi bine,
Cu orişice vopsea socoti că ţine,

Tot n-ai să-ascunzi ce-ţi este de ruşine!
Degeaba te vopseşti! Rămâne-n tine
Ceea ce ţi se pare că venin e!
Schimbi barba – da sărmanu-ţi chip se-aţine
Sperietoare pentru fiecine!

Şi-o clipă numai dacă te priveşte,
Femeia-nsărcinată se sterpeşte!

Când auzi şi stihurile acestea, căpetenia misiţilor îi spuse frumoasei Zumurrud:

— Pe Allah! adevărul este de partea ta!

Da, întrucât nici a doua strigare nu fu primită, păşi înainte un al treilea negustor şi îi spuse misitului:

— Dau eu preţul. Întreab-o dacă mă vrea!

Şi misitul o întrebă pe copila cea frumoasă care se uită atunci la insul cu pricina. Văzu că era chior şi pufni în râs, spunând:

— Păi da tu nu ştii, o, misitule, vorbele poetului despre omul chior? Ascultă dar:

Prietene, mă crede, niciodată
Să nu te faci tovarăş cu un chior;
Fugi de privirea lui înnegurată
Şi de mierosu-i glas amăgitor!

Aşa-i de păgubos să-l ai pe-aproape,
Încât Allah n-a pregetat să-i ia
Un ochi, pentru ca nu cumva să scape
Vegherii noastre-nfaţişarea-i rea.

Atunci misitul i-l înfăţişă pe un al patrulea târgoveţ şi o întrebă:

— Pe acesta l-ai vrea?

Ea îl cercetă şi pe acesta din urmă şi văzu că era un omuleţ mărunţel cu o barbă care îi atârna până la buric; şi fata spuse pe dată:

— Cât despre bărăbărie ăsta, iacătă cum l-a zugrăvit poetul:

Câtă mai barba – ca o buruiană
Zadarnică, netrebnică, plăvană!
Ori ca o noapte, iarna, necurmată:
Tristă, şi tare lungă, şi-ngheţată!

Când văzu că niciunul dintre cei ce se înfăţişau înşişi s-o cumpere nu-i era pe plac, misitul îi spuse frumoasei Zumurrud:

— O, stăpână a mea, uită-te la toţi negustorii şi la toţi cumpărătorii aceştia de spiţă aleasă, şi arată-mi-l pe acela care are norocul să-ţi fie pe plac, ca să

mă duc să te înfăţişez lui spre cumpărare!

Atunci copila cea frumoasă îi cercetă rând pe rând pe toţi cei de faţă cu cea mai mare luare-aminte şi privirea îi căzu într-un sfârşit asupra lui Alişar, fiul lui Glorie. Iar înfăţişarea flăcăului o şi pârjoli pe clipă cu dragostea cea mai aprigă; întrucât Alişar, fiul lui Glorie, chiar că era de o frumuseţe până peste fire, şi nimenea nu putea să-l vadă fără să se simtă răpit înspre el cu înflăcărare. Aşa că tânăra Zumurrud se grăbi să i-l arate misitului, şi spuse:

— O, crainicule, pe flăcăiandrul acela mi-l vreau, cel cu obrazul gingaş şi cu boiul mlădiu; întrucât îmi pare desfătător, şi de sânge ispitit, şi uşor ca adierea de miazănoapte; şi despre el a spus poetul:

O, flăcăiandrule, cei care
Văzură frumuseţea ta,
Pe urmă cum de-au fost în stare,
Bieţii de ei, a te uita?
Cei ce se plâng de chinul vieţii
Pe care-n pieptul lor l-ai pus,
Să nici nu se mai uite, bieţii,
La chipul tău ce-i mai presus!
Acei ce vor să se ferească
De vraja farmecelor tale,
De ce nu vin să-ţi învelească
Frumosul chip sub strai de jale?

Şi tot despre el un alt poet a spus:

Stăpâne, pricepe! Cum dar
Să nu fii iubit cu amar?
Mijlocu-ţi nu-i zvelt şi mlădiu?
Grumazu-ţi nu e argint viu?
Pricepe; stăpânei Iubirea
De haruri de-acestea e-n firea
Acelora mult-înţelepţi,
Cu gusturi alese şi drepţi.
Stăpâne, flăcăule-al meu,
Mi-s ochii la tine mereu
Şi toate puterile-mi par
Topite în dorul de jar.

De-mi stai pe genunchi, mi se pare
Că ţin o povară prea mare;
Iar dacă te duci, lipsa ta
Îmi pare-o povară mai grea.
O, tu, cu privirea de foc,
Eşti moartea mea însămi pe loc.
Dar nu este lege pe lume
Să-ndemne la moarte anume.
Ah, inima fie-ţi duioasă
Precum ţi-e făptura frumoasă!
Şi dulce privirile-ţi fie,
Ca faţa ta blândă lucie!

Un al treilea poet a spus:

Obrazu-i e rotund şi plin!
Saliva-i lapte dulce-n gură,
Şi-i leac la boală şi la chin!
Privirea-i e un vis ce-i fură
Pe prozatori şi pe poeţi!
Desăvârşita lui făptură
Pe arhitecţi îi lasă beţi!

Un altul a spus:
Vin fermecat e-a gurii lui licoare,
Profum de ambră-i dulcea-i răsuflare
Iar dinţii-i boabe sunt de camfră tare!
De-aceea Ridvan, straja raiului,
Rugatu-l-a să-i plece din hotare
Ca să nu-i strice huriile lui!

Cei grosolani la minte şi simţire
Se plâng că e prea mândru, prea semeţ –
De parcă luna-n dalba-i strălucire
N-ar lumina la fel orice drumeţ,
De parcă-n mersu-i falnic peste fire
Pe ceru-nalt n-ar lumina măreţ!

Un poet a spus asemenea:

Căprioru-acesta cu zulufii creţi
Şi-n obraji cu mândre flori de trandafir,
Cu priviri vrăjite şi cu mers semeţ,
Oare înţelege câte îi înşir?

Îmi făgăduise totuşi o-ntâlnire. –
Iată-acum cu câtă patimă-l aştept!
Cruda nerăbdare-mi tremură-n privire,
Bate zbuciumată inima în piept.

Închisese ochii ca să-mi spună: da!
Şi-a gemut aprinsa patimă din mine.
Dar cu-nchise pleoape el pe gânduri sta…
Ah, fagăduiala!… Vine? Ori nu vine?

Într-un sfârşit, un altul a spus în privinţa lui:

Câţiva prieteni grei la minte
M-au întrebat: „Cum poţi iubi
Cu-atâta patimă fierbinte
Un tânăr ce – de l-ai privi –
Ai şti să vezi că-abia de-i prinde
Un puf pe faţă-i a miji?”

Eu le răspund: „Voi nu ştiţi, bieţii,
Că în grădina raiului
E toata poama frumuseţii
Prisos de pe obrajii lui!
Cum dar obrajii-i să dea vieţii
Acel belşug cum altul nu-i,
De n-ar fi-n coptul tinereţii
La umbra căruia căzui?”

Dacă văzu atâta har la o roabă atâta de copilă, misitul rămase minunat până peste poate şi îşi mărturisi uluirea faţă de stăpânul ei, care îi spuse:

— E de înţeles să te minunezi de atâta frumuseţe şi de atâta ascuţime de minte. Da să ştii că fata aceasta uluitoare, care dă de ruşine stelele şi

soarele, nu se mărgineşte numai doar la cunoaşterea poeţilor cei mai gingaşi şi cei mai adânci, şi la a fi ea însăşi o alcătuitoare de stihuri, ea mai ştie, pe deasupra, să şi scrie cu şapte calamuri în cele şapte chipuri de scriere[10], iar mâinile ei sunt mai de preţ decât o comoară întreagă. Întrucât ştie dibăcia înhorboţitului şi a ţesutului cu mătase, şi orice chilim ori perdea care ies din mâinile ei sunt plătite în suk la cincizeci de dinari bucata. Şi mai însemnează-ţi, pe deasupra, că îi sunt de ajuns opt zile spre a desăvârşi chilimul cel mai frumos ori perdeaua cea mai împodobită. Încât cumpărătorul care are s-o cumpere are să-şi scoată îndărăt banii numai în câteva luni de-aci, fără de nicio îndoială!

La vorbele acestea, misitul ridică mâinile a minunare şi strigă:

— O, norocit cel care va avea mărgăritarul acesta la casa lui şi îl va păstra ca pe comoara sa cea mai de taină!

Şi se duse la Alişar, fiul lui Glorie, cel pe care i-l arătase copilandra, se temeni dinaintea lui până la pământ, îi luă mâna şi i-o sărută, apoi îi spuse…

În clipita aceasta a istorisirii sale Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute nouăsprezecea noapte

Spuse:

…se temeni dinaintea lui până la pământ, îi luă mâna şi i-o sărută, apoi îi spuse:

— Într-adevăr, o, stăpâne al meu, norocul tău este un noroc mare, că poţi să cumperi comoara aceasta cu a suta parte din preţul ei, iar cel Atoatedătătorul nu s-a zgârcit cu tine întru darurile sale! Aşa că aducă-ţi copila şi fericirea odată cu ea!

La vorbele acestea, Alişar lăsă capu-n jos şi nu se putu opri să nu-şi râdă în sineşi de zeflemeaua ursitei, şi îşi zise: „Pe Allah! eu nu am cu ce să-mi cumpăr o bucată de pâine, iar ei mă socot aşa de bogat, încât să cumpăr o roabă! Oricum, nu am să spun nici da, nici ba, ca să nu mă umplu de ruşine faţă de toţi negustorii!” Şi îşi lăsă ochii-n jos şi nu suflă o vorbă.

Cum nici nu se clintea, Zumurrud se uită la el spre a-l îndemna la cumpărare; ci el sta cu ochii-n jos şi nici n-o vedea; ea atunci îi spuse misitului:

— Ia-mă de mână şi du-mă la el; vreau să-i vorbesc chiar eu şi să-l înduplec să mă cumpere; că sunt pe deplin hotărâtă să nu fiu decât a lui şi

nu a altcuiva!
Şi misitul o luă de mână şi o duse până la Alişar, fiul lui Glorie.
Fetişcana se opri dreaptă, în frumuseţea ei vie, dinaintea flăcăului, şi îi spuse:
— O, stăpâne al meu mult-drag, o, flăcăule de care îmi ard lăuntrurile, de ce nu rosteşti preţul de cumpărare? Ba şi pentru ce nu dai tu preţuirea care ţi se pare cea mai potrivită? Vreau să fiu roaba ta, la orice preţ o fi!
Alişar săltă capul, scuturându-şi-l cu mâhnire, şi spuse:
— Vânzarea şi cumpărarea nu sunt niciodată o îndatorinţă!
Zumurrud grăi:
— Văd, o, stăpâne al meu mult-drag, că găseşti prea ridicat preţul de o mie de dinari. Aşa că nu da decât nouă sute, şi sunt a ta!
El clătină din cap şi nu spuse o vorbă. Ea preurmă:
— Cumpără-mă atunci pe opt sute!
El clătină din cap. Ea spuse:
— Pe şapte sute!
El iar clătină din cap. Ea începu iarăşi să scadă, până ce îi spuse:
— Pe o sută de dinari numai!
Atunci el îi spuse:
— Ei bine, nu am nici suta asta de dinari în întregime!
Ea începu să râdă şi îi spuse:
— Cât îţi mai lipseşte ca să împlineşti această sută de dinari? Întrucât, dacă nu ai astăzi toţi banii, ai să plăteşti ce mai rămâne în altă zi.
El răspunse:
— O, stăpână a mea, află într-un sfârşit că nu am nicio sută, nici baremi un dinar! Pe Allah! nu mai am nici măcar un ban alb mai mult decât un ban roşu, un dinar de aur decât o drahmă de argint. Încât nu-ţi mai irosi vremea cu mine, şi caută-ţi alt cumpărător!
Când pricepu că tânărul nu avea nicio leţcaie, Zumurrud îi spuse:
— Încheie totuşi târgul: bate-mă peste mână, înveleşte-mă cu caftanul tău şi petrece-ţi un braţ pe după mijlocul meu: precum ştii, acesta-i semnul de învoială!
Alişar atunci, nemaiavând nicio pricină să nu primească, grăbi să facă prccum îi poruncise Zumurrud; şi, tot-atunci, fata şi scoase din buzunarul ei o pungă pe care i-o înmână, şi îi spuse:
— Sunt înca o mie de dinari; eşti dator să-i dai nouă sute din ei stăpânului meu, iar pe ceilalţi o sută ţine-i spre a avea cu ce să ne plătim trebuinţele

cele mai zornice!

Şi numaidecât Alişar îi numără negustorului cei nouă sute de dinari, şi grăbi s-o ia pe roabă de mână şi s-o ducă la el.

Când ajunse acolo, Zumurrud nu puţin mirată rămase când văzu că locuinţa nu era decât o odaie ticăloasă în care nu se afla nimic altceva decât un nevolnic de preş vechi şi deşirat în multe locuri. Grăbi să-i mai dea lui Alişar o altă pungă cu o mie de dinari şi îi spuse:

— Dă fuga repede la suk să cumperi toate câte ne sunt de trebuinţă, ca lucruri de casă şi chilimuri, şi toate cele trebuitoare pentru mâncat şi băut. Şi alege ce este mai bun în suk! Pe deasupra, să-mi aduci şi o bucată mare de şamalagea, de soiul cel mai frumos, roşie-vişinie, şi câteva mosoare cu aţă de aur, şi câteva mosoare cu aţă de argint, şi câteva mosoare cu aţă de mătase de şapte culori osebite. Să nu uiţi să-mi cumperi şi nişte undrele mari şi un degetar de aur pentru degetul meu mijlociu.

Şi Alişar îndeplini pe dată poruncile şi îi aduse frumoasei Zumurrud toate cele cerute. Atunci copila aşternu chilimurile pe jos, orândui saltelele şi divanele, aşeză totul cum se cuvine şi întinse masa, după ce aprinse făcliile.

Atunci amândoi şezură jos şi mâncară, şi băură, şi se îndestulară. După care se întinseră pe culcuşul lor cel proaspăt şi se mulţumiră unul pe altul. Şi îşi petrecură noaptea toată înlănţuiţi strâns, în cele mai curate desfătări şi în cele mai voioase dezmierdări, până dimineaţa[11]. Iar dragostea lor se statori cu dovezi de netăgăduit şi li se scrise în inimă într-un chip de neşters.

Fără a pierde vremea, vrednica Zumurrud se apucă pe dată de lucru. Luă bucata de şamalagea ghivizie şi, în câteva zile, făcu din ea o perdea jur împrejurul căreia închipui cu un meşteşug nemărginit nişte chipuri de păsări şi de jivine; şi nu lăsă nicio dihanie de pe lume, mare ori mică, pe care să nu o zugrăvească pe şamalageaua aceea. Iar întruchiparea lor era atâta de izbitoare ca asemănare şi atâta de vie, încât făpturile cele cu patru picioare ai fi zis că se mişcă, iar păsările ţi se părea că le auzi cum cântă. În mijlocul perdelei erau lucraţi în gherghef nişte pomi mari împovăraţi de poamele lor şi cu un frunziş aşa de frumos, încât te şi aromea o reveneală mare când îţi odihneai ochii asupra lor. Şi toate astea se făcură în opt zile, nici mai mult, nici mai puţin! Mărire Aceluia carele pune atâta dibăcie în degetele făpturilor sale!

Când perdeaua fu isprăvită, Zumurrud o curăţă, o netezi, o împături şi i-o dete lui Alişar în mână, spunându-i:

— Ia-o şi du-te cu ea în suk şi vinde-o vreunui negustor cu prăvălie, pe nu mai puţin de cincizeci de dinari. Numai să te fereşti să nu care cumva s-o dai vreunui trecător care să nu fie ştiut în suk; că atunci vei fi pricină unei crude despărţiri între noi. Întrucât chiar că avem nişte vrăjmaşi care ne pândesc: să nu te încrezi în niciun trecător!

Şi Alişar răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi se duse la suk şi vându pe cincizeci de dinari unui negustor cu prăvălie perdeaua cea minunată…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute douăzecea noapte

Spuse:

…şi vându pe cincizeci de dinari unui negustor cu prăvălie perdeaua cea minunată. Apoi cumpără iarăşi nişte alagea şi nişte aţă de aur şi de argint, atâta cât să ajungă pentru o altă perdea sau pentru vreo zăvează frumoasă, şi i le aduse frumoasei Zumurrud, care se apucă iarăşi de lucru şi, în opt zile, făcu un chilim încă şi mai frumos decât întâia oară, care aduse şi el tot cincizeci de dinari. Şi trăiră într-acest chip mâncând, bând şi nelipsindu-le nimic, fără a uita să-şi mulţumească şi dragostea pe care şi-o purtau unul faţă de altul, tot mai arzătoare din zi în zi, răspas de încă un an de vreme.

Într-o zi, Alişar plecă de acasă, ducând, ca de obicei, o legătură în care se afla o zăvează lucrată de Zumurrud; şi luă drumul înspre suk, ca s-o vândă vreunui negustor, prin mijlocirea vreunui misitiu crainic, ca totdeauna. Ajungând în suk, i-o înmână crainicului care începu s-o strige pe dinaintea prăvăliilor de negustori, când iacătă că trece pe acolo un creştin, unul dintre inşii aceia care mişună pe la intrările sukurilor şi care îi sâcâie pe muşterii dându-le ghes cu slujbele lor.

Creştinul se apropie de crainic şi de Alişar şi le dete şaizeci de dinari pe chilim, în loc de cincizeci cât era preţul de strigare. Da Alişar, căruia îi era silă de astfel de ipochimeni şi care nu avea încredere în ei, şi care de altminteri se gândea şi la povaţa dată de Zumurrud, nu vru să i-o vândă. Atunci creştinul mări preţul şi, într-un sfârşit, ajunse să-i dea o sută de dinari; iar crainicul îi spuse lui Alişar la ureche:

— Chiar că să nu laşi să-ţi scape chilipirul acesta grozav!

Întrucât crainicul fusese mituit de creştin de mai înainte pe sub mână, cu zece dinari. Şi mâglisi aşa de bine asupra judecăţii lui Alişar, încât îl înduplecă să-i lase creştinului chilimul, la preţul tocmit. Aşa că făcu târgul, da nu fără o îngrijorare mare, apucă cei o sută de dinari şi luă drumul îndărăt spre casă.

Pe când mergea el aşa, băgă de seamă, la o cotitură de uliţă, că după el se ţinea creştinul. Se opri şi îl întrebă:

— Ce cauţi în mahalaua aceasta în care nu calcă niciodată inşii de teapa ta, creştinule?

Acela spuse:

— Iartă-mă, o, stăpâne al meu, da am de îndeplinit o însărcinare la capătul uliţei. Ocrotească-te Allah!

Alişar îşi urmă calea şi ajunse la uşa casei sale; şi acolo băgă de seamă că, după ce făcuse un ocol, creştinul se întorsese pe la celălalt capăt al uliţei şi ajungea dinaintea uşii lui odată cu el. Ţipă la el, cuprins de mânie:

— Creştin alimănit, ce ai de te ţii pe urmele mele peste tot pe unde mă duc?

El răspunse:

— O, stăpâne al meu, crede-mă că zău numai din întâmplare mă mai aflu pe aici; da, mă rog ţie, dă-mi o înghiţitură de apă, şi Allah are să te răsplătească odată, că mi se coace sufletul de sete!

Şi Alişar gândi: „Pe Allah! nu va să se spună niciodată că un musulman nu a vrut să-i dea de băut unui câine însetat! Aşa că am să-i aduc nişte apă.” Şi intră în casă, luă un ulcior cu apă şi dete să iasă să i-l ducă nazareteanului, când îl auzi Zumurrud că deschidea cleanţa şi sări să-l întâmpine, îngrijorată de lipsa lui îndelungată.

Şi îi spuse, îmbrăţişându-l:

— De ce ai zăbovit astăzi atâta de mult să te întorci? Da până la urmă ai izbutit să vinzi chilimul, şi oare vreunui negustor de treabă cu prăvălie, ori vreunui trecător?

El răspunse, tulburat tare vădit:

— Am zăbovit oleacă din pricină că sukul era plin; da până la urmă am izbutit să vând totuşi chilimul unui negustor!

Ea spuse, cu o îndoinţă în glas:

— Pe Allah! nu mi-e inima liniştită. Da unde te duci cu ulciorul acela?

El spuse:

— Mă duc să-i dau de băut crainicului din suk, care a venit să mă însoţească până aici!

Ci răspunsul lui nu o mulţumi nicidecum şi, pe când Alişar ieşea, prociti, tare îngrijorată, stihurile acestea ale poetului:

O, biată inimă nebună
Care te-aprinzi de dor şi-ţi spui,
Cu patimă, că-n veci durează
Iubirea şi sărutul lui,
Au tu nu vezi la căpătăiu-ţi
Cum stă de veghe totdeauna
Cu braţele mereu întinse
Cea care toate le desparte.
Şi nu vezi cum din umbra rece
De-a pururea în preajmă-ţi şade,
Pândindu-te să-şi ia arvuna
Vicleana umbră-a negrei soarte?

Când porni înspre uşă, Alişar îl şi găsi în sala de la intrare pe creştin, care se prilejuise de uşa lăsată deschisă. La vederea acestuia, lumea se înnegură dinaintea ochilor lui Aiişar, care strigă:

— Ce cauţi aici, câine plod de câine? Şi cum de ai cutezat să intri în casă fără de îngăduinţa mea?

El răspunse:

— Mă rog ţie, o, stăpâne al meu, iartă-mă! Topit cum sunt de cât am umblat toată ziua, şi nemaiputând să mă ţin pe picioare, m-am văzut silit să-ţi trec pragul, că la urma urmei nu este vreo osebire mare între uşă şi sala de la intrare. Şi-apoi numai să-mi trag oleacă sufletul, şi mă duc! Nu mă alunga, şi Allah nu are să te alunge!

Şi luă ulciorul pe care Alişar, tare descumpănit, îl ţinea în mână, bău cât îi trebui, şi i-l dete îndărăt. Şi Alişar rămase în picioare dinaintea lui, aşteptându-l să plece. Ci trecu aşa vreme de un ceas, iar creştinul nici nu se clintea. Atunci Alişar ţipă la el, sugrumat:

— Vrei să ieşi de aici acum pe dată şi să te duci în calea ta?

Ci creştinul îi răspunse:

— O, stăpâne al meu, de bună seamă că nu eşti dintre cei care îţi fac un bine şi-apoi toată viaţa te fac să simţi aceasta, şi nici dintre cei despre care a spus poetul:

S-a stins de mult mărinimoasa spiţă
A celor care fără şovăială
Îndestulau-nainte de-a fi-ntinsă
Sărmana cerşetoare mână goală.

Alt neam, cămătăresc, ceapcân şi lacom,
S-a-nstăpânit în vremile de-acum:
Pândind câştig şi dintr-un strop de apă
Dat unui biet-însetoşat pe drum.

În ce mă priveşte, o, stăpâne al meu, eu mi-am şi potolit setea cu apa casei tale, da acuma mă chinuie o foame atâta de amarnică, încât m-aş mulţumi până şi cu ceea ce a mai rămas de la masa ta, de-ar fi şi numai o coajă de pâine şi o ceapă, nimic mai mult!

Alişar, tot mai mânios, strigă la el:

— Gata, du-te de-aici! ajunge cu procitirile celea! Nu mai am nimic în casă!

El răspunse, fără să se clintească din loc:

— Doamne al meu, iertăciune! da, dacă nu mai ai nimic în casă, ai la tine cei o sută de dinari pe care i-ai dobândit pe chilim. Încât mă rog ţie, pe Allah, să te duci la sukul cel mai apropiat şi să-mi cumperi o pită ceva, ca să nu se spună că am plecat de la casa ta fără să fi degustat între noi pâinea şi sarea!

Când auzi vorbele acestea, Alişar îşi zise în sineşi: „Nu încape nicio îndoială că afurisitul acesta de creştin este un nebun şi un aiurit. Şi am să-l arunc pe uşă afară şi am să sumuţesc câinii de pe uliţă asupra lui!” Şi, pe când se gătea să-l azvârle afară, creştinul, neclintit, îi spuse:

— O, stăpâne al meu, nu vreau decât numai o pâine şi decât numai o ceapă, cu care decât numai să-mi potolesc foamea. Aşa că să nu faci vreo cheltuială mai mare pentru mine, întrucât chiar că îmi este prea destul atâta! Că înţeleptul se mulţumeşte cu puţin; şi precum spune poetul:

O coajă doar de pâine e destul
Pentru-nţelept, să spună că-i sătul;
Ci-ntreg pământul tot n-ar fi în stare
Să-l sature pe-un lacom la mâncare.[12]

Când văzu că nu poate să facă altfel decât să se supună, Alişar îi spuse creştinului:
— Mă duc la suk să-ţi caut ceva de mâncare. Stai şi aşteaptă-mă aci, fără să te mişti!
Şi ieşi din casă, după ce încuie uşa şi scoase cheia din broască spre a şi-o pune în buzunar. Se duse în graba mare la suk, unde cumpără nişte brânză prăjită în miere, castraveţi, banane, plăcinte de foi şi pâine proaspătă aburindă, abia scoasă din cuptor, şi i le aduse pe toate creştinului, căruia îi spuse:
— Mănâncă!
Da acela nu vroi să primească, spunându-i:
— O, doamne al meu, câtă mărinimie pe tine! Ceea ce ai adus aci ar ajunge să hrănească zece inşi! Chiar că e prea mult! doar dacă nu vrei să-mi faci cinstea de a mânca şi tu cu mine!
Alişar răspunse:
— Eu sunt sătul; aşa că mănâncă singur tot!
El se împotrivi:
— O, doamne al meu, înţelepciunea noroadelor ne învaţă că acela care nu primeşte să mănânce cu oaspetele său este neîndoielnic vreun plod din flori…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci şi una noapte

Spuse:

…acela care nu primeşte să mănânce cu oaspetele său este neîndoielnic vreun plod din flori!
La vorbele acestea fără putinţă de cârtire, Alişar nu cuteză să nu se supună şi şezu jos lângă creştin şi începu să mănânce împreună cu el, dus pe gânduri. Creştinul se prileji de neluarea aminte a gazdei ca să descojească o banană, s-o despice şi să strecoare în ea cu dibăcie nişte banj curat amestecat cu lictarie de tiriac, într-un tain cât să doboare până şi un elefant şi să-l adoarmă pe un an. Tăvăli banana aceea prin mierea cea albă în care înota minunata brânză prăjită, şi i-o întinse lui Alişar spunându-i:
— O, doamne al meu, pe adevărul credinţei tale! ia din mâna mea banana aceasta pe care am curăţat-o anume pentru tine!
Alişar, care ţinea să isprăvească odată, luă banana şi o înfulecă.

De-abia ajunse banana în pântecele lui, că Alişar şi căzu lat, cu capu-naintea picioarelor, văduvit de simţire. Creştinul sări atunci ca un lup jegărit şi se repezi afară în uliţă unde, peste drum, se aţineau la pândă nişte inşi cu un catâr, avându-l în fruntea lor pe bătrânul Raşideddin, mişelul cel cu ochi albaştri la care nu vroise să fie roabă Zumurrud şi care se jurase că o va dobândi cu anasâna, de l-ar costa cât l-ar costa. Raşideddin acela nu era decât un nevolnic de creştin care se arăta în ochii lumii de credinţă islamică spre a se bucura de hatâruri pe la negustori, şi care chiar era frate cu creştinul care îl viclenise pe Alişar, şi pe care îl chema Barssum.

Barssum acela dete fuga aşadar să-l prevestească pe ticălosul de frate-său despre izbânda şiretlicului lor, şi amândoi, urmaţi de oamenii lor, intrară în casa lui Alişar, se năpustiră în iatacul de alături, pe care Alişar îl închinase spre a-l face haremul frumoasei Zumurrud, se repeziră asupra copilei cea nurlii, îi puseră căluş în gură şi o luară pe sus spre a o căra într-o clipeală de ochi în spinarea catârului, căruia îi dădură bici spre a ajunge, în câteva clipite, fără a avea nicio încurcătură pe drum, drept acasă la bătrânul Raşideddin.

Ticălosul cel bătrân cu ochi albaştri şi ceacâri porunci atunci ca Zumurrud să fie dusă în odaia cea mai lăturalnică a casei, şi şezu jos singur lângă ea, după ce îi scoase căluşul, şi îi spuse:

— Iacătă-te într-un sfârşit în puterea mea, frumoasă Zumurrud. Şi nicio fleandură ca Alişar acela nu mai are de unde să vină să te scoată din mâinile mele. Aşa că dintru-ntâi, până a te culca în braţele mele şi până a-ţi dovedi vânjoşia mea la încontrare, leapădă-te de legea ta cea păgânească şi primeşte să te faci creştină, precum şi eu sunt creştin. Pe Messia şi pe Vergura! dacă nu te supui numaidecât la cele două dorinţe ale mele, am să te fac să paţi muncile cele mai crunte şi am să te aduc să ajungi mai nenorocită ca o căţea!

La vorbele acestea ale ticălosului de creştin, copilei i se umplură ochii de lacrimile care i se rostogoleau de-a lungul obrajilor, iar buzele îi tremurară, şi strigă:

— O, mârşavnicule cu barbă albă, pe Allah! poţi să pui să mă taie în bucăţi, da tot n-ai să ajungi să mă faci să mă leapăd de legea mea; poţi chiar să te bucuri de trupul meu cu de-a sila, ca un ţap în călduri de o ieduţă plăpândă, da tot nu ai să-mi îngenunchi sufletul la o imoşie împărtăşită! Şi Allah are să ştie el să-ţi ceară socoteală mai devreme ori mai târziu pentru spurcăciunile tale!

Dacă văzu că nu putea s-o înduplece cu vorba, vâjul îşi chemă robii şi Ie spuse:
— Răsturnaţi-o şi ţineţi-o pe burtă straşnic!
Iar ei o răsturnară şi o culcară pe burtă. Atunci ticălosul acela de creştin bătrân luă un gârbaci şi începu s-o croiască amarnic peste părţile ei cele frumoase şi rotunde, într-aşa chip că fiecare lovitură lăsa câte o vrâstătură lungă şi roşie pe albeaţa dindărătul ei. Şi Zumurrud, la fiecare lovitură pe care o primea, departe de a slăbi întru credinţa ei, striga:
— Nu este alt dumnezeu decât numai Allah, iar Mahomed este trimisul lui Allah!
Şi ghiujul nu conteni s-o bată decât atunci când nu mai avu putere să-şi ridice mâna. Atunci le porunci robilor s-o ia şi s-o arunce la bucătărie, cu slujnicele, şi să nu-i dea nimica nici de mâncat, nici de băut. Iar ei se supuseră pe clipă pe dată. Şi iacă-aşa cu ei!
Cât despre Alişar, acesta rămase întins, văduvit de simţire, în odaia de la intrare a casei sale, până a doua zi. Izbuti atunci să-şi vină în ori, după ce i se risipi beţia de banj şi după ce i se vântui din cap fumul de tiriac. Se ridică atunci în capu-oaselor şi, din toate puterile lui, chemă:
— Ya Zumurrud!
Ci nimeni nu-i răspunse. Se sculă speriat şi intră în iatacul pe care îl găsi gol şi tăcut, şi unde iaşmacurile şi feregelele mândrei Zumurrud zăceau pe jos. Atunci îşi aduse aminte de creştin; şi, cum şi acela pierise, nu se mai îndoi nicicum de răpirea mult-iubitei sale Zumurrud[13]. Atunci se aruncă pe jos, bătându-se peste cap şi suspinând; pe urmă îşi rupse hainele de pe el şi plânse toate lacrimile mâhnirii, şi, până peste poate de deznădăjduit, se repezi din casă afară, luă de pe jos două pietroaie, câte una în fiecare mână, şi începu să străbată, înnebunit, uliţele toate izbindu-se în piept cu cele două pietroaie şi strigând: „Ya Zumurrud! Zumurrud!” Iar copiii se strânseră în juru-i alergând după el şi ţipând:
— Un nebun! Un nebun!
Iar oamenii care îl cunoşteau, se uitau la el cu milă când îl vedeau şi îl căinau că-şi pierduse minţile, spunând:
— Este fiul lui Glorie! Bietul Alişar!
Rătăci mai departe aşa, pocnindu-se cu pietrele în piept, până ce se întâlni cu o bătrână dintre femeile cele de treabă, care îi spuse:
— Copilul meu, deie Allah să te poţi bucura de tihnă şi de minte sănătoasă! De când ai înnebunit?

Şi Alişar îi răspunse cu stihurile acestea:

Doar lipsa unei dragi făpturi
E-a mintii mele tulburare!
O, voi ce-mi spuneţi nebun
Aduceţi-mi-o pe cea care
E boala mea fără de leac
Şi-ntunecata-mi întristare,
Că numai ea îmi e balsam
Şi inimii vindecătoare![14]

Când auzi stihurile acestea şi când se uită la Alişar mai cu luare-aminte, bătrâna cea bună pricepu că trebuie să fie vreun îndrăgostit nefericit, şi îi spuse:

— Copilul meu, nu te sfii să-mi povesteşti necazurile şi nenorocirea ta. Poate că Allah nu m-a adus în calea ta decât ca să-ţi vin într-ajutor!

Atunci Alişar îi istorisi păţania lui cu Barssum creştinul.

Bătrâna cea de treabă, la spusele acelea, cugetă adânc un ceas de vreme, apoi săltă capul şi îi spuse lui Alişar[15]:

— Ridică-te, copilul meu, şi du-te iute la suk să-mi cumperi o coşniţă de coropcar, în care să pui, după ce ai să le cumperi din suk, nişte brăţări de sticlă colorată, inele de aramă suflată cu argint, cercei pentru urechi, lănţuguri şi tot felul de alte lucruri pe care le vând pe la muieri acasă babele coropcăriţe. Iar eu am să-mi pun pe cap coropca aceea şi am să mă duc să dau un ocol pe la toate casele din cetate, şi să le vând femeilor lucrurile acelea. Şi într-astfel am să pot să fac cercetări care să ne pună pe calea cea bună şi, de s-o îndura Allah, avem s-o găsim pe iubita ta Sett Zumurrud…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci şi doua noapte

Spuse:

…s-o găsim pe iubita ta Sett Zumurrud.

Şi Alişar începu să plângă de bucurie şi, după ce îi sărută mâinile măicuţei, grăbi a pleca să cumpere şi să-i aducă toate câte i le ceruse.

Atunci bătrâna se întoarse acasă la ea ca să se îmbrace, îşi coperi faţa cu un iaşmac de culoarea mierii fumurii, se înveli pe cap cu o năframă de

buhur, şi se înfăşură cu o feregea mare de mătase neagră; pe urmă îşi puse pe cap coropca plină şi, luând în mână o cârjă spre a-şi sprijini bătrâneţea cea grea, porni să dea ocol încetişor pe la haremurile obrazelor şi ale negustorilor de prin toate mahalalele, şi nu peste mult ajunse şi la casa bătrânului Raşideddin, mangositul de creştin care se da de musulman, afurisitul pe care prăpădi-l-ar şi arde-l-ar Allah în focurile iadului şi căzni-l-ar acolo până la capătul vremilor, amin!

Or, bătrâna ajunse acolo taman la ceasul când sărmana copilă, aruncată printre roabele şi slujnicele de la bucătărie, încă suferind de loviturile pe care le primise, zăcea pe jumătate moartă pe o rogojină ticăloasă.

Bătu la uşă, iar o roabă veni să-i deschidă şi i se temeni cu bucurie; şi bătrâna îi spuse:

— Fata mea, am colea câteva lucruri frumuşele de vânzare. Se află la voi vreun muşteriu?

Slujnica spuse:

— Păi aşa socot!

Şi o pofti la bucătărie, unde bătrâna şezu jos cu oftături şi numaidecât fu înconjurată de roabe. Se arătă tare înţelegătoare la vânzare şi începu să lase la preţuri tare lesnicioase şi brăţări, şi inele, şi cercei, încât le câştigă încrederea tuturora, iar ele o îndrăgiră pentru vorba ei cea mieroasă şi pentru dulceaţa purtărilor ei.

Da, când întoarse capul, iacătă că o zări pe Zumurrud întinsă pe jos; şi le întrebă pe roabe ce-i cu ea, iar ele îi spuseră tot ce ştiau. Şi pe dată se încredinţă că era chiar dinaintea celei pe care o căuta. Se duse la copilă şi îi spuse:

— Fata mea, tot răul fugă de la tine! Allah m-a trimis în ajutorul tău! Eşti Zumurrud, roaba cea iubită a lui Alişar, fiul lui Glorie!

Şi îi dezvălui pentru ce venise, străvestită în mămulărească, şi îi spuse:

— Mâine seară să stai gata a fi răpită; aşază-te la fereastra de la bucătărie care dă înspre uliţă şi, când ai să auzi pe cineva că începe să fluiere din umbră, acela va fi semnul. Răspunde-i şi tu cu un fluierat, şi sari fără frică în uliţă. Acolo are să fie chiar Alişar şi are să te scape!

Iar Zumurrud sărută mâinile bătrânei, care zori să plece şi se duse să-i dea de ştire lui Alişar despre cele întâmplate, adăugând:

— Aşa că ai să te duci acolo, sub fereastra afurisitului acela, şi ai să faci *aşa* şi-*aşa*.

Atunci Alişar îi mulţumi îndelung bătrânei pentru facerile de bine şi vru să-i facă un dar, ceva; ci ea nu vru să primească şi plecă, urându-i noroc şi fericire, şi lăsându-l să-şi procitească stihuri despre amarul despărţirii[16].

A doua zi, seara, Alişar luă drumul care ducea la casa arătată de bătrâna cea de treabă, şi până într-un sfârşit o găsi. Se duse şi şezu jos lângă zid, unde aşteptă să vină ceasul potrivit de fluierat! Da cum sta acolo de o bună bucată de vreme, şi cum îşi trecuse mai înainte două nopţi fără de somn, îl birui deodată osteneala şi adormi. Preaslăvit Fie Acela carele numai el nu adoarme niciodată!

Pe când Alişar aţipise aşa sub fereastra de la bucătărie, în noaptea aceea, îl abătu soarta într-acolo, să adulmece după vreun chilipir, pe un hoţoman dintre hoţomanii cei îndrăzneţi, care, după ce ocoli casa de jur împrejur, fără să găsească vreo intrare, ajunse în dreptul locului unde dormea Alişar. Se aplecă înspre el şi, ispitit de hainele lui cele bogate, îi şterpeli binişor turbanul şi caftanul şi se îmbodoli cu ele într-o clipeală de ochi. Şi tot-atunci şi văzu că se deschide fereastra şi auzi un fel de fluierat. Se uită şi zări o umbră de femeie, iar femeia aceea îi făcea semne şi şuiera. Era Zumurrud care îl lua drept Alişar.

La priveliştea aceea, pungaşul, nu prea lămurit, îşi zise: „Dacă i-aş răspunde?” Şi şuieră. Numaidecât Zumurrud ieşi pe fereastră şi sări în uliţă, ajutându-se cu o frânghie. Iar hoţul, care era un coşcogea flăcău voinic, o prijuni în spinare şi îşi luă tălpăşiţa cu ea iute ca fulgerul.

Când văzu atâta voinicie la cel care o ducea, Zumurrud rămase uimită până peste poate şi îi spuse:

— Alişar, mult-iubituî meu, bătrâna mi-a spus că de-abia mai puteai să te târăşti, aşa de tare te slăbise durerea şi spaima. Şi văd că eşti mai tare ca un cal!

Da cum hoţul nu răspunse nimic şi goni înainte încă şi mai iute, Zumurrud îşi petrecu mâna peste faţa lui şi simţi că faţa toată era înţepoşată de un păr mai vârtos decât o mătură de la hammam, încât ai fi gândit că e vreun gligan care a înhăţat vreo găină ale cărei pene ar ieşi din gura lui. La încredinţarea aceea, Zumurrud fu cuprinsă de o spaimă înfricoşată şi începu să-i care la lovituri peste ochi, ţipând:

— Cine eşti? Şi ce eşti?

Or, întrucât în clipita aceea se aflau de mult departe de orice aşezare, în mijlocul câmpiei învăluite de noapte şi de pustietate, hoţomanul se opri o clipită, puse copila jos pe pământ şi răcni la ea:

— Sunt Givan kurdul, fârtatele cel mai crunt din ceata lui Ahmad Ed-Danaf[17]. Suntem cu toţii patruzeci de voinici care de multă vreme ducem lipsă de carne proaspătă! Noaptea care vine are să fie cea mai fericită dintre nopţile tale, întrucât avem să te răjghinăm pe rând cu toţii, şi avem să ne bălăcărim în vântrele tale, şi avem să ne lălăim între armurii tăi mişeleşte, şi avem să-ţi răsucim buburuza până dimineaţa!

Când auzi vorbele răpitorului ei, Zumurrud pricepu toată năprăsnicia în care se afla şi începu să plângă, bătându-se peste ochi şi căinindu-se de greşeala care o dăduse pe mâinile tâlharului aceluia făptuitor de silnicii, şi în curând şi pe mâinile celor patruzeci de fârtaţi ai lui. Apoi, văzând că triştea cea rea se încălărase pe viaţa ei, şi că nu avea cum să lupte împotriva-i, se lăsă iarăşi dusă de răpitor fără să mai pună vreo împotrivire, şi se mulţumi să suspine: „Nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah! Întru el mă adăpostesc! Fiecare îşi poartă triştea atârnată de gât şi orice-ar face nu poate să se scuture de ea…”

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci şi treia noapte

Spuse:

…Fiecare îşi poartă triştea atârnată la gât şi orice ar face nu poate să se scuture de ea!

Kurdul cel crunt Givan şi-o aburcă aşadar pe copilă iarăşi în spinare şi porni la fugă mai departe până la o peşteră, ascunsă printre stânci, unde îşi alesese sălaş ceata celor patruzeci şi bulibaşa lor. Acolo, o babornіţă, chiar mama răpitorului frumoasei Zumurrud, avea grijă de gospodăreala lor şi le gătea demâncarea. Aşa că, auzind şuieratul cunoscut, baba ieşi în gura peşterii să-l întâmpine pe fiu-său cu prada lui. Givan o dete pe Zumurrud în seama maică-sii, spunând:

— Îngrijeşte-o bine pe gazela asta până ce mă întorc, căci mă duc să-i caut pe ortacii mei, ca să vină s-o răjghine împreună cu mine. Da întrucât nu o să ne întoarcem decât mâine după prânz, din pricina unor isprăvi pe care le avem de făptuit, ţi-o las în grijă să-i dai să mănânce bine ca să fie în stare să înfrunte poghiazurile şi iuruşurile noastre.

Şi plecă.

Atunci bătrâna veni la Zumurrud şi îi dete să bea şi îi spuse:

— Fata mea, ce noroc pe tine să te simţi în curând precurmată din mijloc de patruzeci de zdrahoni tineri, fără a mai pune la socoteală şi pe căpetenia lor, care el singur este mai vârtos decât toţi ceilalţi la un loc! Pe Allah! tare norocită mai eşti să fii tânără şi jinduită!

Zumurrud nu fu în stare să răspundă nimic şi, învăluindu-şi capu-n feregea, se întinse pe pământ şi şezu aşa până dimineaţa.

Or, noaptea o ajutase să chibzuiască; căpătase oleacă de inimă şi îşi zisese: „Da ce este oare cu nepăsarea aceasta păcătoasă faţă de mine, într-un ceas ca acesta? Că doar n-oi sta să aştept fără să mă mişc venirea celor patruzeci de tâlhari siluitori, care să mă sfarme silnicindu-mă şi care să mă năpădească aşa cum năpădeşte apa o naie până ce o scufundă în adâncul mării! Nu, pe Allah! am să-mi mântuiesc sufletul, şi nici trupul nu am să mi-l las la cheremul lor!” Şi, cum se şi făcuse dimineaţă, se sculă şi se duse la bătrână, îi sărută mâna şi îi spuse:

— Noaptea asta m-am odihnit bine, maică bună, şi mă simt întremată şi întru totul gata să-i întâmpin cu cinstire pe oaspeţii mei! Ce-ar mai fi să facem acum ca să ne trecem vremea până la venirea lor? N-ai vrea, de pildă, să vii cu mine la soare şi să mă laşi să te caut în cap de păduchi şi să-ţi pieptăn părul, maică a mea bună?

Baba răspunse:

— Pe Allah! gândul tău este minunat, întrucât de atâta amar de vreme de când mă aflu în peştera aceasta nu am mai apucat să mă spăl pe cap şi a ajuns acuma să slujească de adăpost la toate neamurile de păduchi câte se cuibăresc prin pletele oamenilor şi prin părul jivinelor; iar când se lasă noaptea, pleacă de pe cap şi mişună cu droaia pe trupul meu: sunt şi de cei albi şi de cei negri, şi mari şi mici; ba sunt, fata mea, şi de cei care au o coadă tare lată şi care umblă de-a-ndărătelea; alţii au o duhoare mai împuţită decât râgâielile cele stătute şi decât împuţelile cele mai puturoase! Aşa că, dacă izbuteşti să mă scapi de lighioanele astea ticăloase, viaţa ta cu mine are să-ţi fie tare norocită!

Şi ieşi cu Zumurrud din peşteră şi se ghemui la soare, scoţându-şi cârpa pe care o avea pe cap. Zumurrud atunci chiar că putu să vadă că se găseau acolo toate soiurile de păduchi cunoscuţi, precum şi de ceilalţi asemenea.

Fără a se pierde cu firea, începu aşadar să-i culeagă cu amândouă mâinile, pe urmă să pieptăne părul la rădăcină cu nişte piepteni straşnici; şi, când nu mai rămaseră din toţi păduchii aceia decât atâţia cât e firesc, începu să-i pigulească cu degete pricepute şi câţi mai mulţi deodată şi să-i strivească

între unghii, cum se face de obicei. Când isprăvi, începu s-o scarpine încetişor, atâta de încetişor, încât cotoroanţa se simţi năpădită dulce de chiar tihna pielii sale curate şi, într-un sfârşit, aţipi de-a binelea.

Fără a-şi pierde vremea, Zumurrud se sculă şi dete fuga în peşteră de unde luă nişte haine bărbăteşti cu care se îmbrăcă frumos; îşi înfăşură capul cu un turban falnic, unul dintre cele dobândite în furtişagurile săvârşite de cei patruzeci, şi ieşi degrabă ca să pună ochii pe un cal, tot de furat, care păştea prin preajmă, priponit la două picioare; îi puse şaua şi frâul, îl încalără bărbăteşte şi îl împintenă la goană mare, drept înainte, chemând într-ajutor numele Domnului a-toată-slobozenia.

Goni aşa în fuga mare, până la căderea nopţii; iar a doua zi dimineaţa, de cu zori, luă iarăşi goana, neoprindu-se decât din vreme în vreme ca să se hodinească, să mănânce niscaiva rădăcini şi să-şi lase calul să pască. Şi tot aşa o ţinu vreme de zece zile şi zece nopţi.

Spre dimineaţa celei de-a unsprezecea zile, ieşi într-un sfârşit din pustia pe care o străbătuse şi răzbi într-o câmpie verde prin care curgeau nişte ape frumoase şi unde privirile se învoioşau la priveliştea unor pomi mari, a frunzişurilor, şi a trandafirilor, şi florilor pe care o boare primăvăratică le făceau să înmugurească potop; şi zburdau peste tot păsările firii şi păşteau pretutindeni turmele de gazele şi jivinele cele mai gingaşe.

Zumurrud se odihni vreme de un ceas în locul acela dulce, apoi încălecă iar şi porni pe un drum tare frumos ce trecea printre codri verzi şi ducea la o cetate în care, din depărtare, străluceau în soare minaretele.

Când ajunse aproape de zidurile şi de poarta cetăţii, văzu o mulţime nesfârşită care, la ivirea ei, începu să scoată nişte strigăte nebune de bucurie şi de izbândă; şi, numaidecât, ieşiră pe poartă şi îi veniră în întâmpinare nişte emiri călări şi nişte obraze de vază şi nişte capi de oşti care se temeniră şi sărutară pământul cu semne de supunere ca ale unor supuşi faţă de sultanul lor, pe când din toate părţile un huet fără de hotar se ridica din gloatele înflăcărate: „Deie-i Allah biruinţă sultanului nostru! Bună-venirea ta aducă binecuvântarea peste neamul musulmanilor, o, sultane al lumii! Întărească-ţi Allah domnia, o, sultane al nostru!” Şi, totodată, mii de oşteni călări se rânduiră în două şire, spre a despărţi şi a ţine gloatele la marginea înflăcărării, iar un pristav obştesc, cocoţat pe o cămilă înfotăzată falnic, da de ştire norodului, din toate beregăţile lui, sosirea cea norocită a sultanului!

Ci Zumurrud, tot străvestită în chip de voinic, nu pricepea neam ce vroiau să însemneze toate acelea, şi până la urmă îi întrebă pe dregătorii cei mari

care prinseseră calul de dârlogi de o parte şi de cealaltă:

— Au ce este, preacinstiţilor domniile voastre, în cetatea aceasta? Şi ce vreţi de la mine?

Atunci, dintre toţi aceia, păşi înainte un curtean mare care, după ce se ploconi până la pământ, spuse către Zumurrud:

— Atoateledătătorul, o, stăpâne al nostru, nu şi-a precupeţit milele când ţi le-a menit! Preamărit fie el! Te-a adus de mână până la noi ca să ni te aşeze ca domn al nostru în scaunul de domnie al acestei împărăţii! Preamărit fie el, carele ne dăruieşte un domn atâta de tânăr şi atâta de frumos, din neamul cel ales al fiilor turcimii, cei cu chip strălucit! Mărire lui! Întrucât şi dacă ne-ar fi trimis vreun cerşetor sau orice alt ins de rând, noi tot aşa se cădea să-l primim ca sultan al nostru şi să-i dăm cinstire. Află, dar…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci şi patra noapte

Spuse:

…Află, dar, că datina noastră, a locuitorilor din cetatea aceasta, atunci când sultanul nostru moare fără să ne lase urmaş de parte bărbătească, este de a ne strânge pe drumul acesta şi de a aştepta ivirea celui dintâi trecător pe care ni-l trimite ursita, spre a ni-l alege ca nou sultan şi de a ne închina lui ca atare! Iar astăzi am avut norocul să dăm de tine, o, tu, cel mai frumos dintre toţi sultanii de pe pământ, şi fără de seamăn în veacul tău şi în toate veacurile!

Or, Zumurrud, care era o femeie cu cap şi cu judecata strălucită, nu se lăsă descumpănită de vestea aceea atâta de ciudată şi spuse către curteanul cel mare şi către ceilalţi dregători:

— O, voi toţi, supuşi ai mei credincioşi de aci înainte, să nu credeţi totuşi cumva că aş fi vreun turc de obârşie neştiută ori vreun plod din prostime. Dimpotrivă! Aveţi dinainte-vă un turc de spiţă înaltă, care şi-a lăsat ţara şi casa, după un dezbin cu părinţii lui, şi care s-a hotărât să colinde lumea în căutare de vitejii. Şi întrucât iacătă că chiar ursita m-a adus să dau de un prilej atâta de frumos de a găsi o atare întâmplare, mă învoiesc a vă fi sultan!

Pe dată trecu în fruntea saltanatului şi, în toiul uralelor şi al strigătelor de bucurie ale unui întreg norod, îşi facu intrarea falnică în cetate.

Când ajunse dinaintea uşii celei mari de la sarai, emirii şi curtenii descălecară şi veniră s-o sprijine de subsuori şi s-o ajute să se dea jos de pe cal, şi o purtară pe braţele lor până în sala cea mare de primire şi, după ce o îmbrăcară cu însemnele domneşti, o poftiră să şadă în jeţul de aur al sultanilor de până aci. Şi toţi laolaltă se temeniră şi sărutară pământul dintre mâinile ei, rostind jurământul de supunere.

Atunci Zumurrud îşi începu domnia punând să se deschidă haznalele domneşti, ghiftuite dealung de veacuri; şi porunci să se scoată din ele grămezi de bani, pe care îi împărţi la ostaşi, la săraci şi la nevoiaşi. Încât norodul o îndrăgi şi îi înălţă urări de domnie lungă. Şi, pe de altă parte, Zumurrud nu uită nici să-i dăruiască pe dregătorii de la sarai cu caftane falnice şi să-i cinstească cu hatâruri pe emiri şi pe curteni, precum şi pe soţiile lor şi pe toate femeile din harem. Pe deasupra, popri luarea de biruri, de vămi şi de dări, şi puse să fie sloboziţi cei întemniţaţi şi să fie şterse toate pedepsele. Şi într-acest chip câştigă dragostea şi a celor mari şi a celor mici, care cu toţii o luau drept bărbat şi se minunau de înfrânarea şi de neprihana

ei, când aflară că nu intră niciodată în harem şi că nu se culcă niciodată cu vreo femeie. Într-adevăr, nu vrusese să ia în slujba sa aparte de noapte decât doi băieţei hadâmbi pe care îi puse să doarmă de-a curmezişul la uşa ei.

Da tare departe de a fi fericită, Zumurrud nu făcea alta decât să se tot gândească la mult-iubitul ei Alişar, pe care nu izbutise să-l găsească, în ciuda tuturor căutărilor ce pusese să se facă tainic. Încât nu contenea să tot plângă singură-singurică şi să se roage şi să ajuneze spre a dobândi milă de la cel Preaînalt asupra lui Alişar şi să dovedească a-l găsi teafăr şi sănătos, după atâta despărţire.[18] Şi şezu aşa vreme de un an; până într-atâta încât femeile de la sarai ridicau mâinile în sus a deznădejde şi strigau:

— Ce belea pe noi că sultanul e atâta de cucernic şi de neprihănit!

Când se împlini anul, pe Zumurrud o bătu un gând, şi hotărî să-l ducă de îndată la împlinire. Porunci să fie chemaţi vizirii şi curtenii şi le ceru să-i pună pe meşteri şi pe zidari să întocmească un meidan lung de un parasanj[19] şi lat tot pe atâta, şi să zidească în mijlocul lui o sală măreaţă cu boltă, pe care s-o îmbrace falnic şi unde să fie aşezat un scaun domnesc şi atâtea jeţuri câţi dregători erau la sarai.

Porunca dată de Zumurrud fu îndeplinită într-un răspăs de vreme tare scurt. Şi, după ce meidanul fu întocmit şi clădirea ridicată şi scaunul domnesc şi jeţurile orânduite după rosturile cinurilor, Zumurrud îi pofti acolo pe toţi mai-marii din cetate şi de la sarai, şi le dete un ospăţ cum nici cei mai bătrâni nu ţineau minte să mai fi fost vreunul asemenea în toată împărăţia. Şi, la sfârşitul ospăţului, Zumurrud se întoarse înspre musafiri şi le spuse:

— De aci înainte, de-a lungul întregii mele domnii, am să vă poftesc în sala aceasta la fiecare început de lună, iar voi veţi lua loc în jeţurile voastre, şi tot aşa am să poftesc tot norodul meu, ca să ia şi el parte la ospăţ şi să mănânce şi să bea şi să-i mulţumească Atoatefacătorului pentru darurile sale!

Şi toţi îi răspunseră cu ascultare şi cu supunere. Atunci ea adăugă:

— Pristavii obşteşti vor chema norodul la ospăţ şi vor da de ştire că oricine ar fi cel care nu va vroi să vină la ospăţ, va fi spânzurat!

Aşa că, la început de lună, pristavii obşteşti străbătură uliţele cetăţii strigând: „O, voi toţi, negustori şi muşterii, bogaţi şi săraci, flămânzi ori sătui, din porunca stăpânului nostru sultanul daţi fuga la sala de pe meidan! Acolo aveţi să mâncaţi şi să beţi şi să-l binecuvântaţi pe Atoatebinefacătorul. Şi spânzurat va fi vericine nu va veni acolo! Închideţi-

vă prăvăliile şi opriţi vânzarea şi cumpărările! Vericine nu va veni, spânzurat va fi!”

La poftirea aceea, mulţimea dete fuga şi se buluci în valuri-valuri în mijlocul sălii, pe când sultanul sta în scaunul său domnesc, iar împrejuru-i, în jeţurile lor cuvenite, şedeau rânduiţi după cinuri mai-marii şi dregătorii. Şi toţi începură să mănânce tot felul de bunătăţuri, precum fripturi de oaie, pilaf şi mai cu seamă bunătatea aceea minunată care se cheamă *kisek*, făcută din grâu râşnit şi din lapte acru. Şi, pe când ei mâncau, sultanul îi cerceta cu luare-aminte, rând pe rând, şi atâta de îndelung încât fiecare îi spunea vecinului său:

— Pe Allah! nu ştiu pentru care pricină se tot uită sultanul la mine cu atâta stăruinţă!

Iar mai-marii şi dregătorii, estimp, nu conteneau să tot îmbie lumea, spunând:

— Mâncaţi fără de sfială şi săturaţi-vă! Nu puteţi să-i faceţi mai mare bucurie sultanului decât să vă arătaţi pofta de mâncare!

Iar ei îşi ziceau:

— Pe Allah! în viaţa noastră nu s-a mai pomenit de vreun sultan care să-şi iubească până într-atâta norodul şi să-i vrea atâta bine!

Or, printre hăplăii care mâncau cu cea mai mare lăcomie, făcând să piară pe beregăţile lor tablale întregi, se afla şi mişelnicul de creştin Barssum, cel care îl adormise pe Alişar şi o furase pe Zumurrud, ajutat de fratele său, bătrânul Raşideddin. După ce Barssum acela sfârşi de mâncat carnea şi mâncărurile cu unt şi cu ulei, ochi o tavă la care nu-i ajungea laba şi care era plină cu un pilaf cu lapte, presărat cu praf de zahăr şi de scorţişoară; îi îmbrânci cu coatele pe toţi vecinii şi puse gabja pe tablaua pe care o trase la el, şi îşi înfipse mâna şi înşfacă o coşcogea îmbucătură pe care şi-o îndopă în gură. Atunci, unul dintre vecinii lui, burzuluit, îi spuse…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci şi cincea noapte

Spuse:

Atunci, unul dintre vecinii lui, burzuluit, îi spuse:

— Da ţie nu ţi-e ruşine să întinzi mâna aşa la ceea ce este departe de tine şi să înşfaci numai pentru tine o tabla atâta de mare? Ori tu nu ştii că buna-cuviinţă ne învaţă să nu mâncăm decât ceea ce se află dinaintea noastră?

Iar un alt vecin adăugă:
— Cădea-ţi-ar grele în pântece bucatele astea şi rocoşi-ţi-s-ar maţele!
Iar un neicuşor mehenghi, mare înghiţitor de tiriacuri, îi spuse:
— Hei, pe Allah! hai să împărţim! Dă încoace să iau şi eu o gură, sau două, sau trei!
Ci Barssum îi aruncă o privire scârbită şi ţipă la el crunt:
— Bă afurisitule mâncător de haşiş, mâncarea asta aleasă n-a fost gătită pentru fălcile tale; este menită unor guri de emiri şi de oameni gingaşi!
Şi dete să-şi înfigă iar degetele în pilaful cel dulce, când Zumurrud, care îl tot scruta de o bucată de vreme, îl cunoscu şi trimise după el patru străjeri, spunându-le:
— Daţi fuga şi zeberiţi-l pe insul acela care mănâncă pilaf cu lapte şi aduceţi-l la mine!
Iar cei patru străjeri se repeziră asupra lui Barssum, îi zvârliră dintre degete îmbucătura pe care sta s-o înfulece, îl trântiră cu faţa la pământ şi îl târâră de picioare dinaintea sultanului, în mijlocul celor ce se aflau acolo şi care îşi conteniră mâncatul, şuşotindu-şi între ei:
— Iacătă ce va să zică să te porţi ca un hăplău şi să te lăcomeşti la mâncarea altuia!
Iar mâncătorul de tiriac le spuse celor din preajmă:
— Pe Allah! bine am făcut că n-am mâncat cu el din pilaful acela minunat cu scorţişoară! Cine ştie ce pedeapsă are să i se alduiască!
Şi toţi începură să se uite cu luare-aminte la ceea ce avea să se întâmple.
Zumurrud, cu ochii aprinşi lăuntric, îl întrebă pe ins:
— Ia să-mi spui tu, om cu ochi albaştri şi răi, cum te cheamă şi care este pricina venirii tale în ţara noastră?
Mangositul de creştin, care se împodobise cu un turban alb, cum nu le este îngăduit decât musulmanilor[20], spuse:
— O, sultane şi stăpâne al nostru, mă cheamă Ali, şi de meserie sunt ceaprazar. Am venit în ţara aceasta să-mi fac meseria şi să-mi câştig zilele cu munca mâinilor mele!
Atunci Zumurrud îi spuse unuia dintre cei doi hadâmbuţi ai ei:
— Dă fuga şi adu-mi tablaua cu nisip de ghicit şi pana de aramă care îmi slujeşte să trag liniile cele geomanticeşti!
Şi, după ce porunca se îndeplini numaidecât, Zumurrud întinse cu grijă nisipul de ghicit pe faţa netedă a tablalei şi, cu pana de aramă, scrise pe nisip un chip de maimuţă şi nişte şiruri de slove necunoscute. După care

cugetă vreme de câteva clipite, apoi ridică deodată capul şi, cu un glas cumplit ce fu auzit de toată lumea, ţipă la ticălos:

— A, câine, cum de cutezi tu să minţi un sultan? Au nu eşti tu creştin şi nu te cheamă Barssum? Şi oare nu ai venit în ţara aceasta anume ca s-o cauţi pe o roabă pe care ai furat-o pe vremuri? A, câine! a, blestematule! ai să mărturiseşti tu numaidecât adevărul pe care iacătă că mi l-a dezvăluit aşa de limpede nisipul meu ghicitoresc!

La vorbele acestea, creştinul înspăimântat se nărui la pământ, cu mâinile împreunate, şi spuse:

— Îndurare, o, sultane al vremilor! Nu greşeşti! Sunt, într-adevăr – ocolit să fii de orice necaz! — un păcătos de creştin, şi am venit încoace cu gândul de a o răpi pe o musulmană pe care o furasem şi care a fugit din casa noastră!

Atunci Zumurrud, în murmurele de minunare ale întregului norod care zicea: „Uallah! nu se află pe lume un geomant cititor în nisip pe potriva sultanului nostru”, îi chemă pe armaş şi pe ajutoarele lui şi le spuse:

— Duceţi-l pe câinele acesta ticălos afară din cetate, jupuiţi-l de viu, umpleţi-i pielea cu nişte paie proaste şi întoarceţi-vă să-i ţintuiţi pielea aceea la poarta meidanului. Iar hoitul se cade să i-l ardeţi cu nişte bălegaruri uscate, iar ceea ce mai rămâne să aruncaţi în haznaua cu scârne!

Iar ei răspunseră cu ascultare şi cu supunere, îl înşfăcară pe creştin, şi îl dădură pieirii după osânda pe care norodul o găsi plină de dreptate şi de înţelepciune.

Cât despre vecinii care îl văzuseră pe ceapcân cum mâncase orezul cu lapte, aceia nu putură a se opri să nu-şi împărtăşească între ei gândurile. Unul spuse:

— Uallah! În viaţa mea nu am să mă mai las ispitit de tablaua aceea, măcar că tare îmi mai place!

Iar mâncătorul de haşiş, ţinându-se de pântece, aşa de tare îl junghia spaima, strigă:

— Hei, Uallah! soarta mea cea bună m-a ferit să mă ating de afurisitul acela de orez cu scorţişoară!

Şi toţi se juruiră că nici baremi nu au să mai pomenească vreodată vorba de pilaf cu lapte!

Aşa că, luna următoare, când norodul fu poftit iarăşi să vină la ospăţ dinaintea sultanului, se facu un gol mare împrejurul tablalei pe care se afla pilaful cu lapte şi nimenea nu vroia nici baremi să se uite într-acolo. Pe

urmă toată lumea, spre a-l bucura pe sultan, care îl cerceta pe fiecare mesean cu cea mai mare luare-aminte, începu să mănânce şi să bea şi să se veselească, da nimenea nu se atingea decât de bucatele de dinainte-i.

Într-acestea, intră un ins cu înfăţişare cumplită, care se năpusti îmbrâncind toată lumea în drumul lui şi care, când văzu că toate locurile erau pline afară de cel din jurul tablalei cu pilaf, se duse şi se ghebeji dinaintea acelei tablale şi, spre încremenirea tuturora, dete să întindă mâna ca să mănânce.

Or, Zumurrud cunoscu numaidecât că insul acela era chiar răpitorul ei cel crunt, Givan kurdul, unul dintre cei patruzeci din taraful lui Ahmad Edl-Danaf. Pricina care îl adusese în cetatea aceea nu era alta decât că venise în căutarea fetişcanei, care cu fuga ei îl aruncase într-o mânie înfricoşătoare atunci când tocmai se gătise s-o răjghine delaolaltă cu ortacii lui. Şi, de ciudă, îşi muşcase mâinile şi făcuse juruinţă că are s-o găsească, măcar de s-ar fi ascuns ca şi pe după muntele Kokaz ori ca boaba de fistic în coaja ei. Şi pornise în căutarea ei şi, până la urmă, ajunsese în cetatea cea cu pricina şi venise în sala de ospeţe laolaltă cu ceilalţi, ca să nu fie spânzurat…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci şi şasea noapte

Spuse:

…şi venise în sala de ospeţe, ca să nu fie spânzurat.

Aşa că şezu jos dinaintea tablalei cu pilaful de lapte şi îşi înfipse mâna toată chiar tamite în mijlocul ei. Atunci din toate părţile i se strigă:

— Hei, ce va să faci? Ia seama! Ai să fii jupuit de viu! Nu te atinge de tablaua aceea care aduce nenorocire!

Ci insul rostogoli nişte ochi cumpliţi şi mârâi la ei:

— Ia mai tăceţi! Vreau să mănânc din tablaua asta şi să-mi ghiftuiesc burta! Că tare îmi mai place pilaful cu lapte!

Iarăşi strigară la el:

— Ai să fii jupuit şi spânzurat!

Drept răspuns, el îşi trase şi mai aproape tablaua în care îşi înfipsese mâna şi se aplecă peste ea. La priveliştea aceea, împătimitul după haşiş, vecinul cel mai de lângă kurd, o luă la fugă speriat şi dezmeticit din aburii macului, spre a se duce să şadă mai încolo, tăgăduind că ar avea vreo vină pentru ceea ce avea să urmeze.

Aşadar, Givan kurdul, după ce îşi înfipse în tabla mâna lui cea neagră ca o gheară de coroi, o scoase din pilaf mare şi grea cât o copită de cămilă. Îmbulzui în palmă coşcogea pumnoiul de pilaf pe care îl înhăţase, tipelciui un cocoloşoi mare cât o alămâie, şi-l aruncă dintr-o rotitură de mână drept în zgăul gâtlejului unde se scufundă cu o ghiorţăitură ca de tunet ori ca gâlgâitura unui prăvăl de ape într-o peşteră huitoare, încât bolta sălii vui într-un răsunet care se răsfrânse bubuind şi răzbubuind. Iar în locul de unde fusese smulsă îmbucătura rămase o urmă atâta de mare, încât fundul cel gol al tablalei ieşi la iveală!

La priveliştea aceea, tiriachiul îşi ridică mâinile şi strigă:

— Păzească-ne Allah! a înfulecat tablaua dintr-o îmbucătură! Preamărit fie Allah carele nu mi-a dibăcit niciun pilaf cu lapte ori cu scorţişoară ori cu altceva asemenea în mâinile sale!

Şi adăugă:

— Să-l lăsăm să mănânce în tihnă, că eu şi văd cum i se zugrăveşte pe frunte icoana jupuitului şi a spânzuratului care are să fie!

Pe urmă se trase şi mai departe de aducătura mâinii kurdului şi strigă:

— Dare-ar Allah să ţi se înfunde înghiţitoarea şi să te îneci, o, prăpastie înfricoşată!

Da kurdul, fără să-i pese de cele ce se tot trăncăneau în jurul lui, îşi mai înfundă o dată degetele cele groase cât nişte mazdrace în grămada cea moale de pilaf, care se întredeschise cu o pleoscăitură înfundată, şi şi-o trase afară cu un gălămoz la capătul ei mare cât un dovleac; şi începuse să şi-o tipelciuiască în palmă până a o înghiţi, când Zumurrud le spuse străjerifor:

— La iuţeală să mi-l aduceţi pe insul cu pilaful până ce să-şi înghită îmbucătura!

Şi străjerii săriră asupra kurdului, care nici nu-i vedea, ghebejit cum sta cu toată jumătatea trupului peste tabla. Şi îl trântiră cu dibăcie şi îi legară mâinile la spate, şi îl târâră dinaintea sultanului, pe când cei de faţă îşi ziceau: „El însuşi şi-a vrut pieirea! Noi l-am sfătuit destul să se ferească de a se atinge de prăpădul acela de pilaf cu lapte!”

Când ajunse dinaintea ei, Zumurrud îl întrebă:

— Cum te cheamă? Ce meserie ai? şi care pricină te-a adus să vii în cetatea noastră?

El răspunse:

— Mă cheamă Othman şi de meserie sunt grădinar. Cât despre pricina venirii mele, este căutarea vreunei grădini unde să muncesc ca să mănânc!

Zumurrud strigă:

— Să mi se aducă tablaua cu nisip şi pana de aramă!

Şi când i se dădură în mână sculele acelea, trase cu pana nişte slove şi nişte chipuri pe nisipul deşternut, cugetă şi socoti vreme de un ceas, apoi săltă capul şi spuse:

— Vai de păcatele tale, ticăloase mincinosule! Socotelile de pe tablaua mea cu nisip îmi arată că pe numele tău cel adevărat te cheamă Givan kurdul, şi de meserie eşti haramin, hoţ şi tâlhar! A, pramatie, plod de căţea şi de lele! mărturiseşte pe dată adevărul, ori au să te facă să ţi-l aduci aminte loviturile!

Când auzi vorbele acestea ale sultanului, pe care era departe de a-l prepune că ar fi fetişcana cea răpită de el odinioară, îngălbeni la chip şi fălcile-i clănţăniră şi buzele i se zbârciră peste dinţii care se iviră ca nişte colţi de lup ori de vreo altă fiară sălbatică. Pe urmă gândi că-şi mântuie capul mărturisind adevărul şi spuse:

— Adevăr grăieşti, o, Maria Ta! Ci mă dau căit în mâinile tale din chiar clipita aceasta, iar pe viitor am să umblu pe calea cea dreaptă!

Ci Zumurrud îi spuse:

— Nu îmi este îngăduit să las să trăiască o fiară răufăcătoare în calea musulmanilor!

Pe urmă porunci:

— Să fie luat şi jupuit de viu şi umplut cu paie, spre a fi apoi bătut în cuie pe uşa de la sala de ospeţe, iar leşul lui să îndure soarta celui al creştinului!

Când îi văzu pe străjeri cum îl duceau pe insul cu pricina, împătimitul după tiriac se sculă şi se întoarse cu fundul înspre tablaua cu orez şi spuse:

— O, pilaf cu lapte, o, împrăfuitule cu zahăr şi cu scorţişoară, dau dosul către tine, întrucât, o, tabla a prăpădului, nu te socot vrednică de privirile mele, ci de-abia dacă de fundul meu…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci şi şaptea noapte

Spuse:

…întrucât, o, tabla a prăpădului, nu te socot vrednică de privirile mele, ci de-abia dacă de fundul meu! Scuip pe tine şi te afurisesc!

Şi iacă-aşa cu el.

Da cât despre cel de al treilea ospăţ[21], iacătă! Ca şi în cele două dăţi de dinainte, pristavii strigară aceeaşi veste şi se făcură aceleaşi pregătiri; pe urmă norodul se strânse în sală, mai-marii se rânduiră pe cinuri, iar sultanul şezu în jeţul său. Şi toată lumea începu să mănânce, să bea şi să se veselească; şi mulţimea se îngrămădea pretutindeni, afară de locul de dinaintea tablalei cu pilaf cu lapte, care sta neatinsă în mijlocul sălii şi cu toate fundurile mesenilor întoarse spre ea. Şi deodată fu văzut cum intră un ins cu barba albă, care, dacă văzu locul dimprejurul tablalei gol, se duse într-acolo şi şezu să mănânce, ca să nu fie spânzurat. Iar Zumurrud se uită la el şi îl cunoscu pe bătrânul Raşideddin, mişelul de creştin care îl pusese pe frate-său Barssum s-o fure.

Într-adevăr, întrucât Raşideddin, la o lună de la trimiterea fratelui său în căutarea fetişcanei fugite, văzând că acela nu se mai întorcea, se hotărî să plece el însuşi ca să încerce s-o găsească, iar soarta îl aduse în cetatea aceea până la sala de ospeţe, dinaintea tablalei cu pilaf cu lapte.

Când îl cunoscu pe alimănitul de creştin, Zumurrud gândi în sineşi: „Pe Allah! pilaful acesta cu lapte este o mâncare binecuvântată, de vreme ce mă ajută să-i dibăcesc pe toţi ticăloşii. Se cade să pun într-o zi să se crăinicească în toată cetatea că este o mâncare pe care toţi locuitorii sunt datori s-o mănânce. Şi am să poruncesc să fie spânzuraţi cei cărora nu le place! Până atunci, ia să văd ce fac cu mangositul ăsta bătrân!” Aşa că strigă la străjerii ei:

— Aduceţi-mi-l pe insul cu pilaful! Iar străjerii, deprinşi acuma, îl ochiră numaidecât pe ins şi se repeziră asupra lui şi îl târâră de barbă dinaintea sultanului, care îl întrebă:

— Cum te cheamă? Ce meserie ai? şi care este pricina venirii tale la noi?

El răspunse:

— O, norocitule sultan, mă cheamă Rustem, da nu am nicio meserie, fără numai că sunt un derviş sărman!

Ea strigă:

— Ad’ nisipul şi pana!

Şi i se aduseră. Iar ea, după ce deşternu nisipul şi trase pe el nişte chipuri şi nişte slove, cugetă un ceas de vreme, apoi săltă capul şi spuse:

— Minţi dinaintea sultanului, câine blestemat! Te cheamă Raşideddin; meseria ta este de a pune să fie răpite vicleneşte femeile de musulmani şi de a le zeberi în casa ta; pe dinafară te arăţi de legea Islamului, da în adâncul

inimii rămâi un păcătos de creştin putred de păcate. Mărturiseşte adevărul sau într-o clipită capul tău are să-ţi sară la picioare!

Şi ceapcânul, cutremurat, gândi că-şi scapă capul şi îşi mărturisi nelegiuirile şi ticăloşiile. Atunci Zumurrud le spuse străjilor:

— Răsturnaţi-l şi altoiţi-i câte o mie de lovituri de gârbaci la fiecare talpă!

Şi porunca fu împlinită pe dată. Ea spuse atunci:

— Acuma luaţi-l, beliţi-l de piele, umpleţi-i-o cu pleavă şi pironiţi-o lângă celelalte două la uşa sălii de ospeţe. Iar hoitul lui să pată tot soarta pe care au îndurat-o ceilalţi doi câini!

Şi porunca fu împlinită pe loc!

După care toată lumea începu să mănânce, minunându-se de înţelepciunea şi de dibăcia ghicitorească a sultanului, şi lăudându-i judeţurile şi dreptăţile.

Când ospăţul se isprăvi, norodul se risipi, iar sultana Zumurrud se întoarse în saraiul ei. Da nu era pic de fericită în sinea ei şi îşi zicea: „Preamărit fie Allah carele mi-a răcorit inima ajutându-mă să-mi împlinesc războiul asupra celor care m-au obidit![22] Ci toate astea nu mi-l aduc îndărăt pe mult-iubitul meu Alişar! Da Preaînaltul este totodată şi Atoatefăcătorul, iar el face precum îi este placul în privinţa acelora care i se închină şi care mărturisesc că nu au alt dumnezeu decât numai pe el!" Şi, tulburată de amintirea muit-iubitului ei Alişar, vărsă lacrimi din belşug noaptea toată[23]; apoi se închise singură în durerea ei, până la începutul lunii următoare.

Atunci iarăşi fu strâns norodul la ospăţul îndătinat, iar sultanul şi dregătorii îşi luară locul, ca de obicei, sub boltă. Şi ospăţul ajunsese de mult în toi, iar Zumurrud nu mai trăgea nicio nădejde că are să-l mai găsească vreodată pe mult-iubitul ei, şi îşi făcea în suflet rugăciunea aceasta: „O, tu, cel carele i l-ai dat îndărăt pe Yussuf bătrânului său părinte Yacub, carele l-ai tămăduit de bubele cele fără de leac pe sfântul Ayub, îngăduie-mi, în bunătatea ta, să-l găsesc şi eu pe mult-iubitul meu Alişar! Tu eşti atotputernic, o, Stăpâne al lumilor! Tu, cel carele îi aduci pe calea cea bună pe cei rătăciţi, tu, cel carele auzi toate glasurile, carele împlineşti toate rugile şi carele faci ca ziua să urmeze nopţii, dă-mi-l îndărăt pe robul tău Alişar!"

Abia rostise Zumurrud în sineşi rugăciunea aceasta, că şi intră pe poarta meidanului un tinerel, şi mijlocu-i mlădiu se legăna cum se clatină sub adiere un lujer de salcie. Era frumos cum e lumina cea frumoasă, da părea plăpând şi oleacă gălbiu şi istovit. Căută peste tot un loc unde să stea, şi nu găsi gol decât locul dimprejurul tablalei cu pilaful cu lapte. Se duse şi şezu

jos acolo, şi din toate părţile era ţintuit de privirile speriate ale celor care îl şi socoteau pierdut, şi îl şi vedeau jupuit şi spânzurat.

Or, Zumurrud, de la cea dintâi privire, îl şi cunoscu pe Alişar. Şi inima începu să-i bată anapoda, şi era mai mai să dea un ţipăt de bucurie. Ci izbuti să biruiască pornirea aceea necugetată, că nu care cumva să se primejduiască a se da în vileag faţa de norodul ei. Da o cuprinsese o tulburare mare, şi lăuntrurile i se zbăteau, iar inima-i bătea din ce în ce mai tare. Şi aşteptă să se potolească pe deplin înainte de a porunci să vină Alişar.

Cât despre Alişar, iacătă! După ce se trezise…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci şi opta noapte

Spuse:

…După ce se trezise din somn, era ziuă de mult, iar negustorii şi începuseră să deschidă sukul. Alişar, năucit că se vedea întins pe jos în uliţă, îşi duse mâna la frunte şi băgă de seamă că turbanul lui pierise, şi tot aşa şi caftanul, începu atunci să priceapă cum sta treaba, şi dete fuga, tare tulburat, să-i povestească prăpădul bătrânei celei bune de care se rugă să se ducă să afle vreo ştire. Iar ea se învoi cu dragă inimă, şi plecă spre a se întoarce peste un ceas, cu chipul şi cu pletele răvăşite, ca să-i aducă vestea că Zumurrud nu mai era şi ca să-i spună:

— Eu, copilul meu, tare mă socot că de-acuma se cade să te lepezi de nădejdea că ai s-o mai găseşti vreodată pe iubita ta. Nu este mântuire şi tărie la năpaste decât numai întru Allah cel Atotputernic! Toate câte ţi s-au întâmplat nu sunt decât numai din vina ta!

La vorbele acestea, Alişar văzu lumina cum se preschimbă în neguri dinaintea ochilor lui, şi îşi pierdu toată nădejdea de viaţă, şi începu să plângă şi să suspine în braţele bătrânei celei de treabă, până ce leşină. Apoi, în urma îngrijirilor potrivite, îşi veni în simţiri, da numai ca să cadă la pat, zătignit de o boală grea, care îl făcu să-şi piardă pofta de somn şi care negreşit că l-ar fi dus drept la groapă dacă n-ar fi fost bătrâna cea bună care să-l îngrijească, să-l mângâie şi să-l îmbărbăteze. Şezu aşa zaif rău vreme de un an întreg, fără ca bătrâna să-l părăsească o clipită; îi da să bea fel de fel de sorbeturi, punea şi-i fierbea pui de găină, şi îi da să răsufle mirosne înviorătoare. Iar el, într-o stare de slăbiciune şi de sfârşeală până peste

poate, se lăsa în voia ei şi îşi procitea stihuri tare jalnice despre despărţire, precum acestea dintr-o sumedenie:

Se-adună norii de-ntristare,
Se stinge al iubirii soare,
Curg grele lacrimile-amare,
Şi-i arsă inima, şi doare.
Povară-i jalea – mult prea mare
Pe biata-mi inimă ce moare
De dorul dragostei-pierzare,
De-aleanul fără nicio zare.
De veghile fără-ncetare.
Stăpâne-Doamne, mai e oare
Vreun chip să-mi fii ajutorare?
Grăbeşte-te să-mi dai scăpare
Cât încă cea din urmă boare
A vieţii n-a pornit să zboare
Din trupu-mi ars ca de lungoare![24]

Alişar rămase aşadar în starea aceea fără nădejde de vindecare, precum şi fără nădejdea că o va mai vedea vreodată pe Zumurrud. Iar bătrâna cea bună nu mai ştia ce să-i facă spre a-l smulge din zaiflâcul acela, până când într-o zi îi spuse:

— Copilul meu, nu tot jeluindu-te aşa fără să ieşi din casă ai să izbuteşti s-o mai găseşti pe iubita ta. Dacă vrei să mă asculţi, scoală-te şi apucă-te să-ţi capeţi îndărăt puterile şi du-te de-o caută prin toate cetăţile şi pe toate meleagurile. Niciodată nu se ştie drumul pe unde poate să vie mântuirea!

Şi nu conteni să-l tot îmbărbăteze aşa şi să-i dea nădejdi până nu-l înduplecă să se scoale şi să intre la hammam, unde chiar ea îl scăldă, şi îi aduse de băut nişte sorbeturi, şi îi dete să mănânce un pui de găină. Şi urmă să-l îngrijească astfel vreme de o lună, până ce, într-un sfârşit, fu în stare să se călătorească. Atunci îşi luă rămas-bun de la bătrână, după ce îşi încheie pregătirile de plecare, şi porni la drum s-o caute pe Zumurrud. Şi iacă-aşa ajunse până la urmă în cetatea în care era sultan Zumurrud, şi intră în sala de ospeţe, şi şezu dinaintea tablalei cu pilaf cu lapte presărat cu praf de zahăr şi de scorţişoară.

Întrucât îi era o foame amarnică, îşi suflecă mânecile până la coate, rosti vorbele cele îndătinate *Bismillah* şi se pregăti să mănânce. Atunci vecinii lui, cuprinşi de milă când văzură în ce primejdie se băga, îl prevestiră că are să pată nenorocire mare dacă o să aibă nenorocul să se atingă de bunătatea aceea. Şi, cum el se încăpăţâna, tiriachiul îi spuse:

— Ai să fii jupuit şi spânzurat, ia seama!

El răspunse:

— Fie binecuvântată moartea care are să mă mântuiască dintr-o viaţă plină de nenoroace! Da până atunci vreau să mă înfrupt din pilaful acesta cu lapte!

Şi întinse mâna şi începu să mănânce cu mare poftă.

Iacă-aşa! Iar Zumurrud care, tulburată toată, îl scruta, îşi zise: „Vreau mai întâi să-l las să-şi potolească foamea, până a porunci să fie adus la mine!" Iar când văzu că se opri din mâncat şi că rosti vorbele îndătinate *Mulţumesc lui Allah!*, le spuse străjerilor:

— Duceţi-vă încetişor la tânărul acela care şade dinaintea tablalei cu pilaf şi rugaţi-l, cu multă cuviinţă, să vină să vorbesc cu el, şi spuneţi-i: „Sultanul vă pofteşte pentru o întrebare şi un răspuns, nimic mai mult!"

Şi străjerii se duseră şi se temeniră dinaintea lui Alişar şi îi spuseră:

— Domnia ta, stăpânul nostru sultanul te pofteşte pentru o întrebare şi un răspuns, nimic mai mult!

Alişar răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi se sculă şi îi însoţi până dinaintea sultanului. Estimp, oamenii din gloată îşi făceau între ei tot felul de presupuneri. Unii ziceau:

— Ce păcat de tinereţele lui! Cine ştie ce are să păţească!

Da alţii răspundeau:

— Dacă ar fi fost să păţească vreo belea, nu l-ar fi lăsat sultanul să mănânce pe săturate. Ar fi pus să fie zeberit de la cea de a doua îmbucătură!

Iar alţii spuneau:

— Străjerii nu l-au târnuit nici de picioare, nici de haine! L-au însoţit, urmându-l cuviincios de departe!

Într-acestca, Alişar se înfăţişă dinaintea sultanului. Acolo se temeni şi sărută pământul dintre mâinile sultanului, care îl întrebă, cu un glas înfiorat şi tare dulce:

— Cum te cheamă, o, gingăşule flăcău? ce meserie ai? şi care este pricina ce te-a nevoit să-ţi laşi ţara pentru meleagurile acestea depărtate?

El răspunse:
— O, norocitule sultan, mă cheamă Alişar, fiul lui Glorie, şi sunt unul dintre fiii de negustori din ţara Khorassanului. Meseria mea era cea a tatălui meu, dar e multă vreme de când nenorocirile m-au făcut să mă las de ea. Cât despre pricina venirii mele în ţara aceasta…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute douăzeci şi noua noapte

Spuse:

…Cât despre pricina venirii mele în ţara aceasta, aceea este că mă aflu în căutarea unei făpturi dragi pe care am pierdut-o şi care îmi era mai scumpă ca văzul şi ca auzul, şi ca sufletul! Şi de când mi-a fost luată, trăiesc ca un lunatic! Şi iacătă asta-i povestea mea cea jalnică!
Şi Alişar, încheindu-şi spusele, izbucni în lacrimi şi fu cuprins de un icnet atâta de amarnic, încât se prăbuşi leşinat.
Atunci Zumurrud, înduioşată până peste poate, le porunci celor doi hadâmbuţi ai ei să-l stropească pe faţă cu apă de trandafiri. Şi cei doi copii robi îndepliniră porunca pe dată, iar Alişar îşi veni în ori mirosind apa de trandafiri. Atunci Zumurrud îi spuse:
— Acuma să mi se aducă tablaua cu nisip şi pana de aramă!
Şi luă tablaua şi luă calamul şi, după ce trase nişte şire şi nişte slove şi cugetă preţ de un ceas de vreme, spuse dulce, da aşa ca să fie auzită de tot norodul:
— O, Alişar al lui Glorie, nisipul ghicitoresc adevereşte spusele tale. Ai mărturisit drept. Încât pot să-ţi prorocesc că în curând Allah are să te ajute să-ţi găseşti mult-iubita! Potoleşte-ţi sufletul şi înseninează-ţi inima!
Pe urmă ridică divanul şi le porunci celor doi copii robi să-l ducă la hammam şi, după scaldă, să-l îmbrace cu un caftan din dulapurile domneşti, să-i dea să încalece un cal din grajdurile domneşti şi să-l aducă la ea la lăsatul nopţii!
Iar cei doi hadâmbuţi răspunseră cu ascultare şi cu supunere, şi zoriră să îndeplinească poruncile sultanului lor.
Cât despre oamenii din gloată care fuseseră de faţă la toată întâmplarea aceea şi auziseră poruncile date, aceştia se întrebau unii pe alţii:
— Au ce pricină tainică l-o fi îndemnat pe sultanul nostru să se poarte faţă de flăcăul cel chipeş cu atâta cinstire şi cu atâta duioşie?

Alţii răspundeau:
— Pe Allah! pricina este întru totul vădită: băiatul e tare frumos!
Iar alţii spuseră:
— Noi am cam prepus ce are să se petreacă, numai cât l-am văzut pe sultan că-l lasă să-şi astâmpere foamea din tablaua cea dulce cu pilaf cu lapte! Uallah! n-am mai pomenit să se fi auzit vreodată că pilaful cu lapte ar putea să stârnească atari minuni!
Şi plecară, dându-şi fiecare cu părerea ori slobozind câte vreo vorbă de duh.
Cât despre Zumurrud, d-apoi ea aşteptă cu o înfiorare de neînchipuit lăsarea serii, ca să poată într-un sfârşit să rămână singură cu mult-iubitul inimii sale. Încât, de cum amurgi soarele şi muezinii îi chemară pe dreptcredincioşi la rugăciune, Zumurrud se şi dezbrăcă şi se întinse în crivatul ei, nemaipăstrând pe ea decât numai cămaşa de mătase. Şi trase jos perdelele, şi porunci celor doi hadâmbi să-l poftească pe Alişar, care aştepta în sala de intrare.
Cât despre musaipii şi dregătorii de la sarai, aceştia nu mai avură nicio îndoială despre gândurile sultanului când îl văzură că se poartă în chip atâta de neobişnuit faţă de chipeşul Alişar. Şi îşi ziseră: „Acuma este fără de îndoială că sultanul s-a îndrăgostit de flăcău. Şi de bună seamă că mâine, după noaptea cu el, are să-l căftănească velcămăraş ori căpetenie de oaste!”
Şi iacă-aşa cu ei!
Cât despre Alişar, iacătă! Când ajunse dinaintea sultanului, sărută pământul dintre mâinile sale, aducându-i închinăciunile şi deşternându-i urările lui, şi aşteptă să fie întrebat. Atunci Zumurrud gândi în cugetul ei: „Nu pot să-i dezvăluiesc dintr-odată cine sunt; întrucât, dacă i-aş arăta aceasta pe neaşteptate, ar muri de tulburare.” Aşa că se întoarse înspre el şi îi spuse:
— O, flăcău gingaş, vino mai aproape de mine! Spune-mi, ai fost la hammam?
El răspunse:
— Da, doamne al meu!
Ea urmă:
— Te-ai spălat peste tot, şi te-ai parfumat şi răcorit?
El răspunse:
— Da, doamne al meu!
Ea întrebă:

— Negreşit că scalda trebuie să-ţi fi stârnit pofta de mâncare, o, Alişar! Iată colo, la îndemâna ta, pe sofraua ceea, o tabla plină cu pui şi cu zumaricale. Aşa că dintru-ntâi astâmpără-ţi foamea!

Atunci Alişar răspunse cu ascultare şi cu supunere, şi mâncă până la saţiu, şi se simţi mulţumit. Iar Zumurrud îi spuse:

— Acuma pesemne că ţi-e sete. Iacătă colo, pe sofraua cealaltă, tablaua cu băuturi. Bea cât ţi-e sete, şi pe urmă vino colea lângă mine!

Şi Alişar bău câte o ceaşcă din fiecare ol cu băutură şi, tare sfios, se apropie de crivatul sultanului.

Atunci sultanul îl luă de mână şi îi spuse:

— Tare îmi mai placi, o, flăcăule! Ai un chip frumos, iar mie îmi sunt dragi chipurile frumoase! Apleacă-te şi începe să mă freci pe picioare!

Iar Alişar se aplecă şi, sumeţindu-şi mânecile, începu să-l frece pe sultan pe picioare.

Peste un răstimp, sultanul îi spuse:

— Acuma freacă-mă pe pulpe şi pe armuri!

Iar Alişar, fiul lui Glorie, începu să frece pulpele şi armurii sultanului. Şi rămase şi nedumerit şi uluit totodată, când le simţi de o dulceaţă şi de o moliciune fără de seamăn. Şi îşi zicea: „Uallah! armurii sultanilor tare mai sunt albi! Şi-apoi nici n-au fir de păr pe ei!”

În clipita aceea, Zumurrud îi spuse:

— O, flăcău chipeş şi cu mâini atâta de măiestre la meşteşugul trasului, alungeşte-ţi pipăielilc în sus până la buric, petrecându-le drept pe la mijloc!

Ci Alişar înmărmuri dintr-odată din trasul lui şi, tare fâstâcit, spuse:

— Iartă-mă, doamne al meu, ci eu nici habar nu am cum se face trasul mai sus de armuri. Tot ce am ştiut, ţi-am făcut…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute treizecea noapte

Spuse:

…mai sus de armuri. Tot ce am ştiut, ţi-am făcut!

La vorbele acestea, Zumurrud luă un glas tare burzuluit şi strigă:

— Ce? Cutezi să nu te supui? Pe Allah! dacă mai şovăieşti, noaptea ta are să fie tare păguboasă asupra capului tău! Încât grăbeşte de te pleacă a-mi împlini dorinţa! Iar eu, în schimb, am să te fac supuitorele meu de falã cu

toată lumea şi am să te căftănesc emir printre emiri şi căpetenie de oaste printre căpeteniile de oşti!
Alişar întrebă:
— Nu pricep limpede ce vrei, o, Maria Ta! Ce se cade să fac ca să-ti fiu ascultător?
Ea răspunse:
— Desfă-ţi ceacşirii şi aşterne-te pe burtă!
Alişar strigă:
— Acesta-i un lucru pe care nu l-am făcut în viaţa mea! Dacă dar vrei a mă sili să-l săvârşesc, am să-ţi cer socoteală de el la ziua învierii. Aşa că lasă-mă să ies de aici şi să mă duc în ţara mea!
Ci Zumurrud urmă, cu un glas încă şi mai mânios:
— Îţi poruncesc să-ţi dai jos şalvarii şi să te culci colea, că de nu, pun pe dată să ţi se reteze capul! Vino, dar, o, flăcăule, şi culcă-te lângă mine! Că n-ai să te căieşti!
Atunci Alişar, deznădăjduit, nu putu să facă alta decât să se supună. Îşi dete jos şalvarii şi se culcă pe burtă. Numaidecât Zumurrud îl luă în braţe şi, suindu-se peste el, se întinse de-a lungul pe spinarea lui.
Când Alişar o văzu că i se lasă cu atâta năprăsnicie pe spinare, îşi zise: „Are să mă prăpădească fără de mântuire!” De îndată simţi pe el, uşurel, ceva gingaş şi mângâitor, ca de mătase ori ca de catifea, ceva totodată şi moale şi rotunjor, ceva ca untul la pipăit şi tare totodată, şi îşi zise: „Uallah! sultanul acesta are o piele mai ispititoare decât a tuturor femeilor!” Şi aşteptă clipa cea înfricoşată. Ci, la un ceas de vreme de când tot sta aşa fără să simţească nimica spăimântător ori junghietor, îl văzu pe sultan că deodată i se desprinde de pe spinare şi că se întinde la rându-i pe spate, lângă el. Şi cugetă: „Binecuvântat şi preamărit fie Allah carele nu i-a îngăduit năsărâmbii nimica! Ce s-ar fi ales de mine de-ar fi izbutit!” Şi tocmai începuse să răsufle oleacă mai uşurat, când sultanul îi spuse:
— Află, o, Alişar, că nu mi-e dedat zebbul să se voioşească decât numai atuncea când e alintat! Aşa că alintă-mi-l, ori eşti un om mort! Hai, dă-mi mâna!
Şi, tot întinsă pe spate, Zumurrud luă mâna lui Alişar, fiul lui Glorie, şi o puse încetişor pe rotundul poveştii sale! Şi Alişar, la pipăitura aceea, simţi o rotunjitură covăţită ca un jeţ, şi grăsulie ca un puican, şi mai fierbinte ca guşa de porumbel, şi mai pojărită ca inima pojărnuită de patimă; iar rotunjitură aceea era netedă, şi dalbă, şi mustoasă, şi coşcogeamite! Şi

deodată o simţi cum se rocoşeşte sub degete ca o catârcă înţepată în nări sau ca un măgar strămurăriţit în fund!

La izvodirea aceea, Alişar, minunându-se până peste poate, îşi zise în sineşi: „Sultanul acesta are o crăpătură, asta-i neîndoielnic! Lucru-i cel mai de-a minunelea dintre toate minunile!” Şi atunci Alişar, îmbărbătat de izvodirea care îi risipea şi cele mai de pe urmă şovăieli, îşi îndârji dârjia până peste marginile îndârjirii!

Or, Zumurrud nu aştepta decât clipita aceea! Şi deodată o podidi râsul din toate beregăţile ei, încât s-ar fi răsturnat pe spate dacă nu ar fi fost răsturnată mai de dinainte. Apoi îi spuse lui Alişar:

— Da cum se face de nu-ţi cunoşti slujnica, o, stăpâne al meu mult-iubit?

Ci Alişar încă nu pricepea, şi întrebă:

— Ce slujnică şi ce stăpân, o, sultane al vremilor?

Ea răspunse:

— O, Alişar, păi eu sunt Zumurrud, roaba ta! Nu mă cunoşti după toate semnele astea?

La vorbele acestea, Alişar se uită cu luare-aminte la sultan, şi cunoscu în el pe mult-iubita sa Zumurrud. Şi o luă în braţe şi o săruta cu cele mai năpadnice revărsări de bucurie. Şi Zumurrud îl întrebă:

— Şi acuma tot ai să mai pui împotrivire?

Iar Alişar, drept orice răspuns, se repezi asupra ei ca leul asupra unei mioare, şi cunoscând de-acuma drumul, înfipse bâta ciobanului pe sub cheotoarea desagii cu merinde, şi păşi înainte fără să-i pese de strâmtimea cărării. Şi, dacă ajunse la capătul potecii, şezu acolo drept şi proţăpit, uşer la uşa aceea şi imam la acel mihrab. Iar ea la rându-i tot aşa, fără preget, nu se da îndărăt nici batâr cu un deget, şi cu el odată se sălta toată, şi se-ncovoia, şi se vânzolea, şi se-mburica, şi-a greu gâfâia, şi-l tot înfrunta. Şi la mângâieri se cer mângâieri, iar la zvârcolire altă zvârcolire, şi precum e-n fire feluri fel de fel de alintăceli, şi de hărţuieli, şi de zăticneli, ca la un măcel! Şi se înfruntau cu suspine pline şi cu ţipete ţipotite aşa de cumplite, încât pasămite cei doi hadâmbuţi, robii cei micuţi, ispitiţi de zarvă, veniră degrabă de-afară, perdeaua săltară ca să vadă dacă nu cumva sultanul are trebuinţă de slujbele lor. Şi-atunci, dinaintea ochilor lor înmărmuriţi se ivi priveliştea sultanului întins pe spate, cu flăcăul strâns lipit peste el, în felurite chipuri mişcătoare, dând răspuns la gâfâituri cu gâfâituri, la loviturile de dardă cu iureşuri repezi, la izbituri cu împotriviri de ilău, şi la cutremurături cu zvârcolituri.

La priveliştea aceea, amândoi hadâmbii…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfielnic.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci şi una noapte

Spuse:

…La priveliştea aceea, cei doi hadâmbi zoriră să se depărteze încetişor, zicându-şi: „E fără de îndoială că chipurile acelea de a se zbate ale sultanului nu sunt nicidecum chipuri de bărbat, ci de femeie împătimită!” Da se feriră cu mare grijă să dezvăluie cuiva taina.

Când se făcu dimineaţă, Zumurrud se îmbrăcă iar cu hainele ei cele domneşti şi porunci să se strângă în curtea cea mare de la sarai toţi vizirii, şi musaipii, şi sfetnicii, şi emirii, şi capii de oşti, şi cei mai de vază dintre locuitori, şi le spuse:

— De astăzi, vă îngăduiesc tuturora, o, supuşii mei cei credincioşi, să vă duceţi pe drumul pe care m-aţi întâlnit şi să căutaţi pe altcineva pe care să vi-l alegeţi de sultan în locul meu. Că eu m-am hotărât să mă lepăd de domnie şi să mă duc să trăiesc în ţara acestui flăcău, pe care mi l-am ales de prieten pe toată viaţa; întrucât vreau să-i dăruiesc toate ceasurile mele, precum i-am dăruit dragostea mea. Uassalam!

La vorbele acestea, cei de faţă răspunseră cu ascultare şi cu supunere; iar robii pe dată săriră, dându-şi ghes, să facă pregătirile de plecare, şi umplură lăzi peste lăzi cu merinde de drum, cu bogăţii, cu giuvaieruri, cu haine, cu lucruri scumpe, şi de aur şi de arginr, şi le încărcară pe spinarea catârilor şi a cămilelor. Şi, de îndată ce fu gata totul, Zumurrud şi Alişar se suiră într-un palanchin de catifea şi de atlaz aşezat pe o cămilă sprintenă, şi, urmaţi numai de cei doi hadâmbuţi, se întoarseră la Khorassan, în cetatea în care se aflau casa şi rudele lor. Şi ajunseră acolo în bună pace; iar Alişar, fiul lui Glorie, nu pregetă să facă pomeni mari celor săraci, văduvelor şi orfanilor, şi să împartă daruri prietenilor, cunoscuţilor şi vecinilor săi. Şi amândoi trăiră ani mulţi, înconjuraţi de liota de copii cu care îi milui Atoatedătătorul. Şi văcuiră până peste marginile bucuriilor şi ale huzururilor, până ce veni să-i caute Sfarâmătoarea desfătărilor şi Despărţitoarea îndrăgostiţilor! Mărire Aceluia carele dăinuieşte în vecie! Şi binecuvântat fie Allah de-a pururi!

— Ci, preurmă Şeherezada, întorcându-se înspre sultanul Şahriar, nu care cumva să crezi vreo clipită că povestea aceasta ar fi mai ispitită decât *Povestea cu cele şase fetişcane de culori osebite!*

Iar dacă stihurile pe care le cuprinde nu vor fi cu mult mai minunate decât toate câte le-ai auzit până acum, să pui să mi se taie capul fără a zăbovi mai mult!

Şeherezada spuse:

POVESTEA CU CELE ŞASE FETIŞCANE, FIECARE DE ALT FEL[25]

Se povesteşte că într-o zi emirul drept-credincioşilor, El-Mamun[26], stând în jeţul lui din sala saraiului, porunci să se adune dinainte-i toţi vizirii şi toţi emirii şi căpeteniile cele mai de vază din împărăţia sa, precum şi poeţii şi cei care îi erau lui dragi şi pe care şi-i făcuse prieteni. Or, cel mai apropiat dintre toţi cei apropiaţi care veniră atunci acolo era Mohammad Kl-Bassri. Şi califul se întoarse către el şi-i grăi:

— O, Mohammad, tare mult mi-ar plăcea acum să aud din gura ta o poveste cum nu s-a mai auzit vreodată!

El răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, treaba mi-i la îndemână. Da vrei de la mine o poveste pe care eu doar s-o fi auzit cu urechile mele, ori mai degrabă vreo întâmplare pe care, martor fiind, s-o fi şi văzut cu chiar ochii mei?

Şi El-Mamun grăi:

— O, Mohammad, fie cum o fi! Nu aş dori decât să fie cât mai minunată.

Atunci Mohammad El-Bassri spuse:

— Află, o, emire al drept-credincioşilor, că am cunoscut de curând un ins tare bogat, de baştina lui din Yemen, care şi-a lăsat ţara ca să vină să se aşeze la Bagdad şi să trăiască aici o viaţă liniştită şi huzurită. Îl cheamă Ali El-Yamani. Şi, întrucât după o bucată de vreme găsi obiceiele de la Bagdad întocmai pe gustul lui, îşi aduse aci toate bunurile, precum şi haremul alcătuit din şase tinere roabe, frumoase ca nişte lune.

Întâia dintre fetişcane este albă, cea de a doua roşcovană, cea de a treia grasă, cea de a patra subţire, cea de a cincea bălaie, iar cea de a şasea neagră. Şi toate şase, într-adevăr, sunt desăvârşirea desăvârşirilor, li-i mintea împodobită cu ştiinţa scrierilor frumoase şi strălucesc în arta dansului şi în cea a instrumentelor de muzică.

Fetişcana cea albă se numeşte…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci şi doua noapte

Spuse:

…Fetişcana cea albă se numeşte Faţă-de-Lună; cea roşcovană se numeşte Văpaie-de-Jar; cea grasă, Lună-Plină; subţirica, Hurie-de-Rai; cea bălaie, Soare-în-Amiaz; cea neagră, Lumina-Ochiului.

Or, într-o zi, Ali El-Yamani, fericit de tihna pe care o degusta în desfătătorul Bagdad şi simţindu-se într-o stare sufletească încă şi mai huzurită ca de obicei, le pofti pe toate cele şase roabe ale sale deodată să vină în sala de taifas ca să-i ţină tovărăşie şi să-şi petreacă vremea bând, glumind şi cântând cu el. Şi toate şase se înfaţişară dinaintea lui; şi, cu tot felul de jocuri, de desfătări şi de snoave, chicotiră împreună şi se veseliră.

Când voioşia se înstăpâni netulburată printre ei, Ali El-Yamani luă o cupă, o umplu cu vin şi, întorcându-se către Faţă-de-Lună, grăi:

— O, tu, roabă albă şi dulce, ia să auzim acum câteva cântări mângâiate de glasul tău!

Şi Faţă-de-Lună, roaba cea albă, luă o lăută, îi potrivi strunele pricepută şi începu să descânte o cântare sprinţară care făcea pietrele să sară şi braţele să pară că zboară. Pe urmă, îngânându-se din lăuta vrăjită, cântă o stihuire atunci pe loc dibăcită:

Iubitu-mi, fie el departe,
Ori fie-aproape-mi, orişicum,
Şi-a învrâstat pe veci în ochii-mi
Icoana chipului, frumoasă;
Şi-a-ntipărit pe totdeauna,
Să nu-l mai pot uita nicicum,
Vrăjitu-i nume-adănc în pieptu-mi
Să-i fiu de-a pururi credincioasă.

Ca să-i pot alinta în suflet
Strălucitoarea amintire,
Mă fac întreagă numai suflet,
Cu-ntregu-mi suflet să-l alint;
Şi ca să-l pot mereu cuprinde,
Să-l port de-a pururi în privire,
N-am să mai fiu decât privire,

În ochii-mi galeşi să-l cuprind.

Îmi tot dă ghes clevetitorul
Privindu-mă pieziş mereu:
„Când oare ai să-ţi smulgi din suflet
Iubirea grea de suferinţă?”
Eu îi răspund: „Uf, du-te, du-te,
Vrăjmaş al sufletului meu!
Nu vezi că te-amăgeşti cerându-mi
Ceea ce nu e cu putinţă?”

Auzind aceste stihuri, stăpânul albei Faţă-de-Lună se simţi tulburat de plăcere şi, după ce îşi înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetişcanei, care o bău. O umplu apoi a doua oară şi, ţinând-o în mână, se întoarse către roaba cea roşcovană şi îi grăi:

— O, Văpaie-de-Jar, tu al inimii leac, încearcă şi tu, fără să mă afunzi în amar, să mă faci să ascult glasul tău, aşadar, cântând câteva stihuri ce-ţi plac!

Şi Văpaie-de-Jar luă lăuta şi-i potrivi strunele pe o altă cheie; apoi începu un cântec de joc care făcea pietrele să dănţuiască şi inimile să fiarbă, şi pe urmă cântă cu foc:

Pe chipul drag mă jur că te iubesc!
Ah, chip pe care sfânta frumuseţe
Îl scaldă în lumină – ca să-nveţe
Şi cele mai frumoase dintre feţe
Ce e frumosul nepământenesc.
Cu gingăşia ta ne-ai înrobit,
Tu, strălucirea mea arzând deplină,
Ieşită luminoasă în lumină
Din mâna celui ce te-a izvodit.

Auzind aceste stihuri, stăpânul Văpăii-de-Jar se simţi tulburat de plăcere şi, după ce îşi înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetişcanei, care o bău. O umplu apoi a treia oară şi, ţinând-o în mână, se întoarse către roaba cea dolofană şi-i grăi:

— O, Lună-Plină, tu, cea trupeşă la înfăţişare, dar cu sângele sprinten şi uşor ca o boare, vrei să ne cânţi ceva, nişte stihuri dulci, tot aşa de frumoase

cum e carnea ta?

Şi fetişcana cea durdulie luă lăuta, o struni şi începu să înmlădie o cântare în stare să înfioare sufletele şi stânca cea tare, şi, după câteva line murmure, dădu glas unui cântec uşurel:

O, de-aş putea să-ţi fiu pe plac,
Icoană-a dorurilor mele,
Aş înfrunta pământ şi stele
Doar pentru zâmbetul tău drag.

De te-ai apropia duios
De sufletu-mi ars de suspine,
Mi s-ar părea, faţă de tine,
Toţi domnii lumii mai prejos.

Sfioasa-mi dragoste de-ai vrea
S-o mângâi galeş cu-o privire,
Aş ameţi de fericire
Şi, tremurând în preajma ta,

De-a lungu-ntregii mele vieţi
Ti-aş sta supusă la picioare,
O, tu, cel mai frumos sub soare,
Tezaur scump de frumuseţi!

Auzind aceste stihuri, stăpânul grăsanei Lună-Plină, tulburat de plăcere, după ce îşi înmuie buzele în cupă, o întinse fetişcanei, care o bău. Atunci o umplu iar şi, ţinând-o în mână, se întoarse către roaba cea subţirică şi îi grăi:

— O, subţirică Hurie-de-Rai, acuma-i rândul tău să ne dai desfătul cu glasul ce-l ai.

Şi fetişcana cea subţirică se înclină peste lăuta-i mică, întocmai ca o mamă peste pruncul ei, şi cântec începu să zică:

Ah, dorul meu de tine nu are-asemănare –
Doar recea-ţi nepăsare s-ar măsura cu el.
Ce lege-ar putea ţine o cumpănă-n destine
Ce n-au acelaşi ţel? Şi ce judeţ e-n stare
În pricinile rare de dragoste, amare,

Să judece cu zel, să facă mic ce-i mare,
Ce-i mare mic la fel, să dea la fiecare,
Pe drept, iubirea care doar aprig, jalnic chin e,
Prisosul de la mine să-l treacă-astfel la el,
La mult-iubitu-mi care nu suferă defel?

Auzind aceste stihuri, stăpânul sulegetei Hurie-de-Rai, tulburat de plăcere, după ce îşi înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetişcanei, care o bău. După care iar o umplu şi, ţinând-o în mână…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci şi treia noapte

Spuse:

…ţinând-o în mână, se întoarse către roaba cea bălaie şi-i grăi:
— O, Soare-n-Amiaz, o, trup de aur şi de chihlimbar, vrei şi tu, aşadar, să încerci o stihuire despre gingaşul dor de iubire?
Şi fetişcana cea bălaie îşi aplecă peste dulcea lăută capu-i de aur, închise pe jumătate ochii-i limpezi ca nişte zori şi, după ce facu strunele să răsune uşor, de trecu un fior şi prin sufletele şi prin trupurile tuturor, şi pe chipul şi în inima lor, după ce-i fermecă binişor, puse în glasul ei răpitor, comoară de scumpe comori, întreg sunetul lui vrăjitor, şi cântă acest cântec de dor:

Iubitul meu, când îi răsar în cale,
Lung mă priveşte, şi-a privirii-i spadă
Străpunge biata-mi inimă cu jale.

Spun inimii rănite: „Eşti neroadă!
De ce nu vindeci dorul rănii tale?
Şi de ce nu te aperi când loveşte?”

Dar inima nimic nu vrea să vadă,
Nimic nu spune, şi mereu porneşte
Spre cel ce-o lasă-n drum ca pe-o schiloadă.

Auzind aceste stihuri, stăpânul bălaiei roabe Soare-n-Amiaz, tulburat de plăcere, după ce îşi înmuie buzele în cupă, o întinse fetişcanei, care o bău.

După care iar o umplu şi, ţinând-o în mână, se întoarse către roaba cea neagră şi îi grăi:

— O, Lumină-a-Ochiului, tu, cea neagră pe dinafară, dar atâta de albă pe dinlăuntru, tu, al cărei trup e cernit la culoare, dar al cărei obraz ni-i a vieţii-ncântare, dă-ne-acum desfătare cu-o frumoasă cântare luminoasă ca raza de soare.

Atunci, neagra Lumină-a-Ochiului luă lăuta şi facu să răsune douăzeci de feluri de cântec pe strune. După care se întoarse la întâia cântare şi cântă lin şi rar stihurile acestea meşteşugite cu har:

Ochi ai mei, lăsaţi să curgă
Lacrimi fără de nădejde
Peste jalea mea din suflet,
Peste-al dragostei pojar.
Focu-acesta ce mă arde,
Patima ce mă topeşte,
Crudul meu iubit l-aprinde,
El m-afundă în amar.
El, cel ce vrăjmaşei mele
Îşi dă sufletul în dar.

Bârfitorii-şi râd de mine
Şi-mi tot spun să dau uitării
Trandafirii fără seamăn
Din obrajii lui în floare.
Dar când trandafir şi floare
Vin cu aburul visării,
Ce să fac?… Şi vinu-n cupe
Şi lin zumzet de ghitare
Trup şi suflet îmi îmbie
Către jocul desfătării.
Ci eu nu iubesc, prieteni,
Decât dulcea lui suflare!

Jarul dorului usucă-mi
Şi obrajii, şi privirea.
Dar ce-mi pasă? Trandafirii
Raiului pe faţă-i ard.

Îl iubesc – şi-atât ajunge!
Vina mea cea grea-i iubirea
Pentru cel de care pururi
N-aş mai vrea să mă despart!

Auzind stihurile acestea, stăpânul Luminii-Ochilor, tulburat de încântare, după ce îşi înmuie buzele în pocal, i-l întinse fetişcanei, care îl bău.

Pe urmă, toate şase se ridicară deodată şi sărutară pământul dinaintea stăpânului lor şi îl rugară să le spună care dintre ele îi plăcuse cel mai mult şi care stihuri şi care glas îl desfătaseră cel mai tare. Şi Ali El-Yamani rămase încurcat peste măsură, şi începu să se uite la fiecare pe rând şi să le cântărească nurii şi harurile cu priviri şovăitoare; şi i se părea, în inima lui, că şi la înfăţişare şi la fire toate erau la fel de minunate. Până la urmă se hotărî să vorbească şi zise:

— Mărire lui Allah, Împărţitorul de haruri şi de frumuseţi, carele mi-a dăruit şase fetişcane minunate ca voi, împodobite cu toate desăvârşirile! Aşa că iată, vă mărturisesc că vă preţuiesc pe toate la fel şi nu sunt în stare să iau asupra-mi hotărârea de a spune despre vreuna că ar fi mai presus decât celelalte. Apropiaţi-vă, dar, mieluţele mele, şi sărutaţi-mă toate deodată!

La cuvintele acestea ale stăpânului lor, cele şase codane se aruncară în braţele lui şi îl alintară, şi îl giugiuliră, iar el pe ele la fel, vreme de un ceas.

După care le porunci să se aşeze roată dinainte-i şi le spuse:

— Nu vreau să săvârşesc eu însumi vreo nedreptate, hotărând pe care dintre voi o aleg anume, şi să-i dau întâietate asupra tovarăşelor ei. Dar ceea ce eu nu vreau să fac, puteţi să faceţi voi înşivă. Căci toate, într-adevăr, sunteţi la fel de pricepute la citirea *Coranului* şi la scrierile frumoase; aţi buchisit însemnările celor de demult şi cunoaşteţi vieţile părinţilor noştri musulmani; şi mai sunteţi dăruite şi cu harul de a povesti frumos şi cu o rostire minunată. Aşa încât aş vrea ca fiecare dintre voi să-şi înalţe laudele ce socoteşte că i se cuvin, să-şi arate împodobirile şi însuşirile, şi să ponegrească farmecele potrivnicei sale. Aşa, de pildă, lupta să se poarte între două potrivnice de culori sau de înfăţişări osebite, între cea albă şi cea neagră, între cea slabă şi cea grasă, între cea bălaie şi cea roşcovană; ci în lupta aceasta nu vă este îngăduit să vă înfruntaţi altfel decât cu vorbele cele mai alese şi cugetările cele mai frumoase, cu spusele înţelepţilor şi ale cărturarilor, cu preţuirile poeţilor şi temeiurile *Coranului*…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci şi patra noapte

Spuse:

…cu preţuirile poeţilor şi temeiurile *Coranului.*

Şi cele şase fetişcane răspunseră cu ascultare şi cu supunere şi se gătiră să înceapă bătălia vrăjitoare.

Cea dintâi care se ridică fu roaba cea albă, Faţă-de-Lună, care-i facu semn Luminii-Ochilor să vină şi să se aşeze înaintea ei. Şi pe dată grăi:

— O, neagro, este scris în cărţile învăţaţilor că Albeaţa a vorbit aşa: „Eu sunt o lumină orbitoare, o lună ce se ridică peste zare. Culoarea mea e limpede şi strălucitoare. Fruntea mea luceşte ca argintul în soare. Şi frumuseţea mea l-a luminat pe poetul care a cântat:

Cu pielea-i albă, parcă de sidef,
Ce dulce şi ce caldă-i e făptura,
Cioplită parcă din mărgăritar!
Şi-i dreaptă precum litera alef[27]*;*
Ca litera mim[28] *i se scrie gura;*
Sprâncenele-i încondeiate par,
Întoarse, două nun[29] *– şi-orice privire-i*
Săgeată-n arcul genelor, subţire.

Dar mijlocelul ei? Dar faţa-i toată?
Obrajii-s flori de mirt şi de narcise,
Flori albe sunt, de trandafir frumos.
Iar mijlocu-i ca ramul mlădios,
Gingaş, cu frunza-n vânturi legănată,
Ce leagănă grădina-n văl de vise,
Şi fără care ţi se pare stearpă
Grădina-ntreagă, ca o biată iarbă.”

Dar, o, neagro, încă n-am isprăvit! Culoarea mea este culoarea zilei. Şi-i şi culoarea florii de portocal, şi a stelei de mărgăritar a zorilor de ziuă. Află că Allah Preaînaltul, în *Cartea* preaslăvită, i-a spus lui Mussa (asupra-i fie rugăciunea şi pacea!) care avea mâna bolnavă de lepră: „Bagă-ţi mâna în

sân; şi când ai s-o scoţi afară iar, ai s-o vezi albă şi curată, adică nevătămată!”[30]

Şi tot aşa mai scrie în *Cartea* legii noastre: „Cei care au ştiut să rămână albi la chip, adică neatinşi de nicio murdărie, vor fi din rândul celor aleşi întru mila lui Allah!”[31]

Culoarea mea, aşadar, e crăiasa culorilor, iar frumuseţea mea-i desăvârşire, şi desăvârşirea e frumuseţea mea.

Hainele cele strălucitoare şi podoabele cele frumoase tot pe această culoare se întemeiază şi fac să lucească şi mai tare lumina mea cea luminătoare care vrăjeşte suflete şi inimi.

Au nu ştii tu că neaua care cade din ceruri este pururi albă?

Au nu ştii tu că şi drept-credincioşii au ales mai cu seamă pânza de mătase albă ca să-şi facă turbane cu ea?

Şi câte alte lucruri minunate n-aş mai avea de spus despre culoarea mea! Ci nu vreau să lungesc mai mult însuşirile mele, pentru că adevărul e vădit prin sine însuşi, ca o lumină care se arată privirii fiecăruia. Şi-apoi vreau să încep numaidecât să arăt care îţi sunt metehnele, o, neagro, culoare de cerneală şi de fum, zgură de covălie, faţă de cioară, cea mai alimănită dintre păsări.

Şi, mai întâi, ia să-ţi aduci aminte de stihurile în care un poet vorbeşte despre alb şi despre negru:

Nu ştii că perla are mare preţ
Doar datorită albiciunii sale?
Cărbunii însă-i cumperi în găleţi
Numai pe câteva parale!

Nu ştii că un obraz alb e îndemn
De bună prevestire, şi că poartă
Pecetea raiului ca pe un semn?
Pe când e ca un semn de neagra soarta
Obrazul de catran – cel ca o smoala
Menită să aţâţe, ca să ardă,
A gheenei cumplită zăpuşeală!

Şi mai află că în hronicile celor drepţi stă scris că sfântul Noe dormea într-o zi, iar Sam şi Ham, cei doi feciori ai lui se aflau lângă el. Şi iată că se

stârni o pală de vânt care-i vântură cămaşa, dezvelindu-l dintr-odată. La priveliştea aceea, Ham începu să râdă şi, tare veselit de ce vedea (căci Noe, al doilea părinte al oamenilor, era bine pricopsit cu nişte podoabe falnice!), nu se gândi să acopere goliciunea tătâne-său. Da Sam se sculă şi se grăbi să acopere totul, trăgând cămaşa la loc. Estimp, bătrânul Noe se trezi şi, văzându-l pe Ham cum râdea, îl blestemă; ci văzând chipul îngândurat al lui Sam, îl binecuvântă. Şi pe dată faţa lui Sam se facu albă, iar cea a lui Ham se înnegură. Şi de-atunci Sam este izvorul din care s-au născut profeţii, păstorii de neamuri, înţelepţii şi sultanii; iar Ham, care a fugit din faţa părintelui său, este trunchiul din care se trag negrii şi sudanezii toţi. Iar tu ştii bine, o, cătrănito, că toţi învăţaţii şi toţi oamenii îndeobşte sunt lămuriţi în această privinţă, anume că nu se poate vedea niciun om înţelept prin părţile locuite de negri şi în ţările negre.

La aceste cuvinte ale roabei albe, stăpânul ei spuse:

— Poţi să te opreşti! E rândul celei negre!

Atunci Lumina-Ochilor, care ascultase neclintită, o scrută pe Faţă-de-Lună şi îi spuse:

— Au tu nu cunoşti, o, albă neluminată, rândurile din *Coran* în care Allah Preaînaltul a jurat pe noaptea cea întunecată şi pe ziua cea însorată? Or, Allah Preaînaltul, în acel jurământ, a început prin a pomeni mai întâi noaptea, şi numai după aceea ziua. N-ar fi făcut aşa de n-ar fi preţuit mai mult noaptea decât ziua.

Şi-apoi, culoarea neagră a bărbii şi a părului de pe cap nu-i oare semn şi podoabă a tinereţii, pe când culoarea albă este semn de bătrâneţe şi de sfârşit pentru toate desfătările vieţii? Şi dacă, dar, culoarea cea neagră n-ar fi cea mai preţuită dintre culori…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci şi cincea noapte

Spuse:

…cea mai preţuită dintre culori, Allah n-ar fi facut-o atât de scumpă în mijlocul ochiului şi al inimii. Aşa încât foarte adevărate-s vorbele acestea ale unui poet:

Dacă mi-e drag atâta un trup de abanos –
Mi-e drag că este tânăr, şi dulce, şi frumos.

Cu ochi ce ard ca jarul, cu sufletul focos.
Dar albul – ce pedeapsă-i! Vreodată, drept mâncare.
Dacă sunt nevoită cumva, din întâmplare,
Să-nghit albuş de ouă, sau dacă sunt în stare,
În lipsă de altceva, să mă mulţumesc iar
Cu carnea de culoarea albuşului – măcar
O fac, se înţelege, pe cât pot, cât mai rar.

Dar nimeni n-o să poată să mă vadă cândva
Iubind un alb linţoliu sau plete tot aşa –
N-o să mă vadă nimeni, vai, nu, în viaţa mea!

Iar un alt poet a spus:

De-nnebunesc de prea multă iubire
Pentru femeia-aceasta cu trup negru lucios,
Prieteni, nu vă fie cu uimire:
Hakimii toţi spun că, neîndoios,
E prevestită orice nebunie
De negre gânduri, cum de mult se ştie.

Un altul a spus de asemenea:

Nu-mi plac femeile acelea albe
Cu pielea parcă dată cu făină,
Pecinginoase, văruite, calpe.
Iubita mea-i la chip ca luna plină,
Şi-i ca o noapte neagră la culoare –
Chip şi culoare bine se-mpreună:
Căci dacă n-ar fi noaptea vrăjitoare,
N-ar mai fi nici vrăjita, blânda lună.

Şi-apoi, când se petrec oare întâlnirile cele mai tăifăsuite dintre prieteni, de nu noaptea? Şi câtă îndatorinţă nu poartă cei îndrăgostiţi întunericului nopţii care le înlesneşte desfătările, îi ocroteşte de cei stânjenitori şi îi fereşte de cârtelile lumii! Şi, dimpotrivă, câtă silă simt ei faţă de gureşa lumină care îi stânjeneşte şi îi dă de ruşine! Numai osebirea aceasta şi-ar şi trebui să-ţi fie de-ajuns, o, albo! Ci mai ascultă şi ce-a spus poetul:

Nu-mi place flăcăul acela greoi
Şi puhav şi alb de grăsime.
Mi-i drag ocheşelul cu mersul vioi,
Mlădiu şi suleget şi numai iuţime –

Aşa cum la luptă cu lancea aleg
Pe cel mai focos armăsar
Şi las elefanţii, cu mersul lor bleg,
Pe alţii să-i poarte-n samar.

Iar un altul a spus:

Iubitul a venit la mine
Învăluit de-al nopţii strai
Şi-am petrecut atât de bine,
Îmbrăţişaţi şi fără grai.
Până ce zorii de lumină
Ne-au dat de gol cu mare hai.

Şi de mai am vreo rugăciune
Să-nalţ către Allah cel Sfânt,
E numai ca, prin vreo minune,
Să-mi schimbe-al zilelor veşmânt
În negre nopţi – până-oi apune
Să-mi stea cel drag alături blând.

Aşa că, o, albo, dacă ar fi să-ţi înşir mai departe vredniciile şi laudele de care se cade să aibă parte culoarea neagra, aş încălca zicala cea veche: „Vorba scurtă şi lămurită e mai de preţ ca pălăvrăgeala lungită!” Se mai cere numai să-ţi spun că însuşirile tale albite, faţă de ale mele, se înfăţişează tare pricăjite. Eşti albă, da, fără mirare, precum albă este şi lepra cea urât duhnitoare, care te lasă fără suflare. Iar de te asemuieşti cu alba neaua, uiţi aşadar că în gheenă nu-i doar pojar, ci că, în anumite locuri, zăpada face un ger atât de amar, încât îi chinuie pe păcătoşi mai rău decât para de jar? Iar de mă asemuieşti cu cerneala, oare uiţi că şi *Cartea* lui Allah tot cu cerneală neagră a fost scrisă, şi că tot negru este şi moscul cel scump pe care şi-l dăruie sultanii între ei? Şi-apoi te sfătuiesc, pentru binele tău, să-ţi aminteşti şi stihurile acestea ale unui poet:

N-ai băgat de seamă oare
Că nici moscud n-ar fi mosc
Dacă n-ar avea culoare
Neagră? — Şi, pe cât cunosc,
Ipsosul ce preţ mic are
Pentru că-i alb la culoare!

Iar pe negrul ochiului
Oare ce preţ n-ai să pui?
Pe când ochiul cu albeaţă
Numai pacoste-i şi greaţă!

La vorbele acestea ale Luminii-Ochiului, stăpânul ei, Ali El-Yamani, grăi:

— Negreşit, o, tu, neagro, şi tu, roaba mea albă, aţi vorbit minunat. Acuma-i rândul altor două roabe!

Atunci cea grăsană şi cea subţirică se ridicară, după ce alba şi neagra se întoarseră la locurile lor. Şi şezură în picioare una dinaintea celeilalte, iar durdulia Lună-Plină se găti să ia cuvântul.

Ci mai întâi începu să se dezbrace, dându-şi la iveală mâinile, şi gleznele, şi umerii, şi coapsele, şi până la urmă rămase aproape de tot goală, în aşa fel încât să i se poată preţui mai bine îmbelşugarea pântecului, cu măreţele-i cute una peste alta, şi rotunzimea buricului ei neguros, şi dărnicia vârtoaselor şolduri. Şi nu mai păstră pe ea decât cămăşuţa-i subţire a căreia pânză uşoară, fără a-i ascunde rotunjiturile, i le învăluia desfătător. Şi-atuncea numai, după câteva cutremurături, se întoarse spre potrivnica ei, micuţa Hurie-de-Rai, şi-i spuse…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci şi şasea noapte

Spuse:

…se întoarse spre potrivnica ei, micuţa Hurie-de-Rai, şi-i spuse:

— Slăvit fie Allah carele m-a zămislit împlinit, carele m-a dăruit împodobit, carele s-a îngrijit să mă facă trupeşă la iubit, grasă la pipăit, şi carele, nesmintit, mi-a mai dăruit şi puterea de neclintit pentru ca, la caz nevoit, să-i pot aldui vrăjmaşului un pumn repezit care să-l lase terciuit.

Întrucât, o, mărunţico, află că înţelepţii aşa au grăit: „Bucuria vieţii şi desfătarea ei stau în trei lucruri: să mănânci carne, să strângi în braţe carne şi carnea s-o dezmierzi cu carne”.

Cine ar putea, fără să se înfioare, să privească trupul meu oare? Însuşi Allah, în *Cartea* sa aleasă, laudă trupurile pline, când porunceşte să se dea jertfă oaia cea grasă, ori mielul cel gras, ori viţelul cel gras.

Trupul meu e o livadă, iar fructele lui sunt aşa: sânii mei sunt rodii, obrajii piersici, iar făloşeniile mele-s harbujii.

După care zburătoare au oftat în pustie cei din Bani-Israel când au fugit din Egipt? Au nu după prepeliţa cea grasă şi mustoasă?

Pomenitu-s-a oare vreodată să vină cineva la măcelar şi să ceară să-i dea carne costelivă? Şi oare măcelarul nu le dă celor mai de scamă muşterii ai lui tocmai bucăţile cele mai cărnoase?

De altminteri, ia ascultă, o, pricăjito, ce spune poetul despre o femeie grasă ca mine:

Ia uite-o-n mers lin legănând
Burdufurile-i mari şi grele -
Şi amândouă-nchid în ele
Ispita unui tainic gând.

Ia uite-acolo unde-a stat
Cum lasă-o urmă apăsată,
Să-ţi fie limpede dovadă
De trupu-i falnic şi bogat.

Ia uite-o-n danţ, jucând din şold,
Cum dintr-o singură mişcare
S-aprindă sufletul e-n stare
Şi inimii să-i dea imbold.

În ce te priveşte, o, tu, pirpirie ce eşti, cu ce ai putea să te asemui, de nu doar cu vreo vrabie jumulită? Şi picioarele tale oare-s altfel decât nişte gheare de cioară? Şi coapsele-ţi nu se asemuie cu vătraiul cel uscat? Şi trupul tău, la urma urmei, nu-i uscat şi tălâng ca stâlpul de spânzurătoare? Şi-anume despre tine, femeie descărnată, e vorba în aceste stihuri ale poetului:

Ferească-mă Allah s-ajung,
Silit de vreo împrejurare,
Cu ciotul ăsta să mă-mpung
În vreo beteagă-mbrăţişare.

Că parcă are câte-un corn
Înfipt mai peste tot, săraca,
Şi-oricum dau eu să mă întorn,
Mă vatămă mai rău ca ghioaca.

Ali El-Yamani, auzind aceste cuvinte ale grăsanei Lună-Plină, îi spuse:

— Acum poţi să te opreşti! E rândul Huriei-de-Rai!

Atunci micuţa şi subţirica fetişcană o privi zâmbitoare pe grăsana Lună-Plină şi-i zise:

— Slăvit fie Allah carele m-a zămislit dăruindu-mi trup mlădios ca trunchiul subţire de plop, gingaş ca tulpina de chiparos şi legănător ca un crin.

Când mă ridic, sunt ca un fulg; când mă aşez, sunt ca o umbră; când zburd, sunt ca o boare. Răsuflarea mi-e gingaşă şi înmiresmată, căci sufletul îmi e uşor şi neatins de nicio greutate.

Eu niciodată n-am auzit, o, preagraso, vreun îndrăgostit să-şi laude iubita spunând: „E ditamai cât un elefant; e dolofană ca un hipopotam."

Dimpotrivă, totdeauna i-am auzit pe îndrăgostiţi spunând, ca să-şi zugrăvească iubita: „Are un mijlocel mlădiu şi gingaş. Şi-atâta calcă de uşor, încât de-abia atinge pământul când trece. Cu puţin se îndestulează, şi-un strop de apă-i astâmpără setea. Iar mişcările ei şi mângâierile îi sunt gingaşe, şi-mbrăţişările-i sunt pline de desfătare. E mai sprintenă ca vrabia şi mai zglobie ca o pitulice. Şi-i mlădioasă ca un fir de bambus. Zâmbetul ei e plin de gingăşie, şi gingaşe-i sunt şi mişcările. Când o cuprind la piept, nu-mi rupe braţul. Şi când se înclină peste mine, se înclină cu sfioasă duioşie; dacă se aşază pe genunchii mei, nu cade greu, ci se aşază dulce ca fulgul unei păsări…"

Aflã, dar, dolofano, că pentru mine, cea mărunţică şi subţire, ard toate inimile. Eu stârnesc patimile cele mai cumplite şi-i fac pe cei prea simţitori să înnebunească.

Pe mine, în sfârşit, mă asemuie cu viţa cea căţărătoare care se înlănţuie atât de moale pe trunchiul palmierului. Eu sunt gazela cea sprintenă, cu ochi umezi şi galeşi. Şi numele meu de Hurie nu este purtat pe nedrept.

În ce te priveşte, grăsano, lasă-mă acum să-ţi spun tot adevărul…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci şi şaptea noapte

Spuse:

…în ce te priveşte, o, grăsano, lasă-mă acum să-ţi spun adevărul.

O, morman de grăsime şi de carne, când umbli parcă eşti o raţă; când mănânci parcă eşti un elefant. La dragoste eşti nesăţioasă, iar de la odihnă nu te-ai mai da dusă.

Sufletu-ţi e şi el buhăit, ca şi trupul tău, tot la fel. Giugiulelile tale atâta-s de grele, că înăbuşă sub ele. Zbenguielile tale doboară, omoară. Iar râsul tău atâta-i de înfricoşător de sparge şi osul urechilor. Când îţi suspină-n braţe cel iubit, abia de mai răsufli gâfâit; iar la sfârşit, de truda mare, eşti leoarcă, năclăită de sudoare.

Sforăi când dormi; iar când eşti trează, sufli ca bivoliţa la nămiază; de-abia poţi să te mişti din loc în loc; iar când te odihneşti, şi mai cu foc îţi eşti povară, ca întâia oară. Ca vacile rumegi din fălci în toate zilele, şi râgâi precum râgâie cămilele.

De te priveşte cineva din faţă, eşti mai ca elefantul de măreaţă; de te priveşte dindărăt vreodat, eşti aidoma cu un burduf umflat.

Într-un sfârşit, de bună seamă că despre tine a spus poetul:

Ca un burduf e, greu şi plin;
Cu şold cât malul, că, mişcându-l
Oleacă doar, cât de puţin,
Cutremură sub ea pământul.

Şi dacă numai ar tuşi
La Răsăritul lumii-o dată,
Apusu-ntreg s-ar nărui
Ca-ntr-un vârtej, cu lumea-i toată.

La cuvintele acestea ale Huriei-de-Rai, stăpânul ei, Ali El-Yamani, spuse:

— O, Huria, chiar că limbuţia ta este de pomină! Şi tu, Lună-Plină, ai vorbit minunat. Ci acuma se cade să vă întoarceţi la locurile voastre, ca să lăsaţi să vorbească bălaia şi roşcovana.

Atunci Soare-în-Amiaz şi Văpaie-de-Jar se ridicară şi veniră să stea faţă. Şi mai întâi grăi fetişcana cea bălaie către potrivnica ei:

— Eu sunt bălaia cea atât de temeinic zugrăvită în *Coran!* Pe mine m-a pomenit Allah atunci când a rostit: „Galbenul este culoarea care bucură toate privirile!” Aşa încât este cea mai frumoasă dintre culori!

Culoarea mea e o minune, frumuseţea mea e un hotar, iar farmecul meu e desăvârşire. Căci culoarea mea dă preţ aurului şi dă frumuseţe soarelui şi celorlalte stele.

Ea împodobeşte şi mere şi piersici, şi-i dă şofranului lucire. Ea dă sclipire nestematelor, şi dă lumină grânelor coapte.

Eu le pun toamnelor aur în plete, iar pământul nu este atât de frumos sub covorul lui de frunze decât mulţumită smalţului cu care îl dauresc razele mele de soare.

Ci tu, ruginito, când culoarea ta răsare în vreun lucru, e de ajuns ca să-i scadă din preţ. Nimica nu este mai de rând şi mai hâd. Priveşte bivolii, măgarii, lupii, câinii: ca şi tine.

Spune-mi un singur lucru în care culoarea ta să fie văzută cu drag. Nici florile, nici nestematele n-au fost vreodată ruginii; numai arama cea murdară are culoarea ta.

Tu nici albă nu eşti, nici neagră. Aşa încât nu te făli cu niciun har al acestor două culori, cu nicio vorbă ce se poate spune întru lauda lor!

La aceste cuvinte ale bălaiei, stăpânul ei grăi:

— Acuma să vorbească şi Văpaie-de-Jar!

Atunci fetişcana cea roşcovană lăsă un zâmbet să-i strălumineze cele două şiruri de mărgăritare ale dinţilor şi, în afară de culoarea cea focoasă, mai avea şi nişte rotunjimi gingaşe, un mijlocel minunat, nişte trăsături potrivite, mişcări alese şi plete de jar revărsate în grele cosiţe pe spatele-i vrăjitor, începu prin a-şi arăta mai întâi nurii, într-o clipă de tăcere, după care grăi către potrivnica cea bălaie:

— Slăvit fie Allah carele m-a zămislit nici peste măsură de grasă, nici uscată ca de boală, nici neagră ca praful de cărbune, ci a îngemănat în mine, cu un meşteşug de minune, culorile cele mai gingaşe şi rotunjimile cele mai ispititoare.

De altmintrelea, toţi poeţii au înălţat laudă frumuseţilor mele în toate limbile de pe lume, şi toate vârstele şi minţile pe mine m-au râvnit anume.

Ci, ca să nu-mi aduc singură laude, că nici nu e de trebuinţă, iată numai câteva stihuri ticluite întru slăvirea mea.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute treizeci şi opta noapte

Spuse:

…iată numai câteva stihuri ticluite întru slăvirea mea.
Un poet a spus:

Roşcovanele au în firea lor
Un tainic simţ. De ştii, şi dacă vrei
Să-l vezi, n-ai să mai simţi vreodată dor
Să mai priveşti şi alt fel de femei.

Ele cunosc deplin gingaşa artă
De-a te vrăji cu ceea ce-i plăcut,
Şi-ar fi în stare, dacă-ar vrea, să-l piardă
Chiar şi pe îngerul Harut[32]*.*

Un altul a spus:

Mi-e dragă-o roşcovană-ncăntătoare,
Cu trup ca lancea dreaptă şi subţire,
Şi care m-a vrăjit cu-a ei culoare.

Iar mătăsoasa-i umbră, ce-n neştire
I-mpodobeşte gâtu,-amăgitoare,
De-atâtea ori m-a fermecat cu totul!

Culoarea ei scăldată-n strălucire
Revarsă un parfum pe care potu-l
Asemui cu cel de sfânt aloe.

Iar când şi-ntinde noaptea lin năvodul,
Ea se strecoară-atunci la mine-n voie,
Şi-o ţin alături, dulce, lângă mine,

Până ce însăşi noaptea, anevoie,
Îşi schimbă-ncet culoarea şi devine
Ca visurile noastre prea senine.

Ci tu, o, galbeno, eşti spealbă ca frunzele de mulukia[33] cele de soi rău, culese la Bab El-Luk[34], aţoase şi aspre.
Eşti ca oala de lut ars, de care se slujesc neguţătorii de căpăţâni de oaie.
Eşti ca huma şi ca irul de pucioasă ce se foloseşte la hammam pentru smulsul perilor; şi ca iarba-câinelui.
Ai chipul ca arama cea galbenă, asemănător poamelor din pomul Zakum[35] cel din iad, care în loc de fructe e plin cu căpăţâni de demoni.
Şi despre tine a şi spus poetul:

Mi-a dat ursita o femeie-atât
De galbenă încât, privind-o doar,
Simt că-mi plesneşte capul de amar,
Iar inima şi ochii de urât.

Şi dacă sufietu-mi nu va putea
S-o dea uitării, am să-mi pun de gât
Un ştreang ori, blestemând şi amărât,
Să-mi dau cu pumnii-n cap până-oi crăpa.

Când Ali El-Yamani auzi aceste cuvinte, se cutremură de plăcere şi se porni pe un râs de se dete cu picioarele-n sus; după care le spuse celor două fetişcane să şadă jos la locurile lor; şi, ca să le dovedească tuturora bucuria pe care o avusese ascultându-le, le dărui daruri bogate, la fel la toate, haine frumoase şi nestemate de pe pământ şi din ape.

Şi-aceasta-i, o, emire al drept-credincioşilor, spuse Mohammad El-Bassri către califul El-Mamun, povestea celor şase fetişcane care şi-acuma trăiesc cu bună pace între ele, în casa stăpânului lor Ali El-Yamani, la Bagdad, cetatea noastră.
Califul fu mulţumit cum nu se mai poate de povestea aceasta şi întrebă:
— Ci, o, Mohammad, ştii tu baremi unde se află casa stăpânului acestor fetişcane? Şi te-ai putea tu duce să-l întrebi de nu vrea cumva să le vândă? Dacă vrea să le vândă, cumpără-mi-le şi adu-mi-le.
Mohammad răspunse:
— Ceea ce pot să-ţi spun, o, emire al drept-credincioşilor, e că nu am nicio îndoială că stăpânul acelor roabe n-o să vrea să se despartă de ele, întrucât le îndrăgeşte peste poate!

El-Mamun spuse:

— Ia la tine, ca preţ pentru fiecare, zece mii de dinari: ceea ce face în totului tot şaizeci de mii de dinari. Dă-le din partea mea acelui Ali El-Yamani şi să-i spui că le vreau pe cele şase roabe ale sale.

La vorbele acestea ale califului, Mohammad El-Bassri se grăbi să ia dinarii porunciţi şi se duse să-l caute pe stăpânul roabelor, căruia îi spuse dorinţa emirului drept-credincioşilor. Ali El-Yamani nu cuteză să se împotrivească dorinţei califului şi, luând cei şaizeci de mii de dinari, le dădu pe cele şase roabe lui Mohammad El-Bassri, care le duse îndată dinaintea lui El-Mamun.

Califul, dacă le văzu, fu cum nu se poate mai încântat şi de culoarea şi de purtările lor alese, şi de mintea lor luminată şi de feluritele lor haruri. Şi hotărî pentru fiecare dintre ele, în haremul lui, câte un iatac scump şi, vreme de mai multe zile, putu să se bucure de desăvârşirile şi de frumuseţile lor.

Estimp, stăpânul dintâi al celor şase, Ali El-Yamani, simţi singurătatea grea şi începu să se căiască de spaima care îl făcuse să se supună dorinţei califului. Şi, într-o zi, ajuns la capăt de răbdare, îi trimise califului o scrisoare plină de deznădejde mare, şi în care, printre alte lucruri amare, erau şi stihurile următoare:

Talâmul meu cel plin de jale
Străbată negură şi vânt,
Şi-ajungă la acelea care
M-au frânt cu despărţirea grea!
Ele sunt ochii mei, ah, ele
Îmi sunt urechile, şi sunt
Şi hrana mea, şi băutura,
Grădina, cerul viaţa mea!

De când am fost lipsit de ele,
Mă-nec în jale şi dureri
Nimica nu mă mai desfată,
Nimica nu mă mai alină.
Iar pleoapele-mi, de doruri arse
Şi plânse de nemângâieri,
Nu mai cunosc, sărman de ele,
Nici dulcea somnului hodină!

De ce nu le-oi fi-nchis, nătângul,
În ochii mei, pe toate şase?
Să le fi-nchis pe toate şase
Sub negurile pleoapei mele,
Ascunse-adânc, până la moarte,
Pe veci iubite şi frumoase,
Să le fi fost păstrat ca-n umbra
Unor perdele mari şi grele.

Durere! Neagra mea durere!
Mai bine mi-ar fi fost, îmi pare,
Să nu mă fi născut pe lume,
Ori să nu le fi cunoscut,
Decât să-mi lase-nfipte-n coaste
Săgeţile ucigătoare
Ale privirii lor cu care
M-au doborât şi m-au pierdut:

După ce califul El-Mamun citi această scrisoare, cum avea un suflet bun, porunci să fie chemate degrabă cele şase fetişcane, le dărui la fiecare câte zece mii de dinari, şi haine minunate, şi alte daruri bogate, şi le trimise pe dată îndărăt la stăpânul lor de-altădată.

Când Ali El-Yamani le zări, sosind mai frumoase decât fuseseră ele vreodată, şi mai bogate, şi mai fericite, fu peste măsură de bucuros, şi trăi mai departe cu ele împreună în desfătări şi în dezmierdări, până ce sosi şi a toate Despărţitoarea.

— Ci, spuse Şeherezada mai departe, să nu crezi, o, sultane mult-fericit, că toate poveştile câte până acuma le-ai auzit sunt mai de preţuit sau că ar fi de asemuit cu *Povestea Oraşului-de-Aramă,* pe care am păstrat-o ca să ţi-o povestesc noaptea următoare, dacă vei binevoi, de bună seamă.

Şi micuţa Doniazada strigă:

— O, ce dulce ai fi de ne-ai povesti, aşteptându-te iar, primele vorbe măcar!

Atunci Şeherezada zâmbi şi grăi:

Se povesteşte că a fost un sultan – numai unul Allah!…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

POVESTEA ULUITOARE A CETĂŢII-DE-ARAMĂ

Dar când fu cea de a trei sute treizeci şi noua noapte

Şeherezada spuse:

Se povesteşte că în scaunul de domnie de la Damasc al califilor din neamul ommeiazilor se afla un sultan – numai unul Allah este sultan! — pe care îl chema Abdalmalek ben-Mervan[36]. Îi plăcea să stea adesea la taifas cu înţelepţii din împărăţia lui, despre stăpânul nostru Soleiman ben-Daud[37] (asupra-i fie rugăciunea şi pacea!), despre harurile, despre virtuţile şi despre nemărginita putere a acestuia asupra fiarelor din pustietăţi, a efriţilor ce umplu văzduhurile, a ginnilor din ape şi de pe subpământuri.

Într-o zi, pe când califul, ascultând istorisirea ce i se deşternuse despre nişte vase de aramă veche pline cu un abur negru şi ciudat ce căpăta întruchipări diavoleşti, se minuna peste măsură şi părea că s-ar îndoi de adevărul unor atari fapte aşa de răzvădite, dintre oaspeţi se ridică Taleb ben-Sehl, vestitul călător, care adeveri istorisirea ce-o ascultaseră şi adăugă:

— Cu adevărat, o, emire al drept-credincioşilor, vasele acelea de aramă nu sunt altele decât cele în care au fost închişi pe vremurile de demult ginni răzvrătiţi împotriva poruncilor lui Soleiman, şi care au fost aruncate, după ce au fost pecetluite cu pecetea cea înfricoşătoare, în afundul mării muginde, sub ţărmurile Maghrebului din Africa de la Apus. Fumul care iese din ele nu este altceva decât sufletul cel înghesuit acolo al efriţilor, şi care nu pregetă să capete iară în văzduhul slobod chipul lor cel cumplit de la începuturi.[38]

La vorbele acestea, ispita şi minunarea califului Abdalmalek sporiră până peste fire, şi îi spuse lui Taleb ben-Sehl:

— O, Taleb, tare aş vrea să văd şi cu unul din acele vase de aramă în care zac închişi efriţii ca un abur! Socoţi că lucrul ar fi cu putinţă? De-ar fi aşa, sunt gata să pornesc eu însumi să fac cercetările de trebuinţă. Ia spune!

El răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, poţi avea un vas ca acela chiar aici, fără a te călători şi fără a-ţi osteni slăvitul trup. Nu ai decât a trimite o scrisoare emirului Mussa, locţiitorul tău din tara Maghrebului[39]. Căci muntele sub care zac vasele este legat cu Maghrebul printr-o limbă de pământ ce poate fi străbătută cu piciorul. Emirul Mussa, de cum va primi scrisoarea ta, nu are să zăbovească a împlini poruncile stăpânului nostru califul.

Cuvintele acestea avură puterea de a-l hotărî pe Abdalmalek care, pe dată, îi spuse lui Taleb:

— Şi cine mai bine ca tine, o, Taleb, ar fi în stare să meargă în ţara Maghrebului să ducă scrisoarea mea emirului Mussa, locţiitorul meu? Îţi dau puteri depline să iei din vistierie tot ce socoţi că este de nevoie pentru cheltuielile de călătorie şi să iei câţi oameni îţi trebuie ca să te însoţească. Ci dă zor, o, Taleb!

Şi pe loc califul scrise cu chiar mâna lui scrisoarea către emirul Mussa, o pecetlui şi o înmână lui Taleb care sărută pământul dinainte-i şi, de îndată ce pregătirile se isprăviră, porni de sârg către Maghreb, unde ajunse fără de niciun necaz.

Emirul Mussa îl primi cu bucurie şi cu toate cinstirile cuvenite unui trimis al emirului drept-credincioşilor; iar Taleb îi înmână scrisoarca, pe care emirul o luă şi, după ce o citi şi pricepu despre ce e vorba, o duse la buze, pe urmă la frunte, şi grăi:

— Ascult şi mă supun!

Şi numaidecât trimise să fie chemat la el şeicul Abdossamad, omul care străbătuse toate locurile de pe pământ locuite de oameni şi care acum îşi petrecea zilele bătrâneţii însemnând cu grijă, pentru cei ce vor veni, toate câte cunoscuse într-o viaţă întreagă de călătorii fără de răgaz.

Iar când şeicul sosi, emirul Mussa îl întâmpină cu multă cuviinţă şi îi spuse:

— O, şeicule Abdossamad, iată că emirul drept-credincioşilor îmi trimite poruncă să caut vasele cele vechi de aramă în care ginnii răzvrătiţi au fost închişi de către stăpânul nostru Soleiman ben-Daud. Vasele acelea zac pe fundul unei mări ce se află la poalele unui munte care pare-se că se ridică la fruntariile cele mai îndepărtate ale Maghrebului. Măcar că de multă vreme cunosc ţara toată, eu n-am auzit să se fi pomenit vreodată de marea aceea şi nici de vreun drum care să ducă într-acolo; dar tu, o, şeicule Abdossamad,

care ai străbătut toată lumea, de bună seamă că ştii de muntele acela şi de marea aceea.

Şeicul cugetă vreme de un ceas şi răspunse:

— O, emirule Mussa ben-Nossair, despre muntele acela şi despre marea aceea am auzit eu cândva; însă până acum nu am putut, cu toată râvna mea, să ajung la ele; drumul care duce acolo este tare anevoios din pricina lipsei de apă din fântâni; şi e nevoie de mai bine de doi ani şi multe luni spre a ajunge, şi încă şi de mai mult spre a te întoarce, dacă te mai poţi întoarce cumva dintr-o ţară ai cărei locuitori nu au dat niciun semn de viaţă niciodată şi care trăiesc într-o cetate aşezată, zice-se, chiar pe vârful muntelui cu pricina, o cetate în care nimeni nu a izbutit încă să intre şi care se numeşte Cetatea-de-Aramă.

Şi, după ce rosti aceste cuvinte, bătrânul tăcu, mai cugetă o vreme, şi adăugă:

— Şi nu se cade să-ţi ascund, o, emirule Mussa, nici că drumul este presărat cu piedici înfricoşătoare şi că trece printr-o pustietate sălăşluită de efriţi şi de ginni, străjeri ai acelor locuri necălcate de picior de om încă din vremurile cele de demult. Află, aşadar, o, ben-Nossair, că fiii oamenilor nu au slobozenie să calce pe meleagurile acelea de la marginile cele mai dinspre apus ale pământurilor africane; numai doi inşi au putut să le străbată: unul este Soleiman ben-Daud, iar celălalt Alexandru-Cel-Cu-Două-Coarne. Şi, din vremile acelea stinse, tăccrea s-a înstăpânit netulburată peste acele nemărginiri pustiite! Dacă deci, fără păsare faţă de atâtea piedici tainice şi faţă de atâtea primejdii, ţii să îndeplineşti poruncile califului, şi te ispiteşti la o asemenea călătorie pe nişte meleaguri fără urmă de drum şi fără nicio altă călăuză decât sluga ta, pune să se încarce cu burdufuri pline cu apă o mie de cămile, şi alte o mie de cămile cu hrană şi cu zaherea; ia cu tine cât mai puţini străjeri, căci nicio putere omenească nu ne-ar izbăvi de mânia puterilor întunecate a căror stăpânire va s-o călcăm, şi nu avem de ce să le stârnim cu valuri de oştimi ameninţătoare şi zadarnice. Iar când totul va fi gata, să-ţi faci adiata, o, emirule Mussa, şi să pornim.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute patruzecea noapte

Spuse:

Şi când totul va fi gata, o, emirule Mussa, să-ţi faci adiata şi să pornim.

La cuvintele acestea, emirul Mussa, ocârmuitorul Maghrebului, după ce chemă în ajutor numele lui Allah, nu mai vru să stea o clipă la şovăială, îi strânse pe toţi mai-marii oştilor şi ai împărăţiei lui, şi, de faţă cu ei, lăsă totul cu legământ şi îl numi caimacam în locul lui pe fiul său Harun. După care, porunci să se facă pregătirile cuvenite, nu luă cu sine decât câţiva oameni aleşi pe sprânceană şi, însoţit de şeicul Abdossamad şi de Taleb, trimisul califului, porni pe drumul către pustie, urmat de o mie de cămile încărcate cu apă, şi de alte o mie încărcate cu hrană şi cu zaherea.

Caravana merse prin singurătăţi oable zile şi luni în şir, fără să întâlnească în calea ei nicio fiinţă vie prin acele nemărginiri netede ca o mare liniştită. Şi călătoria ţinu aşa mai departe prin tăcerea neclintită până ce, într-o zi, zăriră în depărtare ca un fel de nor sclipitor la dunga zării, către care se îndreptară. Şi văzură că era o clădire cu ziduri înalte de oţel chinezesc, sprijinită pe patru rânduri de stâlpi de aur ce măsurau de jur împrejur câte patru mii de paşi fiecare. Iar bolta acelui palat era de plumb şi slujea ca loc de sălaş potoapelor de ciori care erau singurii locuitori ce se zăreau sub cer. În peretele cel mare se deschidea o uşă largă de abanos greu, vârstat cu aur, iar pe o tablă uriaşă de aramă roşie se puteau citi, scrise în slove ioniene, aceste cuvinte pe care şeicul Abdossamad le buchisi şi pe care le tălmăci emirului Mussa şi însoţitorilor săi:

Intră şi învaţă cu luare-aminte
De la stăpânii de mai înainte.

Dorm toţi, trecuţi deodată-n somnuri grele,
La umbra lungă-a turnurilor mele.

Căci moarte-n umbră i-a purtat curând.
S-au spulberat cu toţi ca pleava-n vânt.[40]

Emirul Mussa rămase până peste poate de tulburat auzind aceste cuvinte tălmăcite de bătrânul Abdossamad şi murmură:

— Nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah!

Pe urmă spuse:

— Să intrăm!

Şi, urmat de tovarăşii lui, trecu pragul uşii celei mari şi intră în palat.

În faţa lor se ivi atunci, înconjurată de zborul mut al păsărilor mari şi negre, în goliciunea lui de piatră, un turn al cărui vârf se pierdea din privire

şi la piciorul căruia se rânduiau roată patru şiruri de morminte ce înconjurau un sicriu măreţ de cleştar lustruit, împrejurul căruia se citea înscrierea aceasta, cioplită în litere ioniene, cu slove de aur împodobite cu nestemate:

Beţia bucuriei a trecut
Ca un fior de frig abia-nceput.

De câtă faimă şi ce strălucire
M-am bucurat la vremea-mi de mărire!

Câte cetăţi nu răsunară greu
De sub copitele calului meu!

Ca un simun schimbai oraşe-n fum!
Ca fulgerul arsei domnii în scrum!

De carul meu târât-am regi puhoi!
I-am hotărât pământului legi noi!

Şi iată-acum! Beţia a trecut,
Ca un fior de frig abia-nceput,

Fără să lase urma unui chip
Cât măcar lasă spuma pe nisip!

M-a doborât ne-nduplecata moarte!
N-au fost puteri s-o-ntoarcă-n altă parte.

Nu m-au putut scăpa de gheara ei
Nici oştile şi nici curtenii mei.

Ascultă, călătorule, acum,
Vorbe pe care gura mea, nicicum,

Pe când trăiam, nu le-a mai spus vreodată!
Păstreaza-ţi pururi inima curată!

Te bucură în pace şi cuminte
De tihna vieţii, şi de cât cuprinde

Din frumuseţea pururea năluca,
Pentru că moartea mâine-o să te ducă.

Mâine, pământul are să răspundă
Celor ce te-or striga cu faţa cruntă!

„E mort! Din sânul meu nu mai dezlegi
Pe cei pe care i-am închis pe veci[41] *!”*

Auzind aceste cuvinte pe care le tălmăcea şeicul Abdossamad, emirul Mussa şi tovarăşii lui nu se mai putură opri să nu plângă. Şi stătură multă vreme în picioare acolo, în faţa sicriului şi a mormintelor, repetându-şi jalnicele cuvinte. Pe urmă se îndreptară către turnul care era închis cu o uşă cu două canaturi de abanos, pe care se citea înscripţia aceasta, săpată şi ea tot în litere ioniene împodobite cu nestemate:

În numele Celui ce-n veci nu piere
Şi care e în veci neschimbător,
Domn al tăriei şi stăpân puterii –
Ia bine-aminte, tu, cel călător
Pe-aceste locuri: fugi de îngâmfare,
Căci totu-i nălucire-nşelătoare.

Ia bine-aminte, deci, la pilda mea,
Nu te lăsa-nşelat de ce-i părere,
Căci te vei prăvăli-n genunea rea.

În grajdurile mele, zece mii
De cai aveam, din cea mai bună rasă,
Slujiţi de regii prinţi în bătălii
Şi-aduşi ca robi de-oştenii mei acasă.

Zece mii de cadâne-aveam atunci,
În umbrele iatacurilor mele –
Neştiutoare de dureri şi munci,
Din neamuri mari de regi, ca nişte stele.

Şi mai aveam o mie de fecioare,
Minuni de pe tărămele minunii,

Cu sâni pietroşi şi chipuri zâmbitoare,
Mai luminoase decât faţa lunii.

Soţiile pe care le-am avut
Mi-au dăruit, să-mi fie bucurie,
Coconi frumoşi cum nu s-au mai văzut,
Urmaşi viteji ca leii, peste-o mie.

Necântărite-aveam comori întregii
Şi de la Răsărit până-n Apus,
Noroadele, cu crai, cu domni şi regi,
Sub braţul oastei mele s-au supus!

Şi socoteam cu gândul meu semeţ
Cum că puterea mea nu va pieri
Şi că durata marii mele vieţi
Din veacuri e, şi-n veci va dăinui.

Deodată, însă, auzit-am glasul,
Venind ca un răsunet de departe,
Care-mi vestea că e aproape ceasul
Hotărnicit de cel fără de moarte,
Şi-am strâns, gândind la soarta mea, ostaşi!
Vitejii-mi călăreţi fără de număr,
Şi sutele-mi de mii de pedestraşi
Cu spade-n mâni şi platoşe pe umăr.

Şi-am strâns toţi regii prinşi în lupte grele
Şi toate-ale oştirii-mi căpetenii.
Şi toţi mai-marii-mpărăţiei mele,
Supuşii toţi, de-a valma, sumedenii.

Şi tot ce-aveam în sipete şi-n lăzi,
În faţa tuturora am adus,
Comori din trude-amare şi din prăzi,
Şi tuturora le-am grăit şi-am spus:

„Grămezi de aur şi argint – comori
Necântărite – vi le dau pe rând.

Dacă-mi puteţi spori izbăvitor
Cu-o singură zi viaţa pe pământ.”

Ci ei au stat cu ochii-n jos, tăcând.
Iar sufletu-mi pieri ca fumu-n vânt,
Şi-ajunse-al morţii negre adăpost
Palatul meu. Iar numele cu care
M-au preaslăvit, pe când trăiam, a fost:
Kuf ben-Sedadî ben-Aad cel Mare[42]*.*

Auzind acestea, emirul Mussa şi tovarăşii lui izbucniră în hohote de plâns. După care intrară în turn şi începură să străbată sălile cele uriaşe, sălăşluite de pustiu şi de tăcere. Şi până la urmă ajunseră într-o încăpere mai mare decât toate celelalte, cu tavanul boltit. Şi, din tot turnul, numai în încăperea aceea se afla şi o masă, mare peste măsură, făcută din lemn de santal, minunat lucrată, şi pe care strălucea o înscriere bătută în litere frumoase, asemenea cu cele de mai înainte, cu următoarele stihuri:

Cândva aici la masă
Şedeau, sub mari cununi,
O mie de domni chiori
Şi-o mie cu ochi buni.

Acuma, în mormânt,
Stau orbi, cu toţi, la rând.

Uimirea emirului Mussa spori şi mai mult înaintea acelei taine; şi, fără a putea să-i găsească dezlegarea, îşi însemnă şi aceste cuvinte pe pergamentele sale; apoi ieşi din palat, tulburat peste fire, şi porni mai departe cu însoţitorii lui pe calea către Cetatea-de-Aramă.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci şi una noapte

Spuse:

…porni mai departe cu însoţitorii lui pe calea către Cetatea-de-Aramă.

Merseră ei o zi, merseră trei, până seara. Atunci văzură ivindu-se înaintea lor aşezat pe o temelie înaltă şi luminat de razele roşii ale soarelui în

asfinţit, un călăreţ stând nemişcat şi ţinând în vânt o lance lată de fier ce părea o flacără vie, de culoarea astrului de foc din zare.

Când ajunseră aproape de tot de năluca aceea, văzură că şi călăreţul, şi calul, şi temelia pe care şedeau erau de aramă, iar pe fierul lancei, pe latura luminată de cele din urmă raze ale soarelui, erau săpate în litere de jar cuvintele acestea:

„Neînfricaţi călători, dacă aţi pătruns până la pământurile oprite, dacă nu vă veţi mai întoarce de unde aţi venit, dacă nu cunoaşteti drumul către Cetate, împingeţi-mă cu mâinile şi rotiţi-mă pe temelia mea, apoi îndreptaţi-mă încotro voi rămâne întors cu faţa.”

Atunci emirul Mussa se apropie de călăreţ şi îl împinse cu mâna. Şi deodată, cu iuţeala fulgerului, călăreţul se răsuci şi se opri cu faţa în partea cu totul dimpotrivă celei pe care o urmaseră călătorii. Iar şeicul Abdossamad pricepu că într-adevăr se înşelase şi că noua cale era calea cea bună.

Îndată caravana întocându-se îndărăt, porni pe calea cea nouă şi îşi urmă căltoria zile şi zile în şir, până ce ajunse, într-un fapt de seară, în faţa unui stâlp de piatră neagră, de care era legată în lanţuri o făptură ciudată din care nu se vedea decât o jumătate de trup, cealaltă jumătate fiind îngropată adânc în pământ. Trunchiul acela ce ieşea din pământ părea un gurgui hâd, răsădit acolo de puterile iadului. Era negru şi mare ca un trunchi de palmier bătrân şi uscat, văduvit de frunzele lui. Avea două aripi uriaşe şi negre şi patru mâini, dintre care două erau ca labele cu gleare ale leilor. Un păr ţepos ca părul cel aspru din coada măgarului sălbatic se zburlea crunt pe ţeasta lui înfricoşătoare.În găvanele ochilor ardeau lumini roşii, pe când fruntea cu două rânduri de coarne de bou era găurită de un ochi ce se holba ţintă, împietrit, aruncând sclipiri verzi ca ochii de tigru ori de panteră.

La ivirea călătorilor, trunchiul începu să-şi zbată braţele, scoţând sunete înfricoşătoare şi frământându-se deznădăjduit, de parcă ar fi vrut să-şi rupă lanţurile ce-l ţineau legat de stâlpul cel negru. Şi caravana, cuprinsă de o spaimă mare, încremeni pe loc, nemaiavând putere nici să meargă înainte, nici să dea îndărăt.

Atunci emirul Mussa se întoarse către şeicul Abdossamad şi îl întrebă:

— Poţi tu cumva, o, preacinstite şeic, să ne spui ce poate fi aceasta?

Şeicul răspunse:

— Pe Allah! o, emire, aceasta trece de înţelegerea mea.

Şi emirul Mussa zise:

— Atunci du-te mai aproape şi întreabă-l. Poate ne-o lumina chiar el.

Şi şeicul Abdossamad nu vroi să arate că şovăie, se apropie de arătare şi îi strigă:

— În numele Atoatestăpânitorului care ţine sub mâna lui împărăţiile cele văzute şi cele nevăzute, te juruicsc să-mi răspunzi. Spune-mi cine eşti, de când eşti aici, şi care-i pricina ce ţi-a căşunat o pedeapsă aşa de ciudată.

Atunci trunchiul latră. Şi iată ce înţeleseră emirul Mussa, şeicul Abdossamad şi tovarăşii lor din grohăielile lui:

— Sunt un efrit din spiţa lui Eblis, tatăl ginnilor. Numele meu este Daeş ben-Alaemaş. M-a înlănţuit aici Puterea cea Nevăzută, până la sfârşitul veacurilor.

Odinioară, în ţara aceasta ocârmuită de împăratul Mării, se afla Cetatea-de-Aramă, sub ocrotirea unei zeiţe cioplite din agată roşie. Paznic şi locuitor al acelei cetăţi eram eu. Întrucât chiar că îmi făcusem lăcaş în

lăuntrul ei; şi din toate ţările veneau mulţimi de oameni să-şi afle soarta prin mijlocirea mea şi să asculte prorocirile şi prezicerile mele.

Împăratul Mării, căruia şi eu îi eram supus, avea sub stăpânirea lui toată oastea duhurilor răzvrătite împotriva puterii lui Soleiman ben-Daud; şi mă ridicase căpetenie peste oastea aceea, dacă ar fi fost să izbucnească vreun război între el şi acel stăpân înfricoşător al ginnilor. Şi chiar că războiul nu zăbovi mult până să izbucnească.

Împăratul Mării avea o fată aşa de frumoasă, încât faima ei ajunsese până la urechile lui Soleiman. Şi Soleiman, dorind s-o aibă printre soţiile lui, trimise un sol la împăratul Mării ca să i-o ceară de soţie şi totodată să-i poruncească să sfarme statuia de agată şi să mărturisească numaidecât că nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah şi că Soleiman este profetul lui Allah. Şi îl ameninţa cu mânia şi cu răzbunarea, de nu se va supune pe dată dorinţelor lui.

Atunci împăratul Mării îşi adună vizirii şi căpeteniile de ginni şi le spuse:

— Iată că Soleiman mă ameninţă cu tot felul de năpaste, ca să mă silească să i-o dau pe fata mea şi să sfărâm statuia care slujeşte de lăcaş căpeteniei voastre Daeş ben-Alaemaş. Ce gândiţi voi despre ameninţările lui? Să mă plec ori să-i stau împotrivă?

Vizirii răspunseră:

— Şi ce ai avea, o, doamne al nostru, să te temi de puterea lui Soleiman? Puterile noastre sunt pe puţin tot atâta de tari ca şi ale lui. Şi vom izbuti noi să i le nimicim!

Apoi se întoarseră către mine şi-mi cerură sfatul. Atunci eu spusei:

— Singurul nostru răspuns către Soleiman este să-l ciomăgim bine pe trimisul lui.[43]

Şi fapta se săvârşi pe dată. Şi-i spuserăm trimisului:

— Întoarce-te acuma să-i povesteşti stăpânului tău ce-ai păţit.

Când a aflat cum a fost pătimit trimisul lui, Soleiman s-a mâniat peste măsură şi a strâns numaidecât toate puterile pe care le avea la îndemână – duhuri, oameni, păsări şi jivine. A încredinţat lui Assaf ben-Barkhia puterea peste oştile omeneşti, şi lui Domriatt, sultanul efriţilor, puterea peste toată oastea duhurilor, în număr de şaizeci de milioane, şi peste cea a jivinelor şi a păsărilor de pradă, venite din toate părţile văzduhurilor şi de pe toate ostroavele şi din toate mările pământului. Şi când totul fu gata, Soleiman porni în fruntea acelei amarnice oştiri să năpădească ţara împăratului Mării, domnul meu. Şi cum ajunse, îşi orândui oastea în rânduri de bătălie. Aşeză

mai întâi la cele două aripi jivinele rânduite după însemnătate, în patru şiruri, şi puse în văzduhuri păsările cele mari de pradă, menite să slujească de străji, spre a-l vesti despre mişcările noastre şi a se repezi deodată asupra luptătorilor noştri ca să le crape şi să le scoată ochii. Oastea din frunte o alcătui din oameni, iar pe cea din spate din duhuri; şi puse de-a dreapta lui pe vizirul Assaf ben-Barkhia, iar de-a stânga pe Domriatt, căpetenia efriţilor din văzduh. El rămase la mijloc, stând într-un jeţ de porfiră şi aur, purtat de patru elefanţi strânşi roată. Şi slobozi apoi semnul de bătălie.

Numaidecât se auzi o larmă care sporea odată cu iureşul şi cu zborul năvalnic al duhurilor, al oamenilor, al păsărilor de pradă şi al fiarelor de război; răsuna pământul de bufnetul năprasnic al paşilor, iar văzduhurile clocoteau de plesnetele potoapelor de aripi, şi de huiete, şi de ţipete, şi de mugete.

Eu aveam în seamă să poruncesc peste oştile aflate în frunte ale duhurilor supuse împăratului Mării. Dând semn şirurilor mele, mă repezii în fruntea lor asupra oastei de duhuri vrăjmaşe de sub porunca domnului lor Domriatt.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci şi doua noapte

Spuse:

…asupra oastei de duhuri vrăjmaşe de sub porunca domnului lor Domriatt.

Şi, la rându-mi, căutai să răzbesc căpetenia vrăjmaşilor, când deodată îl văzui că se preschimbă într-un munte de flăcări ce se porni să reverse valuri de foc, străduindu-se să mă cuprindă şi să mă înăbuşe sub vârtejurile care cădeau peste noi în pânze aprinse. Eu, îndemnându-i pe-ai mei, mă apărai şi mă împotrivii cu îndârjire vreme multă; şi numai când văzui limpede că numărul vrăjmaşilor avea să ne zdrobească fără putinţă de scăpare, slobozii semnul de dare îndărăt şi căutai scăparea fugind cu bătăi dese de aripi prin văzduh. Ci, la porunca lui Soleiman, ne pomenirăm hăituiţi şi împresuraţi din toate părţile deodată de duşmani – duhuri, şi oameni, şi jivine, şi păsări; şi ne văzurăm unii nimiciţi, alţii sfărâmaţi sub picioarele animalelor cu patru picioare, iar alţii prăvăliţi din slava slăvilor, cu ochii scoşi şi cu trupurile sfâşiate. Pe mine m-au ajuns după ce m-au fugărit vreme de trei luni. Atunci m-au prins şi, legat de gât, m-au osândit să zac priponit de acest stâlp negru, până la sfârşitul lumilor, pe când toate duhurile de sub porunca mea au fost luate prinse, apoi au fost preschimbate în abur şi

închise în vase de aramă pecetluite cu pecetea lui Soleiman şi aruncate în adâncurile mării care scaldă zidurile Cetăţii-de-Aramă.

Cât despre oamenii care au sălăşluit în Cetate, nu ştiu ce s-o mai fi făcut cu ei, înlănţuit cum sunt de când s-a nimicit puterea noastră. Ci, dacă va fi să ajungeţi la Cetatea-de-Aramă, poate că le veţi găsi urmele şi veţi afla povestea lor.

Când sfârşi de istorisit, trunchiul începu să se zbuciume amarnic. Iar emirul Mussa, temându-se ca nu cumva să izbutească să scape ori să le ceară să-l ajute în strădaniile lui, nu voiră să mai zăbovească acolo şi grăbiră să-şi urmeze calea către Cetatea-de-Aramă, ale cărei turnuri şi ziduri se şi vedeau ivindu-se în zări prin pojarul amurgului.

Când ajunseră la o mică depărtare de Cetate, întrucât se lăsa noaptea şi lucrurile dimprejur luau o înfăţişare potrivnică, chibzuiră că este mai bine să aştepte până dimineaţa spre a se apropia de porţi; şi îşi aşezară corturile ca să-şi petreacă noaptea acolo, sleiţi cum erau de truda călătoriei.

De-abia mijiseră zorii zilei luminând culmile munţilor dinspre răsărit, când emirul Mussa îşi şi deşteptă tovarăşii şi porni la drum cu ei spre a se duce la una din porţile de intrare. Atunci, în strălucirea dimineţii, văzură cum se ridicau dinaintea lor zidurile măreţe de aramă, atât de lucii de-ai fi zis că sunt ieşite nou-nouţe din tiparele în care fuseseră turnate – şi atât de înalte că păreau a fi chiar începutul munţilor uriaşi care le înconjurau şi pe coasta cărora păreau încrustate, parcă tăiate din cine ştie ce madem necunoscut.

După ce izbutiră să se smulgă din uimirea împietrită în care îi ţintuise priveliştea, căutară cu ochii o poartă pe unde să intre în Cetate. Ci nu găsiră nicio poartă. Atunci porniră să dea ocol de-a lungul zidurilor, nădăjduind că până la urmă au să afle vreo intrare. Ci nu aflară nicio intrare. Şi urmară să umble aşa ceasuri în şir, fără să vadă nicio poartă şi nicio spărtură, nici pe cineva care să se îndrepte înspre Cetate ori care să iasă din ea. Şi, măcar că era ziua mare, nu auzeau nimic, nici în afara Cetăţii, nici în lăuntrul ei, şi nu băgau de seamă nicio mişcare, nici pe creasta zidurilor, nici la poalele lor. Ci, fără a-şi pierde nădejdea, emirul Mussa îşi îndemna soţii să caute mai departe; şi umblară aşa până seara, şi nu văzură decât desfăşurată dinaintea lor linia cea dreaptă a zidurilor de aramă urmând îndoiturile pământului peste culmi şi văi, şi parcă răsărind din chiar sânul pământului.

Atunci emirul Mussa le porunci tovarăşilor lui să se oprească pentru odihnă şi pentru masă. Iar el şezu să chibzuiască o vreme asupra celor ce erau de făcut.

După ce se odihni, le spuse tovarăşilor lui să stea acolo să vegheze tabăra până ce se va întoarce el, şi, urmat de şeicul Abdossamad şi de Taleb ben-Sehl, urcă pe un vârf înalt de munte ca să cerceteze împrejurimile şi să vadă ce este cu cetatea aceea…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci şi treia noapte

Spuse:

…şi să vadă ce este cu cetatea aceea care nu vroia să se lase călcată de iscodelile omeneşti.

La început nu izbutiră să zărească nimic în beznă, întrucât noaptea îşi îndesise umbrele peste pământ; ci deodată, spre răsărit, se ridică o lumină vie, iar pe culmea muntelui se ivi minunată luna şi, dintr-o clipire a ochilor ei, strălumina cerul şi pământul. Iar la picioarele lor se desfăşură o privelişte care le tăie răsuflarea.

Se aflau deasupra unei cetăţi de vis.

Sub pânza albă ce se aşternea până hăt departe unde putea privirea să răzbată în zările cufundate în noapte, bolţi de palate, terase de case, grădini liniştite se înşirau una după alta în cuprinsul brâului de aramă, şi ape luminate de lună curgeau în jgheaburi prin mii de şipote limpezi pe sub umbra clădirilor, pe când jos de tot, un lac ca de argint scălda în adâncu-i rece strălucirile cerului oglindit; ceea ce făcea ca arama zidurilor, nestematele sclipinde ale bolţilor, terasele albe, jgheaburile neprihănite şi lacul tot, ca şi umbrele aşternute către apus, să se îngemăneze sub vraja lunii.

Ci toată întinderea aceea era învăluită într-o tăcere necurmată, ca de mormânt. Niciun semn de viaţă omenească nu se arăta acolo jos. Numai nişte chipuri înalte de aramă, fiecare pe câte o podină falnică; numai nişte călăreţi mari, cioplţi în marmură; numai nişte animale cu aripi, încremenite într-un zbor nemişcat, toate la fel; iar în văzduh, la înălţimea clădirilor, se roteau singurele făpturi mişcătoare în acea nemişcare: mii de lilieci-vampir uriaşi sfâşiau tăcerea înmărmurită, pe când buhe nevăzute îşi aruncau jelaniile şi chemările bocitoare peste palatele moarte şi peste terasele adormite.

După ce îşi umplură ochii cu priveliştea aceea ciudată, emirul Mussa şi cei doi tovarăşi ai lui coborâră de pe munte, minunându-se peste măsură că nu

zăriseră în toată cetatea nicio urmă de fiinţă omenească vie. Şi ajunseră la poalele zidurilor de aramă, într-un loc unde văzură săpate patru înscrieri ioniene, pe care şeicul Abdossamad le descifră numaidecât şi le tălmăci emirului Mussa.

Cea dintâi spunea:

O, fiu al omului! Deşarte
Sunt visele ce le visezi,
Căci moartea nu este departe,
În niciun mâine să nu crezi.

E un Stăpăn ce risipeşte
Şi neamuri şi oştiri, mereu;
Pe craii lumii-i prăbuşeşte,
Cu braţu-i ne-ndurat şi greu,
Din fala mândrelor palate
În strâmte neguri de mormânt.
Iar sufletele lor, scăldate
În roua dulcelui pământ.
Sunt preschimbate într-o mână
De scrum sărac şi de ţărână.[44]

La aceste cuvinte, emirul Mussa grăi:

— O, adevăruri măreţe! O, lunecare a sufletului pe netezimea pământului! Tare-i cutremurător!

Şi însemnă aceste cuvinte pe pergamentele lui. Ci şeicul şi începuse să tălmăcească cea de a doua înscriere, care spunea:

O, fiu al omului! de ce
Ţi-acoperi ochii strâns, sub mână?
Cum poţi să-ţi mai clădeşti credinţa
Pe-o lume ce n-o să rămână?

Au tu nu ştii că lumea nu-i,
Pe drumul mare către veci,
Decăt un scurt popas de-o clipă,
Un biet lăcaş prin care treci?

Ci spune, unde-s marii crai
Care-au durat împărăţii –
Domni pe Irak, pe Ispahan,
Pe mândrul Khorassan, îi ştii,
Cuceritorii duşi pe rând,
De parcă n-ar fi fost nicicând.

Emirul Mussa îşi scrise şi stihurile acestea şi, tulburat foarte, îl ascultă pe şeicul care tălmăcea a treia înscriere:

O, fiu al omului! se duc
Grăbite zilele în zbor.
Dar tu priveşti nepăsător
Al vieţii tale jalnic crug.

Ci cugetă la marea zi
A Judecăţii celei Sfinte,
Când Domnului vei sta-nainte
Şi drept în ochi îl vei privi.

Unde sunt regii ce-au domnit
La Ind, la Sind, ori la Chitai,
Ori peste-al Nubiei sfânt plai?
Al morţii vânt i-a risipit[45].

Şi emirul Mussa grăi:
— Unde sunt stăpânii Sindului şi ai Nubiei? Prăvăliţi în nimicnicie!
Or, cea de a patra înscriere spunea:

O, fiu al omului! te-afunzi
Cu sufletul în desfătări,
Şi nu vezi cum, pe umeri, Moartea
Îţi stă, pândind orice mişcări.

E lumea pânză de paing,
Şi-n umbra-i fără nicio treaptă
Stă întunericul de veci
Ce te pândeşte şi aşteaptă.

Unde-s acei bărbaţi vestiţi
Duşi de-a nădejdilor aripă
Şi strălucind ca nişte sori
Cu visurile lor de-o clipă?

Au coborât toţi în mormânt
Cu aripa din umeri frântă,
Lăsând palatele pustii,
Prin care cucuveaua cântă.[46]

Emirul Mussa nu-şi mai putu stăpâni atunci tulburarea şi porni să plângă îndelung, cu tâmplele în mâini, zicându-şi: „O, taină a naşterii şi a morţii! De ce să te mai naşti, dacă tot trebuie să mori? De ce să trăieşti, dacă moartea aşterne peste viaţă uitarea? Ci numai Allah cunoaşte sorţile, iar datoria noastră-i să ne plecăm fără de cârtire". După ce cugetă aşa un răstimp, porni iarăşi la drum cu tovarăşii săi către tabără, şi le porunci oamenilor lui să se aştearnă numaidecât pe treabă şi să intocmească din trunchiuri şi din crengi de copaci o scară lungă şi trainică, cu care să se poată urca până pe creasta zidurilor, ca să încerce să pătrundă astfel în cetatea aceea fără porţi.

Pe dată oamenii alergară să caute lemne şi crengi groase şi uscate, le ciopliră cum putură mai bine cu săbiile şi cu jungherele lor, le înnădiră între ele cu turbanele, cu centurile, cu frânghiile de la cămile, cu chingile şi curelele de la hamuri, şi izbutiră să întocmească o scară destul de înaltă cât să ajungă până la coama zidurilor. Duseră apoi scara până la locul cel mai prielnic, o proptiră din toate părţile cu pietre mari şi, chemând în ajutor numele lui Allah, începură să se caţere încetişor…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci şi patra noapte

Spuse:

…începură să se caţere încetişor, cu emirul Mussa în frunte. Câţiva rămaseră însă la piciorul zidurilor, ca să vegheze tabăra şi împrejurimile.

Emirul Mussa şi tovarăşii lui umblară ce umblară o vreme pe creasta zidului şi, până la urmă, ajunseră la două turnuri între care se afla o uşă de aramă cu canaturile închise şi ferecate atât de desăvârşit, că nu s-ar fi putut

vârî nici vârful unui ac printre ele. Pe uşa aceea era cioplit chipul unui călăreţ de aur care ţinea braţul întins şi palma deschisă; iar pe podul palmei erau scrise cu litere ioniene aceste cuvinte pe care şeicul Abdossamad le citi numaidecât şi le tălmăci astfel: „Freacă de douăsprezece ori cuiul ce se află în buricul meu”.

Atunci emirul Mussa, măcar că era tare uluit de aceste cuvinte, se apropie de călăreţ şi băgă de seamă că avea într-adevăr un cui de aur înfipt chiar în mijlocul buricului. Întinse mâna şi frecă acel cui de douăsprezece ori. Iar la cea de a douăsprezecea frecare, cele două laturi ale porţii se deschiseră larg către o scară de piatră roşie ce cobora răsucită. Numaidecât emirul Mussa şi tovarăşii lui porniră pe treptele acelei scări, care îi duse în mijlocul unei săli ce da de-a dreptul spre o uliţă în care se aflau nişte străjeri înarmaţi cu arcuri şi cu spade. Şi emirul Mussa spuse:

— Să mergem şi să vorbim cu ei, până ce nu se iau de noi.

Se apropiară aşadar de străjerii aceia, dintre care unii şedeau în picioare, cu pavezele la mână şi cu săbiile trase, iar alţii şedeau pe câte ceva sau tolăniţi pe jos; şi emirul Mussa, întorcându-se către cel ce părea să le fie căpetenie, îi ură bună pace, cu multă cuviinţă; ci omul nici nu se clinti şi nu-i răspunse la salamalec; iar ceilalţi străjeri rămaseră şi ei tot atât de nemişcaţi şi cu ochii ţintă, nedându-le noilor-veniţi mai multă luare-aminte decât dacă nu i-ar fi văzut deloc.

Atunci emirul Mussa, văzând că străjerii nu pricepeau arăbeşte, îi spuse şeicului Abdossamad:

— O, şeicule, grăieşte-le în toate limbile pe care le cunoşti.

Şi şeicul începu să le vorbească mai întâi în limba grecească; apoi, văzând zădărnicia încercării sale, le vorbi în indieneşte, în evreieşte, în persieneşte, în etiopeneşte şi în graiul de la Sudan; ci niciunul dintre ei nu arătă prin vreun semn că ar pricepe ceva. Atunci emirul Mussa zise:

— O, şeicule, străjerii aceştia or fi, poate, supăraţi că nu-i cinstim cu bineţele din ţara lor. Trebuie, dar, să-i încerci cu salamalecurile din toate ţările pe care le cunoşti.

Şi bătrânul Abdossamad li se temeni numaidecât cu salamalecurile folosite de neamurile de prin toate locurile pe unde umblase el. Ci niciunul dintre străjeri nu se clinti şi toţi rămaseră împietriţi ca la început.

Văzând aşa, emirul Mussa, peste măsură de nedumerit, nu vroi să mai stăruiască şi le spuse tovarăşilor lui să-l urmeze şi porni mai departe, neştiind care să fi fost pricina acelei muţenii. Iar şeicul Abdossamad îşi

zicea: „Pe Allah! niciodară, în niciuna dintre călătoriile mele, n-am mai văzut un lucru atâta de nemaipomenit!”.

Merseră aşa înainte până ce ajunseră la intrarea în suk. Găsiră porţile deschise şi intrară. Sukul era plin de lume care vindea şi cumpăra; iar tarabele prăvăliilor erau împodobite minunat cu mărfuri. Ci emirul Mussa şi tovarăşii lui băgară de seamă că toţi cumpărătorii şi toţi vânzătorii, precum şi toată lumea ce se afla în suk, încremeniseră ca la un semn, oprindu-se din mers şi din mişcare, de îndată ce-i zăriseră; şi parcă nu aşteptau decât ca străinii să plece, pentru a-şi începe iar treburile obişnuite. Dar nu s-ar fi zis că dădeau vreo luare-aminte ivirii acestora, şi se mulţumeau să-şi arate numai prin tăcere şi nepăsare nemulţumirea faţă de venirea lor nedorită. Şi, ca să dea şi mai mult înţeles acelei purtări reci, la trecerea lor se aşternea peste tot nemişcarea, de nu se mai auzeau răsunând sub bolta uriaşă a sukului, în încremenirea dimprejur, decât paşii lor singuratici. Şi străbătură aşa, neîntâmpinaţi de nicăieri cu niciun semn de bunăvoinţă ori de vrăjmăşie, cu niciun zâmbet de bun venit ori de batjocură, sukul giuvaiergiilor, sukul de mătăsuri, sukul şelarilor, sukul neguţătorilor de pânzeturi, pe cel al pantofarilor, şi sukul neguţătorilor de arome şi de mirodenii.

După ce străbătură sukul de mirodenii, ajunseră deodată într-o piaţă uriaşă peste care soarele revărsa o lumină cu atâta mai orbitoare cu cât în sukuri fusese o lumina cernută ce le deprinsese privirile cu dulceaţa ei. Şi tocmai la capătul acelei pieţe, între nişte stâlpi de aramă ameţitor de înalţi, ce slujeau de piedestale unor jivine mari de aur cu aripi întinse, se ridica un palat de marmură mărginit de turnuri de aramă şi străjuit de un zid de oameni înarmaţi şi încremeniţi, cu lăncile şi spadele arzând fără să se mistuie. O poartă de aur deschidea intrarea în acel palat în care emirul Mussa pătrunse urmat de tovarăşii lui.

Şi văzură mai întâi, de-a lungul clădirii şi mărginind o curte cu havuze de marmură colorată, o prispă lungă sprijinita pe stâlpi de porfir; iar prispa aceea slujea de adăpost pentru arme, căci pretutindeni se vedeau, atârnând pe stâlpi, pe ziduri, ba până şi din tavan, arme grozave, minuni împodobite cu încrustături scumpe, aduse acolo din toate ţările de pe pământ. De jur împrejurul acelei prispe ferecate se înşiruiau sprijinite de pereţi nişte laviţe de abanos lucrate desăvârşit, împodobite cu argint şi cu aur, şi pe care şedeau sau dormeau războinici îmbrăcaţi în hainele lor de sărbătoare şi care

nu făcură nicio mişcare, fie ca să le închidă oaspeţilor drumul, fie ca să-i poftească să-şi urmeze plimbarea uimită.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci şi cincea noapte

Spuse:

…fie ca să-i poftească să-şi urmeze plimbarea uimită.

Străbătură deci prispa aceea, care era împodobită sus cu o brână tare frumoasă, iar pe sineala brânei văzură poleită în litere de aur o înscriere în limba ioniană, cu o mulţime de sfaturi minunate, pe care şeicul Abdossamad le tălmăci întocmai:

„În numele celui pururea neschimbător, stăpânul peste ursitele tuturora! O, fiu al omului, întoarce capul şi ai să vezi moartea cum stă să-ţi răpească sufletul! Unde este Adam, părintele oamenilor? Unde sunt Nuh şi neamul urmaşilor lui? Unde este Nemrod cel înfricoşător? Unde sunt domnii, şi cuceritorii, şi toţi Chosroii, şi Cezarii, şi Faraonii, şi împăraţii de la Ind şi de la Irak, stăpânii Persiei şi cei ai Arabiei, şi Iskandar-Cel-Cu-Două-Coarne? Unde sunt stăpânii pământului, Hamam şi Karun[47] *şi Seddad, fiul lui Aad, şi toţi cei din neamul lui Kanaan? La porunca Celui veşnic, au lăsat pământul şi s-au dus să dea seamă de faptele lor în ziua Răsplăţii.*

O, fiu al omului! nu te închina lumii şi deşertăciunilor ei!

Teme-te de moarte! Cucernicia faţă de Domnul şi teama de moarte sunt cheia oricărei înţelepciuni. Numai aşa ai să culegi roada faptelor celor bune care te vor înmiresma la ziua cea cumplită a Judecăţii.”[48]

După ce îşi însemnară pe pergamentele lor şi această înscriere care îi tulbură până peste fire, trecură printr-o uşă care se deschidea la mijlocul prispei şi intrară într-o sală în care era un havuz frumos de marmură străvezie, din care ţâşnea un şuvoi de apă. Deasupra havuzului se desfăşură, ca o boltă măiestrit colorată, un cort făcut din văluri de mătase şi de zarafir de culori felurite, îngemănate între ele cu un meşteşug desăvârşit. Apa, ca să ajungă la havuz, curgea prin patru jgheaburi cu ghizdurile tăiate vrăjitor în pardoseala sălii, iar albia fiecărui jgheab era smălţuită în altă culoare: cel dintâi era un jgheab de porfiră trandafirie, cel de al doilea de topaze, cel de al treilea de smaralde, iar cel de al patrulea de peruzele; încât apa căpăta culoarea jgheabului prin care curgea şi, luminată de lumina cernută prin

mătăsurile de deasupra, aşternea asupra lucrurilor dimprejur şi a pereţilor de marmură un abur ca priveliştea mării.

De acolo intrară pe cea de a doua uşă şi ajunseră într-o altă sală pe care o găsiră ghiftuită cu bani vechi de aur şi de argint, cu giuvaieruri, cu mărgăritare şi rubine şi tot felul de nestemate. Şi erau atâtea grămezi, că de-abia izbutiră să se strecoare printre ele şi să intre în cea de a treia sală.

Aceea era plină cu armuri făcute din mademuri scumpe, cu paveze de aur împodobite cu nestemate, cu coifuri vechi, cu săbii de la Ind, cu lănci, şi suliţe, şi platoşe de pe vremile lui Daud şi ale lui Soleiman; şi armele acelea erau aşa de bine păstrate toate de parcă de-abia în ajun ar fi ieşit din mâinile celor ce le făuriseră.

Intrară apoi în cea de a patra sală, plină toată cu dulapuri şi rafturi de lemn scump, în care, rânduite frumos, şedeau o mulţime de haine alese, rochii bogate, mătăsuri scumpe şi zarafiruri iscusit ţesute. De acolo porniră către o uşă deschisă care le îngădui să intre în cea de a cincea sală.

Acolo, din podea până la tavan, nu se aflau decât vase şi lucruri pentru băuturi, pentru mâncăruri şi pentru sfintele spălări: vase de aur şi de argint, lighene de cleştar-de-stâncă, pocale de pietre nestemate, tăvi de jad şi de agată de felurite culori.

După ce se minunară de toate, se pregăteau să se întoarcă pe unde veniseră, când se ispitiră să ridice perdeaua mare de mătase şi de zarafir ce acoperea un perete al sălii. Şi văzură în spatele acelei perdele o uşă mare, lucrată în marchetării dibace de fildeş şi de abanos, închisă cu zăvoare grele de argint, fără nicio urmă de lăcaş pentru vreo cheie. Aşa că şeicul Abdossamad se apucă să cerceteze dichisul acelor zăvoare şi, până la urmă, găsi un cârlig ascuns, pe care, după multă caznă, izbuti să-l mişte. Numaidecât uşa se răsuci în ţâţâni şi se deschise dinaintea călătorilor, care intrară într-o sală de-a mirărilea, zidită pe de-a-ntregul ca o boltă, cioplită în marmură, atâta de lucitoare că părea o oglindă de oţel. Prin ferestre, printre giurgiuvelele de smaralde şi de diamante, se cernea o lumină care încercăna toate câte se aflau acolo cu o strălucire nepământească. La mijloc, sprijinit pe nişte pilaştri de aur, fiecare purtând în vârf o pasăre cu penele de smarald şi cu ciocul de rubin, strălucea un fel de paraclis aşternut cu zarpale de mătase care coborau lin, pe un şir de trepte de fildeş, până la podea, unde un chilim falnic, de culori semeţe, din lână aleasă, înflorea de flori fără miros şi de o iarbă fără freamăt, clocotind de toată viaţa închipuită a dumbrăvilor

lui pline de păsări şi de jivine zugrăvite în nesmintita lor frumuseţe şi în trăsăturile lor aidoma.[49]

Emirul Mussa şi însoţitorii lui suiră treptele acelui paraclis şi, când ajunseră sus, încremeniră în uimire. Sub un baldachin de catifea împodobit cu geme şi cu diamante, pe un crivat larg de chilimuri de mătase puse unul peste altul, sta culcată o copilă cu chip orbitor, cu pleoapele lipite de somn sub genele lungi şi arcuite, şi a cărei frumuseţe sporea de liniştea vrăjită a obrajilor, de cununa de aur ce-i lumina fruntea şi de gherdanul sticlind de mărgăritarele care îi alintau cu gingăşia lor gâtul dauriu. La dreapta şi la stânga patului şedeau doi robi, unul alb şi altul negru, fiecare cu câte o spadă în mână şi cu o suliţă de oţel.

La picioarele patului se afla o tablă de marmură pe care erau zugrăvite aceste cuvinte:

„Sunt domniţa Tadmor, fiica stăpânului amaleciţilor. Cetatea aceasta este cetatea mea.

Tu, cel care ai izbutit să răzbaţi până aici, călătorule, poţi să iei tot ce-ţi doreşti.

Ci fereşte-te a cuteza, ispitit de farmecele mele şi de patima ta, sa mă atingi cu mâna-ţi prihănitoare!”

Când se dezmetici din tulburarea pe care i-o pricinuise vederea acelei fecioare adormite, emirul Mussa le spuse tovarăşilor săi:

— E vremea să plecăm din aceste locuri, acuma, după ce am văzut lucruri atâta de uimitoare, şi să ne îndreptăm către mare, spre a încerca să găsim vasele de aramă. Ci puteţi să luaţi din acest palat tot ce vă ispiteşte; numai feriţi-vă să puneţi mâna pe domniţă ori să vă atingeţi de hainele ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci şi şasea noapte

Spuse:

…numai feriţi-vă să puneţi mâna pe domniţă ori să vă atingeţi de hainele ei.

Atunci Taleb ben-Sehl zise:

— O, emire ai nostru, nimica din palatul acesta nu se poate asemui cu frumuseţea fetei. Ar fi păcat s-o lăsăm aici, în loc s-o ducem cu noi la

Damasc, ca să i-o dăruim califului. Asemenea dar ar preţui mai mult decât toate vasele cu efriţi din mare.

Emirul Mussa răspunse:

— Nu se cade să ne atingem de domniţă. Ar fi s-o supărăm şi să atragem asupra noastră năpastele.

Ci Taleb grăi:

— O, emire al nostru, domniţele nu se supără niciodată de asemenea silnicii, fie că sunt vii, fie că sunt adormite.

Şi, spunând aceste cuvinte, se apropie de copilă şi vru s-o ridice în braţe. Ci pe dată căzu mort, străpuns de săbiile şi de suliţele celor doi robi care îl izbiră amândoi deodată, şi în cap şi în inimă, şi iarăşi rămaseră nemişcaţi ca piatra.

Văzând acestea, emirul Mussa nu vroi să mai zăbovească o clipită în acel palat, şi le porunci tovarăşilor lui să iasă degrabă şi să pornească pe calea către mare. Când ajunseră pe ţărmul mării, văzură o mulţime de oameni negri trudind să-şi usuce mrejele de pescuit şi care răspunseră în limba arăbească la salamalecurile lor, după datina musulmană. Şi emirul Mussa îi spuse celui ce era mai vârstnic dintre ei şi părea că le este căpetenie:

— O, preacinstitule şeic, venim din partea stăpânului nostru, califul Abdalmalek ben-Mervan, să căutăm în marea aceasta nişte vase în care se află nişte efriţi de pe vremea profetului Soleiman. Ne poţi ajuta să le găsim şi poţi să ne lămureşti taina acestei Cetăţi în care toate fiinţele stau neclintite?

Bătrânul răspunse:

— Fiule, află mai întâi că noi toţi cei de-aici, pescarii de pe ţărmul acesta, suntem drept-credincioşi întru cuvântul lui Allah şi al Trimisului său (asupra-i Fie rugăciunea şi pacea!); iar toţi cei ce se află în Cetatea-de-Aramă sunt vrăjiţi din vremurile cele de demult, şi aşa au să rămână până la ziua Judecăţii. În ceea ce priveşte vasele în care se află efriţii, apoi nimica nu este mai uşor decât să vi le dăm, de vreme ce avem aici o mulţime de care ne slujim, după ce le golim, ca să ne fierbem peştele şi hrana. Putem să vă dăm câte vreţi. Numai că, înainte de a le goli, trebuie să le faceţi să vuiască bătându-le cu palmele până când cei ce se află în ele jură că primesc adevărul soliei Profetului nostru Mahomed, spre a-şi răscumpăra păcatul lor dintâi şi răzvrătirea împotriva puterii lui Soleiman ben-Daud.

Pe urmă adăugă:

— Iar noi vrem să vă mai dăm, ca dovadă a credinţei noastre faţă de stăpânul nostru al tuturora, emirul drept-credincioşilor, două Fete ale Mării, pe care le-am pescuit chiar astăzi şi care sunt mai frumoase decât toate Fiicele oamenilor.

Şi, spunând aceste cuvinte, moşneagul îi aduse emirului Mussa douăsprezece vase de aramă, pecetluite cu plumb de pecetea lui Soleiman. Şi îi mai aduse, după ce le scoase dintr-un feredeu mare, şi pe cele două Fete ale Mării, care erau două făpturi minunate, cu nişte plete lungi şi unduioase, cu chipurilc ca luna, cu nişte sâni nurlii şi rotunzi şi tari ca posmagii năierilor; dar de la mijloc în jos erau lipsite de podoabele obişnuite ale fetelor oamenilor, iar în locul acestora aveau o coadă de peşte ce se mişca la dreapta şi la stânga cu nişte legănări aidoma celor pe care le fac femeile când văd că ia seama cineva la mersul lor. Aveau un glas tare dulce şi un zâmbet vrăjitoresc, dar nu pricepeau şi nu grăiau în niciun grai cunoscut şi doar se mulţumeau, la toate întrebările câte li se puneau, să răspundă cu zâmbetul din ochii lor.

Emirul Mussa şi soţii lui nu pregetară să-i mulţumească bătrânului pentru bunătatea lui darnică şi îl poftiră, pe el şi pe toţi pescarii lui, să lase acele locuri şi să meargă cu ei în ţara musulmană, la Damasc, cetatea poamelor şi a dulcilor izvoare. Bătrânul şi pescarii se învoiră şi, toţi laolaltă, se întoarseră mai întâi la Cetatea-de-Aramă, de unde luară toate lucrurile scumpe pe care puteau să le care – şi nestemate, şi giuvaieruri, şi aur, şi tot ce era uşor ca greutate şi greu ca preţ. Încărcaţi aşa, coborâră îndărăt de pe zidurile de aramă, îşi umplură sacii şi lăzile cu prada aceea fără de asemuire, şi porniră apoi mai departe pe drumul Damascului, unde ajunseră cu bine, după o călătorie lungă şi fără de necazuri.

Califul Abdalmalek rămase fermecat şi uluit de povestea pe care i-o istorisi emirul Mussa despre călătorie şi oftă:

— Tare îmi pare rău că n-am fost cu voi la Cetatea aceea de Aramă. Ci, cu îngăduinţa lui Allah, am să mă duc şi eu cât de curând, să mă minunez de acele minuni şi să încerc să lămuresc taina vrăjii aceleia.

După care, ţinu să deschidă cu chiar mâna lui cele douăsprezece vase de aramă. Şi le deschise unul câte unul. Şi de fiecare dată ieşea câte un abur tare des, ce se preschimba într-un efrit înfricoşător, care se arunca numaidecât la picioarele califului şi striga:

— Cer îndurare lui Allah şi ţie pentru nesupunerea mea, o, stăpâne al nostru Soleiman!

Şi pierea prin tavan, spre uimirea tuturor celor de faţă.

Apoi califul fu nu mai puţin minunat şi de frumuseţea celor două Fete ale Mării. Zâmbetul şi glasul şi graiul lor necunoscut îl înfiorară şi îl tulburară numaidecât. Şi porunci să fie aşezate într-un havuz larg, în care ele trăiră o vreme, da mai apoi muriră de zăcăşeală şi de năduf.

Ci emirul Mussa căpătă de la calif îngăduinţă să se aşeze în sfântul Ierusalim şi să-şi petreacă acolo zilele ce le mai avea de trăit, cugetând la cuvintele cele de demult, pe care avusese grijă să le însemneze pe pergamentele sale. Şi muri în cetatea aceea, după ce fusese cinstit şi lăudat de toţi drept-credincioşii, care şi azi se mai duc să-l pomenească la kubba în care se hodineşte în tihna şi binecuvântarea celui Preaînalt.

— Şi-aceasta-i, o, mult-norocitule sultan, spuse mai departe Şeherezada, povestea Cetăţii-de-Aramă!

Atunci sultanul Şahriar zise:

— Povestea aceasta, Şeherezada, chiar că este de minunare!

Ea spuse:

— Da, Maria Ta! ci nu vreau să las noaptea să treacă fără a-ţi povesti întâmplarea ce i s-a întâmplat lui Ibn Al-Mansur.

Şi sultanul Şahriar, minunându-se, întrebă:

— Da cine-i Ibn Al-Mansur ăsta? Habar n-am de el!

Atunci Şeherezada, cu un zâmbet, spuse:

— Iacătă!

POVESTEA LUI IBN AL-MANSUR DESPRE CELE DOUĂ FETE

De mult ştim, o, norocitule sultan, că Harun Al-Raşid, califul, se chinuia deseori de nesomn, din pricina grijilor pe care i le da împărăţia. Or, într-o noapte, degeaba se tot răsuci el în patul lui, şi pe-o parte şi pe alta, că tot nu izbuti să aţipească; ba se istovi şi mai tare de zădărnicia strădaniilor acelea. Aruncă atunci furios cu piciorul pătura de pe el şi, bătând din palme, îl chemă pe Massrur, spătarul, care veghea necurmat la uşă, şi îi zise:

— Massrur, găseşte-mi ceva cu care să mă veseleşti, căci nu izbutesc să aţipesc!

Massrur răspunse:

— Doamne al meu, nimica nu este mai potrivit pentru liniştirea sufletului şi potolirea simţurilor decât o plimbare în noapte! Afară, în grădină, noaptea e frumoasă. Să coborâm printre copaci şi flori; şi să privim stelele şi semnele lor măreţe, şi să ne minunăm de frumuseţea lunii ce trece lin printre ele şi coboară până la fluviu ca să se scalde în ape.

Califul spuse:

— Massrur, sufletul meu nu râvneşte să vadă asemenea lucruri în noaptea aceasta.

Massrur grăi:

— Doamne al meu, ai în sarai trei sute de minuni; şi fiecare minune are un iatac al ei. Mă duc să le vestesc pe toate să fie gata, iar tu ai să treci pe la perdelele de la fiecare iatac şi ai să le cercetezi pe fiecare în parte în toată goliciunea lor, mai cu seamă că ele n-au să ştie că eşti acolo.

Califul spuse:

— Massrur, saraiul acesta este saraiul meu, iar fetişcanele acelea sunt roabele mele; ci sufletul meu, în seara aceasta, nu râvneşte nimic de la ele.

Massrur spuse:

— Doamne al meu, porunceşte şi-i adun dinaintea ta pe toţi cărturarii, pe toţi înţelepţii şi pe toţi poeţii din Bagdad. Înţelepţii să-ţi spună cugetări alese, învăţaţii să-ţi istorisească ce-au mai dibăcit ei prin hrisoave, iar poeţii să-ţi vrăjească minţile cu stihurile lor.

Califul răspunse:

— Massrur, sufletul meu, în seara aceasta, nu râvneşte nimic din toate astea.

Massrur grăi:

— Doamne al meu, în saraiul tău sunt o mulţime de paji răpitori şi flăcăiandri desfătători la înfăţişare. Mă duc, dacă porunceşti, să le spun să vină aici şi să-ţi ţină tovărăşie.

Califul răspunse:

— Massrur, sufletul meu, în seara aceasta, nu râvneşte asemenea desfătări.

Massrur spuse:

— Doamne al meu, atunci taie-mi capul! Poate că aceasta ar fi singura cale de a-ţi risipi aleanul.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci şi şaptea noapte

Spuse:

— Doamne al meu, atunci taie-mi capul! Poate că aceasta ar fi singura cale de a-ţi risipi aleanul.

La aceste cuvinte, Al-Raşid se porni să râdă cu hohote; pe urmă zise:

— Hei, Massrur, poate că într-o zi ai s-o păţeşti şi pe asta! Da până una alta du-te de vezi dacă nu cumva se mai află în sala de la intrare careva cu adevărat vrednic de privit şi de ascultat.

Massrur ieşi numaidecât să îndeplinească porunca şi se întoarse pe dată să-i spună califului:

— O, emire al drept-credincioşilor, nu l-am găsit afară decât pe Ibn Al-Mansur.

Şi Al-Raşid întrebă:

— Care Ibn Al-Mansur? N-o fi Ibn Al-Mansur din Damasc?

Căpetenia hadâmbilor spuse:

— Ba e chiar el, bătrânul cel mehenghi!

Al-Raşid spuse:

— Adu-l degrabă!

Şi Massrur îl aduse pe Ibn Al-Mansur, care spuse:

— Salamaleikum, o, emire al drept-credincioşilor!

Al-Raşid îi răspunse la fel şi spuse:

— Ya Ibn Al-Mansur, povesteşte-mi vreo păţanie de-a ta.

Acela răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, vrei să-ţi povestesc vreun lucru pe care l-am văzut eu însumi, ori ceva ce mi s-a povestit şi mie?

Califul răspunse:

— De-ai văzut vreun lucru cu adevărat uimitor, grăbeşte-te de mi-l povesteşte, căci lucrurile văzute sunt cu mult mai căutate decât cele ce sunt cunoscute numai din poveste!

Al-Mansur spuse:

— Atunci, o, emire al drept-credincioşilor, ascultă-mă cu urechile deschise şi cu dulce luare-aminte.

Califul răspunse:

— Ya Ibn Al-Mansur, iată-mă-s gata să te ascult cu urechea, să te privesc cu ochiul şi să-ţi dăruiesc o dulce luare-aminte.

Atunci Ibn Al-Mansur spuse:

— Află, o, emire al drept-credincioşilor, că eu în fiecare an mă duc la Bassra să-mi petrec câteva zile la emirul Mohammad al-Haşemi, caimacamul tău din cetatea aceea. Într-un an, mă duc aşadar la Bassra, după obiceiul meu, şi, când ajung la sarai, îl văd pe emir gata să încalece pe cal şi să plece la o vânătoare cu câini. Când mă văzu, nu pregetă, după salamalecurile de bun venit, să mă poftească să-l însoţesc; ci eu îi spusei:

— Iartă-mă, Domnia Ta; căci pe mine numai vederea unui cal şi-mi şi tulbură mistuirea, şi de-abia ştiu să mă ţin pe măgar. Nu se cade să merg la vânătoare cu câini pe spinarea unui măgar!

Emirul Mohammad mă iertă, lăsându-mi deschis tot saraiul lui şi poruncind slugilor să mă slujească cu toată grija şi să nu care cumva să duc lipsă de ceva cât voi şedea acolo. Şi aşa făcură.

După ce emirul plecă, îmi zisei: „Pe Allah! Ya Ibn Al-Mansur, iată că de ani şi ani vii necurmat de la Bagdad la Bassra şi te-ai mulţumit până astăzi, drept toată plimbarea, să te tot muţi din sarai în grădină şi din grădină în sarai. Treaba asta nu e de niciun folos pentru luminarea ta. Aşa că du-te acuma, când ai destulă zăbavă, şi cată să vezi şi tu vreun lucru mai deosebit pe uliţele Bassrei. Că de altminteri nici nu e nimic mai de dorit ca umbletul pentru a ajuta la mistuire; iar mistuirea ta chiar că este cam anevoioasă; şi te-ai îngrăşat şi te-ai umflat ca un burduf.” Atunci, mă lăsai supus de glasul sufletului meu supărat pe burduhănia mea şi mă ridicai pe dată, îmi pusei hainele cele mai frumoase şi ieşii din sarai ca să hoinăresc oleacă, pe ici, pe colea, la nimereală.

Or, bine ştii, o, emire al drept-credincioşilor, că Bassra are şaptezeci de uliţe şi că fiecare uliţă este lungă de şaptezeci de parasanji, după măsura de la Irak. Încât, de la o vreme, mă pomenii deodată rătăcit printre atâtea uliţe şi, în încurcătura mea, începui să merg tot mai grăbit, neîndrăznind să întreb pe nimeni ce cale să iau, de teamă să nu mă fac de râs. Aşa că începui să asud amarnic; şi mă mai cuprinse şi o sete mare; şi gândii că fără doar şi poate soarele năprasnic are să topească toată grăsimea cea simţitoare de sub pielea mea.

Zorii atunci s-o iau pe cea dintâi uliţă din cale, căutând să dau de vreo umbră, şi aşa ajunsei într-o fundătură unde se afla intrarea într-o casă mare cu o înfăţişare tare frumoasă. Intrarea aceea era pe jumătate ascunsă sub nişte perdele de mătase roşie şi da într-o grădină ce se afla dinaintea casei. Pe fiecare latură se afla câte o laviţă de marmură, adumbrită de o boltă de viţă agăţătoare, şi care mă poftea să mă aşez acolo spre a-mi trage sufletul.

Pe când îmi ştergeam fruntea şi suflam de căldură, auzii din grădină un glas de femeie ce cânta tânguitor cântecul acesta:

De când frumosul căprior s-a dus,
Mi-e inima sălaş de jale-amară.
E deci păcat, aşa cum el a spus,
Să mă iubească-o tânără fecioară?[50]

Glasul care cânta era aşa de frumos, iar eu rămăsei aşa de nedumerit de acele cuvinte, încât spusei sufletului meu: „Dacă stăpâna glasului o fi la fel de frumoasă pe cât îmi dă de înţeles cântecul, trebuie să fie o făptură minunată”. Atunci mă ridicai, mă apropiai de intrare şi trăsei la o parte binişor perdeaua; şi încet-încet începui să privesc, în aşa fel ca să nu fiu văzut. Şi zării în mijlocul grădinii două tinere, dintre care una părea stăpâna, iar cealaltă roaba. Şi amândouă erau fără pereche de frumoase. Şi cea mai frumoasă era chiar cea care cânta; iar roaba o însoţea din lăută. Şi mi se păru că văd însăşi luna, în cea de a patrusprezecea zi a ei, coborând în grădină; şi îmi amintii stihurile unui poet în această privinţă:

Babilonul desfătării arde-n ochiul ei vrăjit,
Printre genele-i frumoase ce mai repede ucid
Decât lancea, decât spada, decât fierul ascuţit.

Iar când pletele ei negre peste gâtu-i de iasmin

Se revarsă legănate, mă întreb cu lung suspin:
Nu e noaptea ce-şi aşterne vălul ei peste grădini?

Oare ce podoabe scumpe ard pe pieptu-i rotofei?
Două cupe mari de fildeş, rodii sunt, ori sănii ei?
Iar sub haina-i străvezie, legănându-se uşor,
Oare trupu-i se-nmlădie, sau nisipul mişcător?[51]

Şi tot ca mă facu să mă gândesc şi la aceste stihuri ale poetului:

Ca două petale de dulce narcisă
Sunt dulcile-i pleoape; surâsu-i cuminte
E-o albă-auroră; iar gura-i e scrisă
Ca-n două rubine; sub haina-i fierbinte
Îţi leagănă raiul grădinile sfinte.[52]

Atunci eu, o, emire al drept-credincioşilor, nu mă mai putui opri să nu-mi strig: „Ya Allah! Ya Allah!” şi rămăsei acolo, nemişcat, mâncându-le şi sorbindu-le din priviri nurii cei atâta de vrăjitori. Aşa că fata, întorcându-şi capul către mine, mă zări şi îşi coborî repede iaşmăcuţul peste faţă; apoi, cu toate semnele unei mari supărări, o trimise la mine pe tânăra roabă, cea care cântase din lăută, şi care alergă şi, după ce mă ţintui cu privirile, îmi spuse:

— O, şeicule, au nu ţi-e ruşine să priveşti aşa femeile în casa lor? Au bătrâneţea ta şi barba-ţi albă nu te îndeamnă să cinsteşti cele ce se cad a fi cinstite?

Eu răspunsei cu glas puternic, aşa ca să fiu auzit de tânăra ce stase jos:

— O, stăpâna mea, ai dreptate, bătrâneţea mea este vădită; dar în ceea ce priveşte ruşinea mea, aceasta-i cu totul altceva.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute patruzeci şi opta noapte

Spuse:

…dar în ceea ce priveşte ruşinea mea, aceasta-i cu totul altceva.

Când auzi aceste cuvinte, tânăra se ridică şi veni lângă roaba ei, ca să-mi spună, tulburată peste măsură:

— Hei, şi oare cam ce altă ruşine-i mai mare pentru pletele tale albe, o, şeicule, decât faptul de-a te opri la uşa unui harem care nu-i haremul tău şi

la uşa unei locuinţe care nu-i locuinţa ta?
Eu mă temenii şi răspunsei:
— Pe Allah! o, stăpână a mea, pentru o barbă ca a mea ruşinea nu-i prea mare, mă jur pe viaţa ta! Venirea mea aici are o pricină de iertare.
Ea întrebă:
— Şi care-i acea pricină?
Eu răspunsei:
— Sunt străin şi mă topea o sete de simţeam că-mi dau sufletul!
Ea răspunse:
— Înţelegem pricina ta şi te iertăm, căci, pe Allah! este de crezut.
Şi îndată se întoarse înspre o roabă copilă şi-i spuse:
— O, drăguţa mea, dă fuga şi adu-i de băut!
Micuţa pieri şi se întoarse într-o clipită cu o carafa de aur pe o tavă şi cu o năframă de mătase verde. Mă pofti să beau din carafa plină cu apă proaspătă şi înmiresmată frumos cu musc curat. Luai carafa şi începui să beau domol, cu sorbituri lungi, aruncând priviri furişe către fetişcana stăpână, şi priviri vădite de mulţumire amândurora. După un timp, înapoiai carafa tinerei roabe, care îmi întinse atunci ştergarul de mătase, poftindu-mă să-mi şterg gura. Mă ştersei la gură, îi înapoiai ştergarul cel desfătător parfumat cu santal, dar nu mă mişcai din loc.
Când văzu că nemişcarea mea trece peste marginile îngăduite, fetişcana cea frumoasă îmi spuse cu glas stânjenit:
— O, şeicule, ce mai aştepţi de nu te întorci în calea ta pe drumul lui Allah?
Eu răspunsei dus pe gânduri:
— O, stăpână mea, îmi trec prin minte nişte gânduri care mă frământă tare şi mă vezi cufundat în nişte cugetări pe care nu izbutesc să mi le lămuresc singur.
Ea mă întrebă:
— Şi care sunt acele cugetări?
Eu spusei:
— O, stăpână mea, cugetam la răsturnările lucrurilor şi la trecerea întâmplărilor care-s roadele vremilor!
Ea îmi răspunse:
— De bună seamă, astea-s gânduri grele şi toţi avem de plâns câte un necaz pe care ni-l pricinuieşte timpul. Dar pe tine, o, şeicule, ce te-a putut face să cugeţi la asemenea lucruri dinaintea uşii casei noastre?

Eu spusei:
— Mă gândeam, o, stăpână a mea, chiar la stăpânul casei acesteia. Mi-l amintesc bine acum. Mă îndemnase cândva să mă mut pe ulicioara aceasta pe care nu se afla decât o casă cu o grădină. Da, pe Allah! stăpânul acestei case era unul dintre cei mai buni prieteni ai mei!
Ea mă întrebă:
— Atunci, de bună seamă că îţi aminteşti şi de numele prietenului tău?
Eu spusei:
— Fără îndoială, o, stăpână a mea! Se numea Ali ben-Mohammad, şi era cinstitul staroste al tuturor giuvaiergiilor din Bassra. Sunt ani mulţi de când nu l-am mai văzut şi gândesc că acum se află întru mila lui Allah! Îngăduie-mi, dar, o, stăpână a mea, să te întreb de-a lăsat vreun urmaş!
La aceste cuvinte, ochii fetei se umplură de lacrimi, şi spuse:
— Pacea şi milele lui Allah fie asupra starostelui Ali ben-Mohammad! Află, o, şeicule, întrucât ai fost prieten cu el, că răposatul staroste a lăsat o fată numită Badr, drept singura lui urmaşă. Şi ea este singura moştenitoare a bunurilor şi a multelor lui bogăţii!
Eu strigai:
— Pe Allah! binecuvântata fiică a prietenului meu nu poţi fi decât chiar tu, o, stăpână a mea!
Ea zâmbi şi răspunse:
— Pe Allah! ai ghicit!
Eu spusei:
— Allah adune-şi asupra-ţi binecuvântările sale, fiică a lui Ali ben-Mohammad! Ci, din cât pot să pricep privind prin mătasea ce-ţi acoperă faţa, o, luno, îmi pare că chipul tău e umbrit de o tristeţe mare! Nu te sfii să-mi dezvăluieşti pricina; căci poate că Allah mă trimite ca să încerc să aduc leac durerii care îţi înnegurează frumuseţea.
Ea răspunse:
— Dar cum aş putea să-ţi vorbesc despre nişte lucruri atâta de tainice, câtă vreme nu mi-ai spus nici cum te cheamă, nici cine eşti?[53]
Eu mă înclinai şi răspunsei:
— Sunt robul tău, Ibn Al-Mansur, din Damasc, unul dintre cei pe care stăpânul nostru Harun Al-Raşid îi cinsteşte cu prietenia sa şi pe care şi i-a ales ca soţi de taină ai lui!
Nici nu rostii bine aceste cuvinte, o, emire al drept-credincioşilor, că Sett Badr îmi şi zise:

— Fii binevenit în casa mea, o, şeicule Ibn Al-Mansur, şi deie Allah să găseşti aici ospeţie caldă şi prietenească!

Şi mă pofti s-o însoţesc şi să intru să iau loc în odaia de primire.

Atunci tustrei intrarăm în odaia de primire din fundul grădinii. După ce şezurăm şi ne răcorirăm cu obişnuitele răcoritoare, care fură minunate, Sett Badr îmi spuse:

— Pentru că doreşti, o, şeicule Ibn Al-Mansur, să afli pricina tristeţii pe care ai ghicit-o pe chipul meu, făgăduieşte-mi taină şi credinţă.

Eu răspunsei:

— O, stăpână a mea, taina va fi în inima mea ca într-un sipet de oţel a cărui cheie nu poate fi găsită.

Ea îmi spuse atunci:

— Ascultă, dar, povestea mea, o, şeicule!

Şi, după ce copila, roaba cea atâta de drăgălaşă, mă pofti să mai iau o linguriţă din dulceaţa de trandafiri, Sett Badr spuse:

— Află, o, Ibn Al-Mansur, că sunt îndrăgostită şi că iubitul meu m-a părăsit. Asta-i toată povestea mea!

Şi Sett Badr, după vorbele acestea, scoase un oftat adânc şi tăcu. Iar eu îi zisei:

— O, stăpână a mea, eşti dăruită cu o frumuseţe desăvârşită, iar cel pe care îl iubeşti trebuie să fie desăvârşit de frumos. Cum îl cheamă?

Ea îmi spuse:

— Da, Ibn Al-Mansur, iubitul meu este desăvârşit de frumos, întocmai precum zici tu. Este emirul Jobair, căpetenia tribului Bani-Şaiban. Fără de nicio îndoială că el este flăcăul cel mai minunat din Bassra şi din tot Irakul!

Eu spusei:

— O, stăpână a mea, nu poate să fie altfel! Ci dragostea voastră s-a mărginit numai la vorbe, ori v-aţi dat şi alte dovezi prin felurite întâlniri mai lungi ori cu urmări mai adânci?

Ea spuse:

— De bună seamă că întâlnirile noastre ar fi avut urmări fericite, dacă lunga lor durată ar fi fost de-ajuns ca să lege inimile. Ci emirul Jobair m-a părăsit numai dintr-o bănuială.

La vorbele acestea, o, emire al drept-credincioşilor, strigai:

— O, poate fi bănuit crinul că iubeşte noroiul dacă vântul îl pleacă spre pământ? Şi chiar dacă bănuielile emirului Jobair ar fi întemeiate, frumuseţea ta este un temei viu de iertare, o, stăpână a mea!

Ea zâmbi şi îmi spuse:
— Şi, o, şeicule, măcar de-ar fi fost vorba de un bărbat! Dar emirul Jobair mă învinuieşte că iubesc o tânără fată, pe aceasta ce se află chiar sub ochii tăi, drăgălaşa care ne slujeşte.
Eu strigai:
— Cer iertare de la Allah pentru emir, o, stăpână a mea. Blestemat fie Cel-rău! Ci cum s-ar putea iubi femeile între ele? Dar nu vrei măcar să-mi spui pe ce îşi întemeiază emirul bănuielile sale?
Ea răspunse:
— Într-o zi, după ce mă scăldasem în hammamul din casă, mă întinsesem pe pat şi mă lăsasem pe mâinile roabei mele dragi, copiliţa pe care-o vezi, să se îngrijească de mine şi să-mi pieptene părul. Era o căldură înăbuşitoare, iar roaba, ca să mă mai răcoresc, dăduse la o parte ştergarele ce le aveam pe umeri şi care îmi acopereau pieptul; şi s-a apucat să-mi pieptene cosiţele. Când a isprăvit, m-a privit şi, părându-i tare frumoasă aşa, mi-a cuprins gâtul cu braţele şi m-a sărutat pe obraz spunându-mi: „O, stăpână a mea, mi-ar plăcea să fiu bărbat, ca să te iubesc şi mai mult decât te iubesc”. Şi, drăguţa de ea, căuta să mă înveselească, născocind tot felul de jocuri. Şi iată că tocmai în acea clipă a intrat emirul; ne-a aruncat amândurora o privire ciudată şi a plecat repezit, trimiţându-mi nu peste mult timp un bileţel pe care erau scrise aceste cuvinte: „*Dragostea nu înseamnă fericire decât atunci când nu se împarte.*”[54] Şi din ziua aceea nu l-am mai văzut niciodată; şi niciodată n-a binevoit să-mi mai trimită vreo veste de la el, ya Ibn Al-Mansur.
Eu, atunci, o întrebai:
— Dar eraţi legaţi prin vreun senet de căsătorie?
Ea răspunse:
— Şi de ce să ne fi legat cu senet? Nu eram legaţi decât prin vrerea noastră, fără amestecul vreunui cadiu şi al vreunui martor.
Eu spusei:
— Atunci, o, stăpână a mea, de binevoieşti a-mi îngădui, aş vrea să fiu eu trăsătura de legătură între voi doi, numai de dragul de a şti că se află iarăşi laolaltă două făpturi alese ca voi.
Ea grăi:
— Binecuvântat fie Allah care ne-a scos în calea ta, o, şeicule cu faţă albă! Şi să nu crezi cumva că ai să faci un bine unei fiinţe ce uită apoi de preţul facerilor de bine. Am să-i scriu, aşadar, pe dată, cu mâna mea, emirului

Jobair o scrisoare pe care să i-o înmânezi, încercând să-l faci să judece drept.
Ea i le aduse, şi Sett Badr scrise:

„Mult-iubitul meu, de ce această lungă despărţire? Nu ştii, oare, că durerea alungă somnul departe de ochii mei, şi că atunci când mi se arată în vis, nici nu mai cunosc chipul tău, atât de schimbat fiind?
Spune, te rog fierbinte, de ce ai lăsat uşa deschisă celor ce mă defaimă? Ridică-te, scutură pulberea gândurilor urâte şi întoarce-te fără de zăbavă la mine. Ce zi de sărbătoare are să fie pentru noi amândoi ziua ce va vedea împăcarea noastră!”[55]
După ce isprăvi de scris, împături scrisoarea şi mi-o înmână…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute cineizecea noapte

Spuse:

După ce isprăvi de scris, împături scrisoarea şi mi-o înmână; şi, totodată, îmi strecură în buzunar, fără să-mi dea răgaz s-o opresc, o pungă cu o mie de dinari de aur, pe care hotărâi s-o păstrez ca amintire pentru slujbele ce i le făcusem odinioară cinstitului staroste, răposatul ei părinte, şi ca o arvună pentru ce va mai fi. Îmi luai apoi bun-rămas de la Sett Badr şi mă îndrepai către casa lui Jobair, emirul neamului Bani-Şaiban, pe al cărui părinte, mort de mulţi ani, de asemenea îl cunoscusem.
Când ajunsei la saraiul emirului Jobar, mi se spuse că emirul era şi el la vânătoare, aşa că aştepai să se întoarcă. Nu zăbovi mult până ce să se întoarcă şi, de îndată ce auzi cum mă cheamă şi cine sunt, trimse o slugă să mă poftească a primi să-i fiu oaspete şi să socotesc casa lui ca drept casa mea. Şi el însuşi numaidecât veni în calea mea să mă întâmpine.
Or, eu, o, emire al drept-crdincioşilor, luând seama la deplina-i frumuseţe de flăcău în floare, rămăsei înmărmurit şi simţii că-mi pierd minţile cu totul. Iar el, văzând că nu mă clintesc, socoti că stau în loc din pricina sfielii, aşa încât se apropie zâmbind de mine şi după datină, mă îmbrăţişă; îl îmbrăţişai şi eu la rându-mi şi mi se păru în clipa aceea că îmbrăţişez soarele, şi luna, şi lumea întreagă cu toate câte se află pe ea. Şi, cum era vremeaa prânzului, emirul Jobair mă luă de mână şi mă pofti să stau jos lângă el pe saltea. Şi numaidecât robii aşternură masa dinaintea noastră.

Era o masă plină cu văsărie de la Khorassan, făcută numai din aur şi din argint şi cu tot felul de bucate fripte ori rumenite pe care şi gura, şi nasul, şi ochii şi le puteau râvni, într-adevăr[56]. Se aflau acolo, printre multe alte lucruri minunate, păsări umplute cu fistic şi cu stafide, şi peşti aşternuţi pe plăcinte dolofane, şi mai ales o salată de agurijoară pe care numai văzând-o şi mi se şi umpluse gura de apă. Nu mai pomenesc şi de alte bunătăţuri, precum de pidăc un orez minunat cu lapte de bivoliţă, în care îmi venea să-mi afund amândouă mâinile până la coate; nici despre duleaţa de morcovi cu nuci, care îmi place ce nu s-a pomenit – o, dulceaţa asta are să mă omoare într-o zi, fără de nicio îndoială! nici despre poame, nici despre băuturi.

Ci, o, emire al drept-credincioşilor mă jur pe slava strămoşilor tăi! mi-am stăpânit pofta inimii şi nu m-am atins de nicio îmbucătură. Dimpotrivă, am aşteptat ca gazda să mă îmbie de mai multe ori să întind mâna şi atunci i-am spus:

— Pe Allah! mă juruiesc, o, emire Jobair, că nu mă ating de niciuna din bucatele cu care mă ospeţeşti, până ce n-ai să te supui unei rugăminţi anume pentru care am venit în casa ta!

El mă întrebă:

— Măcar pot să aflu, o, oaspete al meu, care-i rostul venirii tale, înainte de a mă lega să fac un lucru atât de însemnat, încât te poate hotărî să te lepezi de buna mea ospeţire?

Eu, drept orice răspuns, scosei din sân scrisoarea şi o întinsei către el.

O luă, o deschise şi o ceti. Dar pe dată o rupse, o aruncă pe jos făcută bucăţele, o calcă în picioare şi îmi spuse:

— Ya Ibn Al-Mansur! cere-mi orice vrei şi vei căpăta acel lucru numaidecât. Da să nu-mi pomeneşti nimic despre această scrisoare, la care nu am de dat niciun răspuns.

Eu atunci mă ridicai pe dată şi vrusei să plec; el însă mă opri agăţându-se de hainele mele şi mă rugă fierbinte să rămân, spunându-mi:

— O, oaspete al meu! de-ai şti pricina pentru care nu vreau să răspund la scrisoare, n-ai mai stărui o clipă! De altminteri, să nu crezi că ai fi cel dintâi căruia i s-a încredinţat o atare sarcină. Şi, dacă vrei, am să-ţi spun întocmai cuvintele pe care ai fost însărcinat să mi le spui.

Şi numaidecât îmi spuse vorbele cu pricina, întocmai ca şi cum ar fi fost de faţă în clipa când fuseseră rostite. Pe urmă adăugă:

— Crede-mă! dă uitării povestea asta. Şi rămâi de te odihneşte în casa mea atât cât îţi va pofti sufletul.

Vorbele acestea mă hotărâră să rămân. Şi petrecui ziua şi seara toată mâncând, bând şi tăifăsuind cu emirul Jobair. Ci, întrucât nu auzeam nici cântece, nici zvon de lăute, mă minunam băgând de seamă atare obicei osebit de datinele ospeţelor; şi mă hotărâi să-i mărturisesc uimirea mea tânărului emir. Văzui atunci că se înnegurează la chip şi băgai de seamă la el o mare stânjeneală; pe urmă îmi spuse:

— De multă vreme am alungat cântecele şi muzica de la ospeţele mele. Ci, de vreme ce aceasta îţi este dorinţa, am să ţi-o îndeplinesc!

Şi pe dată trimise după una dintre roabele lui, care veni cu o lăută indienească învăluită într-un toc de mătasă, şi se aşeză dinaintea noastră spre a începe numaidecât să cânte pe rând în douăzeci şi unu de glasne felurite. Se întoarse apoi la glasna dintâi şi cântă:

Copilele ursitei, cu părul despletit,
Plâng toate şi suspină, o, suflete mâhnit!
Şi totuşi masa-i plină cu poame şi bucate,
Şi trandafirii varsă parfumul lor vrăjit,
Zâmbesc narcişii galeşi, iar apa în havuzuri
Şopteşte lin şi râde în dulce clipocit.

O, fă-ţi curaj, biet suflet
Al meu, plin de amar!
În ochii tăi nădejdea
Are să ardă iar.
Şi vei mai bea din cupa
Cu-al fericirii har.

Trecu apoi la o glasnă şi mai tânguioasă, şi cântă:

Cel care n-a gustat dulceaţa
Iubirii, nici amarul ei,
Atunci când pierde ce-a iubit!
Cel care nu cunoaşte rana
Iubirii, nu are temei
Să ştie-a chinurilor miere:
Durerea de-a fi fericit.

Unde sunt nopţile de vrajă
Alături de iubitul meu?
Unde ni-s ochii plini de doruri,
Cu drag privindu-se mereu?
Unde ni-s buzele unite
Şi unde-i mierea gurii lui?
Ah, mierea gurii lui iubite,
Dulceaţa sărutării nu-i!

Nopţile până dimineaţa
Şi zilele până-n amurg –
Trecutul, ah, nu-l poţi întoarce
Cu valurile-i care curg!
Ce mai poţi face împotriva
Unei ursite ce te-mpilă,
O, biată inimă sfărmată
Sub hotărârea-i fără milă?

Nici nu apucă bine cântăreaţa să încheie aceste tânguiri din urmă, că-l şi văzui pe tânărul meu emir cum cade leşinat, scoţând un ţipăt jalnic. Şi roaba îmi spuse:

— O, şeicule! asta-i din vina ta! Căci noi de multă vreme ne ferim să cântăm în faţa lui, din pricina tulburării în care îl cufundă şi a zbuciumului pe care i-l stârneşte orice cântare de dragoste.

Eu, la rându-mi, mă certai amarnic că iscasem supărarea gazdei mele şi, când roaba mă pofti, plecai în odaia mea, ca să nu-l mai stânjenesc cu şederea mea acolo lângă el.

A doua zi, chiar când mă pregăteam să plec şi tocmai rugam o slugă să-i ducă stăpânului său mulţumirile mele pentru ospeţire, un rob veni să-mi înmâneze o pungă cu o mie de dinari din partea emirului, rugându-mă s-o primesc pentru oboseala ce-mi dasem, şi spunându-mi că are sarcina să primească bun-rămasul din parte-mi. Eu atunci, neizbutind nimic în folosul soliei mele, părăsii casa lui Jobair şi mă întorsei la aceea al cărei sol fusesem.

Când ajunsei la grădină, o găsii pe Sett Badr în uşă, aşteptându-mă; şi fără a-mi da răgaz să deschid gura, îmi spuse:

— Ya Ibn Al-Mansur, ştiu că n-ai izbutit nimic în solia ta!

Şi îmi povesti pe de rost tot ce se petrecuse între mine şi emirul Jobair, şi-aşa de aidoma, încât gândii că avea niscaiva iscoade plătite care-i spuneau tot ce vroia ea să afle. Dar tot o întrebai:

— Cum se face, o, stăpână a mea, de ştii totul atât de bine? Oare erai acolo, fără să te vadă nimeni?

Ea îmi spuse:

— Ya Ibn Al-Mansur, află că inimile îndrăgostiţilor au ochi care văd ceea ce alţii nici nu-şi pot închipui![57] Ci tu nu eşti cu nimic vinovat pentru purtarea lui, ştiu. Asta-i soarta mea!

Pe urmă adăugă, ridicând ochii spre cer:

— O, stăpâne al inimilor, fă ca de acum înainte eu să fiu cea iubită, fără ca să mai iubesc vreodată! Fă ca tot ce a mai rămas din dragoste, în această inimă, pentru Jobair, să se reverse, spre chinul lui, în inima lui Jobair! Fă-l să se întoarcă la mine, să mă roage pierdut să-l ascult, şi dă-mi puterea să-l fac să se chinuiască!

După care îmi mulţumi pentru ceea ce vrusesem să fac pentru ea, şi ne despărţirăm. Iar eu mă întorsei la saraiul emirului Mohammad şi de-acolo plecai îndărăt la Bagdad.

Or, anul următor, trebui, ca de obicei, să mă duc iarăşi la Bassra, pentru neguţătoriile mele; căci se cuvine să-ţi spun, o, emire al drept-credincioşilor, că emirul Mohammad îmi era datornic şi n-aveam decât mijlocul acesta de a mă călători în fiecare an la el spre a izbuti să-l fac să-mi plătească banii ce mi-i datora. Or, eu, a doua zi de la sosire, mi-am zis: „Pe Allah! trebuie să aflu urmarea întâmplării cu cei doi îndrăgostiţi”.

Mă dusei mai întâi la casa frumoasei Sett Badr. Găsi poarta de la grădină închisă şi mă ului jalea ce se revărsa din tăcerea dimprejur. Privii atunci printre zăbrelele porţii şi văzui în mijlocul cărării, sub o salcie plângătoare, un mormânt de marmură încă nou-nouţ, dar nu izbutii, din pricina depărtării, să citesc numele scris pe el. Şi îmi spusei: „Nu mai este Sett Badr! Tinereţea ei a fost secerată. Ce păcat că o frumuseţe ca aceea s-a prăpădit pe totdeauna! Mâhnirea a copleşit-o, de bună seamă, i-a năpădit inima”.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci şi una noapte

Spuse:

…şi i-a năpădit inima.”

Mă hotărâi atunci, cu pieptul sugrumat de amărăciune, să mă duc la saraiul emirului Jobair. Acolo mă aştepta o privelişte şi mai mâhnitoare. Totul era pustiu; zidurile se prefăceau în ruine, grădina era veştejită şi nu se vedea nicăieri urma unei mâini grijulii. Uşa saraiului nu era păzită de niciun rob, şi nu era nicăieri o fiinţă vie care să-mi poată spune o vorbă despre cei ce locuiau acolo. La priveliştea aceasta, îmi spusei în sufletul meu: „Şi el trebuie să fi murit!” Pe urmă, tare trist şi tare amărât, mă aşezai la poartă şi însăilai suspinând:

O, casă tristă, stau în pragu-ţi
Să plâng cu-aceste pietre goale
Prietenul ce nu mai vine
Să-mi iasă fericit în cale.

Ah, unde-i primitoarea gazdă
A cărei voioşie caldă
Pe toţi căţi i-au bătut la poartă
I-a ospătatu-i laolaltă?

Şi unde-s cei ce-odinioară,
Prietenii cu dulce fire,
Te luminau, sarai de faimă,
În anii tăi de strălucire?

Tu, cel ce treci pe drum, urmează-ţi
Cărarea vieţii mai departe –
Dar nu uita aceste urme
Lăsate ţie peste moarte!

Pe când mă lăsam dus aşa de mâhnire, se ivi un rob negru care se apropie de mine şi îmi spuse răstit:

— Hei, moşnege! da mai tacă-ţi gura! Ţi s-a urât cumva cu viaţa? Pentru ce rosteşti asemenea bocete la poarta noastră?

Eu răspunsei:

— Ticluiam şi eu nişte stihuri întru pomenirea unui prieten ce locuia în casa aceasta şi care se numea Jobair, din tribul Bani-Şaiban!

Robul grăi:

— Numele lui Allah fie asupra lui şi împrejurul lui! Roagă-te întru Profetul, o, şeicule! Ci pentru ce zici că emirul Jobair e mort? Slavă lui Allah! Stăpânul nostru încă mai trăieşte, în cinste şi bogăţie!

Eu strigai:

— Dar atunci ce-i cu toată jalea asta aşternută peste casă şi peste grădină?

El răspunse:

— Din pricina dragostei! Emirul Jobair trăieşte, da-i ca şi cum s-ar şi afla în rândul celor duşi. Zace întins, nemişcat, pe patul lui; iar când îi este foame, nu spune niciodată: „Daţi-mi să mănânc!”, şi când îi este sete, niciodată nu spune: „Daţi-mi să beau!”

La cuvintele acestea ale arapului, spusei:

— Du-te repede, răsplătească-te-ar Allah! o, faţă neagră, şi spune-i că vreau să-l văd… Spune-i: „Ibn Al-Mansur aşteaptă la uşă”.

Arapul plecă şi, peste câteva clipe, se întoarse şi mă vesti că stăpânul lui putea să mă primească. Mă pofti să intru şi-mi spuse:

— Ai grijă că n-are să priceapă nimic din ce ai să-i vorbeşti, decât dacă ai să ştii să-l înduioşezi cu anumite vorbe.

Îl găsii pe emirul Jobair culcat, într-adevăr, pe patul lui, cu privirea pierdută în gol, galben şi tras la chip, şi chiar necunoscând pe nimenea. Mă temenii dinainte-i numaidecât, ci el nu răspunse la salamalecul meu. Îi vorbii, ci el nu-mi răspunse. Atunci robul îmi spuse la ureche:

— Nu pricepe decât graiul stihurilor. Nimic altceva!

Or, pe Allah! eu nici n-aveam trebuinţă de altceva mai bun ca să intru în vorbă cu el. Cugetai aşadar o clipă; apoi, cu glas limpede, ticluii:

Dragostea pentru Sett Badr
Inima tot ţi-o mai scurmă?
Sau la ţărmul dulce-al tihnei
Ai ajuns până la urmă?

Stai şi-acuma nopţi de-a rândul
Tot în jale şi-n veghere?
Ori pleoapa ta cunoaşte
Somnul – lina mângâiere?

Dacă tot mai curg şi astăzi
Triste lacrimile tale,
Dacă sufletu-ţi, sărmanul,

Nu s-a vindecat de jale,
Ai s-ajungi nebun cu totul
Tot urmând această cale.

Când auzi stihurile, emirul Jobair deschise ochii şi îmi spuse:

— Fii binevenit, Ibn Al-Mansur! Lucrurile au luat o întorsătură rea în sufletul meu.

Răspunsei pe dată:

— Aş putea măcar să-ţi fiu de vreun folos, o, Domnia Ta!

El spuse:

— Numai tu mă mai poţi scăpa. Gândesc să trimit prin tine o scrisoare către Sett Badr, căci numai tu ai izbuti s-o înduplеci să-mi răspundă.

Eu răspunsei:

— Pe capul şi pe ochii mei!

Atunci, însufleţit oleacă, se ridică într-un peş, întinse pe palmă o foaie de hârtie, luă un calam şi scrise:

„O, mult-iubito crudă, mintea mi s-a risipit şi mă zvârcolesc în deznădejde. Până acum socoteam iubirea lucru fără de niciun preţ, lucru uşuratic, lucru fără de însemnătate. Văd însă, vai! în urma înecării mele în valurile-i amare, că pentru cel ce se avântă pe apele ei este o mare cumplită şi zbuciumată. Mă întorc la tine cu inima supusă şi îţi cer fierbinte iertare pentru toate câte au fost. Fie-ţi milă de mine şi adu-ţi aminte de dragostea noastră. Dacă îmi vrei moartea, dă uitării bunătatea.[58]

Pecetlui scrisoarea şi mi-o înmână. Or, măcar că habar n-aveam de soarta gingaşei Sett Badr, nu şovăii o clipă: luai scrisoarea şi plecai la grădină. Străbătui curtea şi intrai în sala de primire, fără să mai bat la uşă.

Or, care nu-mi fu mirarea când zării zece tinere roabe albe stând roată jos pe chilim, iar în mijlocul lor, plină de viaţă şi de sănătate, numai că îmbrăcată în haine cernite, însăşi Sett Badr, soare luminat, dinaintea privirilor mele uluite. Ci grăbii să mă plec şi să-i urez bună pace; iar ea îmi zâmbi, răspunse la salamalecul meu şi îmi spuse:

— Fii binevenit, Ibn Al-Mansur! Şezi colea! Casa mea este casa ta!

Eu atunci îi spusei:

— Toate necazurile ducă-se cât mai departe de aici, o, stăpâna mea! Dar pentru ce te văd în haine cernite?

Ea răspunse:

— Oh! nu mă mai întreba, Ibn Al-Mansur! A murit roaba cea drăgălaşă. I-ai văzut, pesemne, în grădină, mormântul în care doarme.

Şi izbucni în plâns, pe când toate roabele ce se aflau în preajma ei se străduiau s-o mângâie.

Socotii mai întâi că e de datoria mea să păstrez tăcerea, apoi spusei:

— Allah s-o aibă întru mila lui! Şi în schimb întoarcă asupra-ţi, o, stăpâna mea, toate zilele pe care trebuia să le mai trăiască acea fată tânără, dulcea ta prietenă, pe care o plângi. Căci de bună seamă că ea trebuie să fie cea care a murit.

Sett Badr spuse:

— Chiar ea este, sărmana!

Eu atunci, prilejuindu-mă de starea de înduioşare în care se afla Sett Badr, scosei scrisoarea de la cingătoare şi i-o înmânai, adăugând:

— De răspunsul tău, o, stăpână a mea, atârnă viaţa sau moartea lui. Căci, în adevăr, aşteptarea acestui răspuns este singurul lucru care-l mai leagă de pământ.

Ea luă scrisoarca, o deschise, o citi, zâmbi şi spuse:

— Oare-a ajuns acum la o asemenea stare de dragoste, el care odinioară nici nu vroia să citească scrisorile mele? N-a trebuit decât să păstrez tăcerea şi să mă slujesc de nepăsare ca sa-l văd cum se întoarce la mine mai înfocat ca niciodată!

Eu răspunsei:

— De bună seamă, ai dreptate! Da, de bună seamă! Ba ai avea tot dreptul să vorbeşti cu şi mai multă amărăciune…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci şi doua noapte

Spuse:

…ai avea tot dreptul să vorbeşti cu şi mai multă amărăciune. Ci iertarea greşelilor este harul sufletelor alese. Şi-apoi ce-ai să te faci tu, în acest sarai, singură cu durerea ta, acuma când copila care te alina cu dulceaţa ei este moartă?

La vorbele acestea, văzui că ochii i se umplu de lacrimi şi ea însăşi căzu pe gânduri vreme de un ceas. După care îmi spuse:

— Ibn Al-Mansur, mi se pare că ai vorbit drept. Am să-i răspund.

Atunci, o, emire al drept-credincioşilor, luă o hârtie şi scrise o scrisoare cum nici calemgiii cei mai iscusiţi din palatul tău n-ar şti să scrie mai tulburător şi mai grăitor. Nu mai ţin minte întocmai vorbele din scrisoare; da cam aşa grăiau: *„Cu toată străduinţa mea, încă nu am înţeles pricina despărţirii noastre. Dacă mă gândesc bine, poate că ţi-oi fi greşit cu ceva în trecut. Dar trecutul nu mai este şi toată bănuiala se cuvine să piară odată cu aceea care a căzut jertfă Atoatedespărţitoarei. Acum lasă-mă să mi te pun sub pleoape ca să-mi odihnesc ochii cu tine mai dulce decât cu orice somn."*[59]

Pe urmă Sett Badr pecetlui scrisoarea şi mi-o înmână; iar eu îi zisei:

— Pe Allah! iată cu ce se poate astâmpăra setea celui însetat şi cu ce se poate lecui beteşugul celui beteag.

Şi mă găteam să-mi iau rămas-bun ca să mă duc să-i duc ştirea celui care o aştepta, când Sett Badr mă opri ca să-mi spună:

— Ya Ibn Al-Mansur, poţi să adaugi şi că noaptea aceasta va fi pentru noi amândoi o noapte de binecuvântare!

Iar eu, plin de bucurie, alergai la emirul Jobair, pe care-l găsii cu ochii aţintiţi la uşa pe care trebuia să intru.

După ce citi scrisoarea şi-i pricepu înţelesul, scoase un geamăt de bucurie şi căzu leşinat. Ci îşi veni degrabă în simţiri şi mă întrebă, încă destul de îngrijorat:

— Spune-mi, a scris chiar ea scrisoarea aceasta? A scris-o chiar cu mâna ei?

Eu răspunsei:

— Pe Allah! n-am ştiut până acum că s-ar putea scrie vreodată cu piciorul.

Or, o emire al drept-credincioşilor, nici nu rostisem bine vorbele astea, că şi auzirăm un clinchet de brăţări la uşă şi o vânzoleală de şoapte şi de mătăsuri şi, peste o clipă, văzurăm ivindu-se fata însăşi. Cum bucuria nu se poate zugrăvi pe potrivă prin vorbe, n-am să mă apuc de-o strădanie zadarnică. Am să-ţi spun doar, o, emire al drept-credincioşilor, că cei doi îndrăgostiţi se repeziră unul către celălalt şi se îmbrăţişară pierduţi, cu buzele împerecheate în tăcere.

Când se mai dezmeticiră din vrajă, Sett Badr rămase în picioare, nevoind să ia loc, cu toate stăruinţele iubitului ei. Fapt ce mă nedumeri, aşa încât o întrebai care-i pricina. Ea îmi spuse:

— N-am să stau jos decât după ce senetul nostru va fi întocmit!

Eu spusei:

— Ce senet, o, stăpâna mea?

Ea spuse:

— Un senet care nu-i priveşte decât pe îndrăgostiţi!

Şi se plecă spre urechea iubitului ei şi-i spuse ceva în şoaptă. El răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi chemă un rob de-al lui şi îi şopti o poruncă; şi robul ieşi.

Nu peste mult, văzui că intră cadiul şi martorii, care întocmiră senetul de căsătorie al celor doi îndrăgostiţi şi apoi plecară, dăruiţi cu o mie de dinari de către Sett Badr. Vrusei să plec şi eu, ci emirul nu-mi îngădui, spunându-mi:

— Nu se cuvine să se spună că ne-ai împărtăşit numai necazurile, fără să ne împărtăşeşti şi bucuriile!

Şi mă poftiră la un ospăţ care ţinu până în zori. Atunci mă lăsară să plec în odaia ce porunciseră să fie orânduită pentru mine.

Dimineaţa, când mă deşteptai, o copilă roabă intră la mine, aducându-mi un lighean şi un ibric, iar eu mă spălai după datină şi îmi făcui rugăciunea de dimineaţă. Apoi mă dusei în sala de primire, unde nu peste mult veniră, ieşiţi proaspeţi de la hammam, după ce se drăgostiseră, şi cei doi soţi. Le urai o dimineaţă norocită şi le menii bucurie şi hiritiselile cuvenite; pe urmă adăugai:

— Sunt bucuros că am ajutat şi eu oleacă la împăcarea voastră. Dar, pe Allah! emire Jobair, dacă ţii să-mi dai o dovadă de bunăvoinţă, lămureşte-mă şi pe mine ce-a putut să te supere aşa de tare şi să te îndemne să te desparţi, spre jalea ta, de iubita-ţi Sett Badr? Mi-a povestit şi ea întâmplarea când micuţa ei roabă, după ce o pieptănase şi îi împletise cosiţele, a sărutat-o şi a îmbrăţişat-o. Ci, emire Jobair, mie nu mi se pare cu putinţă ca numai atâta să fi pricinuit supărarea ta, de n-ar mai fi avut şi alte temeiuri de mânie ori alte dovezi şi prepuneri.

La vorbele acestea, emirul Jobair zâmbi a râde şi îmi spuse:

— Ibn Al-Mansur, tare mai eşti isteţ! Acuma, că roaba cea dragă a dulcei Sett Badr este moartă, supărarea mea s-a stins. Pot, dar, să-ţi mărturisesc, fără să-ţi ascund nimic, pricina neînţelegerii noastre. Ea n-a pornit decât de la o glumă, despre care un luntraş care le-a purtat cu luntrea mi-a povestit că şi-ar fi spus-o ele două între ele, într-o zi, când au făcut o plimbare pe apă. Mi-a spus acela: „Stăpâne, cum de te-ai legat cu o femeie care îşi bate joc de tine cu o roabă pe care o iubeşte? Află, dară, că şedeau în luntrea mea sprijinindu-se galeş una de alta şi cântau nişte lucruri anapoda despre dragostea bărbaţilor. Şi şi-au încheiat cântecele cu aceste stihuri:

Nici jarul, că-i jar, nu arde
Ca lăuntrurile mele.
Dar stăpânul meu când vine,
Gheaţă-mi creşte pe sub piele.
Dorul lui îmi stinge focul
Sub troiene mari şi grele.

Căci stăpănu-mi nu-i ca mine:
Ceea ce-i să fie tare,
Moale-i; iar ce-ar fi să fie
Dulce, vai, numai amar e;
Sârutarea-i e sălcie,
Iar altceva-i neînstare.

Eu atunci, la acea povestire a luntraşului, văzui lumea înnegurându-se dinaintea ochilor mei şi alergai acasă la Sett Badr unde văzui ceea ce văzui. Şi atâta ajunse ca să-mi întărească bănuielile…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci şi treia noapte

Spuse:

…ajunse ca să-mi întărească bănuielile. Ci, din mila lui Allah, acuma totul s-a uitat.

Atunci, ca dovadă de mulţumire din partea lui pentru slujbele mele, mă rugă să primesc trei mii de dinari; iar eu îi spusei încă o dată mulţumirile mele…

Ibn Al-Mansur se opri deodată din povestit. Căci tocmai auzise un sforăit care îi reteză vorba. Era al califului, care căzuse adânc în somnul stârnit de poveste. Aşa că Ibn Al-Mansur, de teamă să nu-l trezească, se strecură încetişor pe uşa pe care i-o deschidea şi mai încetişor căpetenia hadâmbilor.

— N-ai putea să-mi spui câte ceva, de pildă despre vreun leac pentru femeile care-şi sâcâie soţii, printr-un nesaţ care nu poate fi niciodată satisfacut, împingându-i în cele din urma spre mormânt.

La aceste vorbe, Şeherezada stătu o clipă pe gânduri, apoi zise:

— Desigur, o, norocitule sultan, nu-mi amintesc nicio altă poveste mai bine decât pe aceea care are legătură cu acest subiect şi pe care ţi-o voi povesti pe dată.

Şi Şeherezada zise:

POVESTEA LUI WARDAN MĂCELARUL CU FATA VIZIRULUI

Se povesteşte, între altele, că trăia la Cairo un om care se numea Wardan, de meserie măcelar de carne de berbec. Şi el vedea zilnic venind în prăvălia lui o adolescentă cu un trup şi un chip vrăjite, dar cu ochii obosiţi ca şi trăsăturile feţei, iar boiul ei era foarte palid. Ea venea întotdeauna urmată de un hamal cu coşul prins în chingi de spate, alegea bucata de carne cea mai fragedă şi fuduliile de berbec, plătea totul cu o monedă de doi dinari sau mai mult, punea târguiala în coşul hamalului şi continua să se preumble prin suk oprindu-se la toate dughenele şi cumpărând câte ceva de la toţi negustorii. Şi îşi petrecea în felul acesta o mare parte din timp, până când, într-o zi, măcelarul Wardan, frământat la culme de aspectul ciudat şi de talâmele clientei sale, se hotărî să lămurească lucrurile, ca să se descotorosească de gândurile care-l munceau în legătură cu toate acestea.

Or, i se ivi ocazia prilejuindu-se într-o dimineaţă de trecerea hamalului tinerel, singur, prin faţa prăvăliei sale. Îl opri, îi puse în mână un cap de berbec cât se poate de bun, şi îi zise:

— O, hamalule, roagă-l pe grătaragiu să nu ardă prea tare capul, ca să nu-şi piardă din savoare!

După care adăugă:

— O, hamalule, sunt foarte nedumerit de fetişcana care te ia în fiecare zi în serviciul ei! Cine este şi de unde vine? Ce face cu fuduliile de berbec? Şi, mai cu seamă, pentru ce-i sunt atât de obosiţi ochii şi trăsăturile feţei?

Celălalt răspunse:

— Pe Allah! Sunt tot atât de nedumerit în privinţa ei ca şi tine! Ceea ce ştiu, îţi voi spune pe dată, pentru că eşti darnic cu oamenii sărmani ca mine. Iată: de-ndată ce-şi termină toate cumpărăturile, mai ia de la negustorul nazareean din colţ, pentru vreun dinar, un vin vechi scump şi mă duce, astfel încărcat, până la intrarea grădinii marelui vizir. Acolo, mă leagă la ochi cu voalul său, mă ia de mână şi mă conduce până la o scară ale cărei trepte le coboară împreună cu mine, ca să mă despovăreze apoi de coşul meu, să-mi dea o jumătate de dinar pentru osteneală şi un coş gol în locul coşului meu încărcat care rămâne acolo, şi mă conduce din nou, cu ochii tot

legaţi, până la poarta grădinii, unde îmi dă slobozenie până a doua zi. Şi eu nabar n-am ce face cu carnea, fructele, migdalele, lumânările şi cu toate lucrurile pe care mi le dă să le car până la scara subpământeană!

Măcelarul Wardan răspunse:

— Nu faci decât să-mi măreşti nedumerirea, o, hamalule!

Şi cum veniseră alţi clienţi, îl lăsă pe hamal şi începu să-i servească.

A doua zi, după o noapte petrecută chibzuind la toate acestea care-l rodeau la culme, văzu sosind, la aceeaşi oră, fătuca urmată de hamal. Şi îşi zise: „Pe Allah! De data asta trebuie să aflu, cu orice pret, ce vreau să ştiu!"

Şi, după ce tânăra se depărtă cu cumpărăturile ei, lăsă în grija băiatului de prăvălie vânzarea şi cumpărarea din dugheană şi începu să-i urmărească de la distanţă, în aşa fel încât să nu poată fi observat. Merse aşa în spatele ei până la intrarea în grădina vizirului şi se ascunse după arbori ca să aştepte întoarcerea hamalului, pe care-l văzu, într-adevăr, cu ochii legaţi şi condus pe alei de ea, care-l ţinea de mână. După câteva clipe, o văzu revenind la intrare, ridicând voalul de pe ochii hamalului, lăsându-l să plece şi aşteptând, până dispăru din vedere, înainte de a se întoarce în grădină.

Atunci măcelarul ieşi din ascunzătoare şi o urmări cu picioarele goale, furişându-se printre copaci. O văzu astfel ajungând în faţa unui stei de stâncă pe care îl atinse într-un anumit fel, făcându-l să se răsucească pe loc şi dispărând pe o scară ale cărei trepte coborau sub pământ. Aşteptă atunci câteva clipite şi se apropie de stâncă, pe care începu să o pipăie în acelaşi fel, şi reuşi să o facă să se răsucească. Se afundă atunci sub pământ, punând stânca la locul ei şi, iată povestit de el însuşi ceea ce văzu:

El spune:

— La început nu desluşeam nimic în bezna culei; apoi sfârşii prin a zări un coridor în fundul căruia se cernea lumina; îl parcursei, tot în picioarele goale şi ţinându-mi respiraţia şi ajunsei la o uşă în spatele căreia desluşii râsete şi mormăieli. Pusei ochiul pe crăpătura pe unde se strecura raza de lumină şi văzui, înlănţuiţi pe un crivat, în toiul diverselor răsuciri şi mişcări, pe adolescentă şi o maimuţă uriaşă, care avea totuşi figură umană. După câteva clipite, fetişcana se dezlănţui, se ridică-n picioare şi-şi lepădă toate veşmintele ca să se întindă din nou pe crivat, dar complet goală. Şi pe dată maimuţa se năpusti asupra ei, călcând-o, înlănţuind-o cu braţele. Când termină treaba cu ea, maimuţoiul se ridică, se odihni o clipă, apoi o reluă în posesie, călcând-o din nou. Se ridică iar şi se odihni din nou, ca să se năpustească încă o dată asupra-i şi să o aibă, şi tot aşa, de zece ori în acelaşi

fel, în timp ce ea, la rândul ei, îi dădea tot ceea ce-i dă o femeie celui mai fin şi mai delicat dintre bărbaţi. După care amândoi căzură leşinaţi de epuizare. Şi nu mai mişcară.

Iar eu rămăsei uimit până peste poate…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci şi patra noapte

Spuse:

…eu rămăsei uimit până peste poate. Şi-mi zisei în sinea mea: „Acum ori niciodată este momentul să profit de ocazie”. Şi, cu o izbitură cu umărul forţai uşa şi mă repezii în cameră învârtind deasupra capului cuţitul meu de măcelar, atât de ascuţit că putea atinge osul înaintea cărnii.

Mă năpustii hotărât asupra uriaşei maimuţe, căreia nu i se mişcă niciun muşchi, atâta era de zdrobită de vânzolelile sale, îi înfipsei cuţitul fulgerător în ceafa şi, pe dată îi despărţii capul de trunchi. Atunci forţa vitală care era în trupul său ieşi cu voiet mare, horcăit şi spasme, încât fetişcana deschise deodată ochii şi mă văzu cu cuţitul plin de sânge în mână. Scoase un urlet de groază, încât crezui un moment că o voi vedea moartă fără scăpare. Totuşi, văzând că nu-i voiam răul, putu să-şi vină încet-încet în fire şi să mă recunoască.

Şi îmi zise:

— Aşa tratezi, o, Wardan, o clientă statornică?

Eu îi zisei:

— Vai, dar eşti propria ta duşmancă! N-ai găsit niciun bărbat zdravăn de a-i vestegăluit la asemenea însăileli?

Ea îmi răspunse:

— O, Wardan, ascultă mai întâi povodul accsta şi poate îmi vei da iertăciune! Află, dar, că sunt unica fiică a marelui vizir. Până la vârsta de cincisprezece ani am trăit liniştită în palatul tatălui meu; dar, într-o bună zi, un arap m-a învăţat ce aveam de învăţat şi a luat ceea ce avea de luat de la mine. Or, trebuie să ştii că nu există nimic asemenea unui arap care să ne poată aţâţa, pe noi, femeile, mai cu seamă când terenul a simţit acest îngrăşământ negru pentru prima dată. Aşa că să nu te mire că terenul meu a devenit de atunci atât de avid, încât arapul trebuia să-l ude fără încetare.

După o vreme, arapul muri la datorie, iar eu îi povestii necazul meu unei bătrâne din palat care mă cunoştea din copilărie. Bătrâna clătină din cap şi

spuse:

— Singurul lucru care poate înlocui arapul pentru tine de acum înainte, fata mea, este maimuţa. Pentru că nimic nu este mai fecund decât maimuţa.

Eu mă lăsai convinsă de bătrână şi, într-o zi, văzând trecând pe sub ferestrele palatului un dresor de maimuţe care-şi punea animalele să facă salturi, îmi descoperii chipul în faţa celei mai voinice dintre ele, care mă privi. De îndată îşi rupse lanţul şi, fără ca stăpânul ei să o poată opri, fugi pe străzi, făcu un mare ocol şi se întoarse la palat prin grădină şi alergă drept în camera mea unde mă cuprinse-n braţe şi făcu ceea ce făcu de zecc ori una după alta, fără să se oprească.

Până în cele din urmă, tatăl meu află despre năzbâtiile mele cu maimuţa şi era cât pe ce să mă omoare în ziua aceea. Dar eu neputând să mă mai lipsesc de aci-nainte de maimuţa mea, am pus să mi se sape în taină această culă unde o închisei. Şi-i aduceam eu însămi de mâncare şi de băut, până astăzi, când fatalitatea te-a făcut să descoperi ascunzătoarea mea şi te împinse să o ucizi! Vai mie! Ce mă fac?

Atunci eu încercai să o parigorisesc şi îi zisei, ca să o liniştesc:

— Fii sigură, stăpâna mea, că pot înlocui priicios maimuţa pentru tine. Încearcă şi vei vedea, că sunt cunoscut ca bun de încălecat!

Şi, de fapt, i-am dovedit chiar în acea zi, ca şi în următoarele, că bărbăţia mea o depăşea pe aceea a răposatei maimuţe şi a defunctului arap.

Totuşi, nu putea continua în felul acesta prea mult timp, pentru că, după câteva săptămâni, eram pierdut, acolo, înăuntru, ca într-un tău fără fund. Iar adolescenta vedea, dimpotrivă, crescând poftele sale din zi în zi, şi focul interior aţâţându-se.

În această situaţie supărătoare, surucluii la ajutorul unei bătrâne pe care o cunoşteam ca fiind nemaipomenită în arta pregătirii de filtre şi în prepararea de leacuri pentru cele mai înrăite boli. Îi povestii întâmplarea de la început până la sfârşit şi îi zisei:

— Acum, mătuşă, vin să-ţi cer să faci un preparat bun să stingă poftele nesăţioase ale acestei femei şi să-i potolească năbădăile!

Ea îmi răspunse:

— Nimic mai uşor!

Eu îi zisei:

— Mă încred întru totul în ştiinţa şi înţelepciunea ta!

Atunci ea luă o oală în care puse o uncie de seminţe de tupinus albuş de Egipt, o uncie de oţet pur, două uncii de hamei şi câteva frunze de digitală.

Ficrse totul timp de două ore, decantă cu grijă lichidul şi-mi spuse:
— Leacul este gata.
Atunci o rugai să mă însoţească în subterană, şi ea, la aceasta, îmi zise:
— Trebuie mai întâi să o tăvăleşti până când va cădea vlăguită.
Şi se retrase pe coridor aşteptând să termine ce avea de făcut.
Eu făcui ceea ce-mi poruncise şi atât de bine, încât fetişcana îşi pierdu cunoştinţa. Atunci bătrâna intră în cameră şi, după ce încălzi lichidul adus, îl puse într-un lighean de aramă şi îl înţepeni între coapsele fetei vizirului. Şi îi facu fumigaţii care-i pătrunseră adânc în părţile fundamentale, şi trebuie că au produs un efect aşteptat, pentru că deodată văzui căzând dintre coapsele îndepărtate ale fetei două drăcovenii, una după cealaltă, care începură a se vânzoli. Eu le cercetai mai de aproape şi văzui că erau două anghile, una galbenă şi cealaltă neagră.
La vederea celor două anghile…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci şi cincea noapte

Spuse:

…La vederea celor două anghile, bătrâna fu în culmea satisfacţiei şi strigă:
— Fiule, adu slavă lui Allah! Leacul şi-a făcut efectul! Să ştii că aceste două anghile erau cauza nesaţiului de care mi te-ai plâns. Una dintre anghile s-a născut din împreunarea cu arapul, iar cealaltă din împreunarea cu maimuţa. Acum, pentru că ele au ieşit, adolescentei i se vor astâmpăra năbădăile şi nu va mai fi obositoare şi dezordonată în dorinţele ei!
Şi, într-adevăr, văzui că de îndată ce-şi veni în fire, fetişcana nu mai vru să-şi facă poftele. Şi o găsii atât de liniştită, încât nu pregetai să o cer în căsătorie. Ea acceptă, pentru că se obişnuise cu mine. Şi trăirăm împreună, de atunci, cea mai dulce viaţă şi în cele mai perfecte delicii, după ce am adus-o în casa noastră pe bătrâna care reuşise această vindecare miraculoasă şi care ne-a învăţat leacul pentru dorinţele nesăbuite.
Slăvit fie Cel Viu, care nu moare şi care ţine în mâna sa imperiile şi regatele.

Şi Şeherezada continuă:
— Asta este, o, norocitule sultan, tot ceea ce ştiu despre leacul ce se poate da femeilor nesăţioase!
Şi sultanul Şahriar zise:

— Aş fi vrut să cunosc acest leac, anul trecut, ca să o afum pe blestemata pe care am surprins-o în grădină cu sclavul meu, arapul! Dar tu, Şeherezaaa, lasă acum poveştile ştiinţifice şi istoriseşte-mi în noaptea aceasta, dacă poţi, o poveste mai surprinzătoare decât toate cele pe care le-am auzit până acum; pentru că mă simt mai apăsat ca de obicei!

Şi Şeherezada zise:

— Pot!

POVESTEA CU YAMLIKA, DOMNIŢA DE SUB PĂMÂNT[60]

Se povesteşte că în vechimea vremilor şi în trecutul vârstelor şi al veacurilor a fost odată, printre înţelepţii Greciei, un înţelept care se numea Danial. Avea o mulţime de învăţăcei sârguincioşi, care îi ascultau învăţăturile şi sorbeau din ştiinţa lui; ci el nu cunoscuse şi mângâierea de a avea un fiu, care să poată ajunge moştenitorul cărţilor şi al scrierilor sale. Cum nu mai ştia ce să facă spre a căpăta un asemenea moştenitor, îi veni în gând să-l roage pe stăpânul cerului să-i dăruiască o asemenea binecuvântare. Or, Cel-Preaînalt, care nu are niciun fel de străjer la poarta dărniciei sale, îi ascultă ruga, şi soţia învăţatului rămase grea pe clipă pe dată.

În lunile cât ţinu sarcina soţiei lui, înţeleptul Danial, care de mult se ştia câtu-i de bătrân, îşi zise: „Moartea mea-i aproape şi nu ştiu dacă fiul pe care îl voi avea are să poată găsi neatinse toate cărţile şi toate scrierile mele.” Şi numaidecât se apucă să-şi folosească tot timpul spre a aduna pe câteva foi de hârtie toată ştiinţa cuprinsă în multele şi feluritele sale scrieri. În felul acesta, umplu cinci foi, cu o scriere foarte măruntă, ce cuprindeau miezul întregii lui ştiinţe şi al celor cinci mii de hrisoave pe care le avea. Pe urmă le mai citi o dată, cugetă un răstimp, şi găsi că şi acele cinci foi cuprindeau lucruri care mai puteau fi scurtate. Atunci închină încă o vreme cugetărilor, şi sfârşi prin a le cuprinde pe toate cele cinci foi în una singură, care şi aceea era de cinci ori ma mică decât cele dintâi. Şi când isprăvi această muncă simţi că sfârşitul său era aproape.

Atunci bătrânul învăţat, de teamă ca nu cimva cărţile şi scrierile lui să ajungă în stăpânirea altcuiva, le aruncă pe toate în mare şi nu mai păstră decât foaia aceea micuţă. O chemă pe soţia lui cea însărcinată şi îi spuse:

— Vremea mea s-a isprăvit, o, femeie, şi nu mie dat să-l cresc eu însumi pe copilul pe care Cel-Darnic ni l-a dăruit şi pe care eu n-am să apuc să-l văd. Îi las însă drept moştenire această micuţă foaie de hârtie, pe care să i-o dai numai în ziua când îţi va cere partea lui din bunurile tatălui său. Şi de va izbuti s-o descifreze şi să-i înţeleagă tâlcul, va fi omul cel mai învăţat din veacul său. Aş vrea să se numească Hassib!

Şi, spunând aceste cuvinte, înţeleptul Danial îşi dădu sufletul întru tihna lui Allah.

I se facu o înmormântare la care veniră toţi învăţăceii săi şi toţi locuitorii cetăţii. Şi toţi îl plânseră şi îşi puseră haine de jale pentru moartea lui.

Or, peste câteva zile, soţia lui Danial aduse pe lume un băieţel mândru ca luna, şi care, după dorinţa răposatului, fu numit Hassib. Şi femeia trimise totodată să fie chemaţi la ea astrologii care, după ce-şi făcură socotelile şi după ce isprăviră de cercetat stelele, întocmiră horoscopul copilului şi spuseră:

— O, femeie, fiul tău are să trăiască ani mulţi, dacă va scăpa dintr-o primejdie ce atârnă asupra tinereţii lui. Dacă va ocoli primejdia aceea, are să ajungă la o teaptă înaltă şi ca ştiinţă şi ca bogăţie.

Şi se duseră în drumul lor.

Când copilul împlini vârsta de cinci ani, mama lui îl trimise la şcoală, ca să înveţe şi el câte ceva; ci el nu învăţă chiar nimic. Aşa că ea îl luă de la şcoală şi se gândi să-l dea la vreo meserie; ci el petrecu ani în şir fără să facă vreo ispravă şi ajunse la vârsta de cincisprezece ani fără a fi învăţat o buche şi fără a fi izbutit să deprindă ceva cu care să-şi câştige pâinea şi s-o ajute şi pe maică-sa cât de cât. Atunci maică-sa se puse pe plâns, iar vecinele îi spuseră:

— Numai însurătoarea ar putea să-l îndemne să se apuce de vreo treabă; pentru că atunci ar vedea şi el că, având o soţie, trebuie să munceşti ca s-o ţii.

Cuvintele lor o hotărâră pe mamă să se scoale şi să caute printre cunoştinţele ei o fată; şi, găsind una ce i se păru potrivită, i-o aduse de soţie. Iar tânărul Hassib se potrivi de minune cu soţia sa; ci şi acum tot nu se apucă să facă ceva şi nu simţi niciun îndemn pentru niciun fel de muncă.

Or, printre vecini, erau şi nişte tăietori de lemne, care, într-o zi, îi spuseră mamei:

— Cumpără-i fiului tău un măgar, nişte frânghii şi o secure, şi lasă-l să meargă cu noi la munte să taie lemne. Pe urmă o să vindem lemnele şi o să împărţim câştigul cu el. Aşa va putea să-ţi mai uşureze cheltuielile şi să-şi ţină mai bine nevasta.

La cuvintele acestea, mama lui Hassib, plină de bucurie, îi cumpără pe dată un măgar, nişte frânghii şi o secure, şi îl dădu pe seama tăietorilor de lemne, stăruind pe lângă ei să-l ajute.

— Să n-ai nicio grijă în privinţa lui. Este fiul lui Danial, stăpânul nostru, şi vom şti să-l ocrotim şi să-l veghem!

Şi îl luară cu ei în munte, unde îl învăţară să taie lemnele şi să le aşeze pe spatele măgarului, ca să le vândă apoi la piaţă. Şi Hassib căpătă mare dragoste pentru meseria aceea, care îi îngăduia să hoinărească şi totodată să şi vină în ajutorul mamei şi al soţiei sale.

Or, într-una din zile, pe când tăiau lemne în munte, fură prinşi de o furtună, însoţită de ploaie şi de tunete, care îi sili să dea fuga şi să se adăpostească într-o peşteră ce se afla nu departe de acolo, şi unde aprinseră un foc ca să se încălzească. Totodată îl însărcinară pe tânărul Hassib, fiul lui Danial, să frângă vreascuri şi să aibă grijă de foc.

Şi pe când Hassib, în fundul peşterii, se apucă să crape lemnele, auzi deodată securea, când izbea în pământ, răsunând, cu un sunet prelung, de parcă în locul acela ar fi fost un gol dedesubt. Începu atunci să scobească sub picioarele lui şi dezveli astfel o piatră veche de marmură, cu un belciug de aramă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci şi şasea noapte

Spuse:

…cu un belciug de aramă. La priveliştea aceea, îşi strigă tovarăşii, care veniră în fugă şi izbutiră să ridice lespedea de marmură. Găsiră astfel o groapă tare largă şi tare adâncă, în care se aflau înşiruite o mulţime nenumărată de chiupuri ce păreau foarte vechi şi care aveau gâtul pecetluit cu mare grijă. Îl coborâră atunci pe Hassib în adâncul gropii, legat cu funii, ca să vadă ce se află în chiupuri şi ca să le lege cu funii spre a le scoate afară.

Tânărul Hassib, de cum coborî în groapă, dintru-ntâi sparse cu securea gâtul unuia din chiupurile de pământ ars; şi văzu îndată cum se scurge din el o miere galbenă de cel mai bun soi. Îi înştiinţă numaidecât pe tăietorii de lemne, care, măcar că oleacă dezamăgiţi că nu găseau decât nişte miere acolo unde nădăjduiseră să dea de vreo comoară din vremurile de demult, nu se arătară nemulţumiţi la gândul câştigului pe care aveau să-l dobândească din vânzarea acelor nenumărate chiupuri pline ochi. Traseră aşadar afară toate chiupurile, unul după altul, pe măsură ce tânărul Hassib le

lega cu funiile şi, fără a mai vroi să-l scoată şi pe tovarăşul lor din adâncul gropii, plecară cu toţii către cetate, spunându-şi:

— Dacă-l scoatem din groapă, o să fim nevoiţi să mai împărţim şi cu el ceea ce vom dobândi la vânzare. Şi de altminteri e o haimana care-i mai bine să moară decât să-şi mai târască zilele pe pământ.

Se duseră, aşadar, la târg cu măgarii lor; şi numai pe unul dintre tăietorii de lemne îl trimiseră la mama lui Hassib ca să-i spună:

— Aflându-ne în munte, măgarul fiului tău, atunci când a izbucnit furtuna asupra noastră, a luat-o la goană şi l-a silit pe fiul tău să alerge după el, ca să-l prindă, în vreme ce noi ne-am adăpostit într-o peşteră. Nenorocirea a vroit ca deodată un lup să se repeadă din pădure, să-l ucidă pe fiul tău şi să-i mănânce, şi pe el şi pe măgar. Iar noi n-am mai găsit alte urme din ei decât oleacă de sânge şi câteva oase.

La ştirea aceasta, necăjita de mamă a lui Hassib şi sărmana de soţie se plesniră cu palmele peste obraji şi îşi puseră ţărână în cap, plângând toate lacrimile deznădejdii lor. Şi-atâta cu ele!

În ceea ce-i priveşte pe tăietorii de lemne, aceştia vândură chiupurile cu miere pe un preţ cum nu se poate mai bun şi dobândiră un câştig atât de mare, încât fiecare dintre ei putu să-şi deschidă o prăvălie de negustor, ca să vândă şi să cumpere. Şi nu se lipsiră de nicio desfătare, mâncând şi bând cele mai minunate bunătăţuri în fiece zi. Şi-atâta cu ei!

Ci în ceea ce priveşte pe tânărul Hassib, iată. După ce văzu că nimeni nu-l mai scoate din groapă, începu să ţipe şi să se roage, dar degeaba, de vreme ce tăietorii de lemne plecaseră şi hotărâseră să-l lase să moară acolo, fără a-l ajuta. El, atunci, încercă să-şi sape nişte trepte în peretele gropii şi să se caţere pe ele cu mâinile şi cu picioarele; văzu însă că pereţii erau de piatră şi nici nu simţeau oţelul securii. Atunci deznădejdea lui nu mai avu margini şi îi venea să se trântească jos în groapă ca să moară acolo, când deodată zări un scorpion mare care ieşea printr-o crăpătură din peretele de stâncă şi se apropia de el ca să-l înţepe. Îl zdrobi cu o izbitură de secure şi cercetă apoi crăpătura aceea, prin care răzbătea o geană de lumină. Îi veni atunci gândul să înfigă tăişul securii în crăpătură şi să apese cu toată puterea; şi, spre uluirea lui, izbuti astfel să dea de o uşă ce se ridică încct-încetişor, până ce lăsă o deschizătură îndeajuns de largă cât să se poată strecura prin ea un trup de om.

Văzând aşa, Hassib nu mai şovăi o clipită, se strecură prin deschizătură şi ajunse într-o hrubă lungă, dinspre capătul căreia venea lumina. Merse prin

hrubă vreme de un ceas şi ajunse la o uşă peste măsură de mare, făcută din oţel negru şi având o închizătoare de argint şi o cheie de aur. Descuie uşa şi se pomeni deodată sub cer afară, pe un ţărm de lac, la poalele unei coline de smarald. Pe malul lacului zări un jeţ de aur sclipind de nestemate, iar de jur împrejur, oglindindu-se în apă, alte jeţuri de aur, de argint, de smarald, de oţel, de lemn de abanos şi de santal alb. După ce se sătură de privit frumuseţea lor şi a priveliştii, şi apa în care se oglindeau, se duse şi se aşeză în jeţul de la mijloc, ca să se bucure şi mai din plin de vraja lacului şi a muntelui.

Nici nu se aşezase bine tânărul Hassib în jeţul de aur, că şi auzi nişte sunete de ţimbale şi de darabukuri, şi văzu că se iveşte de după laturile colinei de smarald, venind înspre lac, un şir de făpturi care mai degrabă lunecau decât umblau; şi nu izbuti să-şi dea seama ce sunt, din pricina depărtării. Când ajunseră mai aproape, văzu că erau nişte femei de o frumuseţe vrăjioare, dar care avea trupul, spre jumătatea lui de jos, alungit, şi care se târau asemenca şerpilor. Glasurile lor erau tare dulci şi cântau pe limba ioniană nişte slăviri unei împărătiţe pe care el n-o vedea. Ci nu peste mult se iviră de după colină alte patru femei cu trupuri de şarpe, purtând pe mâinile lor ridicate deasupra capetelor un talger mare de aur, pe care sta, zâmbitoare şi strălucind de frumuseţe, împărătiţa. Cele patru femei veniră la jeţul de aur de pe care Hassib grăbi să se ridice, şi o aşezară acolo pe împărătiţă, îi orânduiră cutele vălurilor, apoi se înşiruiră în spatele ei, pe când toate celelalte femei-şarpe lunecară fiecare înspre vreunul din jeţurile cele scumpe aşezate împrejurul lacului. Atunci împărăteasa, cu un glas îmbătător, rosi câteva cuvinte pe greceşte către cele ce se aflau în preajma ei; şi numaidecât se sună din ţimbale şi toate femeile-şarpe înălţară o cântare de preamărire împărătiţei, după care se aşezară în jeţuri.

Apoi împărătiţa, care îl zărise pe Hassib de la bun început, întoarse galeş capul spre el şi îi făcu semn, încurajându-l, să se apropie. Şi Hassib, măcar că era tulburat, se apropie, iar împărătiţa îl pofti să stea jos şi îi spuse:

— Fii bine venit în împărăţia mea subpământeană, o, flăcăule frumos, pe care ursita cea bună te-a călăuzit până aici. Alungă departe de la tine orice teamă şi spune-mi care îţi este numele; eu sunt sultana Yamlika, domniţa subpământului. Vorbeşte, dar, şi spune-mi cine eşti şi cum ai izbutit să ajungi până la acest lac, care este locul meu de şedere pe vreme de iarnă, şi unde vin să-mi petrec câteva luni în fiecare an, părăsindu-mi cetatea de scaun din vremea de vară, de pe muntele Cocaz.

La aceste cuvinte, tânărul Hassib, după ce sărută pământul dinaintea sultanei Yamlika, se aşeză la dreapta ei pe un jeţ de smarald şi spuse:

— Mă numesc Hassib şi sunt fiul răposatului Danial, învăţatul. De meserie sunt tăietor de lemne, măcar că aş fi putut să ajung a fi neguţător printre fiii oamenilor, sau chiar un mare învăţat. Ci mi-a plăcut mai mult să mă bucur de mireasma pădurilor şi a munţilor, zicându-mi că oricând este vreme să te închizi, după moarte, între cei patru pereţi ai mormântului.

Pe urmă povesti cu de-amănuntul tot ce se petrecuse cu tăietorii de lemne şi cum, dintr-o întâmplare, izbutise să se strecoare până în împărăţia aceea de sub pământ.

Povestea tânărului Hassib îi plăcu tare mult domniţei Yamlika, cea de sub pământ, care îi spuse:

— Hassib, pesemne că, de-atâta timp de când ai fost părăsit în hrubă, trebuie să-ţi fie şi foame şi sete.

Şi facu semn către una dintre însoţitoarele sale, care numaidecât lunecă până la tânărul Hassib, ducând pe creştetul capului o tavă de aur plină cu struguri, şi rodii, şi mere, şi fisticuri, şi alune, şi nuci, şi smochine proaspete, şi banane. Pe urmă, după ce mâncă şi îşi potoli foamea, Hassib bău un sorbet minunat dintr-o cupă tăiată numai dintr-un rubin. Atunci fata care adusese bunătăţurilc se îndepărtă cu tablaua, iar sultana Yamlika, întorcându-se către Hassib, îi grăi:

— Acum, Hassib, poţi să nu te mai îndoieşti că, atâta cât va dura şederea ta în împărăţia mea, nu are să ţi se întâmple decât lucruri plăcute. Aşa că, dacă ai de gând să-ţi petreci o săptămână sau două printre noi, pe ţărmul acestui lac şi la umbra acestor munţi, am să-ţi povestesc, ca să te fac să-ţi treci cât mai vesel timpul, o poveste ce-ţi va sluji de învăţătură atunci când te vei întoarce pe pământul oamenilor!

Şi domniţa cea de sub pământ, înconjurată de luarea-aminte a celor douăsprezece mii de femei-şarpe aşezate pe jeţurile lor de smarald şi de aur, îi povesti în limba grecilor, cele ce urmează tânărului Hassib, fiul învătatului Danial:

— Află, o, Hassib, că a fost odată în împărăţia celor din neamul lui Bani-Israil un domnitor foarte înţelept care, pe patul de moarte, l-a chemat pe fiul său, urmaşul lui la domnie, şi i-a spus:

— O, Belukia, fiul meu, te sfătuiesc ca, după ce ai să ajungi la domnie, să scrii tu însuţi pe o hârtie toate lucrurile ce se află în acest palat, şi să nu laşi nimic necercetat cu cea mai mare luare-aminte!

Încât cea dintâi grijă a tânărului Belukia, când ajunse domn, fu aceea de a cerceta toate tainele şi toate comorile tatălui său, şi de a străbate feluritele încăperi ce slujeau pentru păstrarea tuturor lucrurilor de preţ îngrămădite în palat. Ajunse astfel într-o sală mai lăturalnică, unde zări un sipeţel lucrat din lemn de abanos, aşezat pe un stâlpişor de marmură albă, ce se afla chiar în mijlocul încăperii. Belukia nu pregetă să deschidă sipetul de abanos şi găsi în el o cutiuţă de aur. Deschise cutiuţa de aur şi văzu în ea un sul de pergament pe care îl desfăşură îndată. Pe el se afla scris în limba elinească:

„Acela care vrea să ajungă stăpân şi domn peste oameni şi duhuri, peste păsări şi jivine, nu va avea decât să găsească inelul pe care îl poartă pe deget profetul Soleiman, în insula celor Şapte Mări, care este locul mormântului său. Inelul acela este inelul fermecat pe care Adam, părintele oamenilor, îl purta pe deget în rai, şi care i-a fost luat de îngerul Gebrail, care l-a dăruit mai apoi înţeleptului Soleiman. Ci nu se va găsi naie care să cuteze a străbate apele şi să ajungă la ţărmul acelei insule de dincolo de cele Şapte Mări. Nu va izbuti într-o asemenea încercare decât acela care va găsi buruiana cu zeama căreia să se frece pe tălpi spre a putea să meargă pe faţa apelor. Buruiana se aflâ în împărăţia de sub pământ a împărătiţei Yamlika. Şi numai împărătiţa ştie locul unde creşte acea buruiană; căci domniţa Yamlika ştie limba tuturor florilor şi a tuturor buruienilor, şi le cunoaşte puterile. Cine vrea să găsească inelul trebuie să meargă mai întâi în împărăţia de sub pământ a împărătiţei Yamlika. Şi dacă are să fie atâta de norocos încât să izbutească a lua inelul, va putea nu doar să stăpânească toate făpturile văzute şi nevăzute, ci şi să pătrundă pe Tărâmul Negurilor şi să bea din Izvorul Vieţii, cel care dă frumuseţe, tinereţe, ştiinţă, înţelepciune şi nemurire.”

După ce citi pergamentul, Belukia îi adună numaidecât pe toţi preoţii, pe toţi magii şi pe toţi învăţaţii din Bani-Israil…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci şi opta noapte

Spuse:

…îi adună numaidecât pe toţi preoţii, pe toţi magii şi pe toţi învăţaţii din Bani-Israil şi îi întrebă de nu cumva se află printre ei vreunul în stare să-i

arate drumul ce duce spre împărăţia de sub pământ a domniţei Yamlika. Atunci toţi cei de faţă i-l arătară cu degetul pe înţeleptul Offan, care se afla printre ei. Or, înţeleptul Offan era un preacinstit moşneag care cercetase toate ştiinţele cunoscute şi stăpânea toate tainele magiei, toate cheile astronomiei şi ale geometriei, şi toate dedesubturile alchimiei şi ale vrăjitoriei. El veni şi se temeni, aşadar, dinaintea tânărului domn Belukia, care îl întrebă:

— Poţi tu, într-adevăr, o, înţeleptule Offan, să mă duci la împărăţia domniţei de sub pământ?

El răspunse:

— Pot!

Atunci tânărul Belukia îl numi pe vizirul său caimacam în scaunul de domnie pe tot timpul cât va lipsi el, se dezbrăcă de hainele împărăteşti, îşi puse mantia de hagiu şi se încălţă cu încălţări de drumeţie. După care, urmat de înţeleptul Offan, ieşi din palatul şi din oraşul său şi se afundă în pustie.

Numai atunci înţeleptul Offan îi spuse:

— Aici e locul prielnic spre a face vrăjile ce trebuie să ne arate calea!

Se opriră, aşadar, acolo, şi Offan trase împrejurul lui cercul magic, făcu vrăjile cele de cuviinţă, şi nu zăbovi mult până să găsească locul unde se afla, pe meleagul acela, intrarea spre împărăţia mea subpământeană. El atunci mai făcu nişte vrăji, şi pământul se întredeschise şi le lăsă drum slobod amândurora până la lacul ce se întinde sub ochii tăi, o, Hassib!

Îi primii pe amândoi cu toate cinstirile cu care întâmpin pe oricine vine ca oaspete în împărăţia mea. Iar ei îmi arătară pricina sosirii lor, şi eu îndată poruncii să fiu ridicată în talgerul meu de aur, pe capetele celor ce mă poartă, şi îi dusei pe vârful acestei coline de smarald unde, la trecerea mea, ierburile şi florile începură să vorbească fiecare pe limba ei, care din dreapta, care din stânga, lăudându-şi, cu glas mare sau cu glas şoptit, însuşirile şi puterile ce le au. Şi, în sunetele zarvei ce se ridica astfel împrejurul nostru, ajunserăm dinaintea unor tufe care, din toate buchetele lor de flori roşii, cântau sub adierea de vânt ce le unduia: „Eu sunt floarea cea minunată care îi dă celui ce-şi freacă picioarele cu zeama mea puterea de a merge fără a se scufunda pe faţa tuturor apelor izvodite de Allah cel Preaînalt!”

Eu le spusei atunci oaspeţilor mei:

— Iată dinaintea voastră floarea pe care o căutaţi!

Iar Offan culese numaidecât atâta cât dori din acea floare, zdrobi lujerii şi strânse zeama lor într-un borcan pe care i-l dărui.

Mă gândii atunci să-l descos pe Offan şi îl întrebai:

— O, înţeleptule Offan, poţi acuma să-mi spui pricina care vă mână pe voi doi să străbateţi mările?

El îmi răspunse:

— O, Maria Ta, vrem să mergem în Insula celor Şapte Mări, să căutăm inelul cel vrăjit al lui Soleiman, stăpânul ginnilor, al oamenilor, al jivinelor şi al păsărilor!

Eu îi spusei:

— Dar cum de nu ştii tu, o, înţeleptule, că nimeni după Soleiman nu va putea, orice-ar face, să ajungă stăpân pe acel inel? Crede-mă, Offan, şi tot aşa şi tu, o, tinere doamne Belukia, ascultaţi-mă pe mine! Părăsiţi gândul acesta nesăbuit de a colinda mările zămislirii spre a vă duce să căutaţi un inel pe care nimeni nu-l va putea dobândi. Mai degrabă culegeţi de aici iarba care îi dă celui ce o mănâncă o tinereţe fără bătrâneţe.

Ci ei nu vroiră nicidecum să mă asculte şi, luându-şi bun-rămas de la mine, se duseră pe unde veniseră.

Domniţa Yamlika se opri aici din povestit, curăţă o banană pe care i-o întinse tânărului Hassib, mâncă şi ea o smochină, şi zise:

— Înainte de a-ţi spune mai departe povestea lui Belukia, şi de a-ţi povesti călătoria lui pe cele Şapte Mări şi toate câte i s-au mai întâmplat, nu cumva ai vrea să afli cum arată întocmai împărăţia mea de la poalele muntelui Cocaz[61], care înconjură pământul ca o cingătoare, şi să-i ştii întinderea, împrejurimile, ierburile însufleţite şi grăitoare, giunii şi femeile-şarpe, supusele noastre, al căror număr numai Allah îl cunoaşte? Nu cumva vrei să-ţi spun cum se sprijină tot muntele Cocaz pe o stâncă de smarald minunată, care cu strălucirea ei dă cerurilor culoarea cea de azur? Cu care prilej aş putea să-ţi povestesc despre locul anume din Cocaz unde se află Ginnistan, cetatea de scaun a ginnilor supuşi sultanului lor Jan ben-Jan, şi să-ţi dezvăluiesc locul unde sălăşluieşte pasărea rokh, în Valea Diamantelor; şi, în trecere, ţi-aş arăta câmpiile de bătălie care au răsunat de vuietele vitejilor de faimă.

Ci tânărul Hassib răspunse:

— O, domniţă Yamlika, mi-ar plăcea mai mult să aflu urmarea întâmplărilor tânărului Belukia!

Atunci domniţa cea de sub pământ povesti mai departe aşa:

— După ce tânărul Belukia şi înţeleptul Offan mă părăsiră spre a se duce la insula ce se ridică dincolo de cele Şapte Mări, unde se află trupul lui Soleiman, ajunseră la ţărmurile întâiei Mări, şi acolo se aşezară pe pământ şi începură să-şi frece de zor talpa picioarelor şi gleznele cu zeama pe care o strânseseră în borcan. Pe urmă se ridicară şi porniră, la început cu multă sfială, pe mare. Dar, după ce văzură că, fără teamă de a se îneca, puteau să meargă pe apă încă mai bine decât pe pământul tare, prinseră curaj şi se aşternură la drum cu pas spornic, ca să nu piardă vremea. Merseră aşa pe acea mare vreme de trei zile şi trei nopţi, şi, în dimineaţa celei de-a patra zile, ajunseră la un ostrov pe care-l socotiră a fi chiar raiul, atâta de fermecaţi se simţiră de frumuseţea lui.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute cincizeci şi noua noapte

Spuse:

…un ostrov pe care îl socotiră a fi chiar raiul, atâta de fermecaţi se simţiră de frumuseţea lui.

Pământul pe care păşeau era de şofran auriu; pietrele erau de jad şi de rubin; pajiştile se aşterneau în straturi de flori unduinde sub adierea zefirului. Zâmbetele trandafirilor se îngemănau cu ocheadele galeşe ale iasomiilor; peste tot horeau crinii, macii, violetele, romaniţele şi dediţeii, iar printre crângurile albe de iasomie zburdau, uşoare, neastâmpăratele gazele. Dumbrăvile de aloe şi de pomi potopiţi de flori strălucitoare zvoneau din toate ramurile lor, printre care gungureau turturelele, răspunzând la murmurul izvoarelor; privighetorile cu glas duios povesteau trandafirilor despre iubirile lor, în vreme ce trandafirii le ascultau cu luare-aminte; izvoarele se ascundeau pe sub gingaşele stufişuri ale trestiei de zahăr, iar pământul îşi arăta în voie proaspetele străluciri şi răsufla din toată primăvara lui.

Aşa că Belukia şi Offan se preumblară cu desfătare până seara prin umbra dumbrăvilor, minunându-se de acele minunăţii ce le umpleau sufletele de mulţumire. Pe urmă, întrucât se lăsa noaptea, se urcară într-un copac ca să se culcc acolo, şi tocmai se pregăteau să închidă ochii când deodată insula vui de un muget năprasnic care-i cutremură; şi zăriră ieşind din valurile mării o dihanie ce ţinea în gură o piatră ce strălucea ca o flacără şi, numaidecât pe urmele ei, o sumedenie de alte dihănii de mare, fiecare

ţinând la fel în gură câte o piatră luminătoare, încât insula fu în curând luminată ca ziua de toate acele pietre. Totodată, şi din toate părţile, veniră lei, şi tigri, şi leoparzi, într-o asemenea năvală, că numai Allah ar fi putut să-i numere. Şi jivinele de pe pământ se întâlniră pe ţărm cu jivinele din ape, şi toate începură să tăifăsuiască între ele până dimineaţa. Atunci, dihăniile din ape se întoarseră în mare, iar fiarele se împrăştiară prin păduri. Iar Belukia şi Offan, care nu putuseră închide ochii toată noaptea, atâta de tare îi cuprinsesc spaima, se grăbiră să coboare din copac şi să alerge pe ţărm, unde îşi frecară picioarele cu zeama de iarbă, spre a-şi vedea mai departe de drumul lor pe ape.

Călătoriră aşa pe cea de a Doua Mare, zile şi nopţi în şir, până ce ajunseră la poalele unui lanţ de munţi printre care se deschidea o vale minunată unde toate pietrele şi toate stâncile erau de magnet, dar unde nu era nicio urmă de fiară ori de alte dihănii crunte. Aşa că se preumblară toată ziua, cam la întâmplare, hrănindu-se cu peşte uscat. Şi, pe seară, se aşezară la marginea mării, ca să privească asfinţitul soarelui, când deodată auziră un mieunat înfricoşător şi, la câţiva paşi în spatele lor, văzură un tigru ce sta gata să se repeadă asupra-le. De-abia avură răgaz să-şi frece picioarele cu zeama ierbii şi să fugă pe mare, dincolo de primejdie.

Or aceasta era cea de a Treia Mare. Şi noaptea aceea fu o noapte tare întunecată, iar marea, sub un vânt ce sufla amarnic, se învolbură cu totul, lucru ce făcea mersul obositor peste măsură, mai ales pentru nişte călători sfârşiţi de nesomn. Din fericire, spre zori, ajunseră la un ostrov unde, mai întâi, se culcară pe pământ ca să se hodinească. După care se ridicară să cerceteze ostrovul şi il găsiră plin de pomi roditori. Ci pomii aceia aveau minunata ciudăţenie de a rodi pe ramurile lor poame gata zaharisite. Aşa încât cei doi călători se simţiră peste măsură de mulţumiţi pe acel ostrov, mai ales Belukia, căruia grozav îi plăceau poamele zaharisite şi care îşi petrecu ziua întreagă ospătându-se. Ba îl sili şi pe înţeleptul Offan să stea cu el acolo încă zece zile în şir, spre a avea putinţa să se sature de poamele cele gustoase. Ci, la sfârşitul celei de-a zecea zile, atâta se lăcomise la poame, că începu să-l doară pântecele şi, scârbit, se grăbi să-şi frece talpa picioarelor şi gleznele cu zeama de iarbă, ca şi Offan, şi să pornească la drum pe cea de a Patra Mare.

Călătoriră patru zile şi patru nopţi pe cea de a Patra Mare şi poposiră pe ţărmul unui ostrov ce nu era decât o limbă de nisip mărunt şi alb, în care cuibăreau şerpi de toate soiurile, iar ouăle lor se vedeau clocind la soare.

Cum nu zăreau pe acel ostrov niciun copac şi nici măcar un fir de iarbă, nu vroiră să stea acolo decât numai atâta cât să se hodinească şi să-şi frece picioarele cu zeama din borcan.

Pe cea de a Cincea Mare călătoriră numai o zi şi o noapte, căci dimineaţa nimeriră pe o insulă micuţă cu nişte munţi de cleştar, cu vine mari de aur, şi acoperită cu nişte copaci uimitori, plini cu flori galbene sclipitoare. Florile acelea, la căderea nopţii, străluciră ca nişte stele, iar strălucirea lor, răsfrângându-se în stâncile de cleştar, luminau insula şi o făceau mai sclipitoare decât ziua-n amiaza mare. Iar Offan îi spuse lui Belukia:

— Ai sub ochii tăi Insula Florilor de aur. Florile acestea, după ce cad din pomi şi se usucă, se fac ţărână şi, învârtoşindu-se, alcătuiesc până la urmă vinele din care se scoate aurul. Această Insulă a Florilor de aur nu este decât o bucată desprinsă din soare şi care a căzut aici odinioară.

Petrecură pe insula aceea o noapte măreaţă, iar a doua zi îşi frecară picioarele cu zeama cea scumpă şi intrară în cel de al şaselea tărâm de ape.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute şaizecea noapte

Spuse:

…intrară în cel de al şaselea tărâm de ape. Călătoriră pe cea de a Şasea Mare vreme destul de lungă spre a se simţi cuprinşi de o mare bucurie atunci când ajunseră pe o insulă acoperită de ierburi tare frumoase şi unde putură să se odihnească oleacă. Pe urmă se ridicară şi porniră să se preumble prin insulă. Dar care nu le fu mirarea când văzură că din pomi, în loc de poame, atârnau capete de oameni agăţate de păr. Poamele acelea din capete de oameni nu arătau toate la fel: unele zâmbeau, altele plângeau ori râdeau, pe când cele ce căzuseră de pe ramuri se rostogoleau prin ţărână şi, până la urmă, se prefăceau în gogoloaie de foc ce luminau pădurea şi făceau să pălească lumina soarelui. Şi cei doi călători nu se putură opri să nu gândească: „Ce pădure ciudată!” Şi nu cutezară să se apropie de acele fructe nemaipomenite, ci se întoarseră degrabă la ţărmul apei. Or, cum se lăsa seara, se aşezară la adăpostul unei stânci şi văzură deodată ivindu-se din apă şi apropiindu-se de ţărm douăsprezece Fiice ale Mării, de o frumuseţe fără de asemuire şi cu gâtul înconjurat de un gherdan de mărgăritare, care începură să horească, să zburde şi să se zbenguiască între ele în nenumărate jocuri vreme de un ceas. După care începură să cânte sub lumina lunii şi se

îndepărtară înotând prin valuri. Iar Belukia şi Offan, măcar că erau ca vrăjiţi de frumuseţea, de horele şi de cântările Fiicelor Mării, nu vroiră să-şi mai lungească şederea în acea insulă, din pricina poamelor-cap-de-om. Îşi unseră, aşadar, tălpile şi gleznele cu zeama din borcan, porniră pe cea de a Şaptea Mare.

Călătoria pe cea de a Şaptea Mare ţinu vreme tare lungă, şi merseră două luni în şir, zi şi noapte, fără să dea de niciun petec de pământ în calea lor. Şi erau nevoiţi, ca să nu moară de foame, să înhaţe cu dibăcie peştii ce veneau din când în când la faţa apei, şi să-i mănânce cruzi, cum erau. Şi-aşa începură să simtă ce înţelepte fuseseră sfaturile ce le dasem eu, şi să se căiască amarnic că nu le-au urmat. Ci până la următor izbutiră să ajungă la o insulă ce presupuseră a fi Insula celor Şapte Mări, unde trebuia să se afle trupul lui Soleiman cu inelul cel magic pe unul dintre degetele sale.

Găsiră acea Insulă a celor Şapte Mări acoperită de pomi roditori nespus de frumoşi, şi udată de nenumărate izvoare, Şi cum le era tare foame şi aveau gâtul uscat, de atâta timp de când erau siliţi să nu mai mănânce altceva, decât peşti cruzi, se apropiară cu o bucurie fără de seamăn de un măr uriaş cu crengile îndoite sub povara ciorchinilor de mere coapte. Şi Belukia întinse mâna şi vru să culeagă câteva mere: ci deodată, din lăuntrurile copacului, se auzi un glas năprasnic ce le strigă:

— Dacă vă atingeţi de aceste poame, aveţi să fiţi retezaţi în două jumătăţi!

Şi, într-o clipită, se ivi dinaintea lor un uriaş cumplit, înalt de patruzeci de braţe, după măsura acelor vremi! Şi Belukia, peste poate de înfricoşat, îl întrebă:

— O, căpetenie a uriaşilor, stăm să murim de foame şi nu pricepem de ce nu ne laşi să ne atingem de poame!

Uriaşul răspunse:

— Cum de puteţi să minţiţi că nu ştiţi pricina pentru care sunteţi popriţi de la aceasta? Au uitat-a-ţi oare, o, fii ai oamenilor, că părintele neamului vostru, Adam, a încălcat poruncile lui Allah şi a mâncat din roadele acestea oprite? Or, de atunci, am fost însărcinat să străjuiesc copacul şi să ucid pe oricine ar întinde mâna către poame! Plecaţi deci, şi cătaţi în altă parte cu ce să vă alinaţi foamea!

La atari cuvinte, Belukia şi Offan se grăbiră să plece de acolo şi se afundară înlăuntrul insulei. Căutară alte poame şi le mâncară; pe urmă porniră să găsească locul unde putea să se afle trupul lui Soleiman.

După ce rătăciră prin insulă vreme de o zi şi o noapte, ajunseră la o colină de stânci de ambră galbenă şi de musc, şi pe coasta căreia se deschidea o peşteră măreaţă, cu bolta şi cu pereţii de diamant. Şi cum peştera era astfel tot atâta de luminată ca de un soare-n amiaz, se afundară tot mai adânc în peşteră, şi, pe măsură ce înaintau, vedeau că lumina sporeşte şi bolta se lărgeşte. Mergeau aşa, minunându-se, şi începuseră să se întrebe dacă peştera va fi având vreun capăt, când deodată se pomeniră într-o sală peste fire de largă, săpată în diamant, şi care avea la mijloc o laviţă mare de aur, pe care şedea întins Soleiman ben-Daud, uşor de cunoscut după mantia-i verde împodobită cu mărgăritare şi cu nestemate, şi după inelul magic ce-i înconjura degetul de la mâna dreaptă, revărsând nişte străluciri ce faceau să pălească lumina din sala de diamant. Mâna la care se afla inelul pus pe degetul cel mic se sprijinea pe piept iar mâna cealaltă, întinsă, ţinea sceptrul cel de aur cu ochi de smarald.

La priveliştea aceea, Belukia şi Offan, cuprinşi de o sfială adâncă, nu cutezară să mai facă un pas. Dar nu peste mult, Offan îi spuse lui Belukia:

— De-am înfruntat atâtea primejdii şi de-am trecut prin atâtea amaruri, n-am facut-o ca să dăm îndărăt acuma, când am izbutit să ajungem la ţel. Aşa că am să mă apropiu de jeţul în care doarme profetul, iar tu, la rându-ţi, ai să rosteşti descântecele pe care ţi le-am spus şi care sunt de trebuinţă spre a face să lunece inelul de pe degetul înţepenit.

Atunci Belukia începu să rostească vrăjile, iar Offan se apropie de jeţ şi întinse mâna ca să scoată inelul. Ci Belukia, tulburat cum era, rostise pe sărite cuvintele magice, şi greşeala aceasta fu năprasna lui Offan; căci, deodată, din tavanul strălucitor căzu o piatră de diamant topit, care îl schimbă pe Offan din creştet până-n talpă într-o pară de foc şi, în câteva clipite, îl prefăcu într-un pumn de cenuşă, la picioarele jeţului lui Soleiman.

Când Belukia văzu pedeapsa cu care fu pedepsit Offan pentru încercarea lui prihănitoare, se grăbi să fugă din peşteră şi să ajungă la ieşire, spre a alerga drept la mare. Acolo vru să-şi ungă picioarele şi să plece de pe insulă, dar băgă de seamă că acuma nu mai putea…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute şaizeci şi una noapte

Spuse:

…băgă însă de seamă că acuma nu mai putea, întrucât Offan fusese ars, iar borcanul cu zeama fermecată fusese mistuit împreună cu el.

Atunci, negru de amar, înţelese într-un sfârşit toată temeinicia şi toată dreptatea vorbelor pe care i le spusesem când îl prevestisem câte nenorociri îl aşteptau în acea încercare, şi porni să rătăcească haihui prin insulă, neştiind ce are să se întâmple cu el, rămas acum singur, fără nimeni care să-i slujească de călăuz.

Pe când mergea aşa, văzu un vârtej mare de pulbere din care ieşea un vuiet ce creştea ajungând asurzitor ca tunetul; şi auzi în acel vârtej izbindu-se lănci şi spade, şi zarva stârnită de nişte tropote şi de nişte ţipete ce n-aveau nimica omenesc; deodată văzu că din pulberea împrăştiată iese o oaste întreagă de efriţi, de ginnii, de marezi, de guli, de khotrobi, de saali, de bahari, într-un cuvânt toate neamurile de duhuri din văzduh, din mări, din pământ, din păduri, din izvoare şi din pustietăţi.

Vederea lor îi pricinui o spaimă aşa de mare de nici nu mai încercă să se clintească, şi aşteptă acolo până ce căpetenia oştimii înfricoşătoare se apropie de el şi îl întrebă:

— Cine eşti tu, bre? Şi cum de ai ajuns aici pe insula aceasta pe care noi venim în fiecare an să veghem peştera în care doarme stăpânul nostru al tuturora, Soleiman ben-Daud?

Belukia răspunse:

— O, căpetenie de viteji, sunt Belukia, domn peste Bani-Israil. M-am rătăcit pe mări şi iată de aceea mă aflu aici. Ci îngăduieşte-mi să te întreb şi cu la rându-mi cine eşti şi cine sunt toţi aceşti oşteni?

El răspunse:

— Suntem ginni, din spiţa urmaşilor lui Jan ben-Jan. Acuma venim din ţara peste care domneşte stăpânul nostru, preaputernicul Sakhr, sultanul de la Pământul Alb, unde a împărăţit odinioară Şeddad, fiul lui Aad.

Belukia întrebă:

— Da unde se află acel Pământ Alb peste care domneşte preaputernicul Sakhr?

El răspunse:

— Se află dincolo de muntele Cocaz, care este la o depărtare de şaptezeci de luni de-aici, după măsura omenească. Ci noi putem să ajungem acolo cât ai clipi din ochi. Dacă vrei, întrucât eşti fiu de domn, putem să te luăm cu noi şi să te înfăţişăm stăpânului nostru.

Belukia nu pregetă să primească şi fu numaidecât dus de ginni în cetatea de scaun a sultanului Sakhr, domnul lor.

Acolo, Belukia văzu o câmpie minunată, brăzdată de o sumedenie de ape ce curgeau prin jgheaburi pardosite cu dale de aur şi de argint; şi toată câmpia era acoperită de musc şi de şafran, adumbrită de copaci ispitit plăsmuiţi, cu crengi de smarald şi roade de rubin, şi plină de corturi de mătase verde sprijinite pe stâlpi de aur învrâstaţi cu nestemate. În mijlocul câmpiei se ridica un cort mai înalt decât toate celelalte, făcut din mătase roşie şi albastră, sprijinit pe stâlpi de smarald şi de rubin, şi în care, pe un jeţ greu de aur, şedea sultanul Sakhr, având de-a dreapta sa alţi supuşi de-ai săi, iar de-a stânga vizirii, musaipii, dregătorii şi curtenii.

Când ajunse dinaintea sultanului, Belukia sărută pământul dintre mâinile lui şi îi facu urările îndătinate. Atunci sultanul Sakhr îl pofti cu multă bunăvoinţă să şadă lângă el pe un jeţ de aur. Pe urmă îi ceru să-i spună numele şi să-i istorisească povestea lui. Şi Belukia îi spuse cine era şi îi povesti de-a fir a păr toate câte le trăise, de la început până la sfârşit.

Auzind povestea lui, sultanul Sakhr şi toţi cei ce se aflau împrejurul său rămaseră peste măsură de uimiţi. Apoi, la un semn al sultanului, se aşternu masa pentru ospăţ, iar ginni slujitori aduseră tablalele şi farfuriurile. Tablalele de aur erau pline cu cincizeci de cămile tinere fierte şi cu alte cincizeci fripte, iar tablalele de argint erau pline cu cincizeci de căpăţâni de oaie; pe când poamele, minunat de mari şi de bune, erau aşezate pe farfuriuri în rânduri meşteşugit întocmite. Şi, când totul fu gata, se mâncă şi se bău pe săturate; iar la sfârşitul mesei nu mai rămase nici măcar o urmă pe tablale ori în farfuriuri din bucatele şi din bunătăţurile alese care le umpluseră.

Numai atunci sultanul Sakhr îi spuse lui Belukia:

— De bună seamă că tu, o, Belukia, nu ştii nimic despre istoria şi despre obârşia noastră. Or, vreau să ţi le înfăţişez în câteva cuvinte, pentru ca atunci când te vei întoarce printre fiii oamenilor să poţi povesti lumilor adevărul despre aceste taine încă tulburi pentru ele. Află, dar, o, Belukia…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute şaizeci şi doua noapte

Spuse:

…Află, dar, o, Belukia, că, la începutul vremilor, Allah Preaînaltul a zămislit Focul şi l-a închis într-o sferă, cu şapte tărâmuri felurite, aşezate unele sub altele, fiecare la o depărtare de o mie de ani, după măsura oamenilor.

Întâiul tărâm al Focului l-a numit Gehannam şi, în gândul lui, l-a menit făpturilor răzvrătite şi nepocăite. Pe cel de al doilea tărâm l-a numit Lazi, căci l-a săpat în genune, şi l-a menit tuturor acelora care, după venirea viitoare a profetului Mahomed (cu el fie rugăciunea şi pacea!), vor rămâne în păcatul şi în bezna lor şi nu vor primi să se facă drept-credincioşi! A întemeiat pe urmă cel de al treilea tărâm şi, dându-i forma unui cazan în clocot, l-a numit El-Jahim, şi acolo i-a închis pe demonii Gog şi Magog. După care, a alcătuit cel de al patrulea tărâm, l-a numit Sair şi a poruncit să locuiască acolo Eblis, căpetenia îngerilor răzvrătiţi, care nu au vroit să se supună lui Adam şi să i se închine, nedând astfel ascultare poruncilor nestrămutate ale celui Preaînalt. Pe urmă a hotărnicit cel de al cincelea tărâm, i-a dat numele Sachar şi l-a menit celor necredincioşi, celor mincinoşi şi celor mândri. După ce a isprăvit, a săpat o hrubă uriaşă, a umplut-o cu un aer fierbinte şi rău mirositor, a numit-o Hitmat şi menit-o chinuirii evreilor şi creştinilor. Iar din cel de-al şaptelea tărâm, numit Havia, a făcut o groapă gata oricând să cuprindă prisosul de evrei şi de creştini, şi pe cei ce nu se vor arăta drept-credincioşi decât pe dinafară. Aceste două tărâmuri din urmă sunt cele mai înfricoşătoare, pe când cel dintâi este mai lesne de îndurat. Alcătuirea lor este destul de asemănătoare. Aşa, în cel dintâi tărâm, Gehannam, nu se numără mai mult de şaptezeci de mii de munţi de foc, ce cuprind fiecare câte şaptezeci de mii de cetăţi; fiecare cetate are şaptezeci de mii de turnuri; fiecare turn are şaptezeci de mii de case, şi fiecare casă are şaptezeci de mii de laviţe. Or, fiecare dintre laviţele acelea, al căror număr se poate afla înmulţind toate cifrele acestea între ele, cuprinde şaptezeci de mii de feluri de chinuri şi de schingiuiri pe care numai Allah le ştie în toată felurimea, tăria şi durata lor. Şi, cum tărâmul acela este cel mai puţin arzător dintre cele şapte, poţi să pricepi, o, Belukia, cum sunt chinurile cuprinse în celelalte şase tărâmuri.

De ţi-am dat aceste învăţături şi aceste lămuriri despre Foc, o, Belukia, am facut-o pentru că noi, ginnii, suntem fiii Focului.

În adevăr, cele dintâi două fiinţe pe care Allah le-a zămislit din Foc sunt doi ginni, pe care i-a făcut străjerii lui anume, şi pe care i-a numit Khallit şi Mallit; şi le-a dat unuia chip de leu, iar celuilalt chip de lup. I-a dat leului

mădulare bărbăteşti, iar lupului mădulare femeieşti. Coada leului Khallit avea o lungime cât depărtarea străbătută în vreme de douăzeci de ani; iar vrana lupoaicei Mallit era ca o broască-ţestoasă a cărei mărime era pe potriva lungimii coadei lui Khallit. Leul era de culoare tărcată, albă şi neagră; iar lupoaica era roşcovană şi albă. Şi Allah i-a împerecheat pe Khallit şi pe Mallit între ei, iar din împreunarea lor s-au născut balaurii, şerpii, scorpionii şi fiarele cele urât duhnitoare, cu care a umplut cele Şapte Tărâmuri, spre pedepsirea celor osândiţi. Pe urmă Allah le-a poruncit lui Khallit şi lui Mallit să se împreune încă o dată, iar din cea de a doua împreunare a făcut să se nască şapte bărbătuşi şi şapte femeiuşti care au crescut întru supuşenie. Când au ajuns mari, unul dintre ei, cel care da cele mai frumoase nădejdi prin purtarea lui cuminte, a fost luat în seamă de către cel Preaînalt, care l-a făcut căpetenie peste cohortele sale, alcătuite prin necurmata împerechere dintre leu şi lupoaică. Acesta-i chiar cel ce se numeşte Eblis. Ci, mai târziu, de când cu nesupunerea lui faţă de orânduielile lui Allah, care-i porunceau să se închine dinaintea lui Adam, a fost aruncat în cel de al patrulea tărâm, dimpreună cu toţi cei ce l-au sprijinit. Iar acest Eblis şi urmaşii lui au umplut iadul cu demoni, bărbaţi şi femei. Iar ceilalţi zece băieţi şi celelalte fete, rămaşi supuşi, s-au împreunat între ei şi au avut drept copii pe ginnii care suntem noi, o, Belukia. Aceasta-i, în puţine cuvinte, obârşia noastră. Nu te minuna, aşadar, că ne vezi mâncând aşa, de vreme ce viţa noastră se trage dintr-un leu şi o lupoaică. Spre a-ţi da o pildă despre puterea pântecelui nostru, am să-ţi spun că fiecare dintre noi, în fiecare zi, înfulecă zece cămile şi douăzeci de oi, şi bea patruzeci de cauce de ciorbă, fiecare cauc cuprinzând atâta cât încape într-o căldare.

Acuma, o, Belukia, pentru ca la întoarcerea ta printre fiii oamenilor învăţătura să-ţi fie desăvârşită, află că pământul pe care îl locuim noi este răcorit pururea de zăpezile de pe muntele Cocaz, care îl înconjură ca o cingătoare. Altminteri pământul nostru ar fi cu neputinţă de locuit, din pricina focului de dedesubt. Şi pământul nostru, la rându-i, este alcătuit din şapte caturi ce se sprijină pe umerii unui ginn dăruit cu o putere nemaipomenită. Ginnul stă în picioare pe o stâncă ce se sprijină pe spinarea unui taur; taurul şade pe un peşte uriaş, iar peştele înoată în apele Mării Veşniciei.

Marea Veşniciei are ca prund catul de sus al iadului, care, cu cele şapte tărâmuri ale lui, este cuprins în gura unui şarpe cumplit de hâd, ce va

rămâne nemişcat până la ziua Judecăţii. Atunci şarpele are să verse din gura lui iadul şi tot ce se află în iad, dinaintea celui Preaînalt, care şi va rosti osânda pe vecii vecilor.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute şaizeci şi treia noapte

Spuse:

…dinaintea celui Preaînalt, care îşi va rosti osânda pe vecii vecilor.

Iată, o, Belukia, repede şi pe scurt povestită, istoria şi obârşia noastră, precum şi zămislirea lucrurilor.

Asemenea, mai trebuie să-ţi spun, spre a încheia învăţătura ta în această privinţă, că noi rămânem pururea de aceeaşi vârstă; noi nu îmbătrânim niciodată, în vreme ce pe pământ, împrejurul nostru, şi firea, şi oamenii, şi toate fiinţele zămislite se îndreaptă neabătut către veştejire. Virtutea aceasta a noastră o datorăm izvorului vieţii din care ne adăpăm şi care, în tărâmul Negurilor, este păzit de străjerul Khizr. El, preacinstitul Khizr, potriveşte anotimpurile, îmbracă pomii în cununile lor verzi, face să şoptească apele curgătoare, aşterne covorul cel înverzit peste pajişti şi, învelit în mantia-i verde, în fiecare seară şi în fiecare răsărit de ziuă, amestecă dibaci vopselile uşoare cu care smălţuieşte cerurile în zori de zi şi în scăpătat de soare.

Şi-acum, o, Belukia, întrucât m-ai ascultat cu multă luare-aminte, ca să te răsplătesc am să poruncesc să fii luat de aici şi dus până la intrarea în ţara ta, dacă bineînţeles doreşti!

La cuvintele acestea, Belukia mulţumi fierbinte sultanului Sakhr, căpetenia ginnilor, pentru găzduirea ce-i dase, pentru învăţămintele căpătate şi pentru poftirea ce-i făcuse şi pe care o primi îndată. Îşi luă, aşadar, bun-rămas de la sultan, de la vizirii lui şi de la ceilalţi ginni, şi încălecă pe umerii unui efrit voinic care, în mai puţin de-o clipită, îl facu să străbată depărtarea şi îl lăsă jos uşurel pe pământ cunoscut, în preajma hotarelor ţării sale.

Şi Belukia, după ce cunoscu locurile şi drumul de urmat, se pregătea să pornească spre cetatea sa de scaun, când văzu, între două morminte şi plângând cu amar, un flăcău de o frumuseţe răpitoare, dar galben la chip şi părând tare trist. Belukia se apropie de el, îi dădu bineţe cu prietenie şi îi spuse:

— O, tinere frumos, pentru ce stai şi plângi aşa, între două morminte? Pentru ce ai înfăţişarea aceasta mâhnită? Spune-mi, ca să încerc să te

mângâi!
Tânărul îşi ridică privirile trist către Belukia şi îi spuse, cu lacrimi în ochi:
— O, călătorule, de ce te opreşti din drumul tău? Lasă lacrimile mele să curgă în singurătate pe pietrele acestea ale durerii mele!
Ci Belukia îi spuse:
— O, frate al meu întru nenoroc, află că am o inimă miloasă ce stă gata să te asculte. Poţi, dar, fără teamă, să-mi arăţi pricina tristeţii tale!
Şi se aşeză pe piatra de marmură, în faţa lui, îi luă mâinile în mâinile sale şi, spre a-l încuraja să vorbească, îi povesti prin câte trecuse şi el, de la început până la sfârşit. Ci nu este de folos să le mai înşirăm acum. La sfârşit, îi spuse:
— Dar tu, o, frate al meu, tu ce-ai păţit? Nu pregeta, rogu-te, să-mi povesteşti tot, căci simt că trebuie să fie o poveste nespus de înduioşătoare!
Atunci tânărul cu obraz dulce şi trist, care plângea între două morminte, îi spuse tânărului Belukia:

Povestea frumosului trist

Află, o, frate al meu, că şi eu sunt tot un fiu de domn; iar povestea mea este atâta de ciudată şi atâta de nemaipomenită, încât, de-ar fi scrisă cu acul în colţul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţătură mântuitoare pentru acela ce ar citi-o cu înţelegere. Nu vreau, aşadar, să mai zăbovesc a ţi-o povesti!
Tacu apoi un scurt răstimp, îşi şterse lacrimile şi, cu fruntea sprijinită în mână, începu astfel această minunată istorisire:
— M-am născut, o, frate al meu, în ţara Kabul, unde domneşte sultanul Tigmos, tatăl meu, domn peste Bani-Şalan şi peste Afganistan. Tatăl meu, care este un sultan puternic şi drept, are ca supuşi ai lui trei sultani, fiecare domnind peste o sută de târguri şi peste o sută de cetăţi. El porunceşte peste o sută de mii de călăreţi neînfricaţi şi peste o sută de mii de războinici viteji. Iar maică-mea este fiica sultanului Bahravan, domnul Khorassanului. Numele meu este Janşaş.
De când eram mic copil, tatăl meu a orânduit să deprind ştiinţele, meşteşugurile şi întrecerile trupeşti, aşa că la vârsta de cincisprezece ani eram socotit printre cei mai buni călăreţi din împărăţie şi stam în fruntea vânătorilor şi alergătorilor pe calul meu mai iute decât o antilopă.

Într-una din zile, la o vânătoare la care se aflau sultanul tatăl meu şi toate căpeteniile din împărăţia sa, umblam de trei zile prin păduri şi doborâsem mult vânat, când, la căderea nopţii, zării o gazelă nespus de frumoasă, ivindu-se la câţiva paşi de locul în care mă aflam împreună cu şapte mameluci de-ai mei. Când ne văzu, se sperie şi, sărind deodată, porni în goană cu toată iuţeala ei. Eu atunci, urmat de mameluci, alergai pe urmele ei vreme de mai multe ceasuri; şi ajunserăm aşa dinaintea unui fluviu tare larg şi tare adânc, unde socotirăm că vom izbuti s-o împresurăm şi s-o prindem. Ci ea, după o scurtă şovăire, se aruncă în apă şi începu să înoate îndepărtându-se către malul celălalt. Iar noi coborârăm grabnic de pe cai, lăsarăm caii în scama unuia dintre mameluci, ne aruncarăm într-o luntre de pescar ce se afla acolo legată la ţărm, şi vâslirăm de zor să ajungem gazela. Ci când ajunserăm la mijlocul apei, nu mai izbutirăm să fim stăpâni pe luntrea pe care vântul şi valurile începură s-o împingă costiş, sub întunericul ce sporea, fără ca strădaniile noastre s-o mai poată îndrepta pe calea cea bună. Şi-aşa, fuserăm târâţi toată noaptea, cu o iuţeală înfricoşătoare, gândind în fiece clipă că avem să fim izbiţi de vreo stâncă ieşind dintre valuri ori de vreo altă piedică din calea noastră silită. Şi goana ţinu la fel toată ziua şi toată noaptea următoare. Şi de-abia în cealaltă zi dimineaţa izbutirăm, într-un sfârşit, să ne oprim la un mal la care ne-au aruncat valurile.

Estimp, sultanul Tigmos, tatăl meu, aflase de pieirea noastră pe apă, întrebându-l pe mamelucul care ne păzea caii. La aflarea acelei ştiri, fu atâta de deznădăjduit, încât izbucni în hohote de plâns, îşi izbi coroana de pământ, îşi muşcă mâinile şi trimise grabnic în toate părţile în căutarea mea nişte cercetaşi ce cunoştcau acele locuri neumblate. Iar maică-mea, aflând de pieirea mea, se bătu cumplit peste obraji, îşi sfâşie hainele, îşi vătăma pieptul, îşi smulse părul şi îmbrăcă haine de jale.

Noi, la rându-ne, după ce ajunserăm la ţărm, găsirăm un izvor frumos ce curgea pe sub copaci, şi un om stând liniştit şi răcorindu-şi picioarele în apă. Îi dădurăm cuviincioşi bineţe şi îl întrebarăm unde ne aflăm. Omul însă, fără a ne întoarce bineţea, ne răspunse prin câteva vorbe de neînţeles, cu un glas asemănător unui cârâit de cioară sau ca al vreunei alte păsări de pradă.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute şaizeci şi patra noapte

…sau ca al vreunei alte păsări de pradă. Pe urmă se ridică deodată, se împărţi dintr-o zvâcnitură în două bucăţi, despicându-se pe mijloc, şi doar cu trunchiul alergă spre noi, în vreme ce jumătatea lui de jos alerga în altă parte. Şi în aceeaşi clipită, din toate părţile pădurii, se iviră alţi oameni asemănători cu cel dintâi, care alergară la izvor, se împărţiră în două părţi dintr-o zvâcnitură de dare îndărăt, şi se năpustiră asupra noastră cu trunchiul numai. Se repeziră atunci la trei dintre mamelucii ce se aflau mai aproape, şi începură numaidecât să-i sfâşie lacomi, pe când eu şi ceilalţi trei mameluci ai mei, înfricoşaţi cum nu se mai poate, săriră în luntre. Şi, mai degrabă vrând să fim înghiţiţi de o mie de ori de ape, decât să fim mâncaţi de acele dihănii, zorirăm să ne depărtăm de ţărm, lăsându-ne duşi iarăşi de valuri. Şi-atunci văzurăm cum alergau pe mal, străduindu-se să ne ajungă, în vreme ce trunchiurile îi mâncau pe cei trei amărâţi de mameluci ai mei, toate picioarele şi coapsele, într-o fugă nebună, ce ne îngheţase în luntrea scăpată de altminteri din primejdia lor. Şi eram tare uluiţi de lăcomia cumplită a acelor trunchiuri cu pântecele tăiat şi ne întrebam cum de era cu putinţă asemenea lucru, plângând totodată soarta nefericiţilor noştri tovarăşi.

Valurile ne purtară aşa până a doua zi, şi-atunci ajunserăm la un pământ acoperit cu pomi roditori şi cu flori minunate, într-o grădină mare. Ci, după ce legarăm luntrea la ţărm, eu nu vrusei să cobor pe mal de data aceasta şi îi trimisei pe cei trei mameluci să meargă ei întâi să cerceteze locurile. Plecară, dar, înainte şi, după ce lipsiră o jumătate de zi, se întoarseră să-mi spună că străbătuseră o bună bucată de pământ, mergând şi la dreapta şi la stânga, fără să fi găsit nimic bănuielnic; după care văzuseră un palat de marmură albă, cu turnul de cleştar curat, iar în mijlocul palatului se întindea o grădină măreaţă luminată de un lac. Intraseră în palat şi văzuseră o sală uriaşă în care se aflau nişte jeţuri de fildeş orânduite împrejurul unui jeţ de aur împodobit cu diamante şi cu bălaşe; nu zăriseră însă pe nimenea, nici în grădină, nici în palat.

După ce îmi spuseră aceste lucruri liniştitoare, mă hotărâi să cobor din luntre şi luai împreună cu ei drumul către palat. Începurăm mai întâi prin a ne astâmpăra foamea mâncând poame minunate din pomii din grădină, pe urmă intrarăm în palat ca să ne odihnim. Eu mă aşezai în jeţul de aur, iar mamelucii se aşezară pe jeţurile de fildeş; şi, privind acea privelişte, îmi

adusei aminte de tatăl meu, de mama mea şi de jeţul meu de domnie pierdut, şi începui să plâng; iar mamelucii plângeau şi ei amarnic.

Pe când stam aşa cufundaţi în tristeţe, auzirăm un vuiet mare, asemenea vuietului mării, şi văzurăm îndată că intră în sala în care ne aflam un alai alcătuit din viziri, şi din emiri, şi din curteni, şi din căpetenii; ci toţi erau din neamul maimuţelor. Erau de tot soiul. Iar noi socotirăm că ne-a venit sfârşitul. Ci marele vizir al maimuţelor, care era un goril uriaş, veni, cu semne vădite de supunere, şi se temeni dinaintea mea. Şi îmi spuse, cu grai de om, că şi el şi întreg norodul lui mă primesc de sultan al lor, şi că pe cei trei mameluci îi numesc căpetenii peste oştile lor. Pe urmă, după ce porunci să ni se aducă să mâncăm gazele fripte, mă pofti să merg să cercetez oastea de maimuţe, supuşii mei, înainte de lupta ce urma s-o avem cu vechii lor vrăjmaşi, ghulii ce sălăşluiau pe meleagurile învecinate.

Eu atunci, cum eram amarnic de trudit, rugai pe marele vizir şi pe ceilalţi să mă lase singur, nemaiţinând cu mine decât pe cei trei mameluci. După ce ne sfătuirăm în privinţa noii împrejurări în care ne aflam, hotărârăm să fugim cât mai iute de acel palat şi de acele locuri, şi ne îndreptarăm către luntre; dar, când ajunserăm la apă, văzurăm că luntrea pierise, şi fuserăm nevoiţi să ne întoarcem la palat, unde dormirăm până dimineaţa.

Când ne deşteptarăm, marele vizir al noilor mei supuşi veni să mi se închine şi îmi spuse că totul era gata pentru lupta împotriva ghulilor. Şi, totodată, ceilalţi viziri aduseră la uşa palatului, pentru mine şi pentru mamelucii mei, patru câini mari, ce trebuiau să ne slujească de cai, şi care aveau frâie cu lanţuri de oţel. Iar eu şi mamelucii fuserăm nevoiţi să încălecăm pe câini şi să trecem înainte, pe când în urma noastră, cu urlete şi cu ţipete înfricoşătoare, venea întreaga oaste fără de număr a supuşilor mei, maimuţele, în frunte cu marele meu vizir.

După o zi şi o noapte de umblet, ajunserăm înaintea unui munte înalt şi negru, unde se aflau vizuinele ghulilor care nu zăboviră să se arate. Aveau înfăţişări osebite, ci toţi erau înfricoşători. Unii aveau cap de bou şi trup de cămilă, alţii semănau cu hienele, pe când alţii aveau o înfaţişare de o neînchipuită groază şi care nu semăna cu nimic cunoscut.

Când ne zăriră ghulii, începură să coboare din munte. Şi, oprindu-se la o mare depărtare, începură prin a ne acoperi cu o ploaie de pietre. Supuşii mei răspunseră în acelaşi fel, şi bătălia se dovedi în curând cumplită, şi dintr-o parte şi din cealaltă. Eu şi mamelucii mei, înarmaţi cu arcurile noastre, slobozirăm înspre ghuli o mulţime de săgeţi, care uciseră un mare număr

dintre ei, spre bucuria supuşilor mei, pe care o privelişte ca aceea îi umplea de înflăcărare. Aşa că sfârşirăm prin a dobândi biruinţa şi pornirăm goana după ghuli.

Atunci eu şi mamelucii hotărârăm să ne folosim de neorânduiala goanei şi, călări pe câini, să fugim de la supuşii mei, maimuţele, luând-o la fugă înspre cealaltă parte, fără ca ei să ne zărească. Şi, în cea mai mare goană, pierirăm din ochii lor.

După o goană lungă, ne oprirăm spre a lăsa câinii să-şi tragă sufletul, şi văzurăm în faţa noastră o stâncă mare, cioplită în chip de tablă, şi pe care o înscriere în limba ebraică spunea:

„O, tu, cel prins acuma, şi pe care ursita te-a aruncat pe acest târâm spre-a te face sultan maimuţelor, de vrei să scapi de sultănie şi să fugi, două drumuri ţi se deschid înainte pentru izbăvire: unul dintre aceste drumuri se află la dreapta ta, şi acesta-i cel mai scurt ca să ajungi la ţărmul oceanului ce înconjură lumea; el străbate însă pustietăţi sălbatice, pline de dihănii şi de ginnii răufăcători. Celălalt, la stânga, este lung de patru luni de mers, şi străbate o vale mare, care este Valea Furnicilor. Luând-o pe acest drum şi ferindu-te de furnici, vei ajunge la un munte de foc, la poalele căruia se află Cetatea Ovreilor. Eu, Soleiman ben-Daud, am scris acestea, spre mântuirea ta!”

După ce, peste măsură de uimiţi, citirăm acea înscripţie, ne grăbirăm să pornim pe drumul din stânga, ce trebuia să ne ducă la Cetatea Ovreilor, trecând prin Valea Furnicilor.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute şaizeci şi cincea noapte

Spuse:

…trecând prin Valea Furnicilor. Dar nu apucarăm să străbatem nici măcar cale de-o zi, că şi auzirăm pământul tremurând sub noi şi nu peste mult văzurăm ivindu-se în urma noastră şi ajungându-ne în goana mare supuşii mei, maimuţele, cu marele vizir în frunte. Când ne ajunseră, ne înconjurară din toate părţile, scoţând urlete de bucurie că ne găsiseră, iar marele vizir se facu tălmaciul tuturora rostind un potop de proslăviri pentru mântuirea noastră.

Întâlnirea cu el ne pricinui mare amărăciune, dar ne ferirăm să ne-o arătăm şi ne pregăteam să facem cale întoarsă către palat împreună cu supuşii mei,

când văzurăm cum iese din valea pe care o străbăteam o ordie de furnici, fiecare furnică fiind mare cât un câine. Şi, într-o clipită, se porni o încăierare înfricoşată între supuşii mei şi furnicile cele hâde. Or, furnicile le prindeau pe maimuţe între fălc şi, dintr-o crănţănitură, le şi retezau în două, pe când maimuţele tăbărau câte zece pe o furnică spre a izbuti s-o ucidă.

Noi atunci gândirăm să ne folosim de încăierare şi să fugim călări pe câinii noştri; din nenorocire, numai eu izbutii să scap, căci cei trei mameluci ai mei fură zăriţi de furnici, şi înşfăcaţi, şi retezaţi în două de falcile lor amarnice. Iar eu scăpai, plângând pierderea celor de pe urmă tovarăşi, şi ajunsei la o apă pe care o trecui înot, dând drumul câinelui, pe celălalt mal, unde îmi pusei mai întâi hainele la uscat; apoi mă cufundai în somn până dimineaţa, socotind că acum nu mai sunt gonit de nimeni, de vreme ce pusesem apa între mine şi furnici şi supuşii mei, maimuţele.

Când mă deşteptai, pornii la drum şi umblai zile şi zile în şir, hrănindu-mă cu ierburi şi rădăcini, până ce ajunsei la muntele cu pricina, la poalele căruia văzui într-adevăr o cetate mare, care era Cetatea Evreilor, întocmai precum mi se arătase în înscrierea de pe stâncă. Da un fapt, despre care înscrierea nu pomenea nimic şi pe care îl băgai de seamă mai târziu, mă minună mult în cetatea aceea: băgai de seamă că vadul unei ape mari, pe care în ziua când am intrat în cetate îl străbătusem cu piciorul, fiind secat, era plin cu apă în celelalte zile ale săptămânii; şi aşa aflai că apa aceea, îmbelşugată în celelalte zile, nu mai curgea deloc în ziua de sâmbătă, ziua de sărbătoare a evreilor. Or eu intrai în cetate chiar într-o zi de sâmbătă şi nu văzui pe nimeni pe uliţi. Atunci mă dusei la cea dintâi casă pe care o întâlnii în cale, deschisei uşa şi intrai. Mă pomenii într-o sală în care şedeau jos roată o mulţime de inşi cu chipuri preacinstite. Atunci, îndemnat de înfăţişarea lor, mă apropiai cuviincios şi le spusei, după ce mă temenii adânc:

— Sunt Janşaş, fiul sultanului Tigmos, stăpânul peste Kabul şi căpetenia peste Bani-Şalan. Mă rog vouă, o, stăpânii mei, la ce depărtare mă aflu de ţara mea şi pe ce drum să apuc ca să ajung la ea? Şi-apoi mi-e tare foame!

Atunci toţi cei care se aflau acolo se uitară la mine, fără a-mi răspunde, iar cel care părea să fie şeicul lor îmi spuse prin semne, fără să rostească o vorbă:

— Mănâncă şi bea, dar să nu vorbeşti nimic!

Şi îmi arătă o tavă cu bucate uluitoare, cum eu nu mai văzusem nicăierea, şi care, judecând după mireasma lor, trebuia să fi fost gătite cu ulei. Mâncai,

băui şi păstrai tăcerea.

Când isprăvii, şeicul evreilor se apropie de mine şi mă întrebă, tot numai prin semne:

— Cine? De unde? Unde?

Atunci îl întrebai şi eu, tot prin semne, dacă puteam să răspund şi, la un semn de încuviinţare urmat de un altul ce vroia să spună: „Nu rosti decât trei cuvinte!”, întrebai:

— Caravană Kabul când?

El îmi răspunse prin semne:

— Nu ştiu!

Şi cu degetul îmi facu semn să plec, întrucât îmi sfârşisem masa.

Mă temenii atunci dinaintea lui, mă temenii şi dinaintea celorlalţi care se aflau acolo, şi ieşii, minunându-mă peste măsură de acele obiceiuri ciudate. În uliţă, încercai să mă dumiresc mai bine, când auzii într-un sfârşit un pristav care striga:

— Cine doreşte să capete o mie de galbeni şi o tânără roabă fără de seamăn, să vină după mine pentru o slujbă de un ceas!

Eu, lipsit cum eram de toate, mă dusei la pristav şi îi spusei:

— Primesc să îndeplinesc slujba aceea, şi totodată şi mia de dinari şi pe tânăra roabă!

El atunci mă luă de mână şi mă duse la o casă tare bogată, unde, pe un jeţ de fildeş, şedea un evreu bătrân. Pristavul se temeni dinaintea lui şi spuse:

— Iacătă, într-un sfârşit, un tânăr străin, singurul care a răspuns la chemarea pe care de trei zile o tot strig!

La cuvintele lui, evreul cel bătrân, stăpânul casei, mă pofti să stau jos lângă el, îmi arătă multă bunăvoinţă, porunci să mi se aducă mâncare şi băutură din belşug, iar când masa se sfârşi îmi întinse o pungă cu o mie de galbeni safî, poruncind totodată robilor lui să mă îmbrace cu o mantie de atlaz şi să mă ducă la roaba pe care mi-o dăruia de la bun început pentru slujba ce urma s-o săvârşesc şi despre care încă nu ştiam nimic.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute şaizeci şi şasea noapte

Spuse:

…şi despre care încă nu ştiam nimic.

Atunci robii, după ce mă îmbrăcară în mantia de atlaz, mă poftiră în iatacul în care mă aştepta fetişcana. Şi fata într-adevăr era o tinerică tare frumoasă, cu care mă lăsară singur, să-mi petrec noaptea. Şi-aşa că, găsind-o desăvârşită, îmi petrecui cu ea trei zile şi trei nopţi, mâncând, bând şi făcând ceea ce era de făcut. Iar în dimineaţa celei de-a patra zile, bătrânul mă pofti la el şi îmi spuse:

— Eşti gata să îndeplineşti acuma slujba pentru care te-am năimit şi cu care te-ai învoit de la bun început?

Mărturisii că sunt gata să-mi îndeplinesc slujba, fără să ştiu despre ce era vorba.

Atunci bătrânul evreu le porunci robilor să pregătească şi să aducă doi catâri înşăuaţi. El încălecă pe unul dintre catâri, iar eu pe celălalt, şi îmi spuse să-l urmez. Merserăm cu pas grăbit şi călătorirăm aşa până la ceasul de prânz, când ajunserăm la poalele unui munte înalt şi ascuţit, pe coastele căruia nu se zărea nicio cărare pe care să se poată cineva primejdui a merge călare. Descălecarăm atunci de pe catâri, iar bătrânul îmi întinse un cuţit şi îmi spuse:

— Înfige-l în pântecele catârului tău. E vremea să te apuci de treabă!

Eu îl ascultai şi înfipsei cuţitul în pântecele catârului, care muri repede; pe urmă, la porunca evreului, jupuii catârul şi netezii pielea. Atunci el îmi spuse:

— Acuma trebuie să te întinzi la pământ pe această piele, şi să te cos în ea ca într-un sac.

Iar eu îl ascultai tot aşa, şi mă întinsei pe piele, şi bătrânul mă cusu cu grijă în ea; pe urmă îmi spuse:

— Ascultă bine la vorbele mele. O pasăre mare are să vină deodată să se repeadă la tine şi să te ia să te ducă în cuibul ei de pe vârful acestui munte prăvălatic. Fereşte-te să nu cumva să te mişti atunci când ai să te simţi în văzduh, căci pasărea ţi-ar da drumul şi, căzând, te-ai zdrobi de pământ; dar, după ce are să te ridice sus pe munte, taie pielea cu cuţitul pe care ţi l-am dat şi ieşi din sac. Pasărea are să se sperie şi are să fugă. Tu atunci să strângi pietrele nestemate cu care este presărat vârful muntelui şi să mi le arunci. Pe urmă, să coborî şi să vii la mine.

Or, de-abia apucă bătrânul evreu să sfârşească de spus toate astea, că mă şi simţii ridicat în văzduhuri şi, în câteva clipe, fusei dus sus pe vârful muntelui. Atunci tăiai sacul cu cuţitul şi scosei afară capul. Când mă văzu, pasărea cea înfricoşătoare se sperie şi se avântă în zbor, bătând din aripi.

Începui atunci să adun rubine, smaralde şi alte pietre scumpe presărate pe jos, şi le aruncai bătrânului evreu. Când însă vrusei să cobor, băgai de seamă că nu era acolo nicio cărare pe care să-mi pot pune piciorul. Şi îl văzui pe bătrânul evreu cum încalecă pe catârul lui şi cum o ia la drum grabnic, ca să piară din vederea mea.

Eu atunci, deznădăjduit cu desăvârşire, începui să-mi plâng soarta şi mă hotărâi să cercetez în ce parte ar fi mai bine să mă îndrept. Până la urmă, pornii înainte, la noroc, şi rătăcii aşa vreme de două luni, până ce, la capătul şirului de munţi, ajunsei la intrarea într-o vale măreaţă, unde apele, pomii şi florile, însoţite de ciripitul dulce al păsărelelor, îl slăveau pe Atoatefăcătorul. Acolo văzui un palat uriaş ce se ridica drept în văzduh, şi o luai într-acolo. Ajunsei la uşă, şi, pe o laviţă din sala de la intrare, găsii un moşneag cu chipul strălucind de lumină. Ţinea în mână un schiptru de rubin şi avea pe cap o cunună de diamante. Mă temenii dinainte-i, iar el îmi răspunse cu bunăvoinţă şi îmi spuse:

— Şezi jos lângă mine, fiule!

Şi, după ce şezui, mă întrebă:

— De unde vii aşa, pe acest pământ pe care nicicând nu l-a călcat picior de adamit? Şi unde vrei să ajungi?

Eu, drept orice răspuns, izbucnii în suspine. Atunci bătrânul îmi spuse:

— Conteneşte-ţi plânsul, copile al meu, căci îmi îndurerezi inima. Fă-ţi curaj, şi mai întâi ia de mănâncă şi bea, să te întăreşti.

Şi mă duse într-o sală mare, unde îmi aduse să mănânc şi să beau. Şi, după ce mă văzu mai înseninat, mă rugă să-i povestesc povestea mea; iar eu îi îndeplinii cererea şi îl rugai la rându-mi să-mi spună şi el cine era şi al cui era acel palat.

El îmi răspunse:

— Află, o, fiule, că palatul acesta a fost zidit odinioară de stăpânul nostru Soleiman, al cărui locţiitor întru ocârmuirea păsărilor sunt eu. În fiecare an, toate păsările de pe pământ vin aici să mi se închine. Dacă, dar, vrei să te întorci în ţara ta, am să te dau în seama lor, de îndată ce-au să vină să capete porunci de la mine, iar ele au să te ia şi să te ducă în ţara ta. Dar, ca să-ţi treci vremea până la venirea lor, poţi să te preumblii peste tot prin palat şi poţi să intri în toate sălile, afară numai de una ce se deschide cu cheia de aur pe care o vezi între aceste chei pe care ţi le dau.

Şi bătrânul, căpetenia păsărilor, îmi întinse cheile şi mă lăsă slobod să fac ce vreau.

Pornii să cercetez mai întâi sălile dinspre curtea saraiului, apoi intrai în celelalte odăi, care toate erau orânduite spre a sluji de locuinţă păsărilor, şi mă pomenii dinaintea uşii ce se deschidea cu cheia de aur.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute şaizeci şi şaptea noapte

Spuse:

…dinaintea uşii ce se deschidea cu cheia de aur.

Şi zăbovii acolo mult timp s-o privesc, necutezând nici măcar s-o ating cu mâna, din pricina vorbelor ce-mi spusese bătrânul; dar până la urmă nu putui să-mi înfrâng ispita de care îmi era plin sufletul, să văd ce este în acea încăpere. Vârâi cheia de aur în încuietoare, descuiai uşa şi intrai, plin de sfială, în locul oprit.

Or, departe de a da cu ochii de vreo privelişte înfricoşătoare, văzui mai întâi, în mijlocul unui chioşc cu podeaua încrustată cu nestemate de toate culorile, un havuz înconjurat de păsări de aur, iar prin ciocurile lor curgea apa cu un clipocit atât de minunat, încât mi se părea că aud glasul fiecăreia dintre ele cum răsună în pereţii de argint. De jur împrejurul havuzului se aflau, împărţite după feluritele şi vrăjitoarele lor soiuri, straturi de flori care îşi îngemănau culorile cu cele ale poamelor. Nisipul pe care păşeam era făcut din pulbere de smaralde, şi se aşternea până la treptele unui jeţ ce se ridica dinaintea havuzului cel minunat. Jeţul era tot cioplit numai dintr-o piatră de rubin ale cărui feţe revărsau peste grădină strălucirea roşie a razelor lui reci şi făceau să sclipească apa printre potoapele de nestemate.

Mă oprii vrăjit dinaintea atâtor minuni zămislite numai din îngemănarea lucrurilor firii; pe urmă mă dusei şi şezui în jeţul de rubin peste care atârna un polog de atlaz roşu, şi închisei o clipă ochii ca să las priveliştea aceea proaspătă să pătrundă cât mai adânc în sufletul meu descântat.

Când deschisei ochii, văzui că se apropiau de havuz, scuturându-şi penele albe, trei porumbiţe zarife, ce veneau să se scalde. Poposiră cu gingăşie pe marginea cea lată a havuzului de argint şi, o, priviri ale mele uluite! după un potop de îmbrăţişări şi de alintături dulci, îşi aruncară de pe ele mantiile de pene albe şi răsăriră, într-o goliciune de iasomie, sub chip de fecioare frumoase ca luna. Şi îndată se scufundară în havuz, şi numai pletele lor strălucitoare pluteau ca un zbor de flacără pe faţa apei.

Când văzui aşa, o, frate Belukia, simţii că minţile încep să mi se ducă. Şi, nemaiputându-mi stăpâni tulburarea, alergai la havuz şi strigai:
— O, fetelor, o, frumoaselor ca luna, o, domniţelor!
Când mă văzură, scoaseră un ţipăt de spaimă şi, sărind sprintene din apă, alergară la hainele de pene pe care le aruncară peste goliciunea lor. Şi zburară în copacul cel mai înalt dintre copacii care adumbreau havuzul, şi începură să chicotească uitându-se la mine.
Eu atunci mă apropiai de copac, ridicai privirile şi spusei:
— O, domniţelor, mă rog vouă, spuneţi-mi cine sunteţi! Eu sunt Janşaş, fiul sultanului Tigmos, stăpânul peste Kabul şi căpetenia peste Bani-Şalan.
Atunci, cea mai tânără dintre cele trei, chiar aceea ai cărei nuri mă tulburaseră cel mai pojarnic, îmi spuse:
— Suntem fiicele sultanului Nassr, care locuieşte în palatul de diamante. Am venit aici că să ne plimbăm şi să ne veselim oleacă.
Eu spusei:
— Atunci, o, stăpâna mea, fie-ţi milă şi vino de-ţi împlineşte veselia cu mine!
Ea îmi spuse:
— Da de când oare pot copilele să se veselească aşa cu băieţii, o, Janşaş? Ci, dacă ţii morţiş să mă cunoşti mai bine, nu ai decât să vii după mine la saraiul tatălui meu.
Şi, rostind aceste cuvinte, îmi aruncă o privire care îmi săgetă inima[62]; şi plecă în zbor, împreună cu cele două surori ale ei, pierind din ochii mei.
Dacă le văzui că se duc, deznădăjduit până peste poate, scosei un ţipăt amarnic şi mă prăbuşii sub copac.
Nu ştiu cât am zăcut acolo; dar, când mi-am venit iarăşi în fire, bătrânul, căpetenia păsărilor, se afla lângă mine şi îmi stropea faţa cu apă de flori. Când mă văzu că deschid ochii, îmi spuse:
— Vezi, copile, ce păţeşti dacă nu mă asculţi? Nu ţi-am spus eu să nu deschizi uşa de la încăperea aceea?
Eu, drept orice răspuns, nu putui decât să izbucnesc în suspine; pe urmă ticluii aceste stihuri:

Mi-e inima răpită de-o tânără fecioară,
Cu trupul ca un cântec, suavă şi uşoară,
Cu mijloc cum nu-i altul pe lume mai mlădiu.
Iar buzele ei roşii, cu zâmbetul nurliu,

Fac să se înfioare, de ciuda lor, pizmaşe,
Şi trandafirii roşii, şi pietrele bălaşe.
Săgeţile din arcul sprâncenelor ei reci
Străbat până departe şi lasă răni pe veci.
Frumoaso! nu-i ca tine o alta! Stingi, zâmbind,
Chiar sfânta frumuseţe slăvită, de la Ind.

Când isprăvii de rostit stihurile, bătrânul îmi spuse:

— Pricep ce-ai păţit. Ai văzut copilele-porumbiţe care vin să se scalde aici.

Eu strigai:

— Le-am văzut, o, taică al meu, şi mă rog ţie să-mi spui unde se află saraiul în care sălăşluiesc ele împreună cu tatăl lor, sultanul Nassr!

El răspunse:

— Nu gândi că vei izbândi să ajungi cumva acolo, o, fiule, întrucât sultanul Nassr este una dintre căpeteniile cele mai puternice ale ginnilor, iar eu tare mă îndoiesc că ţi-ar da vreuna din fetele lui de soţie. Mai bine pregăteşte-te să te întorci în ţara ta. Am să-ţi înlesnesc eu însumi călătoria, dându-te în seama păsărilor care au să vină în curând să mi se închine şi care au să-ţi slujească de călăuze.

Eu răspunsei:

— Îţi mulţumesc, taică, da eu nu am să mă mai întorc la părinţii mei, dacă n-am s-o mai văd pe copila care mi-a vorbit![63]

Şi, după ce rostii cuvintele acestea, mă aruncai plângând la picioarele bătrânului şi mă rugai de el să-mi spună cum le-aş mai putea vedea pe copilele străvestite în porumbiţe…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute şaizeci şi opta noapte

Spuse:

…cum le-aş putea vedea pe copilele străvestite în porumbiţe.

— Pricep că ţi-e inima arsă de dragostea pentru cea mai frumoasă dintre ele, şi am să-ţi arăt mijlocul de a o mai vedea o dată. Să te piteşti, aşadar, pe după aceşti copaci şi să aştepţi răbduriu întoarcerea porumbiţelor. Să le laşi să se dezbrace şi să coboare în havuz, şi-atunci, deodată, să te repezi la mantiile lor de pene şi să le înşfaci. Ele atunci au să-ţi vorbească tare dulce,

au să se apropie de tine, au să te învăluie într-un potop de alinturi şi au să te roage fierbinte, spunându-ţi vorbe cum nu se poate mai drăgălaşe, ca să le dai îndărăt penele. Ci tu fereşte-te să nu care cumva să te laşi înduplecat, căci s-ar sfârşi atunci totul pentru totdeauna. Dimpotrivă! să nu le dai hainele îndărăt cu niciun chip şi să le spui: „Tare aş vrea să vă dau penele, o, minunatelor, ci trebuie să aştept până ce are să vină şeicul!” Şi să aştepţi, aşa, sosirea mea, spunându-le vorbe gingaşe; iar eu am să mă pricep cumva să găsesc chip de a face lucrurile să se întoarcă spre folosul tău.

La cuvintele acestea, îi mulţumii din suflet bătrânului vătaf al păsărilor şi alergai pe dată să mă ascund pe după copaci, în vreme ce el se duse în iatacul lui spre a-şi întâmpina supuşii.

Şezui acolo multă vreme, aşteptând să se întoarcă fetele. Într-un sfârşit, auzii nişte bătăi de aripi şi nişte râsete prin văzduh, şi le văzui pe cele trei porumbiţe cum coboară pe marginea havuzului. Se uitară în dreapta, se uitară în stânga, să vadă de nu cumva le pândeşte careva. Pe urmă, cea care îmi vorbise se întoarse către celelalte două şi le spuse:

— Nu socotiţi, surorilor, că s-ar putea să fie ascuns cineva în grădină? Ce s-o fi făcut tânărul de mai înainte?

Ci surorile ei spuseră:

— O, Şamsa, nu te mai îngrijora atâta şi grăbeşte-te să faci ca noi!

Şi tustrele se dezbrăcară atunci de penele lor şi se afundară în apă, albe şi goale, ca argintul străcurat. Şi erau ca trei lune oglindite în apă.

Aşteptai să înoate până la mijlocul havuzului şi sării deodată drept în picioare, repezindu-mă iute ca fulgerul şi înşfacând mantia fetei pe care o îndrăgisem. Iar la fapta mea de răpitor răspunseră trei ţipete de spaimă, şi le văzui pe cele trei fete, ruşinate că fuseseră prinse în zbenguielile lor, cum se cufundă în apă cu totul, nelăsând afară decât capetele şi înotând către mine cu priviri plângătoare. Ci eu, încredintat că de data aceasta le aveam în mână, începui să râd dându-mă îndărăt de pe marginea havuzului şi fluturând mantia de pene.

Văzând aşa, copila care îmi vorbise întâia oară şi care se numea Şamsa îmi spuse:

— Cum de cutezi, o, flăcăule, să pui stăpânire pe ceea ce nu este al tău?

Eu răspunsei:

— O, porumbiţa mea, ieşi din havuz şi vino să stai de vorbă cu mine.

Ea spuse:

— Tare aş vrea să stau de vorbă cu tine, o, flăcău frumos, dar sunt goală cu totul şi nu pot să ies aşa din havuz. Dă-mi îndărăt mantia şi îţi făgăduiesc că ies din apă şi stau de vorbă cu tine.

Eu spusei:

— O, lumină a ochilor mei, o, stăpâna mea, o, domniţă a frumuseţii, o, roadă a inimii mele, de ţi-aş da mantia îndărăt ar fi ca şi cum mi-aş pune capăt zilelor cu chiar mâna mea. Aşa că nu pot să ţi-o dau până ce nu are să vină aici prietenul meu, şeicul ocârmuitor al păsărilor.

Ea îmi spuse:

— Atunci, de vreme ce nu ai luat decât mantia mea, du-te oleacă mai încolo şi întoarce capul spre partea cealaltă, ca să mă laşi să ies din havuz şi să le dai răgaz surorilor mele să se acopere; iar ele au să-mi împrumute câteva pene de-ale lor, ca să-mi ascund ceea ce trebuie numaidecât să ascund.

Eu îi spusei:

— Asta pot s-o fac!

Şi mă îndepărtai şi mă aşezai în spatele jeţului de rubin.

Atunci ieşiră din apă întâi cele două surori mai mari şi se îmbrăcară repede cu penele lor; pe urmă smulseră câteva dintre penele lor cele mai frumoase şi întocmiră în grabă un fel de şorţuleţ; o ajutară apoi pe sora lor mai mică să iasă din apă, o încinseră cu şorţuleţul şi mă strigară:

— Acum poţi să vii.

Iar eu alergai dinaintea gazelelor şi căzui în genunchi la picioarele nurliei Şamsa şi îi îmbrăţişai genunchii, însă ţinând straşnic de mantie, ca nu cumva să mi-o ia şi să fugă în zbor. Ea atunci mă ridică şi începu să-mi spună o sumedenie de vorbe dulci şi să mă învăluie cu un potop de alinturi, ca să mă înduplece să-i dau mantia; ci mă ferii cu mare grijă să nu mă dau supus rugăminţilor ei; şi izbutii s-o aduc la jeţul de rubin în care mă aşezai luând-o pe genunchii mei.

Atunci, dacă văzu că nu poate să-mi scape, se hotărî într-un sfârşit să răspundă dorurilor mele. Îşi aruncă braţele împrejurul gâtului meu şi îmi întoarse sărut la sărut şi dezmierdare la dezmierdare, în vreme ce surorile ei zâmbeau, privind în toate părţile ca să vadă de nu cumva vine cineva peste noi.

Pe când stam aşa, şeicul, ocrotitorul meu, deschise uşa şi intră. Ne ridicarăm întru cinstirea lui, îi ieşirăm în întâmpinare şi îi sărutarăm

cuviincioşi mâinile. EI ne rugă să şedem jos şi, întorcându-se cătrc gingaşa Şamsa, îi spuse:

— Sunt bucuros, fiica mea, de alegerea pe care ai facut-o cu acest flăcău. Tatăl său este sultanul Tigmos, stăpânul Afganistanului. Aşa că bine ai face să primeşti a te uni cu el şi să-l înduplеci şi pe sultanul Nassr, tatăl tău, să-ţi dea încuviinţarea.

Ea răspunse:

— Ascult şi mă supun.

Atunci şeicul îi spuse:

— Dacă primeşti cu adevărat această unire, jură-mi şi fagăduieşte-mi că ai să-i fii credincioasă soţului tău şi că n-ai să te desparţi de el niciodată.

Şi frumoasa Şamsa se ridică numaidecât şi făcu jurământul cerut, dinaintea preacinstitului şeic. Atunci el ne spuse:

— Să-i mulţumim celui Preaînalt pentru unirea voastră, copiii mei. Şi facă el să fiţi fericiţi. Iată, chem asupra voastră a amândurora binecuvântarea lui. Puteţi acum să vă iubiţi în voie. Iar tu, Janşaş, poţi să-i dai mantia îndărăt, căci n-are să te mai părăsească.

Şi, după ce rosti cuvintele acestea, şeicul ne duse într-o sală în care se aflau nişte saltele acoperite cu chilimuri, precum şi nişte tablale pline cu poame frumoase şi cu alte lucruri alese. Iar Şamsa, după ce le rugă pe surorile sale să se ducă înaintea ei la palatul tatălui lor, ca să-i vestească nunta şi să-l înştiinţeze de întoarcerea ei cu mine, fu cum nu se poate mai drăgălaşă şi binevoi să cureţe cu chiar mâna ei poamele şi să le împartă cu mine.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute şaizeci şi noua noapte

Spuse:

…să le împartă cu mine.

După care ne culcarăm amândoi, unul în braţele celuilalt, peste măsură de fericiţi.

Dimineaţa, Şamsa se deşteptă înaintea mea. Se îmbrăcă strâns în penele ei, mă trezi, mă sărută între ochi şi îmi spuse:

— E vremea să mergem la palatul de diamante la sultanul Nassr, tatăl meu. Grăbeşte, dar, şi îmbracă-te!

Eu o ascultai numaidecât şi, când fusei gata, ne duserăm să-i sărutăm mâinile şeicului ocârmuitor al păsărilor şi să-i mulţumim din tot sufletul.

Apoi Şamsa îmi spuse:

— Acum suie-te pe umerii mei şi ţine-te bine, căci călătoria are să fie cam lungă, măcar că eu sunt hotărâtă să merg cât pot de iute.

Şi mă luă pe grumaji şi, după cel din urmă rămas-bun de la ocrotitorul nostru, mă purtă prin văzduh cu iuţeala fulgerului şi nu peste mult mă lăsă jos la o mică depărtare de intrarea palatului de diamante. Iar de acolo pornirăm încetişor către palat, în vreme ce ginni slujitori, trimişi de sultan, alergau vestind sosirea noastră.

Sultanul Nassr, tatăl gingaşei Şamsa şi stăpânul ginnilor, arătă o bucurie până peste poate când mă văzu. Mă luă în braţe şi mă strânse la piept. Pe urmă porunci să fiu îmbrăcat cu un caftan falnic de zarafir, îmi puse pe cap o cunună tăiată dintr-o piatră de diamant, apoi mă duse dinaintea sultanei, mama soţiei mele, care îmi mărturisi mulţumirea ei şi o lăudă pe fiica sa pentru alegerea pe care o făcuse cu mine. Îi dărui apoi fiicei sale un morman de nestemate, de care palatul era plin, şi porunci să fim duşi amândoi la hammam, unde fuserăm spălaţi şi înmiresmaţi cu apă de trandafiri, de musc, de ambră şi de uleiuri care ne înviorară de minune. După care se orânduiră în cinstea noastră ospeţe ce ţinură treizeci de zile şi treizeci de nopţi în şir.

Atunci îmi mărturisii dorinţa de a o înfăţişa şi eu la rându-mi pe soţia mea părinţilor mei, în ţara mea. Iar sultanul şi sultana, măcar că le părea tare rău să se despartă de fiica lor, îngăduiră dorinţa mea, dar îmi cerură să le făgăduiesc că am să mă întorc în fiecare an să petrec la ei un răstimp. Pe urmă sultanul porunci să se facă un jeţ atâta de mare ca lăţime şi ca lungime cât să poată cuprinde pe treptele lui două sute de ginni bărbaţi şi două sute de ginni femei. Noi doi ne suirăm în jeţ, iar cele patru sute de ginni bărbaţi şi femei, ce se aflau acolo pentru a ne sluji, şedeau în picioare pe trepte, în vreme ce o oaste întreagă alcătuită din alţi ginni slujeau de purtători ai jeţului. După ce ne luarăm şi cel de pe urmă bun-rămas, purtătorii jeţului se ridicară în văzduh cu jeţul şi porniră să lunece peste pământ atâta de iute, încât în două zile străbătură o depărtare de doi ani de umblet. Şi ajunserăm fără niciun necaz la palatul tatălui meu de la Kabul.

Când tatăl meu şi mama mea mă văzură că sosesc după o lipsă ce le răpise orice nădejde de a mă mai găsi vreodată, şi după ce se săturară s-o privească pe soţia mea şi aflară cine era şi în ce împrejurări mă însurasem cu ea,

rămaseră peste măsură de fericiţi şi plânseră din suflet, sărutându-mă şi sărutând-o şi pe mult-iubita mea Şamsa. Ba biata maică-mea fu atâta de tulburată, încât căzu la pământ fără de simţire[64] şi nu-şi veni în fire decât cu ajutorul apei de trandafiri aduse de soţia mea Şamsa.

După toate ospeţele şi după toate darurile împărţite cu prilejul sosirii şi al nunţii noastre, tatăl meu o întrebă pe Şamsa:

— Ce lucru aş putea face, o, copila mea, care să-ţi fie mai pe plac?

Iar Şamsa, care avea pofte cumpătate, răspunse:

— O, norocitule sultan, nu râvnesc decât să avem o casă a noastră în mijlocul unei grădini scăldate de izvoare.

Şi sultanul, tatăl meu, slobozi numaidecât poruncile cuvenite, şi peste un răstimp scurt avuserăm saraiul nostru şi grădina noastră, unde trăiam peste măsură de fericiţi.

După un an petrecut aşa în mijlocul unui potop de huzururi, soţia mea Şamsa vru să-i mai vadă pe tatăl şi pe mama sa la palatul de diamante şi îmi aduse aminte făgăduinţă ce-o făcusem de a merge în fiecare an să ne petrecem un timp împreună cu ei. Nu vrusei să mă împotrivesc, întrucât o iubeam tare mult; ci, vai! nenorocirea avea să se abată asupra capetelor noastre din pricina acelei călătorii blestemate!

Ne suirăm aşadar în jeţul purtat de ginnii ce ne slujeau şi călătorirăm cu mare spor, străbătând în fiecare zi o întindere de o lună de cale, şi poposind seara în preajma vreunui izvor sau la umbra pomilor, ca să ne odihnim. Or, într-o zi, poposirăm chiar pe locul acesta de aici, să ne petrecem noaptea, şi soţia mea Şamsa dori să meargă să se scalde în apa acestui râu ce curge pe dinaintea noastră. Făcui tot ce putui ca s-o împiedic, vorbindu-i despre răceala prea mare a serii şi de răul ce ar putea veni de aci; nu vroi să mă asculte şi luă câteva dintre roabele sale, să se scalde împreună cu ea. Se dezbrăcară pe ţărm şi intrară în apă, unde Şamsa părea că e luna răsărind împresurată de un alai de stele. Se hârjoneau acolo şi se jucau între ele, când deodată Şamsa scoasc un ţipăt de durere şi se prăbuşi în braţele roabelor sale; iar roabele se grăbiră s-o scoată din apă şi s-o aducă pe mal. Da când vrusei să-i vorbesc şi s-o îngrijesc, ea era moartă. Şi roabele îmi arătară pe călcâiul ei urma muşcăturii unui şarpe de apă.

La priveliştea aceea, mă prăbuşii la pământ fără de simţire. Şi atâta de mult zăcui aşa, încât toţi mă socotiră şi pe mine mort. Ci, vai! eu aveam să rămân în viaţă după Şamsa, ca s-o jelesc şi să-i întocmesc mormântul pe care-l vezi. Iar celălalt mormânt este chiar mormântul meu, pe care l-am

zidit alături de mormântul sărmanei mele preaiubite. Şi acum îmi trec viaţa în lacrimi şi în amintiri grele, aşteptând clipa când voi adormi alături de soţia mea Şamsa, departe de împărăţia mea pe care am dat-o uitării, departe de lumea care pentru mine s-a schimbat într-o pustietate amară, în ungherul acesta singuratic al morţii.[65]

După ce frumosul flăcău trist sfârşi de povestit lui Belukia povestea sa, îşi ascunse faţa în mâini şi începu să suspine. Atunci Belukia îi spuse:

— Pe Allah! o, frate al meu, povestea ta este atâta de uluitoare şi de nemaipomenită, încât am uitat până şi de cele ce am păţit eu însumi, măcar că socotesc că am trecut prin nişte minunăţii de întâmplări. Sprijină-te pe Allah în durerea ta, o, fratele meu, îmbogăţească-ţi El sufletul cu harul uitării!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute şaptezecea noapte

Spuse:

…îmbogăţească-ţi El sufletul cu harul uitării! Mai rămase cu el vreme de un ceas, încercând să-l înduplece a-l însoţi la împărăţia lui, spre a schimba aerul şi priveliştea; ci zadarnic.

Atunci chiar că fu nevoit să-l lase, de teamă să nu-l supere; şi, după ce îl îmbrăţişă şi îi mai spuse câteva vorbe de mângâiere, porni la drum către cetatea de scaun, unde ajunse fără de niciun necaz, după ce lipsise cinci ani.

Şi de-atunci nu mai am nicio ştire despre el! Şi de altminteri, acuma, ca eşti tu aici, o, Hassib, îl dau cu totul uitării pe tânărul crai Belukia, pe care am tot nădăjuit să-l mai văd o dată, într-o zi sau alta. Tu măcar n-ai să mă părăseşti aşa de repede şi chiar gândesc să te ţin la mine ani lungi, nelăsându-te să duci lipsă de nimic, fii bine încredinţat. Şi-apoi mai am încă atâtea întâmplări minunate să-ţi povestesc, încât cea a tânărului Belukia şi a frumosului flăcău trist au să ţi se pară nişte biete întâmplări de toată ziua. Oricum, ca să-ţi dau numaidecât o dovadă de binele pe care ţi-l vreau, iată femeile mele cum se pregătesc să ne aducă de mâncare şi de băut, şi cum stau gata să înceapă a ne cânta, ca să ne vrăjească să ne aline minţile până dimineaţă!

Când sultăniţa Yamlika, domniţa de sub pământ, isprăvi de povestit tânărului Hassib, fiul lui Danial cel învăţat, povestea lui Belukia şi a tânărului flăcău trist, după ce zaiafetul şi cântecele şi danţurile femeilor-şarpe luară sfârşit, adunarea se ridică, şi se alcătui alaiul pentru a se întoarce la cealaltă cetate de scaun. Ci tânărul Hassib, care îşi iubea nespus de mult mama şi soţia, răspunse:

— O, domniţă Yamlika, eu nu sunt decât un biet tăietor de lemne, iar tu mă îmbii aici cu o viaţă plină de desfătări; am însă acasă o mamă şi o soţie. Şi nu pot, pe Allah! să le mai las să mă aştepte multă vreme, în deznădejdea lipsei mele. Îngăduie-mi, aşadar, să mă întorc la ele, altminterea de bună seamă că au să moară de durere. Ci fără îndoială că are să-mi pară rău toată viaţa mea că n-am putut să ascult şi celelalte poveşti cu care ai de gând să mă fericeşti în timpul şederii mele în împărăţia ta.

La aceste cuvinte, împărăteasa Yamlika înţelese că pricina plecării lui Hassib era cum nu se poate mai întemeiată, şi îi spuse:

— Vreau din tot sufletul, o, Hassib, să te las să te întorci lângă mama şi lângă soţia ta, măcar că mă întristează nespus despărţirea de un ascultător atât de cu luare-aminte ca tine. Ci nu-ţi cer decât un jurământ, fără de care mi-ar fi cu neputinţă să te las să pleci. Trebuie să-mi fagăduieşti că n-ai să te duci să te speli la hammam niciodată de-aci înainte, toată viaţa ta. Altminteri, are să urmeze pieirea ta. Deocamdată nu pot să-ţi spun mai mult.

Tânărul Hassib, pe care cererea aceasta îl ului cu totul, nu vru s-o supere pe domniţa Yamlika şi facu jurământul cerut, legându-se să nu se ducă niciodată să se spele la hammam, toată viaţa lui. Atunci domniţa Yamlika, după ce îşi luă rămas-bun de la el, porunci unei femei-şarpe să-l însoţească până la ieşirea din împărăţia ei, a cărei poartă era ascunsă într-o casă părăginită, de cealaltă parte a locului unde se afla hruba cu miere prin care Hassib izbutise să se strecoare în lăcaşul cel de sub pământ.

Soarele amurgea în zare când Hassib ajunse pe uliţa lui şi bătu la uşa casei sale. Maică-sa veni să deschidă şi, când îl cunoscu, scoase un ţipăt lung şi se aruncă în braţele lui, plângând de bucurie. Iar soţia lui, la rându-i, auzind acel ţipăt, alergă la uşă, îl cunoscu şi ea şi i se temeni după cuviinţă, sărutându-i mâinile. Pe urmă intrară în casă şi se lăsară cuprinşi în voie de cea mai vie bucurie.

După ce se mai potoliră oleacă, Hassib le ceru veşti despre tăietorii de lemne, vechii lui tovarăşi, care îl părăsiseră în hruba cu miere. Maică-sa îi

povesti cum aceştia veniseră şi-i aduseseră ştirea morţii lui în colţii unui lup, cum ei ajunseseră neguţători bogaţi şi stăpâni cu multe averi şi prăvălii mari, şi cum, cu fiecare zi, văzuseră lumea sporind tot mai mult dinaintea lor.

Atunci Hassib cugetă o clipă şi îi spuse mamei sale:

— Mâine să te duci la ei în suk, să-i strângi la un loc pe toţi şi să le dai vestea că m-am întors, spunându-lc că aş fi tare mulţumit să-i văd.

A doua zi, mama lui Hassib nu pregetă să facă aşa, iar tăietorii de lemne, aflând vestea, se schimbară la chip şi răspunseră că ascultă şi că se supun în ce priveşte întâmpinarea de bun venit. Pe urmă se sfătuiră între ei şi hotărâră să orânduiască lucrurilc cât mai bine. Mai întâi îi dăruiră mamei lui Hassib mătăsuri şi ţesături frumoase, şi o însoţiră până acasă, înţelegându-se ca fiecare să-i dea lui Hassib jumătate din ceea ce stăpâneau ei ca averi, ca robi şi ca bogăţii.

Când ajunseră dinaintea lui Hassib, se temeniră şi îi sărutară mâinile. Pe urmă îi înfăţişară darurile lor, rugându-l să le primească şi să uite greşeala pe care o săvârşiseră faţă de el. Iar Hassib nu vroi să le păstreze duşmănie, primi darurile şi spuse:

— Ceea ce s-a petrecut s-a petrecut, şi nimic n-ar fi putut opri să se întâmple ceea ce trebuia să se întâmple.

Atunci ei îşi luară rămas-bun de la el, încredinţându-l de recunoştinţa lor, iar Hassib ajunse din ziua aceea un bogat, şi se aşeză în suk ca neguţător, deschizând o prăvălie care era cea mai frumoasă dintre toate prăvăliile.

Într-o zi, ducându-se la prăvălie, ca de obicei, trecu prin faţa hammamului aşezat la intrarea sukului. Or, stăpânul hammamului tocmai sta şi se răcorea dinaintea uşii lui şi, când îl văzu pe Hassib, se temeni şi spuse:

— Fă-mi cinstea şi intră în hammamul meu. Nu te-a avut nici măcar o dată ca muşteriu, nicicând. Astăzi însă vreau să te îmbăiez numai aşa, pentru cheful meu, iar masagiii au să te frece cu o mănuşă nouă de iarbă de mare şi au să te săpunească straşnic cu nişte mănunchiuri de lifa de care nimeni nu s-a slujit încă.

Hassib însă, amintindu-şi de jurământul făcut, răspunse:

— Nu, pe Allah! nu pot să primesc poftirea ta, o, şeicule! căci m-am juruit să nu intru niciodată într-un hammam.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute şaptezeci şi una noapte

Spuse:

…m-am juruit să nu intru niciodată într-un hammam.

La cuvintele lui, stăpânul hammamului, care nu putea să creadă într-un asemenea jurământ, din pricină că niciun bărbat, fie şi cu primejdia de a muri, nu poate să nu se spele de fiecare dată când face treaba obişnuită cu soţia lui, se minună:

— De ce nu vrei să primeşti, o, stăpâne al meu? Pe Allah! jur la rându-mi că, dacă mai stărui în hotărârea ta, am să mă despărţesc pe dată de cele trei soţii ale mele. Jur de trei ori pe legea despărţeniei!

Ci întrucât Hassib, în ciuda acelui jurământ atâta de greu pe care-l auzise, tot nu vroia să primească, stăpânul hammamului se aruncă la picioarele lui, rugându-l fierbinte să nu-l silească să-şi îndeplinească jurământul; şi îi săruta picioarele plângând şi îi spunea:

— Iau asupra capului meu răspunderea pentru fapta şi toate urmările ei.

Şi toţi trecătorii ce se strânseseră împrejurul lor, aflând despre ce este vorba şi auzind de jurământul de despărţenie, începură şi ei să-l roage pe Hassib să nu-i aducă pe degeaba nenorocire unui om care l-a poftit să-i facă o scaldă fără să-i ceară nicio plată. Pe urmă, văzând zădărnicia vorbelor lor, se hotărâră cu toţii să-l ia cu de-a sila, îl înşfacară pe Hassib şi îl duseră, cu toate urletele lui amarnice, înlăuntrul hammamului, îi turnară toţi de-a valma vreo douăzeci-treizeci de ligheane de apă în cap, îl frecară, îl buşumară, îl săpuniră, îl şterseră şi îl învăluiră în ştergare calde, îi înfaşurară capul cu un cearceaf frumos tivit şi înflorat. Pe urmă, stăpânul hammamului, bucuros cum nu se mai poate văzându-se izbăvit de jurământul de despărţenie, îi aduse lui Hassib o ceaşcă de sorbet înmiresmat cu ambră, şi îi spuse:

— Fie-ţi scalda plăcută şi binecuvântată! Iar băutura aceasta răcorească-te aşa cum m-ai răcorit tu pe mine!

Ci Hassib, pe care toată tevatura aceea îl umpluse de o spaimă tot mai mare, nu ştia de trebuie să se lepede ori să primească cinstirea de la urmă, şi tocmai da să răspundă, când deodată hammamul fu năpădit de străjerii sultanului, care se repeziră la el şi îl înşfacară aşa cum era, în găteala lui de la hammam. Şi, în ciuda strigătelor şi a împotrivirii lui, îl cărară la saraiul sultanului şi îl puseră în mâna marelui vizir, care îl aştepta la uşă, peste măsură de nerăbdător.

Când îl văzu pe Hassib, vizirul se arătă bucuros cum nu se mai poate, îl întâmpină cu semnele de cinstire cele mai vădite şi îl rugă să-l însoţească la sultan. Şi Hassib, hotărât acuma să-şi lase ursita să curgă, îl urmă pe marele vizir, care îl duse dinaintea sultanului, într-o sală în care se aflau, rânduiţi după treapta cinurilor, două mii de valii, două mii de musaipi dintre cei mai de frunte, şi două mii de gâzi cu spadele la brâu, neaşteptând decât un semn ca să reteze capete. Cât despre sultan, acesta şedea culcat pe un pat mare de aur şi părea că doarme, cu capul şi cu faţa acoperite de un văl de mătase.

Văzând accstea toate, înfricoşatul Hassib se simţi că moare şi se prăbuşi la picioarele patului domnesc, mărturisind în faţa tuturor că nu este vinovat de nimic. Ci marele vizir se grăbi să-l ridice cu toate semnele de cinstire şi îi spuse:

— O, fiu al lui Danial, aşteptăm de la tine să-l scapi pe sultanul nostru Karazdan. Faţa şi trupul lui sunt acoperite de o lepră rămasă până acuma fără leac. Şi ne-am gândit la tine, ca să-l lecuieşti, căci tu eşti fiul învăţatului Danial.

Şi toţi cei de faţă, valiii, curtenii, musaipii şi gâzii strigară de-a valma:

— Numai de la tine aşteptăm vindecarea sultanului Karazdan!

La cuvintele acestea, buimăcitul de Hassib îşi zise: „Pe Allah! ei mă cred mare învăţat”. Pe urmă îi spuse marelui vizir:

— Sunt, într-adevăr, fiul lui Danial. Dar nu sunt decât un neştiutor. Am fost dat la şcoală şi n-am învăţat nimic; au vrut să mă înveţe cum se lecuiesc bolile, dar după o lună s-au lăsat păgubaşi, văzând proasta înzestrare a minţii mele. Iar maică-mea, ajunsă la capătul puterilor, mi-a cumpărat un măgar şi nişte frânghii şi m-a făcut tăietor de lemne. Şi asta-i toată meseria mea şi tot ce ştiu.

Dar vizirul îi zise:

— Degeaba îţi mai ascunzi tu priceperea, o, fiu al lui Danial. Ştim prea bine că, de-am vântura noi Răsăritul şi Apusul, tot n-am găsi un doftor pe potriva ta.

Hassib, topit, spuse:

— Păi cum aş putea eu, o, vizirule plin de înţelepciune, să-l vindec, când habar nu am nici de boli, nici de leacuri?

Vizirul răspunse:

— O, tinere, degeaba mai tăgăduieşti. Ştim cu toţii că vindecarea sultanului stă în mâinile tale.

Hassib ridică mâinile spre cer şi întrebă:

— Cum aşa?

Vizirul spuse:

— Da, de bună seamă! poţi să izbuteşti vindecarca, căci tu o cunoşti pe domniţa de sub pământ, împărăteasa Yamlika, cea al cărei lapte de fecioară, luat pe nemâncate ori folosit ca balsam, lecuieşte bolile cele mai de nevindecat.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute şaptezeci şi doua noapte

Spuse:

…lecuieşte bolile cele mai de nevindecat.

Auzind atare cuvinte, Hassib pricepu că acea dezvăluire era urmarea intrării lui la hammam. Şi încercă să tăgăduiască. Strigă, dar:

— N-am văzut niciodată acel lapte şi habar n-am cine este domniţa Yamlika. Acuma aud întâia oară numele acesta.

Vizirul zâmbi şi zise:

— Dacă tăgăduicşti, am să-ţi dovedesc că tăgada nu-ţi poate sluji la nimic. Eu spun că tu ai fost la împărătiţa Yamlika. Or, toţi cei care au fost la ea înainte de tine, în vremurile de demult, s-au întors de acolo cu pielea neagră

pe pântece. Cartea pe care o am aici, sub ochi, ea mi-a spus taina. Sau, mai degrabă, o, fiu al lui Danial, pielea de pe pântecele acelora care au fost la domniţa Yamlika nu se face neagră decât după ce ei intră la hammam. Or, iscoadele pe care le-am pus la hammam ca să cerceteze pântecul tuturor celor ce se scaldă au venit pe dată să-mi spună că pântecul tău s-a făcut deodată negru, în vreme ce te spălau. Degeaba mai tăgăduieşti acuma.

Şi, rostind cuvintele acestea, marele vizir se apropie de el, îi trase la o parte ştergarele ce-l înfăşurau şi îi lăsă pântecul gol. Şi pântecul îi era negru ca pântecul unui bivol.

Când văzu aşa, Hassib, de spaimă, era mai-mai să cadă din picioare fără de simţire; pe urmă îi veni un gând şi spuse vizirului:

— Trebuie să-ţi mărturisesc, o, stăpâne al meu, că eu m-am născut cu pântecele negru.

Vizirul zâmbi şi zise:

— Nu era aşa când ai intrat în hammam. Iscoadele mi-au spus.

Hassib însă, care nu voia în ruptul capului s-o înşele pe domniţa de sub pământ dând în vileag lăcaşul ei, tăgădui mai departe că ar fi avut vreo legătură cu ea sau că ar fi văzut-o vreodată. Atunci vizirul făcu semn spre doi gâzi, care se apropiară de Hassib, îl întinseră pe jos, gol cum era, şi începură să-i tragă pe amândouă tălpile nişte lovituri atâta de amarnice şi atâta de dese, încât ar fi murit, de nu s-ar fi hotărât să strige cerând iertare şi mărturisind adevărul. Îndată vizirul porunci să fie ridicat de jos, iar ştergarele cu care era înfăşurat Hassib la sosire să fie schimbate cu un caftan falnic. După care îl duse el însuşi în curtea saraiului, unde îl puse să încalece pe un cal frumos din grajdurile domneşti, încălecă şi el pe alt cal şi, însoţiţi amândoi de un mare alai, porniră la drum spre casa părăginită pe unde ieşise Hassib de la Yamlika.

Acolo vizirul, care învăţase din cărţile de ştiinţă vrăjile, începu să ardă nişte mirodenii şi să rostească descântecele pentru deschiderea porţilor, în vreme ce Hassib, la rându-i, urmând porunca vizirului, o ruga fierbinte pe domniţă să i se arate. Şi deodată se stârni un cutremur ce-i prăbuşi la pământ mai pe toţi cei de faţă, şi se deschise o despicătură prin care se ivi, într-un talger de aur purtat de patru balauri cu capete de om vărsând flăcări, împărăteasa Yamlika, al cărei chip strălucea ca aurul.

Se uită la Hassib cu ochii plini de mustrare şi îi spuse:

— O, Hassib, aşa îţi ţii tu jurământul pe care mi l-ai făcut?

Şi Hassib strigă:

— Pe Allah, o, domniţă! păcatul este al vizirului, care era să mă omoare în bătaie!

Ea spuse:

— Ştiu. Şi de aceea nici n-am să te pedepsesc. Te-au silit să vii aici şi m-au silit şi pe mine să ies din locuinţa mea, pentru lecuirea sultanului. Şi vii să-mi ceri lapte pentru a săvârşi vindecarea. Am să-ţi dăruiesc ceea ce îmi ceri, în amintirea găzduirii pe care ţi-am dat-o şi a luării-aminte cu care m-ai ascultat. Iată, dar, două borcănaşe cu laptele meu. Ca să izbândeşti vindecarea sultanului, trebuie să te învăţ cum să le foloseşti. Vino, aşadar, mai aproape!

Hassib se apropie de domniţă, şi ea îi spuse în şoaptă, aşa ca să nu fie auzită decât de el:

— Unul dintre borcănaşe, cel însemnat cu o dungă roşie, slujeşte la vindecarea sultanului. Celălalt însă este menit vizirului care a poruncit să fii ciomăgit. Aşa că, după ce are să vadă vindecarea sultanului, vizirul o să vrea să bea şi el din laptele meu, ca să se ferească de boli, iar tu să-i dai să bea din cel de al doilea borcănaş.

Pe urmă, împărătiţa Yamlika îi dărui lui Hassib cele două borcănaşe cu lapte şi pieri pe dată, în vreme ce pământul se închise iarăşi peste ea şi peste balaurii care o purtau.

Când ajunse la sarai, Hassib facu întocmai precum îi arătase împărătiţa. Se duse aşadar la sultan şi îl pofti să bea din borcănaşul însemnat cu dunga roşie. Şi, cum bău din acel lapte de fecioară, sultanul începu să asude din tot trupul şi, în câteva clipite, toată pielea lui vătămată de lepră începu să cadă bucăţi-bucăţi şi, pe măsură ce cădea, în locul acela creştea o piele curată şi albă ca argintul. Şi se vindecă pe dată. Ci vizirul vru şi el să bea din laptele domniţei de subpământ, luă celălalt borcănaş şi îl goli dintr-o sorbitură. Şi îndată începu să se umfle şi să se tot umfle, şi ajunse mare cât un elefant, plesni deodată din toată pielea lui şi muri pe loc. Şi grăbiră să-l ducă şi să-l îngroape.

Iar sultanul, dacă se văzu vindecat, îl pofti pe Hassib să stea jos lângă el, îi mulţumi din tot sufletul şi îl căftăni mare vizir, în locul celui ce murise sub ochii lui. Porunci apoi să-l îmbrace într-un caftan de falã, împodobit cu nestemate, şi puse să fie strigată numirea lui prin tot palatul, după ce îi dărui trei sute de mameluci, şi trei sute de fecioare drept cadâne, afară de trei domniţe de sânge împărătesc, care, laolaltă cu soţia lui, făceau astfel patru

soţii legiuite. Îi mai dărui apoi trei sute de mii de dinari de aur, trei sute de catâri, trei sute de cămile şi o sumedenie de vite: bivoli, boi şi oi.

După care, toţi musaipii, toţi curtenii şi toţi mai-marii împărăţiei, urmând porunca sultanului, care le spuse: „Cel care mă cinsteşte pe mine, îl cinsteşte şi pe el!”, se apropiară de Hassib şi îi sărutară mâna, unul după altul, mărturisindu-i supunere şi încredinţându-l de cinstirea lor. Pe urmă, Hassib luă în stăpânire palatul vizirului de mai înainte şi se mută acolo cu mama, cu soţiile şi cu cadânele lui. Şi trăi aşa în falǎ şi bogăţie ani mulţi, având vreme să înveţe şi a citi şi a scrie.

După ce Hassib învăţă să citească şi să scrie, îşi aduse aminte că tatăl său Danial fusese un mare învăţat şi se simţi ispitit s-o întrebe pe maică-sa de nu cumva bătrânul îi lăsase ca moştenire cărţile şi scrierile sale. Mama lui Hassib răspunse:

— Fiul meu, taică-tău, înainte de a muri, a aruncat toate hârtiile şi toate scrierile, şi nu ţi-a lăsat drept moştenire decât o foaie mică de hârtie, pe care m-a însărcinat să ţi-o înmânez atunci când ai să-ţi mărturiseşti o asemenea dorinţă!

Şi Hassib spuse:

— Tare aş dori s-o am, căci vreau să învăţ acum tot ce este de trebuinţă spre a cârmui mai bine treburile împărăţiei!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute şaptezeci şi treia noapte

Spuse:

…spre a cârmui mai bine treburile împărăţiei.

Atunci mama lui Hassib alergă să scoată din lacra în care îşi ascunsese giuvaierurile foaia cea mică de hârtie, singura adiată a învăţatului Danial, şi veni să i-o înmâneze lui Hassib, care o luă şi o despături. Şi citi aceste simple cuvinte: *„Orice ştiinţă este deşartă, căci vin vremile când alesul lui Allah are să le arate oamenilor izvoarele înţelepciunii. Acela se va numi Mahomed. Cu el şi cu tovarăşii lui şi cu drept-credincioşii lui fie pacea şi binecuvântarea până la sfârşitul veacurilor!”*

Şi-aceasta-i, o, norocitule sultan, spuse mai departe Şeherezada, povestea lui Hassib, fiul lui Danial, şi a împărătesei Yamlika, domniţa de sub pământ. Ci Allah este mai ştiutor!

Când isprăvi Şeherezada de istorisit povestea aceasta vrăjitoare, sultanul Şahriar strigă deodată:

— Simt că îmi năpădeşte sufletul o mohorală grea, o, Şeherezada. Încât ia bine aminte că, dacă are să ţină tot aşa, tare mă tem că mâine dimineaţă într-o parte are să-ţi stea capul şi într-alta trupul.

La atare vorbe, micuţa Doniazada, speriată, se ghemui de tot pe chilim, iar Şeherezada, fără să se tulbure, răspunse:

— Dacă-i aşa, o, norocitule sultan, am să-ţi istorisesc vreo două snoave, taman atât cât să treacă noaptea. După care, Allah este Atoateştiutor!

Şi sultanul întrebă:

— Păi cum vei face să găseşti o poveste şi scurtă şi înveselitoare totodată?

Şeherezada zâmbi a râde şi spuse:

— Chiar acestea sunt, o, norocitule sultan, poveştile pe care le ştiu eu cel mai bine. Aşa că am să-ţi istorisesc numaidecât vreo două chisnovături scoase din *Florile hazului* şi din *Grădina snoavelor.* Şi pe urmă să mi se taie capul!

Şi numaidecât spuse:

FLORILE HAZULUI ŞI GRĂDINA SNOAVELOR

Al-Raşid şi vântuitura[66]

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că Harun Al-Raşid, califul, aflându-se odată într-o stare sufletească asemenea cu aceea în care te afli Maria Ta acum, a ieşit să se plimbe pe drumul ce duce de la Bagdad la Bassra, luând cu sine pe vizirul său Giafar Al-Barmaki, pe paharnicul Abu-Isak şi pe poetul Abu-Nuwas.

Pe când se preumblau ei aşa, iar califul rămânea cu privirile mohorâte şi cu buzele strânse pungă, iată că tocmai trecea pe drum un şeic, călare pe măgarul lui. Atunci califul se întoarse către vizirul Giafar şi îi spuse:

— Întreabă-l pe şeicul ăsta unde se duce!

Şi Giafar, care nu ştia ce să mai născocească spre a-l descrunta pe calif, hotărî numaidecât să-l înveselească pe seama şeicului ce-şi vedea liniştit de drum, lăsând să se legene în voie funia pe gâtul blândului său măgăruş. Se apropie, aşadar, de şeic şi îl întrebă:

— De unde şi încotro mergi aşa, o, preacinstite?

Şeicul răspunse:

— Către Bagdad, şi vin de la Bassra, locul meu de baştină.

Giafar întrebă:

— Şi pentru care pricină faci un drum atâta de lung?

El răspunse:

— Pe Allah! mă duc să caut la Bagdad vreun doftor priceput, care să-mi dea vreun leac pentru ochii mei!

Giafar spuse:

— Norocul şi tămăduirea sunt în mâinile lui Allah, o, şeicule. Da ce-mi plăteşti dacă, scăpându-te de atâtea căutări şi de atâtea cheltuieli, îţi voi spune, aci pe loc, un leac în stare să-ţi tămăduiască ochii numai într-o noapte?

El răspunse:

— Singur Allah ar putea să te răsplătească pe potrivă.

Atunci Giafar se întoarse către calif şi către Abu-Nuwas, facându-le cu ochiul; pe urmă îi spuse şeicului:

— Dacă-i aşa, o, taică, atunci ia bine aminte la cele ce te învăţ să faci, căci lucru-i uşor. Ia trei uncii de suflare de vânt, trei uncii de sclipiri de soare, trei uncii de lucire de lună şi trei uncii de lumină de lampă; amestecă-le cu grijă într-o piuliţă fără fund şi lasă totul descoperit, să se coacă vreme de trei luni. Atunci trebuie să pisezi amestecul vreme de trei luni şi să-l treci printr-o strecurătoare în bătaia vântului, vreme de alte trei luni. Pe urmă, leacul are să fie gata şi nu mai trebuieşte decât să-l presari pe ochi de trei sute de ori în noaptea dintâi, folosind de fiecare dată cât poţi lua între degete de trei ori, şi-apoi să te culci. A doua zi, ai să te scoli tămăduit, de-o vrea Allah!

Auzind asemenea vorbe, şeicul, în semn de mulţumire şi de cinstire, se aplecă înainte, lipindu-şi pântecele de spinarea măgarului, în faţa lui Giafar şi, deodată, scoase o bubuitură năprasnică, urmată de două piuituri lungi, şi îi spuse lui Giafar:

— Grăbeşte-te, o, doftorule, şi prinde-le până n-apucă să se împrăştie. Deocamdată, asta-i singura mea dovadă de mulţumire pentru leacul tău vântuit; ci, cum m-oi întoarce în ţara mea, de-o vrea Allah, am să-ţi trimit în dar o roabă cu un dos numai creţuri, ca o smochină uscată. Şi care atâta are să te desfete, de-ai să-ţi dai şi sufletul; iar roaba aceea a ta are să se simtă atunci atâta de îndurerată şi atâta de tulburată, încât, bocindu-te, n-o să se mai poată ţine, şi-are să te fleşcăiască pe obraz, o, obraz al fundului meu!

Şi şeicul îşi îndemnă liniştit măgarul şi îşi văzu de drum mai departe, în vreme ce califul, zguduindu-se tot de râs, se prăvăli pe spate, privind chipul vizirului său, înmărmurit într-o uluire fără de răspuns, şi pe Abu-Nuwas care-i făcea semne de firitisire celui învins.

Când auzi năzbâtia aceasta, sultanul Şahriar se însenină deodată şi îi spuse Şeherezadei:

— Grăbeşte-te, Şeherezada, şi mai povesteşte-mi în noaptea aceasta o snoavă, măcar tot atâta de hazlie!

Iar micuţa Doniazada strigă:

— O, Şeherezada, surioara mea, ce gingaşe şi ce gustoase sunt vorbele tale!

Atunci, după o tăcere scurtă, Şeherezada spuse:

Copilandrul şi dascălul său[67]

Se povesteşte că vizirul Badreddin, ocârmuitorul Yemenului, avea un frate copilandru, de o frumuseţe atâta de fără de asemuire, încât, la ivirea lui, şi bărbaţii şi femeile se opreau să-şi scalde ochii în farmecele sale. Ci vizirul Badr, de teamă să nu i se întâmple băiatului vreo păţanie, îl ţinea ferit cu mare grijă de privirile oamenilor şi nu-l lăsa să se adune cu băieţii de seama lui. Cum nu vroia să-l trimită la şcoală, gândind că nu l-ar putea veghea îndeajuns, îi adusese acasă, ca dascăl, un preacinstit şi cucernic şeic, vestit pentru obiceiurile lui neprihănite, şi i-l dete în seamă. Iar şeicul se ducea în fiece zi la elevul lui, cu care se închidea câteva ceasuri într-o încăpere pe care vizirul o menise pentru lecţiile lor.

După un oarecare timp, frumuseţea şi farmecele băiatului nu întârziară să-şi arate puterea asupra şeicului, care până la urmă începu să-şi simtă sufletul, la vederea acestuia, cântând din toate păsăricile lui.

Şi-aşa, nemaiştiind ce să facă spre a-şi potoli tulburarea, se hotărî într-o zi să-i împărtăşească băiatului fiorii sufletului său. Iar băiatul, înduioşat foarte, îi spuse:

— Vai! ştii bine că eu am mâinile legate şi că toate mişcările mele sunt vegheate de fratele meu!

Şeicul suspină şi spuse:

— Tare mi-ar plăcea să petrec o seară numai cu tine!

Copilandrul răspunse:

— Ce visezi? Dacă zilele îmi sunt vegheate, cum crezi că îmi sunt nopţile?

Şeicul răspunse:

— Ştiu prea bine! Da terasa casei mele este lipită de terasa casei în care ne aflăm acum, şi nu ţi-ar fi greu la noapte, după ce fratele tău se va culca, să urci tiptil acolo, de unde te-aş ajuta să sari peste ziduleţul despărţitor pe terasa mea, unde nimeni nu va mai veni să ne vegheze!

Băiatul se învoi şi spuse:

— Ascult şi mă supun!…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Iar sultanul Şahriar îşi zise: „N-am s-o omor, de bună seamă, până ce n-am să aflu ce s-a petrecut între băiat şi dascălul lui!”

Aşa încât, în cea de a trei sute şaptezecizeci şi cincea noapte

Şeherezada spuse:

…Băiatul se învoi şi spuse:

— Ascult şi mă supun!

Iar când se lăsă noaptea, se prefăcu adormit şi, când vizirul se duse în odaia lui, flăcăul se sui pe terasă. Iar dascălul, şeicul, îl luă numaidecât de mână şi îl trase repede pe terasa vecină, unde îl aşteptau rânduite frumos pocalele pline şi poamele. Şezură deci jos pe pătura albă, în lumina lunii şi, vrăjiţi de duioşie şi de seninul nopţii minunate, începură să cânte şi să bea, sub dulcea strălucire a stelelor.

Pe când îşi petreceau ei vremea aşa, vizirului Badr, înainte de a se culca, îi veni gândul să se ducă să-l mai vadă o dată pe fratele său, şi rămase tare nedumerit când nu-l găsi. Porni să-l caute prin toată casa şi, până la urmă, se sui şi pe terasă şi se apropie de zidul despărţitor: îi văzu atunci pe fratele său şi pe şeic, cu paharele în mână, stând şi cântând unul lângă altul. Ci şeicul apucă să-l zărească de departe pe vizir şi, cu o dibăcie desăvârşită, întoarse cântarea pe care tocmai o cântau, ticluind numaidecât, pe aceeaşi melodie, aceste stihuri:

Beau pentru el un vin înmiresmat,
Înmiresmat de mierea gurii lui.
Iar cupa de rubin i-a colorat
Obrajii rumeni cu sfieli sâlhui.

Cum să-i spun, dacă, fericiţi, părinţii,
Lui frate-său – uite-i lumina feţii! —
Nume i-au dat: Lună-Plină-a-Credinţii?…
Să-i spun deci: Lună-Plină-a-Frumuseţii!

Când auzi stihurile ce cuprindeau acea laudă gingaşă în privinţa sa, vizirul Badreddin, cum era om simţitor şi binecrescut, şi cum de altminteri nici nu vedea să se petreacă nimic nepotrivit, se trase îndărăt spunându-şi: „Pe Allah! n-am să le tulbur petrecerea!” Iar cei doi petrecură într-o desăvârşită fericire.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada se opri o clipă şi pe urmă spuse:

Sacul năzdrăvan[68]

Se povesteşte că, într-o noapte, califul Harun Al-Raşid, chinuit de unul din desele lui nesomnuri, a poruncit să vină la el Giafar, vizirul său, şi i-a spus:

— O, Giafar, în noaptea aceasta pieptul mi-e peste măsură apăsat de nesomn şi tare aş vrea să mi-l simt uşurat!

Giafar răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, am un prieten numit Ali persanul, care poartă în sacul lui o sumedenie de snoave desfătătoare, potrivite să stingă grijile cele mai grele şi să potolească gândurile mohorâte.

Al-Raşid răspunse:

— Atunci, adu-mi-l numaidecât pe prietenul tău!

Şi Giafar îl aduse numaidecât dinaintea califului pe Ali persanul şi îi spuse:

— Ascultă, Ali! Tu ştii poveşti în stare să alunge grijile şi amarul. Vreau să ne povesteşti o asemenea poveste.

Ali persanul răspunse:

— Ascult şi mă supun. Ci nu ştiu de trebuie să povestesc una pe care s-o fi auzit cu urechile mele, ori una pe care s-o fi văzut cu ochii mei!

Al-Raşid spuse:

— Mi-ar plăcea mai degrabă una la care să fi luat şi parte.

Atunci Ali persanul spuse:

— Stam într-o zi în prăvălia mea, vânzând şi cumpărând, când un kurd veni să cumpere nu mai ştiu ce; deodată, înşfacă un săculeţ ce se afla pe tejgheaua mea şi, fără ca măcar să încerce să-l ascundă, vru să plece cu el, de parcă ar fi fost al lui de când lumea. Eu, atunci, sării din prăvălie afară în uliţă, îl înhăţai de pulpana mantiei şi îi poruncii să-mi dea îndărăt sacul; el însă ridică din umeri şi îmi spuse:

— Sacul ăsta? Păi e sacul meu, cu tot ce se află în el!

Eu atunci, simţind că mă înăbuş, strigai:

— O, musulmanilor! scăpaţi-mi bunul din mâinile păcătosului ăstuia!

La strigătele mele, întregul suk se strânse împrejurul nostru, iar negustorii mă sfătuiră să mă duc şi să mă plâng cadiului numaidecât. Făcui aşa, şi ei mă ajutară să-l ducem la cadiu cu noi şi pe kurd, hoţul sacului.

Când ajunserăm în faţa cadiului, ne oprirăm amândoi cuviincioşi în picioare dinaintea lui, şi el începu prin a ne întreba:

— Care dintre voi face plângerea şi pentru ce se plânge?

Atunci kurdul, fără a-mi da răgaz să deschid gura, înaintă câţiva paşi şi răspunse:

— Allah ocrotească-l pe stăpânul nostru, cadiul! Iacătă, sacul acesta este sacul meu, cu tot ce se află în el. Îl pierdusem, şi iacătă că l-am găsit pe

taraba din faţa prăvăliei acestui om!
Cadiul îl întrebă:
— Când l-ai pierdut?
El răspunse:
— Pe ziua de ieri! Şi, din pricina acestei pierderi, n-am putut să dorm toată noaptea.
Cadiul îl întrebă:
— Atunci, ia să-mi înşiri toate lucrurile care se află în el.
Şi kurdul, fără să şovăiască o clipă, spuse:
— În sacul meu, o, cadiule, stăpâne al nostru, se află două borcănaşe de cleştar pline cu kohl, două beţigaşe de argint pentru întins kohlul, o bastistă, două borcane cu limonadă, aurite împrejur, o pernă, o andrea de împletit, o pisică cu pui în ea, doi măgari, două palanchine de femeie, o vacă, doi viţei, o oaie cu mieii ei, o cămilă şi doi pui de cămilă, un dromader bun de goană, cu dromadera lui, un bivol, un divan, un palat cu două săli de primire, două corturi de pânză verde, o codoaşă ştirbă, un băiat şi sora lui, şi o ceată de kurzi de soiul meu, gata să pună mărturie că sacul este sacul meu.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute şaptezeci şi şasea noapte

Spuse:

…gata să pună mărturie că sacul este sacul meu.
Atunci cadiul, netulburat, se întoarse către mine şi mă întrebă:
— Şi tu ce ai de răspuns?
Eu, o, emire al drept-credincioşilor, eram înmărmurit. Ci tot înaintai oleacă şi răspunsei:
— Allah înalţe-l şi cinstească-l pe stăpânul nostru cadiul! Eu ştiu că în sacul meu se află un iatac părăginit, o casă fără bucătărie, o şcoală de băieţi, un bârlog de tâlhari de teapa kurzilor, o bâtă de cioban, cinci băieţi drăgălaşi, douăsprezece fete fecioare şi o mie de căpetenii de caravane, gata să pună mărturie că sacul este al meu, cu tot ce se află în el.
Când auzi răspunsul meu, kurdul strigă văicărindu-se:
— O, stăpâne al nostru, cadiule, sacul acesta care-i al meu este cunoscut şi răscunoscut, şi toată lumea ştie că e al meu. Pe deasupra, ca încă o dovadă, el mai cuprinde două cetăţi întărite şi zece turnuri, două alambicuri de alchimist, patru jucători de şarange, o iapă şi doi mânji, un armăsar şi doi

cai jugăniţi, un băiat stricat şi doi codoşi, un orb şi doi străvăzărori, un şchiop şi doi damblagii, un reiz de naie, o naie cu năierii ei, un popă creştin, un cadiu şi doi martori gata să pună mărturie că sacul este sacul meu!

Cadiul, la vorbele acestea, fără a se tulbura, se întoarse înspre mine şi mă întrebă:

— Ce ai de răspuns la toate astea?

Eu, o, emire al drept-credincioşilor, simţeam că plesnesc de mânie, ci tot înaintai câţiva paşi şi răspunsei cu toată liniştea de care eram în stare:

— Allah să lumineze şi să limpezească judecata stăpânului nostru cadiul! Trebuie să adaug că în sac, ca dovadă că este al meu, se mai află, pe deasupra, nişte leacuri împotriva durerilor de cap, nişte zemuri vrăjitoreşti şi nişte farmece, nişte tunici de zale şi nişte dulapuri pline cu arme, o mie de berbeci deprinşi să se bată în coarne, un obor de vite, nişte inşi dedaţi la muierlâc, nişte pezevenghi, nişte grădini pline cu pomi şi cu flori, nişte viţă de vie încărcată cu struguri, nişte mere şi nişte smochine, nişte umbre şi nişte năluci, nişte damigene şi nişte pocale, nişte proaspeţi căsătoriţi, cu toată nunta, nişte strigături şi nişte ghiduşii, douăsprezece vântuituri puturoase, tot atâtea râsâieli fără de miros, nişte prieteni tolăniţi pe o pajişte, nişte steaguri şi nişte prapuri, o nevastă care iese dintr-un hammam, douăzeci de cântărete, cinci mândrete de roabe abisinience, trei indience, cincizeci de turcoaice, şaptezeci de persience, patruzeci de caşmirience, optzeci de kurde, tot atâtea chinezoaice, nouăzeci de georgience, toată ţara Irakului, Raiul Pământesc, două staule, o moschee, câteva hammamuri, o sută de negustori, o tablă de lemn, un cui, un negru care cântă dintr-un clarinet, douăzeci de dănţuitoare, cincizeci de magazii, cetatea Kufa, cetatea Gaza, Damietta, Assuan, saraiul lui Khosru-Anuşirvan şi cel al lui Soleiman, toate pământurile cuprinse între Balkh şi Ispahan, Indiile şi Sudanul, Bagdadul şi Khorasanul; mai cuprinde, pe deasupra – Allah ocrotească-i zilele cadiului nostru! — un giulgiu, un sicriu şi un brici de bărbierit pentru barba cadiului, dacă preacinstitul cadiu nu va vroi să-mi facă dreptate şi să judece că sacul este sacul meu!

Cadiul, după ce ascultă toate astea, se uită la noi şi îmi spuse:

— Pe Allah! ori că voi amândoi sunteţi două pramatii care vă bateţi joc şi de pravili şi de înfaţişătorul lor, ori că sacul vostru o fi vreo genune fără de fund sau poate că chiar Valea-din-Ziua-Judecăţii!

Şi pe dată, ca să cerceteze spusele noastre, porunci să se deschidă sacul, de faţă cu martorii. În sac se aflau câteva coji de portocală şi nişte sâmburi de

măsline.

Eu atunci, năucit până peste marginile năucelii, îi mărturisii cadiului că sacul acela era sacul kurdului şi că sacul meu pierise. Şi mă cam dusei!

Când auzi povestea aceasta, califul Harun Al-Raşid se tăvăli pe jos în hohote de râs şi îl dărui cu un dar procopsit pe Ali persanul. Şi dormi adânc în noaptea aceea până dimineaţa.

Pe urmă Şeherezada adăugă:

— Da nu care cumva, o, norocitule sultan, să socoţi că snoava aceasta ar fi mai hazulie decât cea în care Al-Raşid s-a pomenit judecător într-o pricină de dragoste!

Şi sultanul Şahriar întrebă:

— Şi care este snoava aceea de care eu habar n-am?

Atunci Şeherezada spuse:

Al-Raşid judecător în dragoste[69]

Se povesteşte că, într-o noapte, Harun Al-Raşid se culcase între două[70] cadâne care îi erau deopotrivă de dragi, una de baştină din Medina, cealaltă din Kufa; şi nu vroise, până la încheierea de la urmă, să-şi mărturisească aplecarea faţă de vreuna dintre ele în dauna celeilalte. Aşa că izbânda avea să fie a celei ce va fi dobândit-o pe drept, încât roaba de la Medina îi luă mâinile şi începu să le alinte dulce, pe când cea de la Kufa, tolănită oleacă mai jos, îl dezmierda pe picioare şi se folosea de prilej spre a-şi strecura mâna către bunurile califului, cântărindu-le cu gingăşie. Şi-aşa că bunurile, de atâta cântăreală duioasă, începură să sporească în greutate. Atunci roaba de la Kufa nu pregetă să pună stăpânire pe ele şi, cuprinzându-le cu totul, le adună în căuşul palmelor. Atunci roaba de la Medina îi zise:

— Văd că ai pus gabja pe toată sermaiaua şi nici nu te gândeşti să-mi laşi şi mie măcar dobânzile!

Şi, cu o mişcare repezită, o împinse pe potrivnica ei încolo, şi puse ea la rându-i stăpânire pe toată sermaiaua, ascunzând-o cu grijă în căuşul palmelor. Atunci roaba păgubită, care era tare pricepută la pildele rămase de la Profet, îi zise roabei de la Medina:

— Mi se cuvine sermaiaua în temeiul spuselor Profetului (asupra-i fie rugăciunea şi pacea!): „Cine trezeşte la viaţă un pământ mort, este stăpân deplin peste acel pământ!”

Da roaba de la Medina, care nu vroia să lase bunurile, nu era nici ea mai puţin dăscălită decât potrivnica ei de la Kufa, întru pildele cuprinse în

sunna, şi răspunse numaidecât:
— Sermaiaua este a mea în temeiul spuselor Profetului (asupra-i fie rugăciunea şi pacea!) care ne-au fost păstrate şi lăsate de către Safian: „Vânatul nu este al acelui care îl scoală, ci al celui care îl prinde!”
Când auzi toate aceste sfinte pomeniri, califul le socoti atâta de întemeiate, încât se dovedi şi el la fel faţă de cele două copile, în noaptea aceea.[71]

Pe urmă Şeherezada adăugă:
— Ci, o, norocitule sultan, niciuna dintre snoavele acestea nu preţuiesc cât aceea în care două femei sporovăiesc despre cine se cade să aibă întâietate în dragoste: un flăcăiandru sau un bărbat copt?

Cui i se cade întâietatea – unui flăcăiandru sau unui bărbat copt[72]

Snoava ne-a fost lăsată de Abul-Aina care spune:

Stam într-o seară pe terasa casei la reveneală, când auzii o sporovăială de femei pe terasa casei de alături. Femeile care vorbeau erau cele două soţii ale vecinului meu. Fiecare avea câte un drăguţ care le aducea alte răsfăţuri decât boşorogul lor de soţ. Drăguţul uneia era un flăcău frumos, încă fraged şi cu buzele şi obrajii rumeni, abia adumbriţi de închipuirea unui pufuşor; pe când drăguţul celeilalte era un bărbat copt şi împodobit cu o barbă mare şi deasă. Or, cele două vecine ale mele, neştiind că sunt auzite, tocmai vorbeau despre meritele drăguţilor lor. Una zicea…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute şaptezeci şi şaptea noapte

Spuse:

…Una zicea:
— O, soro, cum de-ai putea să înduri pe sâni atingerea aspră a bărbii drăguţului tău, ori mustăţile care îţi înţeapă obrajii şi buzele când te sărută? Cum de scapi de fiecare dată nejulită şi nevătămată? Crede-mă, soro, schimbă-ţi drăguţul şi fă ca mine: ia-ţi un flăcăiaş cu obrajii acoperiţi de un pufuşor dulce ca poama şi cu buzele moi de să ţi se topească în gură când îl săruţi. Pe Allah! acela are să-ţi aducă din plin, în locul bărbii de care duce lipsă, destule alte bucurii!
La aceste cuvinte, surata ei răspunse:

— Proastă mai eşti, soro, şi lipsită de pricepere şi de dibăcie! Au tu nu ştii că un pom nu este frumos decât încărcat cu frunzele lui, iar castravetele nu este bun decât când are creţuri şi buburuze? Ce poate fi mai urât pe lume decât un bărbat spân ca napul? Află, dar, că barba şi mustăţile sunt pentru bărbat ceea ce sunt cosiţele părului pentru femeie. Lucru-i atâta de învederat, încât Allah Preaînaltul (slăvit fie el!) anume a zămislit în cer un înger care nu are altă sarcină decât să-l proslăvească pe Atoatefacătorul pentru că le-a dăruit bărbaţilor barba şi pentru că le-a înzestrat pe femei cu plete. Ce-mi tot spui tu să-mi iau de drăguţ un tinerel fără barbă? Au tu crezi că aş primi vreodată să mă leg cu unul care, de-abia îmbrăţişat se şi desparte, de-abia încălzit se şi răceşte, de-abia prins se şi desprinde, de-abia înălţat se şi coboară, de-abia găsit se şi pierde, de-abia început se şi isprăveşte, de-abia pornit se şi odihneşte, de-abia dezbrăcat se şi îmbracă, şi de-abia venit e gata să plece? Vezi-ţi de treabă, soro dragă! N-am să mă despart niciodată de un bărbat care de-abia adulmecat se şi întoarce, care când vine rămâne, când începe nu se opreşte, când sfârşeşte nu se isprăveşte, când te strânge te bucură, când asudă te cutremură, când dă nu se zgârceşte, şi când vrea poate!

Auzind aceste lămuriri, femeia care avea de drăguţ un flăcăiandru strigă:

— Pe Domnul sfintei Kaaba! o, soro dragă, mi-ai stârnit ispita de a cunoaşte şi eu un om cu barbă!

Pe urmă Şeherezada, după o tăcere scurtă, spuse numaidecât:

Preţul castraveţilor[73]

Într-o zi, emirul Moin ben-Zaida[74] întâlni la vânătoare un arab călare pe un măgar şi care venea din pustie[75]. Îi ieşi înainte şi, după salamalec, îl întrebă:

— Unde mergi aşa, frate arab, şi ce duci înfăşurat cu atâta grijă în săculeţul acela?

Arabul răspunse:

— Merg la emirul Moin, să-i duc trufandaua aceasta de castraveţi ce s-au copt mai înainte de vremea lor pe ogorul meu. Cum emirul este cel mai darnic om din câţi se cunosc, n-am nicio îndoială că are să-mi plătească pe castraveţi un preţ pe potriva mărinimiei lui!

Emirul Moin, pe care arabul nu-l mai văzuse niciodată până atunci, îl întrebă:

— Şi cu cât nădăjduieşti să-ţi plătească emirul Moin castraveţii?
Arabul răspunse:
— Pe puţin cu o mie de dinari de aur!
Emirul întrebă:
— Şi dacă emirul ţi-o spune că e prea mult? Arabul răspunse:
— N-am să mai cer decât cinci sute!
— Şi dacă el o să-ţi spună că e prea mult?
— Am să cer trei sute!
— Şi dacă el o să-ţi spună că tot e prea mult?
— O sută!
— Şi dacă o să-ţi spună iar că e prea mult?
— Cincizeci!
— Şi dacă iar o să-ţi spună că e prea mult?
— Treizeci!
— Şi dacă o să-ţi spună că şi atâta e prea mult?
— Uf! Atunci am să-mi bag măgarul în haremul lui şi-am s-o iau la fugă cu mâinile goale!

Auzind cuvintele acestea, Moin pufni în râs şi dete pinteni calului, ca să-şi ajungă alaiul şi să se întoarcă repede la sarai unde le porunci robilor şi musaipilor să-l lase să intre pe arabul cu castraveţii.

Şi-aşa, peste un ceas, când arabul ajunse la palat, cămăraşul se grăbi să-l ducă în sala de primire, unde aştepta emirul Moin, stând măreţ, împresurat de toată fala de la curtea lui şi înconjurat de străjerii cu spadele în mână. Încât arabul nici pomeneală să-l mai cunoască în cel din faţa lui pe călăreţul întâlnit pe drum; şi, cu sacul de castraveţi în mână, aşteptă, după cuvenitele salamalecuri, să-l întrebe mai întâi emirul. Şi emirul îl întrebă:
— Ce-mi aduci în sacul acela, frate arab?
El răspunse:
— Punându-mi credinţa în mărinimia emirului, stăpânul nostru, îi aduc nişte trufandale de castraveţi tineri crescuţi în bostănăria mea.
— Bun gând! Şi la cam cât socoţi să se ridice mărinimia mea?
— La o mie de dinari!
— E cam prea mult!
— Cinci sute!
— E prea mult!
— Trei sute!
— Prea mult!

— O sută!
— E mult!
— Cincizeci!
— Mult!
— Treizeci!
— Încă-i mult!
Atunci arabul strigă:
— Pe Allah! ce întâlnire de piază rea mai avusei şi eu adineaori, în pustie, când mă întâlnii cu faţa aia de catran! Nu, pe Allah! o, emire, nu pot să las castraveţii la mai puţin de treizeci de dinari.
Auzind aceste cuvinte, emirul Moin zâmbi a râde şi nu răspunse nimic. Atunci arabul se uită la el şi, băgând de seamă că omul cel întâlnit în pustie nu era altul decât emirul Moin, spuse:
— Pe Allah! o, stăpâne al meu, porunceşte să fie aduşi cei treizeci de dinari, căci măgarul meu este legat la poartă!
La cuvintele acestea, emirul Moin izbucni într-un hohot de râs de căzu pe spate; apoi îl chemă pe cămăraşul lui şi-i spuse:
— Numără-i numaidecât acestui frate arab mai întâi o mie de dinari, pe urmă cinci sute, pe urmă trei sute, pe urmă o sută, pe urmă cincizeci, şi, la sfârşit de tot, treizeci, ca să-l înduplеci să-şi lase măgarul acolo unde este legat!
Şi arabul rămase cu gura căscată, primind o mie nouă sute optzeci de dinari pentru un sac de castraveţi. Aşa de darnic era emirul Moin! Mila lui Allah fie cu el în veci!

Pe urmă, Şeherezada spuse:

Pletele albe[76]

Abu-Suvaid povesteşte:

Într-o zi, intrasem într-o livadă să cumpăr nişte poame, când zării de departe, şezând la umbra unui cais, o femeie ce-şi pieptena părul. Mă apropiai de ea şi văzui că era bătrână şi că părul îi era alb; ci faţa îi era desăvârşit de proaspătă, iar obrazul arăta minunat. Dacă văzu că mă apropii de ea, nu făcu nicio mişcare să-şi tragă iaşmacul pe faţă, nici vreun semn că ar vrea să-şi acopere capul, ci zâmbea mai departe, descurcându-şi părul cu

pieptenul ei de fildeş. Mă oprii dinainte-i şi, după cuvenitele salamalecuri, îi spusei:
— O, tu, cea bătrână după ani, dar aşa de tânără după chip, de ce nu-ţi vopseşti părul, ca să semeni întru totul cu o fată tânără? Ce pricină te împiedică să nu faci aşa?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute şaptezeci şi opta noapte

Spuse:

…Ce pricină te împiedică să nu faci aşa?
Ea ridică atunci capul, mă privi cu ochii mari şi îmi răspunse:

L-am mai vopsit o datâ,
Şi iarăşi a albit.
Că doar culoarea vremii
Rămâne, nesmintit.

Nu-l mai vopsesc de-acuma –
Că n-are niciun rost,
Şi nici nu se mai poate
Să fii ceea ce-ai fost.

Şi Şeherezada spuse apoi:

Încurcătura descurcată[77]

Se povesteşte că vizirul Giafar, primindu-l într-o noapte ca oaspete pe califul Harun Al-Raşid, nu precupeţi nimic spre a-l înveseli cât mai desfătător. Deodată, califul îi spuse:
— Giafar, am auzit că ai cumpărat o roabă tare frumoasă, pe care şi eu o băgasem de seamă şi pe care vroiam s-o cumpăr pentru mine. Doresc, dar, să mi-o laşi mie, la ce preţ vei dori.
Giafar răspunse:
— N-am de gând s-o vând, o, emire al drept-credincioşilor.
Califul spuse:
— Atunci, dă-mi-o în dar.
Giafar răspunse:

— N-am de gând aşa ceva, o, emire al drept-credincioşilor.
Atunci Al-Raşid încruntă din sprâncene şi strigă:
— Jur de trei ori că mă despart de soţia mea Sett Zobeida, dacă nu vrei să-mi vinzi roaba ori să mi-o dăruieşti.
Giafar răspunse:
— Jur de trei ori că mă despart pe dată de soţia mea, mama copiilor mei, dacă am să-ţi vând roaba sau am să ţi-o dăruiesc.
După ce amândoi făcură asemenea jurământ, deodată pricepură că se lăsaseră târâţi prea departe, orbiţi de aburii vinului, şi amândoi într-un gând se întrebară ce cale să folosească spre a ieşi din încurcătură. După câteva clipe de uluire şi de cugetare, Al-Raşid spuse:
— N-avem altă cale de scăpare din împrejurarea aceasta încurcată, decât să ne slujim de luminile cadiului Abi-Yussuf[78], cel atâta de priceput la pravilele despărţeniei.
Trimise numaidecât după el, iar Abi-Yussuf gândi: „Dacă trimite califul după mine în puterea nopţii, trebui să se fi întâmplat belea mare în Islam.” Şi ieşi degrabă din casă, încălecă pe catâr şi îi spuse robului care venea în urma lui:
— Ia cu tine sacul cu grăunţe al catârului, care n-a isprăvit de mâncat, şi nu uita să i-l atârni la bot când o să ajungem acolo, ca să-şi sfârşească porţia.
Iar când intră în sala în care îl aşteptau califul şi Giafar, califul se ridică în cinstea lui şi îl pofti să se aşeze alături de el: hatâr pe care nu-l făcea nimănuia decât numai lui Abi-Yussuf. Pe urmă îi spuse:
— Te-am chemat pentru o încurcătură dintre cele mai încurcate.
Şi îi povesti întâmplarea. Atunci Abi-Yussuf zise:
— Păi dezlegarea, o, emire al drept-credincioşilor, este cum nu se poate mai uşoară!
Se întoarse apoi către Giafar şi îi spuse:
— N-ai decât să-i vinzi califului jumătate din roabă şi să-i dai în dar cealaltă jumătate!
Hotărârea aceasta îl bucură peste măsură pe calif, care nu mai contenea să se minuneze de deplina-i iscusinţă: căci pe amândoi îi dezlega de jurământul făcut. Porunciră, aşadar, să vină numaidecât roaba, iar califul îi spuse:
— Nu pot aştepta să treacă răstimpul hotărât de pravili pentru slobozenia ce mi-ar îngădui s-o iau pe roabă de la stăpânul ei dintâi. Aşa încât, o, Abi-

Yussuf, trebuie să-mi mai afli şi mijlocul de a-mi da pe loc slobozenia.
Abi-Yussuf răspunse:
— Lucru-i încă şi mai uşor. Porunceşte să vină aici un tânăr mameluc.
Numaidecât Al-Raşid porunci să vină mamelucul, iar Abi-Yussuf spuse:
— Pentru ca această grabnică slobozenie să fie aşa cum scrie la lege, trebuie ca roaba să fie căsătorită după lege. Am să i-o dau, aşadar, de soţie acestui mameluc care, după ce i se va plăti răscumpărarea, are să se despărţească de ea, fără a o fi atins. Şi numai atunci, o, emire al drept-credincioşilor, roaba are să poată fi cadâna ta!
Apoi se întoarse către mameluc şi îi spuse:
— O primeşti pe roaba aceasta ca soţie legiuită?
El răspunse:
— O primesc!
Atunci cadiul îi spuse:
— Eşti căsătorit. Acuma, ţine o mie de dinari pentru tine şi despărţeşte-te de ea.
Mamelucul răspunse:
— De vreme ce sunt căsătorit cu ea după lege, ţin să rămân căsătorit, căci roaba îmi place.
Auzind răspunsul mamelucului, califul îşi încruntă sprâncenele a mânie şi îi spuse cadiului:
— Pe fala strămoşilor mei! dezlegarea ta are să te lege în ştreang.
Ci Abi-Yussuf spuse blajin:
— Stăpânul nostru califul să n-aibă grijă de îndărătnicia acestui mameluc şi să aibă toată încredinţarea că dezlegământul este mai uşor ca oricând.
Pe urmă adăugă:
— Îngăduie-mi numai, o, emire al drept-credincioşilor, să mă slujesc de mameluc ca şi cum ar fi robul meu.
Califul îi spuse:
— Îţi îngăduiesc. Este robul tău şi se află în stăpânirea ta.
Atunci Abi-Yussuf se întoarse către fată şi îi spuse:
— Îţi dăruiesc mamelucul acesta şi ţi-l dau ca rob cumpărat! Îl primeşti aşa?
Ea răspunse:
— Îl primesc!
— Atunci, căsătoria pe care a facut-o cu tine este stricată chiar de el. Iar tu eşti dezlegată de el. Aşa spune legea căsătoriei. Am judecat!

Auzind judecata aceasta, Al-Raşid, minunându-se peste poate, se ridică drept în picioarc şi strigă:
— O, Abi-Yussuf, nu se mai află altul ca tine în tot Islamul!
Şi porunci să i se aducă o tabla mare, plină cu aur, şi îl rugă s-o primească. Atunci cadiul îi mulţumi, dar nu ştia cum să ducă tot aurul acela. Deodată îşi aminti de sacul de grăunţe al catârului şi, cerând să-i fie adus, vărsă în el tot aurul de pe tabla şi plecă.
Or, snoava aceasta ne dovedeşte că ştiinţa legilor duce la cinstiri şi la bogăţii. Mila lui Allah fie, dar, asupra tuturor acestora!

Pe urmă Şeherezada spuse:

Abu-Nuwas şi scalda sultanei Sett Zobeida[79]

Se povesteşte că slăvitul calif Harun Al-Raşid, care o iubea cu o dragoste peste măsură pe soţia şi verişoara lui, Sett Zobeida, pusese să se zidească pentru ea, într-o grădină numai a ei anume, un havuz mare, împrejmuit de un crânguşor de copăcei stufoşi, unde se putea scălda fără a fi zărită vreodată nici de privirile bărbaţilor, nici de razele soarelui, atâta de nepătruns şi de frumos era acel crânguşor.
Or, într-o zi de arşiţă, Sett Zobeida veni singură-singurică în crâng, se dezbrăcă până la piele pe marginea havuzului şi intră în apă. Ci nu-şi spălă decât picioarele, până la genunchi; căci se sfia de tremurul pe care apa îl dă trupului ce se cufundă cu totul în valuri şi, pe deasupra, nici nu ştia să înoate. Doar cu un lighenaş de aur pe care îl adusese cu ea îşi turna câte puţină apă pe umeri.
Califul, care o văzuse când plecase către havuz, o urmase încetişor şi, călcând fără zgomot, ajunsese la crânguşor tocmai când Sett Zobeida era goală. Şi ascuns între frunzişuri, începu s-o privească şi să se minuneze de alba ei goliciune lângă apă. Şi, cum sta cu o mână sprijinită pe creangă, deodată creanga se frânse şi Sett Zobeida…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute şaptezeci şi noua noapte

Spuse:

…deodată creanga se frânse şi Sett Zobeida, cuprinsă de spaimă, se întoarse, punându-şi repede mâinile la locul de ruşine, ca să-l ferească de priviri străine. Or, Sett Zobeida era aşa de binecuvântată, încât mâinile ei amândouă nu izbuteau să acopere totul; aşa că, printre degetele ei, ochii califului zăreau întreaga slavă.

Al-Raşid, care până atunci nu avusese prilejul s-o privească în voie pe verişoara lui, fu şi uimit şi încântat văzând-o cât de dăruită era, şi se grăbi să se îndepărteze pe furiş, aşa cum venise. Dar cele văzute îi stârniseră închipuirea şi se simţi deodată ispitit să facă versuri, începu prin a ticlui, pe un ritm sprinten, următorul vers:

Văzui argintul gol într-un havuz…

Dar degeaba îşi mai frământă el mintea să ducă mai departe cuvintele, căci nu izbuti nu numai să isprăvească poezia, ci nici măcar să facă şi versul următor, cerut de rimă; şi se simţea tare necăjit şi asuda repetându-şi:

Văzui argintul gol într-un havuz…

Şi nu izbutea să iasă la liman. Atunci, se hotărî să-l cheme pe poetul Abu-Nuwas şi îi spuse:

— Ia să vedem dacă poţi să duci la capăt o poezioară care are ca vers de început aceste cuvinte:

Văzui argintul gol într-un havuz…

Atunci Abu-Nuwas, care şi el dăduse târcoale prin preajma havuzului şi luase seama la toată întâmplarea de mai înainte, răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi, spre uluirea califului, ticlui pe dată stihurile următoare:

Văzui argintul gol într-un havuz,
Şi ochii mei cu flăcări s-au aprins
Gazela dulce sufletul mi-a prins
Cu-al fericirii ei ascuns hurmuz.

De ce nu m-am putut schimba un timp
În val de apă, să-i alint hoţeşte
Al frumuseţii har – sau într-un peşte,

Pentru un ceas ori două, să mă schimb?

Califul nu încercă să afle cum de ştiuse Abu-Nuwas să dea versurilor lui o culoare atâta de aidoma cu faptele întâmplate, şi îl răsplăti cu dărnicie, spre a-i dovedi mulţumirea avută.

Pe urmă, Şeherezada adăugă:
— Dar să nu socoţi, o, norocitule sultan, că iscusinţa minţii lui Abu-Nuwas ar fi mai strălucită decât minunata lui stihuire din snoava ce vine acuma la rând.

Abu-Nuwas ticluind versuri[80]

Într-o noapte, califul Harun Al-Raşid, prins de o nesomnie statornică, se preumbla de unul singur prin umbrele saraiului, când o zări pe una dintre roabele lui, pe care o iubea peste măsură, că se îndreaptă către iatacul de taină. Se luă după ea şi intră pe urmele ei în iatac. O prinse atunci în braţe şi începu s-o alinte şi s-o strângă, până ce roabei îi căzu vălul ce-o acoperea şi până ce tunica îi alunecă de pe umeri. Văzând-o aşa, dorinţa se aprinse în sufletul califului, care vroi pe dată să se bucure de roaba cea frumoasă; ci se trase îndărăt, spunând:
— Iartă-mă acum, o, emire al drept-credincioşilor! Să amânăm pe mâine, căci în scara aceasta nu mă aşteptam că ai să mă cinsteşti cu venirea ta şi nu sunt deloc pregătită. Ci mâine, cu voia lui Allah! ai să mă găseşti parfumată şi pe pat cu iasomii înmiresmate.
Atunci Al-Raşid nu mai stărui şi se întoarse la plimbarea lui.
A doua zi, pe la aceeaşi vreme, emirul îl trimise pe Massrur, căpetenia hadâmbilor, s-o vestească pe roabă de făgăduita lui venire. Ci fetişcana tocmai avusese în ziua aceea un început de oboseală şi, simţindu-se mai slăbită şi mai neînstare decât oricând, se mulţumi, drept orice răspuns dat lui Massrur, care îi aminti de fagăduiala din ajun, să-i amintească zicala: „Ziua şterge vorbele din timpul nopţii!”
În clipa când Massrur îi repeta califului cuvintele acestea ale fetişcanei, intrară poeţii Abu-Nuwas, El-Rakaşi şi Abu-Mossab. Iar califul se întoarse către ei şi le spuse:
— Să-mi ticluiţi pe dată fiecare câteva stihuri în care să fie cuprinse cuvintele: „Ziua şterge vorbele din timpul nopţii!”
Atunci poetul El-Rakaşi spuse cel dintâi:

O, inimă, ia seama
Şi fugi de-acea copilă,
Frumoasă şi gingaşă.
Dar fără pic de milă,
Ce nu vrea nici să deie
Şi nici ea să primească,
Făgăduind că „mâine”...
Şi-apoi, cu nefirească
Şi dulce nepăsare,
Nu-şi schimbă vorba-n fapte,
Spunând că: „Ziua şterge
Vorbele spuse-n noapte!”

Pe urmă Abu-Mossab înaintă şi spuse:

Inima mea aleargă
Spre-a ei, în goana mare,
Iar ea se joacă, reaua,
Cu-a mea înflăcărare.

Când ochii-mi plâng, şi pieptul
De dorul ei mă arde,
Ea doar se mulţumeşte
Să râda mai departe.

De-i amintesc ce-mi spuse,
Ea îmi răspunde-n şoapte,
Zâmbindu-mi: „Ziua şterge?
Vorbele spuse-n noapte!”

Cel din urmă, Abu-Nuwas, înaintă şi spuse:

În noaptea liniştită,
Ce dulce se-ndoia!
Cât farmec, fără voie,
Prin trupu-i tremura!

În linul vânt al nopţii,

Suav-ameţitor,
Un ram părea, ca ramul
Zbătându-se uşor.

Şi-au început deodată
Sub haină să-i tresalte,
Mici, sânii ei, aprinşii,
Ca două rodii coapte.

De-atâtea dulci alinturi,
Şi jocuri dragi, şi glume,
Dibaci purtându-mi mâna
Şi cu un rost anume,

Iaşmacul de pe faţă
Deodată se-abătu,
Şi de pe umeri, moale,
Tunica ei căzu.

Şi se ivi deodată,
Pe jumătate goală,
Din rochia-i căzută,
Ca floarea din petală.

Cum noaptea-şi coborâse
A umbrelor perdea.
Aprins de dor, şi lacom,
I-am spus: „Te vreau a mea!”

Ci ea şopti doar: „Mâine”…
Iar eu, a doua zi,
I-aduc aminte dulce:
„Fâgâduiala, ştii!”…

Ea, ca-ntr-un vis, cu ochii
Râzând, cu buze coapte,
Răspunse: „Ziua şterge
Vorbele spuse-n noapte!”

După ce ascultă toate stihurile acestea, Al-Raşid puse să se dea câte o sumă mare de bani fiecărui poet, afară de Abu-Nuwas, şi porunci ca acesta să fie ucis numaidecât, strigând:

— Pe Allah! eşti în cârdăşie cu acea roabă! Altminterea de unde ai fi ştiut să zugrăveşti aşa de aidoma o întâmplare la care numai eu am fost de faţă?

Abu-Nuwas începu să râdă şi răspunse:

— Califul, stăpânul nostru, uită că adevăratul poet este acela care ştie să ghicească ceea ce este ascuns, numai din atâta cât i se spune! Şi de altminteri însuşi Profetul (asupra-i fie rugăciunea şi pacea!) ne-a înfăţişat de minune, pe noi, poeţii, când a spus despre noi: „Poeţii, pe orice drum ar lua-o, umblă ca nişte năuci. Numai închipuirea îi călăuzeşte, şi diavolul! Şi povestesc şi spun fapte pe care nu le săvârşesc!"

Al-Raşid, la cuvintele acestea, nu stărui să mai adâncească o taină ca aceea şi, după ce îl iertă pe Abu-Nuwas, îi dărui de două ori mai mulţi galbeni decât le dăduse celorlalţi doi poeţi.

După ce ascultă această snoavă, sultanul Şahriar strigă:

— Nu, pe Allah! eu nu l-aş fi iertat pe Abu-Nuwas ăla, şi-aş fi cercetat taina, şi-aş fi pus să i se taie capul unui fluieră-vânt ca el! Nu vreau, auzi tu, Şeherezada, să mai aud nimic despre dezmăţatul ăla care nu-i cinstea nici pe califi, nici datinile!

Iar Şeherezada spuse:

— Atunci, o, norocitule sultan, să-ţi povestesc snoava cu măgarul.

Măgarul[81]

Într-o zi, un prostănac de om, care ca toţi cei de teapa lui sunt de-atâtea ori păcăliţi de alţii, trecea prin suk, ducând după el un măgar legat cu un curmete care ţinea loc de căpăstru. Un hoţ iscusit îl zări şi se hotărî să-i fure măgarul. Îi spuse şi unui tovarăş de-al lui ce are de gând, iar acela îl întrebă:

— Şi cum ai să faci ca să nu te simtă stăpânul măgarului?

Hoţul răspunse:

— Vino după mine şi ai să vezi.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute optzecea noapte

Spuse:

…Vino după mine şi ai să vezi.

Se apropie de tăntălău pe la spate şi, încet-încetişor, scoase curmetele de pe gâtul măgarului şi şi-l petrecu apoi sieşi pe după cap, fără ca insul să fi simţit ceva, şi merse mai departe, ca o vită de povară, în vreme ce tovarăşul său se îndepărta cu măgarul dezlegat.

Când se încredinţă că măgarul se afla destul de departe, hoţul se opri deodată din mers; iar omul, fără a întoarce capul, se străduia, smucindu-l, să-l silească să meargă. Simţind însă împotrivirea, se întoarse să-şi îndemne vita la drum şi, în loc de măgar, dete cu ochii de hoţul legat cu curmetele, stând cu priviri rugătoare şi umile. Şi fu atâta de uluit, încât rămase cu gura căscată dinaintea hoţului; şi, după un răstimp, izbuti într-un sfârşit să îngaime câteva şoapte şi să întrebe:

— Cine eşti?

Hoţul, cu glas înecat de lacrimi, strigă:

— Sunt măgarul tău, o, stăpâne. Ci povestea mea-i de-a mirările. Află, într-adevăr, că în tinereţea mea eram o haimana dedată la tot soiul de păcătoşenii ticăloase, într-o zi, m-am întors acasă beat şi, scârbind-o pe maică-mea, care când mă vedea aşa, nu mai putea să-şi stăpânească supărarea, mă coperi cu vorbe de ocară şi vru să mă alunge din casă. Ci eu o împinsei cât colo şi, în beţia mea, o lovii. Atunci, mâniată de purtarea mea, mă blestemă, iar urmarea blestemului fu că-mi schimbai pe dată înfăţişarea şi mă prefăcui în măgar. Atunci tu, o, stăpâne al meu, m-ai cumpărat din sukul de măgari pe cinci dinari, şi m-ai ţinut aşa toată vremea asta, şi te-ai slujit de mine ca de o vită de povară, şi m-ai îmboldit din spate atunci când, istovit, nu mai vroiam să merg, şi îmi aruncai o droaie de înjurături pe care eu n-am să cutez niciodată să le rostesc. Şi-aşa! Şi nu mă puteam plânge în niciun chip, de vreme ce graiul îmi fusese luat şi tot ce puteam să fac, câteodată, dar nu prea des, era să izbutesc câte-un vânt, în locul vorbei ce-mi lipsea. Într-un sfârşit, astăzi, de bună seamă că sărmana maică-mea şi-o fi adus aminte de mine cu părere de rău şi pesemne că i s-o fi întors mila în inimă şi-o fi îndemnat-o să ceară pentru mine îndurarea Celui Preaînalt. Or, nu mă îndoiesc deloc, numai în urma acestei îndurări mă vezi acuma întors la întâia mea înfăţişare de om, o, stăpâne al meu.

La vorbele acestea, bietul om strigă:

— O, frate, iartă-mi greşelile săvârşite faţă de tine, ocroti-te-ar Allah! şi uită grelele poveri ce te-am făcut să le înduri fără de voia mea. Nu este izbăvire decât întru Allah!

Şi se grăbi să deznoade căpăstrul cu care era legat hoţul, şi plecă tare amărât spre casa lui, unde nu izbuti să mai închidă ochii în noaptea aceea, atâta se căia şi se amăra.

Peste vreo câteva zile, bietul om se duse iar la sukul de măgari, ca să-şi cumpere alt măgar, şi care nu-i fu mirarea când dete în târg peste măgarul lui dintâi, aidoma la înfăţişare cum era înainte de a se fi schimbat! Şi gândi în sineşi: „De bună seamă că puşlamaua asta a săvârşit altă păcătoşenie”. Şi se apropie de măgarul care începuse să zbiere recunoscându-l, se aplecă la urechea lui şi îi strigă din toate puterile:

— O, ticălos fără de leac! iar trebuie s-o fi necăjit şi s-o fi lovit pe mama ta, de-ai fost iarăşi preschimbat în măgar. Ci, pe Allah! nu eu am să te mai cumpăr acuma!

Şi, mânios, îl scuipă în ochi şi plecă să-şi cumpere alt măgar, dovedit ca născut dintr-un tată şi dintr-o mamă de neam măgăresc.

Şi, tot în noaptea aceea, Şeherezada mai spuse:

Sett Zobeida prinsă cu ocara[82]

Se povesteşte că Harun Al-Raşid, califul drept-credincioşilor, s-a dus într-o zi să-şi facă odihna de după masă în iatacul soţiei sale Sett Zobeida şi, dând să se tolănească pe pat, a băgat de seamă că, chiar la mijlocul patului, se afla o pată întinsă, încă proaspătă, pată care, fără de cea mai mică îndoială, era de la Sett Zobeida. Când o văzu, lumea se înnegură dinaintea ochilor califului, care se mânie peste măsură. Porunci numaidecât să vină Sett Zobeida şi, cu privirile fulgerând de mânie şi cu barba tremurând, îi strigă:

— Ce-i pata asta de pe patul nostru?

Sett Zobeida îşi aplecă ochii spre pata cu buclucul şi spuse:

— Este sământă de bărbat o, emire al drept-credincioşilor!

EI ţipă, abia-abia mai stăpânindu-şi clocotul mâniei:

— Şi poţi cumva să mă lămureşti cum de-a ajuns asemenea lucru, încă proaspăt, pe patul tău, în care n-am mai stat de mai bine de-o săptămână?

Ea strigă, tulburată cu totul:

— Neprihana-i cu mine şi împrejurul meu, o, emire al drept-credincioşilor! Nu cumva mă bănuieşti de prea-curvie?

Al-Raşid spuse:

— Te bănuiesc, şi-am să chem numaidecât să vină aici cadiul Abi-Yussuf, ca să cerceteze lucrul şi să-mi spună care-i părerea lui. Şi, pe cinstea strămoşilor noştri! o, fiică a moşului meu, n-am să mă dau îndărăt de la nimic, dacă ai să fii dovedită vinovată de către cadiu!

Când veni cadiul, Al-Raşid îi spuse:

— O, Abi-Yussuf, ia să-mi spui ce poate fi cu adevărat pata aceasta!

Cadiul se apropie de pat, îşi puse degetul în mijlocul petei, îl duse apoi în dreptul ochilor, apoi în dreptul nasului, şi spuse:

— Este sămânţă de bărbat, o, emire al drept-credincioşilor!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci şi una noapte

Spuse:

…o, emire al drept-credincioşilor!

El întrebă:

— De unde poate să fie?

Cadiul, tare uluit şi nevoind să rostească vreo vorbă ce i-ar fi atras vrăjmăşia aprigei Sett Zobeida, ridică fruntea spre tavan ca pentru a cugeta şi zări într-o scobitură aripa unui liliac ghemuit acolo. Şi-aşa, un gând mântuitor îi strălumină mintea, şi spuse:

— Dă-mi o lancie, o, emire al drept-credincioşilor!

Califul îi dete o lancie şi Abi-Yussuf străpunse cu ea liliacul, care căzu greoi. Atunci cadiul spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, cărţile doftoriceşti ne învaţă că sămânţa liliacului se aseamănă de-a mirarea cu cea a omului. Nu încape îndoială că fapta a fost săvârşită de liliacul accsta, la vederea mândrei Sett Zobeida adormite. Ai văzut şi tu că l-am pedepsit cu moartea.

Lămurirea aceasta îl mulţumi pe deplin pe calif, care, nemaiîndoindu-se de nevinovăţia soţiei sale, îl coperi pe cadiu cu daruri, în semn de răsplată. Iar Sett Zobeida, la rându-i, peste măsură de fericită, îi facu daruri strălucite şi îl pofti să rămână să mănânce cu ea şi cu califul nişte poame şi nişte trufandale ce-i fuseseră aduse.

Cadiul se aşeză, aşadar, între calif şi Sett Zobeida, pe chilim, iar Sett Zobeida curăţă o banană şi, întinzându-i-o, îi spuse:

— Mai am în grădina mea şi alte roade, rare la această vreme a anului; doreşti asemenea roade, în locul bananelor?

El răspunse:
— Eu am statornic obicei, o, stăpână a mea, să nu rostesc judecăţi în lipsă. Aşa că, mai întâi trebuie să văd acele roade, spre a le asemui cu trufandalele de aici, şi numai după aceea să-mi dau părerea asupra bunătăţii lor.
Sett Zobeida trimise numaidecât să se culeagă şi să se aducă trufandalele din grădina ei şi, dându-i-le cadiului să le guste, îl întrebă:
— Care dintre aceste poame îţi plac mai mult acuma?
Cadiul zâmbi cu un aer înţelegător, îl privi pe calif, apoi pe Sett Zobeida, şi spuse:
— Pe Allah! răspunsul este tare anevoios! De-aş zice că-mi place mai mult una dintre aceste roade, aş osândi-o totodată pe cealaltă, şi m-aş primejdui să-mi facă vreo tulburare de pântece, prilejuită de ciuda poamelor împotriva mea.
Auzind răspunsul, Al-Raşid şi Sett Zobeida se porniră pe un râs de se prăbuşiră pe spate.

Iar Şeherezada, văzând după anumite semne că sultanul Şahriar părea mai degrabă că ar fi vroit s-o osândească fără milă pe Sett Zobeida, punând în seama ei vina, se grăbi, ca să-i schimbe gândurile, să-i povestească snoava următoare:

Bărbătuş sau femeiuşcă[83]

Se povesteşte, printre feluritele snoave despre marele Chosru[84], împăratul Persiei, că acestui împărat îi plăcea tare mult peştele. Într-o zi, pe când sta pe terasa palatului împreună cu soţia sa, preafrumoasa Şirin, veni la el un pescar să-i aducă în dar un peşte mare şi frumos din cale-afară. Împăratul, bucuros de dar, porunci să i se dea pescarului patru mii de drahme. Ci preafrumoasa Şirin, care niciodată nu se împăcase cu filotimia prea darnică a împăratului, aşteptă să plece pescarul şi spuse:
— Nu este îngăduit să fii aşa de risipitor încât să-i dai unui pescar patru mii de drahme numai pentru un peşte. Trebuie numaidecât să-i iei banii îndărăt, altminteri, de aci înainte, toţi cei care îţi vor mai aduce vreun dar au să-şi salte nădejdile de la preţul acesta în sus; şi n-ai să poţi să faci faţă nădejdilor lor!
Împăratul Chosru răspunse:
— Ar fi de ruşine pentru un împărat să ia îndărăt ceea ce a dat. Să uităm, aşadar, ceea ce s-a petrecut!

Ci Şirin răspunse:
— Nu! nu se poate să laşi lucrurile aşa! Este un mijloc de a lua banii îndărăt, fără ca pescarul ori altcineva să aibă ce cârti. Nu ai decât să-l chemi înapoi pe pescar şi să-l întrebi: „Peştele pe care mi l-ai adus este de parte bărbătească ori de parte femeiască?" Dacă răspunde că este de parte bărbătească, i-l dai îndărăt şi-i spui: „Eu vreau unul de parte femeiască"; iar dacă spune că este de parte femeiască, i-l dai tot aşa îndărăt şi-i spui: „Eu vreau unul de parte bărbătească!"
Împăratul Chosru, care o iubea cu o dragoste peste măsură pe frumoasa Şirin, nu vroi s-o supere şi, măcar că plin de părere de rău, se grăbi să facă ceea ce îl sfătuise ea. Numai că pescarul era om ascuţit la minte şi la limbă, aşa încât atunci când Chosru, întorcându-l din cale, îl întrebă: „Peştele este de parte bărbătească ori de parte femeiască", el sărută pământul şi spuse:
— Peştele acesta, o, Maria Ta, este fătălău!
La aceste cuvinte, Chosru se umflă de desfătare şi începu să râdă, pe urmă porunci cămăraşului să dea pescarului opt mii de drahme, în loc de patru mii. Pescarul se duse cu cămăraşul care îi numără cele opt mii de drahme, puse banii în sacul ce-i slujise la aducerea peştelui şi plecă.
Da când ajunse în curtea palatului, lăsă, ca din nebăgare de seamă, să cadă din sac o drahmă de argint. Pe dată se repezi să-şi pună sacul jos, să caute acea drahmă şi, când o găsi, să dea semne de mare mulţumire.
Or, Chosru şi Şirin îl priveau de pe terasă şi văzură cele ce se petrecură. Atunci Şirin, bucuroasă de prilejul ce i se ivea, strigă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci şi doua noapte

…Şirin strigă:

— Ia te uită ce mai pescar! Mare cârpănoşenie de om! Scapă o drahmă pe jos şi, în loc s-o lase acolo ca s-o găsească vreun sărman, el atâta-i de nemernic încât o adună numaidecât, ca nu cumva să se bucure de ea vreun biet nevoiaş.
La cuvintele acestea, Chosru se simţi atins până în suflet şi, trimiţând după pescar, îl mustră:
— O, fiinţă nevolnică, de bună seamă că nu eşti om, de vreme ce ai un suflet atâta de mişel! Are să te piardă zgârcenia care te-a îndemnat să laşi

jos un sac plin cu aur ca să cauţi o amărâtă de drahmă căzută spre norocul vreunui nevoiaş!

Atunci pescarul sărută pământul şi răspunse:

— Deie-i Allah viaţă lungă împăratului nostru! De-am luat de pe jos acea drahmă, n-am facut-o din pricină că aş pune mare preţ pe o drahmă, ci pentru că în ochii mei ea are o mare însemnătate. Au nu poartă drahma aceea pe o parte chipul împăratului, iar pe cealaltă numele lui? N-am vrut s-o las călcată cumva în picioare de vreun trecător. Şi m-am grăbit s-o ridic, urmând astfel pilda împăratului ce m-am ridicat din ţărână pe mine, cel care de-abia dacă preţuicsc cât o drahmă.

Răspunsul acesta atâta de mult îi plăcu împăratului încât porunci să i se mai dea patru mii de drahme pescarului, şi le porunci crainicilor să strige prin toată împărăţia; „Niciodată să nu te laşi călăuzit de sfatul femeilor! Căci cel care se ia după ele săvârşeşte două greşeli, vrând să îndrepte o jumătate de greşeală!”

Sultanul Şahriar, după ce ascultă snoava, spuse:

— Tare-mi place cum s-a purtat Chosru, precum şi neîncrederea lui în femei. Ele sunt pricina multor necazuri!

Ci Şeherezada, zâmbind a râde, şi începuse:

Împărţeala[85]

Într-o noapte, califul Harun Al-Raşid se plângea de nesomnia lui faţă de vizirul Giafar şi de spătarul Massrur, când deodată Massrur izbucni într-un hohot de râs. Califul îl privi încruntând din sprâncene şi îi zise:

— Şi de ce râzi aşa? De nebunie sau de batjocură?

Massrur răspunse:

— Nu, pe Allah! o, emire al drept-credincioşilor, jur pe nemoştenia ta cu Profetul! dacă râd, nu râd nicidecum ca urmare a vreuneia din acele pricini, ci numai pentru că mi-am adus aminte de nişte vorbe de duh ale unuia, Ibn Al-Karabi, în jurul căruia se strânsese lumea roată, ieri, pe malul Tigrului, ca să-l asculte.

Califul spuse:

— Dacă-i aşa, dă fuga iute şi caută-mi-l pe Ibn Al-Karabi ăsta. Poate-o izbuti el să-mi mai uşureze oleacă inima.

Numaidecât Massrur alergă pe urmele duhliului de Ibn Al-Karabi şi, dacă-l găsi, îi spuse:

— I-am vorbit de tine califului, care m-a trimis să te caut şi să te duc la el, ca să-l faci să râdă.
Ibn Al-Karabi răspunse:
— Ascult şi mă supun.
Massrur adăugă:
— Da, de bună seamă că vreau să te duc la calif, ci, bineînţeles, te duc numai dacă ai să-mi dai trei părţi din ceea ce o să-ţi dăruiască el drept răsplată.
Ibn Al-Karabi spuse:
— E prea mult. Îţi dau două treimi pentru osteneala ta. Atâta-i de-ajuns.
Massrur, după ce se codi, chipurile, oleacă, până la urmă lăsă cum spusese Al-Karabi şi îl duse la calif. Al-Raşid, când îl văzu în prag, îi spuse:
— Zice-se că ştii să spui vorbe tare de duh. Ia deapă-nă-le, ca să le vedem. Ci să ştii bine că, de nu izbuteşti să mă faci să râd, te-aşteaptă o gârbăceală straşnică.
Primejdia aceea avu ca urmare că-i îngheţă cu totul isteţia lui Ibn Al-Karabi, care nu mai ştiu să născocească decât nişte fleacuri nevoinice; iar Al-Raşid, în loc să râdă, simţi cum îi sporeşte veninul şi, până la urmă, strigă:
— Să i se dea o sută de lovituri la tălpile picioarelor, ca să i se mute în picioare sângele care i-a astupat creierii!
Numaidecât Ibn Al-Karabi fu întins pe jos şi începură să i se care lovituri numărate la tălpile picioarelor. Deodată, când numărul loviturilor ajunse la treizeci, Ibn-Al-Karabi strigă:
— Acum să i se numere lui Massrur, după înţelegerea dintre noi, celelalte două treimi care au mai rămas!
Străjerii, atunci, la un semn al califului, îl înhăţară pe Massrur, îl aşternură pe jos şi începură să-l facă să simtâ pe tălpile picioarelor usturimea loviturilor. Ci, de la cele dintâi lovituri, Massrur strigă:
— Pe Allah! mă mulţumesc numai cu o treime, ba chiar şi numai cu un sfert, şi-i las lui restul.
La cuvintele acestea, califul se porni pe un râs de se răsturnă pe spate, şi porunci să li se dea câte o mie de dinari fiecăruia dintre cei doi pedepsiţi.

Pe urmă, Şeherezada nu vroi să lase noaptea să treacă fără a mai povesti şi snoava următoare:

Dascălul de şcoală[86]

Odată, un ins, a cărui meserie era de a tăia frunze la câini şi de a trăi pe spinarea altora, se gândi să se facă dascăl de şcoală, măcar că habar n-avea nici să citească, nici să scrie, socotind că dăscălia-i singura meserie ce-i putea îngădui să câştige bani fără să facă nimic; căci toată lumea ştie că poţi să fii dascăl de şcoală şi să n-ai habar nici de reguli, nici de cele mai de seamă cunoştinţe despre limbă; e de ajuns să fii destul de isteţ încât să-i faci pe ceilalţi să creadă că eşti un mare grămătic; şi se ştie că un grămătic învăţat este de obicei un biet om îngust la minte, mărginit, cicălitor, neisprăvit şi neputincios. Aşa că haimanaua noastră se închipui dascăl de şcoală, şi nu trebui să-şi dea altă osteneală decât să-şi sporească numărul învârtiturilor şi al mărimii turbanului[87], precum şi pe aceea de a deschide în afundul unei ulicioare o sală, pe care o împodobi cu table de scris şi cu alte asemenea lucruri, şi unde îşi aşteptă muşterii.

Or, văzând un turban atâta de măreţ, locuitorii din mahala nu se mai îndoiră de ştiinţa vecinului lor şi se grăbiră să-şi trimită copiii la el.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci şi treia noapte

Spuse:

…se grăbiră să-şi trimită copiii la el.

Însă el, neştiind nici să citească, nici să scrie, găsise un mijloc grozav de dibaci spre a ieşi din încurcătură: îi punea pe copiii care mai ştiau oleacă să citească şi să scrie să-i înveţe pe cei care nu ştiau chiar nimic, în vreme ce el se prefăcea că-i supraveghează, că încuviinţează ce zic ei ori că dimpotrivă.

Şi iacă-aşa şcoala înflorea, iar negustoriile dascălului luară o înfăţişare minunată.

Într-o zi, pe când el sta cu nuiaua în mână şi îşi bulbuca ochii amarnic asupra micuţilor topiţi de spaimă, intră în sală o femeie cu o scrisoare în mână. Se îndreptă către dascăl, ca să-l roage să i-o citească. Iar dascălul nu ştia ce să facă să scape de-o asemenea încercare; şi se ridică zorit, dând să plece. Ci femeia îl opri, rugându-l fierbinte să-i citească scrisoarea înainte de a pleca. Dascălul răspunse:

— Nu pot să mai stau: muezinul a şi vestit ceasul rugăciunii de amiază, şi trebuie să mă duc la moschee.

Femeia însă nu vroi să-l lase şi îi spuse:

— Allah fie cu tine! scrisoarea mi-a fost trimisă de soţul meu, care e plecat de cinci ani, şi numai tu, în toată mahalaua, ştii să citeşti.

Şi îl sili să ia scrisoarea.

Dascălul fu nevoit atunci să desfacă scrisoarea; o ţinea însă pe dos şi, în marea încurcătură în care se afla, începu să-şi încrunte sprâncenele, privind literele, să-şi sucească pe cap turbanul şi să asude de trudă.

Vazându-l aşa, biata femeie gândi: „Nu mai încape îndoială! dacă dascălul e atâta de zdruncinat, pesemne că a citit veşti rele. O, ce nenorocire! poate că soţul meu a murit?" Pe urmă, plină de îngrijorare, îi spuse dascălului:

— Fie-ţi milă! nu-mi ascunde nimic! A murit?

Drept răspuns, dascălul ridică fruntea oarecum gânditor şi păstră tăcerea. Ea strigă atunci:

— O, ce nenorocire pe capul meu! să-mi sfâşiu oare hainele?

El răspunse:

— Sfâşie-le!

Ea întrebă, peste măsură de necăjită:

— Să mă bat cu palmele în cap şi să-mi zgârâi obrajii?

El răspunse:

— Dă-ţi palme şi zgârie-ţi obrajii!

La cuvintele acestea, biata femeie se repezi afară din şcoală şi alergă la casa ei, pe care o umplu cu bocete. Iar vecinii toţi veniră în fugă şi începură s-o mângâie, dar cu totul zadarnic. Tocmai atunci, o rudă de-a nefericitei intră, văzu scrisoarea şi, după ce o ceti, îi spuse femeii:

— Da cine-a putut să-ţi spună că soţul tău a murit? În scrisoare nu se află aşa ceva. Ia uite ce scrie aici: *„Primeşte salamalecul şi urările mele! O, fiică a unchiului meu, află că sunt bine sănătos şi că nădăjduiesc să mă întorc la tine până-n cincisprezece zile. Ci, până atunci, îţi trimit, ca să-ţi dovedesc că nu te-am uitat, o pânză de in, înfăşurată într-o pătură. Uassalam!"*

Femeia atunci luă scrisoarea şi se întoarse la şcoală, ca să-l mustre pe dascăl că o minţise. Îl găsi stând în pragul uşii şi îi spuse:

— Au nu ţi-e pic de ruşine s-o înşeli aşa pe o biată femeie şi să-i vesteşti că soţul ei a murit, când în scrisoare stă scris că soţul meu are să se întoarcă în curând şi că îmi trimite mai înainte o pânză de in înfăşurată într-o pătură?

La aceste cuvinte, dascălul răspunse:

— De bună seamă, o, biată femeie, ai dreptate să mă cerţi. Ci iartă-mă, căci în clipa în care ţineam în mână scrisoarea eram tare grăbit şi, citind-o

cam la repezeală şi pe sărite, am crezut ca pânza şi pătura erau o amintire ce ţi-o trimeteau din lucrurile soţului tău mort.

Şeherezada spuse apoi:

Stihurile de pe o cămaşă[88]

Se povesteşte că El-Amin, fratele califului El-Mamun, ducându-se într-o zi în ospeţie la moşu-său, zări o roabă tare frumoasă, care cânta din lăută; şi se îndrăgosti de ea. Iar unchiul lui El-Amin băgă de seamă îndată cât de mult îl tulburase roaba pe nepotul său; şi, ca să-i facă un dar plăcut, aşteptă mai întâi ca tânărul să plece, apoi îi trimise roaba, încărcată cu giuvaieruri şi îmbrăcată în haine scumpe. El-Amin socoti însă că moşu-său se şi bucurase de prima pârgă a fetişcanei şi că i-o dăruia gustată; căci îl ştia peste poate de lacom la poame încă acrişoare. Aşa încât nu vroi să primească roaba şi i-o trimise îndărăt, împreună cu o scrisoare în care îi spunea că o poamă muşcată de grădinar înainte de a fi coaptă nu mai îndulceşte gura cumpărătorului.

Atunci moşu-său îi porunci fetişcanei să se dezbrace cu totul, îi puse în mână lăuta şi o trimise iarăşi la El-Amin, îmbrăcată numai într-o cămaşă de mătase pe care străluceau, scrise cu litere de aur, următoarele stihuri:

Comoara ce-o ascund în umbra mea
N-a fost atinsă decât de privirea
Ce doar a vrut s-o cerceteze-aşa,
Să-i preţuiască doar desăvârşirea.

Când văzu nurii roabei îmbrăcate în acea cămaşă străvezie şi când citi acele stihuri, El-Amin nu mai avu nicio pricină să n-o dorească şi primi darul care îl cinstea întru totul.

Şeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

Stihurile de pe o cupă[89]

Într-o zi, califul El-Motawakkel a căzut bolnav şi Yahia[90], doftorul lui, i-a scris nişte leacuri atâta de minunate, încât boala s-a risipit şi califul s-a vindecat. Atunci, din toate părţile, au început să curgă darurile de firitisire

către calif. Or, între alte peşcheşuri, califul primi de la Ibn-Kahan, ca plocon, o fată tânără şi neatinsă, cu sâni mai mândri ca rodiile. Odată cu frumuseţea, fata îi mai aducea califului, când i se înfăţişă, şi o minunată carafă de cleştar, plină cu un vin de soi.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci şi patra noapte

Spuse:

Fata ţinea carafa într-o mână, iar în cealaltă mână o cupă de aur, pe care, cu litere de rubin, erau scrise aceste stihuri:

Care dictam, sau care teriac
Se poate-asemui oarecând
Cu vinu-acesta, ne-ntrecutul leac
Al relelor din trupuri şi din gând?

Or, preaînvăţatul doftor Yahia se afla în acea clipă lângă calif. Citind stihurile, începu să râdă şi îi spuse califului:

— Pe Allah! o, emire al drept-credincioşilor, fetişcana aceasta şi doftoria ce-ţi aduce au să facă pentru întremarea ta mai mult decât toate leacurile cele de demult şi cele din vremile noastre!

Pe urmă, Şeherezada, fără să se oprească, începu numaidecât snoava următoare:

Califul în coş[91]

Întâmplarea aceasta ne-a rămas de la vestitul cântăreţ Isac din Mossul[92], care povesteşte:

— Ieşisem târziu într-o noapte de la un zaiafet la califul El-Mamun şi, cum eram tare îmbulzit de un mic zor ce mă sâcâia, o luai pe-o ulicioară în care nu se vedea nicio lumină, mă apropiai de un zid şi făcui ce făcui. Tocmai isprăvisem, când, în bezna aceea, simţii că îmi cade ceva pe cap. Sării în lături, uluit de-a binelea, apucai lucrul acela şi, pipăindu-l pe toate părţile, băgai de seamă, spre marea mea nedumerire, că era un coş mare, spânzurat la cele patru urechi ale lui cu o frânghie ce atârna de pe casă. Îl mai pipăii

oleacă şi văzui că era căptuşit cu mătase pe dinlăuntru şi împodobit cu două perne ce miroseau frumos.

Or eu, cum băusem mai mult ca de obicei, mă simţii ispitit de mintea mea cea beată să mă sui şi să mă aşez în coşul ce se înfăţişă singur odihnei mele. Nu-mi mai putui înfrâna ispita şi mă aciuai în coş. Şi numaidecât, până a mai apuca eu să sar îndărăt afară, mă şi simţii ridicat repede-repede până sus la marginea terasei, unde fusei săltat, fără nicio vorbă, de patru fetişcane care mă lăsară jos pe terasă şi mă poftiră să merg după ele. Una mergea înaintea mea cu o făclie în mână, iar celelalte trei se aţineau la spate, silindu-mă să cobor o scară de marmură şi să intru într-o sală de o măreţie asemenea numai cu cea de la saraiul califului. Şi gândeam în mintea mea: „Pesemne că sunt luat drept altcineva, cu care şi-or fi dat întâlnire în noaptea aceasta! Allah are să limpezească lucrurile.”

Pe când eu mă aflam în starea aceea de nedumerire, o perdea mare de mătase ce ascundea o parte din sală se trase la o parte şi zării atunci zece copile minunate, cu boiurile subţirele, cu trupurile fără de seamăn, unele purtând făclii, altele căţui de aur în care ardeau nardul şi aloele. În mijlocul lor păşea o codană ce-ar fi făcut până şi stelele să pâlpâie de pizmă. Se legăna în mers şi privea galeş în lături, de să facă să zboare până şi sufletele cele mai greoie. Or eu, când o văzui, sării pe cele două picioare ale mele şi mă temenii dinainte-i până la pământ. Iar ea se uită la mine, îmi zâmbi şi îmi spuse:

— Bine ai venit, oaspete!

Pe urmă se aşeză şi, cu glas răpitor, îmi spuse:

— Şezi, ya sidi!

Eu mă aşezai, cu beţia vinului de mult risipită şi înlocuită cu o ameţeală încă şi mai grea. Iar ea îmi spuse:

— Şi cum ai făcut de-ai venit pe uliţa noastră şi de te-ai suit în coş?

Eu răspunsei:

— O, stăpână a mea, zorul tainic al lăuntrurilor mele m-a îndemnat până în uliţă; pe urmă vinul m-a făcut să mă sui în coş; iar acum bunătatea ta m-a adus în această sală, unde farmecele tale au pus altă ameţeală în locul beţiei din mintea mea.

La cuvintele acestea, fetişcana, vădit mulţumită, mă întrebă:

— Ce meserie ai tu?

Eu mă ferii să-i spun că sunt cântăreţul şi muzicianul califului, şi îi răspunsei:

— Sunt ţesător în sukul ţesătorilor din Bagdad.
Ea îmi spuse:
— Purtarea ta este aleasă şi face cinste sukului ţesătorilor. Dacă la ea mai adaugi cumva şi cunoaşterea poeziei, n-are de ce să ne pară rău că te-am primit printre noi. Ştii versuri?
Eu răspunsei:
— Ştiu.
Ea zise:
— Spune-ne câteva.
Răspunsei:
— O, stăpână a mea, oaspetele este totdeauna oleacă tulburat de primirea ce i se face. Dă-mi, aşadar, curaj, începând tu mai întâi să ne spui câteva poezii care-ţi plac.
Ea îmi răspunse:
— Bucuroasă!
Şi numaidecât spuse o sumă de poezii minunate, de-ale poeţilor mai de demult, ca Amri'lkais, Zohair, Antara, Nabigha, Amru ben Kalthum, Tharafa şi Şanfara, şi de-ale poeţilor mai apropiaţi de vremea noastră, precum Abu-Nuwas, El-Rakaşi, Abu-Mossab şi alţii. Iar eu mă simţeam tot pe-atâta de fermecat de darul său de a spune versuri, pe cât eram de uimit de frumuseţea ei. Pe urmă îmi spuse:
— Nădăjduiesc că ţi-a trecut tulburarea.
Eu spusei:
— Da! pe Allah!
Şi alesei, la rându-mi, dintre versurile ce le ştiam, pe cele mai gingaşe, şi i le procitii cu multă simţire. Când sfârşii, îmi spuse:
— Pe Allah! habar n-aveam că se găsesc oameni cu gusturi atâta de alese în sukul ţesătorilor.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci şi cincea noapte

Spuse:

…oameni cu gusturi atâta de alese în sukul ţesătorilor.
După care fu pusă masa, la care nu se precupeţiră nici fructele, nici florile; şi ea însăşi mă îmbia cu cele mai bune bucăţi. Şi-apoi, după ce masa fu

ridicată, se aduseră băuturile şi cupele, şi ea însăşi îmi turnă să beau şi îmi spuse:
— Iată ceasul cel mai prielnic pentru stat la taifas. Ştii poveşti frumoase?
Eu mă plecai dinaintea ei şi-i istorisii numaidecât o sumedenie de şotii piperate despre crăimi, despre saraiurile şi despre obiceiurile lor, până ce ea mă opri deodată ca să-mi spună:
— Chiar că mă minunez până peste măsură să văd un ţesător care ştia aşa de bine obiceiurile domnilor!
Eu răspunsei:
— Nu e deloc de mirare, de vreme ce sunt vecin cu un om minunat care are uşa deschisă la calif şi care, în ceasurile de răgaz, e bucuros să-mi împodobească mintea cu toate câte le ştie.
Ea îmi spuse:
— Dacă-i aşa, mă minunează tot atâta de mult darul tău de a ţine minte aşa de bine nişte amănunte atâta de aidoma.
Iacă-aşa! Iar eu, adulmecând aburii de nard şi de aloe ce îmbălsămau sala, şi privind-o pe acea gazelă, şi ascultând-o cum îmi vorbea din ochi şi din buze, mă simţeam până peste poate de mulţumit şi gândeam în sine-mi: „Ce-ar face califul, de-ar fi aici, în locul meu? De bună seamă că nu şi-ar mai putea stăpâni tulburarea şi s-ar lăsa răpit de dragoste!”
Fetişcana îmi spuse iarăşi:
— Chiar că eşti un om ales, mintea îţi este împodobită cu foarte frumoase cunoştinţe, iar purtarea ta este cât se poate de subţire. Nu-mi mai rămâne să-ţi cer decât un lucru.
Eu răspunsei:
— Pe capul şi pe ochii mei!
Ea spuse:
— Aş vrea să-mi cânţi câteva versuri, însoţindu-te cu lăuta.
Or eu, cântăreţ de meserie, nu aveam niciun chef să mă apuc de cântat, aşa că răspunsei:
— Cândva am încercat şi eu meşteşugul cântării ei, întrucât nu am ajuns la niciun căpătâi mai de soi, am socotit că e mai cuminte să mă las. Mi-ar plăcea, într-adevăr, să mă supun dorinţei tale, ci iertarea pe care o cer se întemeiază pe neştiinţa mea. În ce te priveşte, însă, o, stăpână a mea, totul îmi arată că glasul tău trebuie să fie desăvârşit de frumos! Aşa că, de-ai vrea, cântă-ne tu ceva, spre a ne face noaptea încă şi mai dulce!

Ea atunci porunci să i se aducă lăuta şi începu să cânte. Or, în viaţa mea nu auzisem un glas mai plin, mai adânc şi mai desăvârşit, şi o cunoaştere aşa de iscusită a tuturor glasnelor. Ea văzu uimirea mea şi mă întrebă:
— Ştii de cine sunt versurile şi de cine este muzica?
Eu răspunsei, măcar că n-aveam nicio îndoială în această privinţă:
— Habar n-am, o, stăpână a mea!
Ea se minună:
— E într-adevăr cu putinţă să fie cineva pe lume care să nu cunoască acest cântec? Află, dar, că versurile sunt de Abu-Nuwas, iar muzica asta minunată este de marele cântăreţ Isac din Mossul.
Eu răspunsei, fără să mă dau în vileag.
— Pe Allah! Isac nu mai este nimic faţă de tine.
Ea strigă:
— Bakh! Bakh! mare greşeală faci! Oare-i cineva pe lume care să se măsoare cu Isac? E limpede că nu l-ai ascultat niciodată.
Pe urmă începu să cânte iar, oprindu-se din când în când, ca să vadă de nu-mi lipseşte ceva; şi petrecurăm aşa mai departe, până la revărsat de zori.
Atunci, o femeie bătrână, care trebuie să fi fost doica fetei, veni s-o înştiinţeze că sosise ceasul pentru curmarea zaiafetului; iar fetişcana, înainte de a ne despărţi, îmi spuse:
— Mai este nevoie să te sfătuiesc a păstra taina, o, oaspete al meu? Întâlnirile tainicc sunt ca un zălog ce se lasă la uşă înainte de despărţire.
Eu răspunsei, plecându-mă dinainte-i:
— Nu sunt dintre cei care au trebuinţă de astfel de sfaturi.
Şi, după ce îmi luai rămas-bun de la ea, fusei pus în coş şi coborât în uliţă.
Ajunsei acasă, unde îmi făcui rugăciunea de dimineaţă şi mă suii în pat, dormind până seara. Când mă deşteptai, mă îmbrăcai degrabă şi plecai la sarai; ci musaipii îmi spuseră că stăpânul nostru, califul, era plecat şi că îmi lăsase vorbă să-l aştept până la întoarcere, întrucât în noaptea aceea avea o petrecere şi era nevoie de mine acolo, ca să cânt. Aşteptai, aşadar, o bună bucată de vreme; pe urmă, întrucât califul zăbovea să se arate, îmi zisei că ar fi o prostie să pierd o seară ca seara din ajun şi alergai pe ulicioara cu casa, unde găsii coşul atârnând. Mă suii în el şi, odată ridicat, mă înfaţişai fetişcanei.
Când mă văzu, îmi spuse râzând:
— Îmi vine să cred, pe Allah! ca ţi-ai pus de gând să-ţi muţi locuinţa prin preajma noastră.

Eu mă plecai în faţa ei şi răspunsei:
— Şi cine nu şi-ar dori aşa ceva? Da tu ştii bine, o, stăpână a mea, că dreptul la ospeţie durează trei zile, iar eu nu sunt decât la cea de a doua zi. De-am să mai vin şi după cea de a treia zi, vei avea dreptul să mă pedepseşti la sânge.
Petrecurăm noaptea aceea tare minunat, stând de vorbă, povestind întâmplări, procitind stihuri şi cântând, ca şi în ajun. Dar, când să cobor în coş, mă gândii la mânia califului şi îmi zisei: „N-are să mă ierte pentru nimic în lume, doar dacă am să-i povestesc întâmplarea. Şi n-are să mă creadă, doar dacă are să cerceteze el însuşi.” Aşa că mă întorsei către fetişcană şi îi spusei:
— O, stăpână a mea, văd că-ţi plac cântecele şi glasurile frumoase. Or, am un văr care-i cu mult mai gingaş la chip decât mine, mult mai ales ca purtări, are mult mai multe haruri decât mine şi cunoaşte mai bine decât oricare altul de pe lume cântecele lui Isac din Mossul. Vrei să-mi îngădui a-l aduce cu mine mâine, în cea de a treia zi a minunatei tale ospeţii?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci şi şasea noapte

Spuse:

…mâine, în cea de a treia zi a minunatei tale ospeţii?
Ea îmi răspunse:
— Iacătă că ai şi început să fii supărător. Dar, de vreme ce vărul tău este aşa de ispitit, poţi să mi-l aduci.
Îi mulţumii şi plecai pe drumul ştiut.
Când ajunsei acasă, găsii acolo străjile califului, care mă întâmpinară cu vorbe rele, mă înşfacară şi mă târâră dinaintea lui El-Mamun. Îl aflai pe calif şezând în jeţ, ca în zilele lui cele mai negre de mânie, cu ochii arzând cumplit. Şi, cum mă văzu, îmi şi strigă:
— A, fecior de câine, cutezi să n-asculţi de porunca mea?
Eu îi spusei:
— Nu, pe Allah! o, emire al drept-credincioşilor. A fost o poveste.
El întrebă:
— Ce poveste?
Eu răspunsei:
— Nu ţi-o pot spune decât tainic.

Porunci numaidecât tuturor celor de faţă să iasă afară şi îmi spuse:
— Vorbeşte!
Eu atunci îi povestii cu de-amănuntul întâmplarea şi adăugai:
— Şi-acuma, fetişcana ne aşteaptă pe amândoi, noaptea aceasta; precum i-am făgăduit.
Când auzi spusele mele, El-Mamun se însenină şi îmi zise:
— Hotărât! socoteala ta este minunată. Şi bine-ai făcut că te-ai gândit la mine pentru la noapte.
Şi, din clipa aceea, nu mai ştiu ce să mai facă, aşteptând căderea nopţii. Iar eu stăruii să-l îndemn să nu care cumva să se dea în vileag, şi să mă dea şi pe mine, numindu-mă pe numele meu, faţă cu fetişcana. El îmi făgădui hotărât şi, de îndată ce veni vremea prielnică, se îmbrăcă în straie de neguţător şi merse împreună cu mine în ulicioara cu pricina.
La locul ştiut găsirăm două coşuri, nu numai unul, şi ne suirăm fiecare în coşul său. Fuserăm ridicaţi numaidecât şi traşi pe terasă, de unde coborârăm în sala măreaţă, în care nu peste mult veni şi fetişcana să ne întâmpine, mai frumoasă în seara aceea decât fusese ea vreodată.
Or, băgai de seamă că aprigul calif se îndrăgostea tot mai tare de ea. Iar când fata mai începu să şi cânte, fu o nebunie, mai ales că şi vinurile cu care ne îmbia, drăgălaşă, ne aprindeau minţile. În voioşia şi înflăcărarea lui, califul uită deodată fagăduiala ce-mi dase şi îmi spuse:
— Ei bine, Isac, ce mai aştepţi de nu-i dai răspuns cu vreun cântec pe vreo melodie nouă de-a ta?
Eu atunci, încurcat de-a binelea, fusei nevoit să răspund:
— Ascult şi mă supun poruncii tale, o, emire al drept-credincioşilor!
Cum auzi aceste cuvinte, fetişcana ne privi o clipită, se ridică în mare grabă, îşi coperi obrazul şi fugi. Căci pricepuse, şi aşa se şi cuvenea să facă o femeie cuviincioasă, în faţa emirului drept-credincioşilor.
Atunci El-Mamun, oleacă mâhnit de plecarea ei din pricina uitării de care se făcuse vinovat, îmi spuse:
— Află îndată cine este stăpânul acestei case.
O chemai pe bătrâna doică şi o întrebai cele ce vroia califul să ştie. Ea îmi răspunse:
— Ce belea pe noi! O, ce ruşine pe capul nostru! Este fata vizirului Hassan ben-Sehl[93].
Numaidecât El-Mamun spuse:
— Să vie-aici vizirul!

Bătrâna ieşi tremurând şi, peste câteva clipite, vizirul Hassan ben-Sehl intră temenindu-se dinaintea califului. Când îl văzu, El-Mamun începu să râdă şi îl întrebă:

— Ai o fată?

El spuse:

— Da! o, emire al drept-credincioşilor!

Califul întrebă:

— Cum o cheamă?

Ei răspunse:

— Khadiga.

Califul întrebă:

— Este măritată sau este fecioară?

El răspunse:

— Fecioară, o, emire al drept-credincioşilor!

Califul spuse:

— Vreau să mi-o dai de soţie legiuită.

El strigă:

— Şi fata mea şi eu suntem robii tăi, o, emire al drept-credincioşilor!

Califul spuse:

— Adeveresc că mi-a adus zestre o mie de dinari, pe care ai să-i capeţi mâine dimineaţă la palat, din vistierie. Totodată, ai s-o aduci pe fată la sarai, cu toată fala cerută de datina căsătoriei, şi-ai să pui să se împartă ca dar din partea mea, tuturor celor ce se vor afla în alaiul miresei, o mie de sate şi o mie de moşii de-ale mele.

După care califul se ridică, iar eu îl urmai. Ieşirăm de data aceasta pe uşa cea mare şi califul îmi spuse:

— Ai grijă, Isac, să nu care cumva să povesteşti cuiva despre întâmplare. Chezaş al tăcerii tale este chiar capul tău.

Eu am păstrat taina până la moartea califului şi a dulcii Sett Khadiga, care fără de nicio îndoială că a fost femeia cea mai frumoasă pe care au văzut-o ochii mei printre fetele oamenilor. Ci Allah este mai ştiutor!

După ce Şeherezada povesti această snoavă, micuţa Doniazada, din locul unde sta ghemuită, strigă:

— O, surioară, ce dulci, şi ce desfătătoare, şi ce înmiresmate sunt vorbele tale!

Iar Şeherezada zâmbi şi spuse:

— Dar ce-are să mai fie după ce ai să auzi şi snoava cu *spălătorul de maţe?*

Şi numaidecât spuse:

Spălătorul de maţe[94]

Se povesteşte că într-o zi, la Mecca, la vremea hagialâcului, tocmai la ceasul când mulţimea deasă de hagii făcea cele şapte înconjururi ale sfintei Kaaba[95], un om se desprinse din rând, se apropie de zidul Kaabei şi, prinzând cu amândouă mâinile vălul cel sfânt care acoperă altarul, se aşeză a rugăciune şi, cu un glas din adâncul inimii, strigă:

— Deie Allah ca femeia aceea să se mai mânie o dată pe soţul ei, ca să mă mai pot culca şi eu cu ea!

Când auziră o asemenea rugăciune anapoda, rostită în locul acela sfânt, hagiii atâta se mâniară, încât se repeziră la ins, îl doborâră la pământ şi îl spetiră în bătăi. După care îl târâră dinaintea emirului el-hagi, care avea putere peste toţi hagiii, cu cele mai depline drepturi, şi îi spuseră:

— L-am auzit pe omul acesta, o, emire, rostind blestemăţii spurcate în vreme ce ţinea vălul de pe Sfânta Kaaba.

Şi îi spuseră ce vorbe rostise. Atunci emirul el-hagi grăi:

— Să fie spânzurat!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci şi şaptea noapte

Spuse:

…să fie spânzurat!

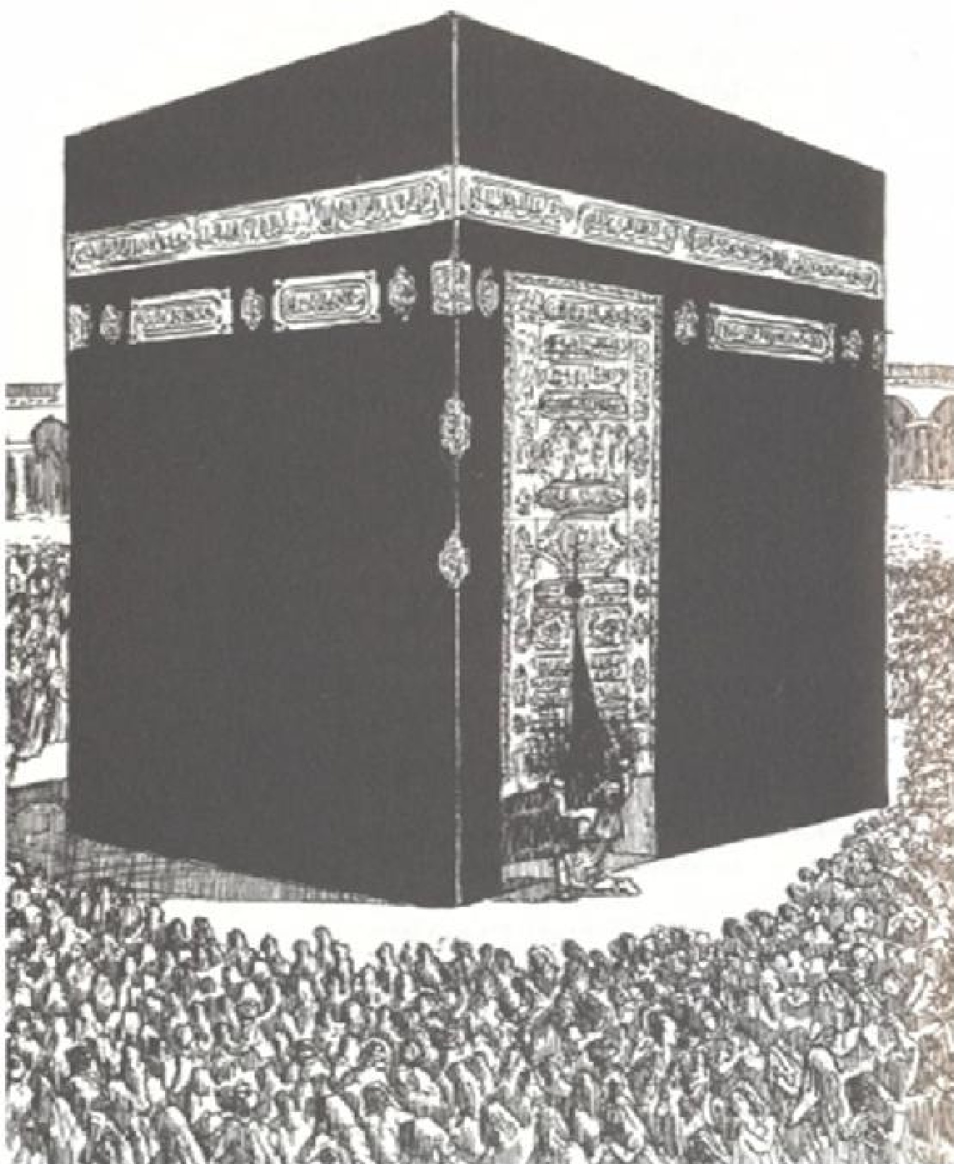
Omul se aruncă la picioarele emirului şi spuse:

— O, emire, în numele harurilor celui trimis de Allah (cu el fie rugăciunea şi pacea!) mă rog ţie fierbinte să asculţi mai întâi povestea mea, şi pe urmă fă cu mine ce socoţi că e drept să faci.

Emirul încuviinţă cu un semn din cap, iar osânditul la spânzurătoare grăi:

— Află, o, emire al nostru, că eu, de meseria mea, sunt dintre cei ce strâng murdăriile de pe uliţi şi, pe deasupra, spăl maţele de oaie, spre a le vinde şi a-mi câştiga traiul. Or, într-o zi, pe când mergeam liniştit în urma măgarului meu împovărat cu maţele încă pline, pe care tocmai le ridicasem de la zahana, nimerii peste o mulţime de inşi înspăimântaţi, ce fugeau în toate părţile sau se ascundeau pe după porţi. Şi, ceva mai încolo, văzui că se iveşte o mulţime de robi înarmaţi cu ciomege lungi care îi alungau de dinaincea lor pe trecători. Întrebai şi eu despre ce-o fi vorba şi mi se răspunse că are să treacă pe uliţă haremul unui om de seamă şi că e musai

ca uliţa să fie pustie de orice trecător. Atunci, înţelegând că mă aflu în mare primejdie, oprii măgarul şi mă aciuai cu el pe după un colţ de zid, ascunzându-mă pe cât putui şi întorcându-mi faţa către zid, ca să nu fiu ispitit să mă uit la femeile acelui om de seamă. Nu peste mult auzii trecerea haremului, la care nu cutezai să mă uit, şi, pe urmă, când tocmai începusem să mă gândesc că pot să mă întorc să-mi văd de drum, mă simţii cuprins deodată de două braţe de arap şi îmi văzui măgarul în mâinile unui alt arap, care îl luă şi se îndepărtă cu el. Atunci, speriat, întorsei capul şi văzui în uliţă, privindu-mă toate, treizeci de fetişcane, printre care se afla şi una ce se asemuia, după privirile ei galeşe, cu o gazelă pe care setea o face mai puţin sălbatică, şi după mijlocelul ei zvelt, semănând cu un ram mlădiu de arbore ban. Iar eu, cu mâinile legate la spate de arapul ce mă ţinea, fusei dus cu sila de ceilalţi

hadâmbi, în ciuda bocetelor mele şi a ţipetelor şi a mărturiei trecătorilor care mă văzuseră cu faţa la zid şi care le spuneau răpitorilor mei:

— N-a făcut nimica! E un biet spălător de maţe. E o nelegiuire faţă de Allah să-l prinzi şi să-l legi fedeleş pe un biet nevinovat.

Ci ei, fără a vroi să asculte nimic, mă târâră mai departe în urma haremului.

Estimp, gândeam în sine-mi: „Ce păcat am putut săvârşi? Fără-ndoială că duhoarea mea de maţe trebuie să fi supărat nasul mândreţei ăsteia, care pesemne c-o fi însărcinată şi, ca urmare, trebuie să fi simţit vreo tulburare în lăuntrurile ei. Asta socot eu să fie pricina, ori tot aşa poate să fie şi înfăţişarea mea, tare siloasă, şi mantia mea zdrenţuită, ce lasă să se vadă părţile necuviincioase ale făpturii mele. Nu este alt ajutor decât numai întru unul Allah”.

Şi hadâmbii mă târâră aşa, mai departe, prin zarva ce-o făceau trecătorii cuprinşi de mila mea, până ce ajunserăm cu toţii la poarta unei case mari şi unde mă împinseră într-o curte de intrare atâta de strălucită, că eu nici n-aş fi în stare s-o zugrăvesc. Şi gândii în sufletul meu: „Iată locul menit chinului meu. Am să fiu dat morţii, şi nimenea dintre ai mei n-are să ştie pricina pieirii mele”. Şi mă mai gândii, în acele clipe de pe urmă, şi la măgarul meu, care era atâta de harnic şi care niciodată nu da cu piciorul, niciodată, şi nu răsturna nici maţele, nici coşurile cu gunoaie. Ci nu peste mult fusei smuls din gândurile mele grele de sosirea unei roabe micuţe şi drăgălaşe, care veni să mă roage dulce s-o urmez şi mă duse la un hammam, unde mă primiră alte trei roabe frumoase, care îmi spuseră:

— Grăbeşte-te să te lepezi de zdrenţele tale.

Eu mă supusei, iar ele mă duseră îndată în sala încălzită, unde mă spălară cu mâinile lor, luând în primire care capul, care picioarele, care pântecele, mă frecară, mă buciumară, mă înmiresmară şi mă şterseră. Pe urmă îmi aduseră nişte haine minunate şi mă rugară să mă îmbrac cu ele. Ci eu stătui năuc de-a binelea, şi nu ştiam de unde să le apuc, nici cum să le pun pe mine, că nu mai văzusem haine ca acelea în viaţa mea; şi le spusei fetelor:

— Pe Allah! o, stăpânele mele, socot că am să rămân chiar gol, căci niciodată n-am să izbutesc să mă îmbrac singur cu asemenea haine ciudate.

Atunci ele se apropiară de mine râzând şi mă ajutară să mă îmbrac, giugiulindu-mă şi alintându-mă.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci şi opta noapte

Spuse:

…giugiulindu-mă şi alintându-mă. Iar eu, în mijlocul lor, habar n-aveam ce are să se mai întâmple cu mine, când, după ce isprăviră să mă îmbrace şi să mă stropească cu apă de trandafiri, mă luară de mâini şi, aşa cum se duce un mire, mă călăuziră la o sală de o strălucire cum limba mea nu s-ar pricepe vreodată să spuie, şi împodobită cu zugrăveli în dungi întretăiate şi smălţate. Şi nici nu intrai eu bine acolo, că o şi văzui, întinsă galeşă pe un pat de abanos şi îmbrăcată într-o rochie străvezie din mătase de la Mossul, chiar pe femeia aceea, înconjurată de câteva roabe de-ale ei, frumoase ca luna în cea de a cincisprezecea zi. Când mă văzu, mă chemă la ea cu un semn. Mă apropiai, iar ea îmi spuse să stau jos. Şezui. Atunci le porunci roabelor să ne aducă de mâncare; şi ni se aduseră bunătăţuri de pomină, că eu n-aş putea nici măcar să le rostesc numele vreodată, cum altele asemenea nu mai văzusem în viaţa mea. Golii câteva castroane cu care îmi stâmpărai foamea; după care mă spălai pe mâini, ca să mănânc poame. Atunci ni se aduseră pocalele de băut şi căţuile pline cu miresme; şi, după ce fuserăm înmiresmaţi cu aburi de tămâie şi de smirnă, gazela aceea îmi turnă cu mâinile ei să beau, şi bău cu mine dintr-un pocal, până ce ne ameţirăm amândoi. Atunci le facu un semn roabelor, care pieriră toate şi ne lăsară singuri în sală.

Îndată mă trase înspre ea şi mă luă în braţe. Iar eu atunci făcui la fel. Şi de fiecare dată când o strângeam la piept, mă simţeam ameţit de mireasma de musc şi de ambră a trupului ei, şi mi se părea că trăiesc un vis, sau că ţin în braţe vreo hurie din rai. Ramaserăm înlănţuiţi aşa până dimineaţa; atunci ea îmi spuse că a venit vremea să plec; dar, mai înainte, mă întrebă unde locuiesc; şi, când îi spusei totul în această privinţă, ea îmi spuse că are să-mi trimită ştire atunci când o mai fi vreun ceas prielnic. Şi îmi dete o năframă împodobită cu aur şi cu argint, în care se afla ceva, înnodat cu mai multe noduri, spunându-mi:

— Asta-i ca să ai cu ce să cumperi nutreţ pentru măgarul tău.

Şi ieşii de la ea, întocmai aşa cum aş fi ieşit din rai. Când ajunsei la măţelăria unde îmi aveam locuinţa, deznodai năframa, spunându-mi: „O să dau de cinci bănuţi de aramă, cu care să-mi pot cumpăra măcar de-o cină”. Or, care nu-mi fu mirarea când găsii acolo cincizeci de mitkali[96] de aur. Mă grăbii să sap o groapă şi îi îngropai în acea groapă, pentru zile negre, iar de

doi bănuţi îmi cumpărai pâine şi ceapă, cu care îmi întocmii masa, şi mâncai, stând pe pragul măţelăriei mele şi visând la întâmplarea ce mi se întâmplase.

La căderea nopţii, o roabă micuţă veni să mă caute din partea celei care mă iubea; iar eu o urmai. Când ajunsei în sala în care mă aştepta, sărutai pământul dinaintea ei; ci ea mă ridică numaidecât, se aşeză pe patul de bambus şi de fildeş, şi mă făcu să petrec o noapte la fel de binecuvântată ca şi cea de dinainte. Iar dimineaţa îmi dărui altă năframă, în care se aflau, ca şi în ajun, cincizeci de mitkali de aur. Şi trăii aşa mai departe opt zile în şir, de fiecare dată cu câte un ospăţ vrăjit şi de-o parte şi de cealaltă, şi cu cincizeci de mitkali de aur pentru mine.

Or, într-o seară, mă dusesem la ea şi mă aflam pe pat gata să-mi răcoresc arşiţa, ca de obicei, când deodată intră o roabă, îi spuse iubitei mele câteva vorbe la ureche şi mă scoase repede afară din sală, ducându-mă la un cat de deasupra, unde mă încuie cu cheia şi plecă. Iar eu auzii atunci un treapăd mare de cai în uliţă, şi prin fereastra ce da către curte văzui că intră în casă un bărbat tânăr şi frumos ca luna, însoţit de un mare alai de străjeri şi de robi. Intră în sala în care se afla huria mea şi petrecu toată noaptea cu ea. Iar eu auzeam şi ascultam totul şi gândeam în sufletul meu: „Pe Allah! parcă au pus pe patul lor o tejghea de fierar. Iar drugul de fier trebuie să fie cald, de geme ilăul aşa.”

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute optzeci şi noua noapte

Spuse:

Într-un sfârşit, când se facu dimineaţă, huietul conteni şi îl văzui pe bărbatul acela tânăr că iese pe uşa cea mare şi pleacă urmat de alaiul lui. Nici nu plecase el de-a binelea, că fetişcana şi veni la mine şi îmi spuse:

— Pesemne că l-ai văzut pe tânărul care a plecat acum!

Eu răspunsei:

— De bună seamă!

Ea îmi spuse:

— Este soţul meu! Ci am să-ţi povestesc îndată ce s-a petrecut între noi şi am să-ţi lămuresc pricina care m-a făcut să te aleg pe tine. Află, dar, că într-o zi şedeam lângă el în grădină, când deodată s-a ridicat şi a pornit către bucătărie. Am socotit întâi că plecase dus de vreo nevoie grabnică; ci, după

trecere de un ceas, văzând că nu se mai întoarce, mă dusei să-l caut acolo unde gândeam că se află, dar nu era acolo. Mă întorsei atunci îndărăt şi mă îndreptai către bucătărie, ca să le întreb pe slujnice de nu-l văzuseră. Când intrai în bucătărie, îl găsii culcat pe un preş cu cea mai jegoasă dintre slujnice, cea care spală farfuriile. Văzând aşa, mă trăsei îndărăt în mare grabă şi mă legai cu jurământ că n-am să-l mai primesc în patul meu, până ce n-am să mă răzbun pe el, dăruindu-mă la rându-mi unui om de cea mai de jos stare şi de cea mai îngreţoşată înfăţişare. Şi începui numaidecât să străbat cetatea în căutarea acelui om. Or, tocmai se împliniseră patru zile de când străbăteam uliţele căutându-l pe acel om, atunci când am dat de tine, iar înfăţişarea şi duhoarea ta m-au hotărât să te aleg. Acuma, că s-a petrecut ce s-a petrecut, iar eu mi-am îndeplinit jurământul, împăcându-mă cu soţul meu, după ce m-am dăruit ţie, poţi să pleci, şi să n-ai nicio îndoială că, dacă soţul meu are să se mai înhăiteze cu vreuna dintre roabele lui, n-am să zăbovesc a trimite să te cheme, ca să-i fac la fel.

Şi, înainte ca eu să plec, îmi dărui drept răsplată alţi patru sute de mitkali.

Eu plecai atunci şi venii aici să mă rog lui Allah să-l ispitească pe soţ să se întoarcă la slujnică, pentru ca soţia lui să trimită să mă cheme la ea. Şi aceasta-i povestea mea, o, stăpâne emir el-hagi!

Auzind aceste cuvinte, emirul el-hagi se întoarse către cei de faţă şi le spuse:

— Se cuvine să-i iertăm omului acestuia vorbele cele de osândă, rostite la Kaaba; căci povestea lui le îndrituieşte.

Pe urmă, Şeherezada spuse:

Copilandra Răcoarea-Ochilor[97]

Amru ben-Mosseda povestea următoarea snoavă:

— Într-o zi, Abu-Issa, fiul lui Harun Al-Raşid, zărind la ruda sa, Ali, fiul lui Heşam, o roabă tânără, numită Prospeţimea-Ochilor, se îndrăgosti năprasnic de ea. Abu-Issa se strădui să ascundă cu cea mai mare grijă taina dragostei lui şi să nu împărtăşească nimănuia simţămintele pe care le trăia; facu însă tot ce-i era cu putinţă spre a-l hotărî cumva pe Ali să-i vândă roaba.

După o bună bucată de vreme, văzând că toate încercările lui în această privinţă rămâneau zadarnice, se hotărî să purceadă altfel. Se duse la frate-

său, califul Al-Mamun, fiul lui Al-Raşid, şi îl rugă să meargă împreună cu el în ospeţie la saraiul lui Ali, ruda lor. Califul se învoi, porunci să se pregătească pe dată caii şi plecară la palatul lui Ali, fiul lui Heşnam.

Când îi văzu că vin, Ali sărută pământul dinaintea califului şi porunci să se deschidă sala de ospeţe, în care îi pofti. Şi intrară într-o sală minunată, cu stâlpi şi cu pereţi de marmură de felurite culori, cu încrustături după moda grecească, ce alcătuiau nişte zugrăveli plăcute ochiului; iar podeaua sălii era acoperită cu un preş de la Ind, peste care era aşternut un chilim de la Bassra, făcut numai dintr-o bucată şi acoperind toată întinderea sălii şi în lung şi în lat.

Iar Al-Mamun se opri mai întâi un răstimp, ca să se sature de privit tavanul, pereţii şi podeaua; după care spuse:

— Ei bine, Ali! ce aştepţi de nu ne dai să mâncăm?

Pe dată Ali bătu din palme şi roabele intrară încărcate cu o mulţime de bucate de pui, de porumbei şi de fripturi de toate felurile, calde şi reci; şi mai erau şi tot soiul de alte bunătăţi, şi de cele zemoase şi de cele mai vârtoase, şi mai ales o grămadă de vânat umplut cu stafide şi cu migdale; căci lui Al-Mamun îi plăcea vânatul umplut cu stafide şi cu migdale. Când sfârşiră de mâncat, se aduse un vin straşnic, stors din ciorchini aleşi bob cu bob şi fiert cu poame înmiresmate şi cu sâmburi plăcut mirositori; şi vinul, în pocale de aur, de argint şi de cleştar, era turnat de nişte băieţei ca nişte lune, îmbrăcaţi în haine din pânzeturi subţiri de la Alexandria; iar băieţii, în vreme ce înmânau oaspeţilor pocalele, îi stropeau pe aceştia cu apă de trandafiri înmiresmată cu musc, cu ajutorul unor pămătufuri împodobite cu nestemate.

Califul fu atâta de mulţumit de toate acestea, încât îl îmbrăţişă pe Ali şi îi spuse:

— Pe Allah! o, Ali, de azi înainte n-am să-ţi mai spun Ali, ci Părintele-Frumuseţii!

Şi Ali, fiul lui Heşam, care, într-adevăr, din ziua aceea a fost poreclit Abul-Jamal, sărută mâna califului, pe urmă facu un semn cămăraşului său. Îndată se ridică o perdea mare, în fundul sălii, şi se iviră zece tinere cântăreţe, îmbrăcate în mătase neagră şi frumoase ca un răzor de flori, înaintară şi veniră de şezură pe nişte jilţuri de aur, pe care zece arapi robi le aşezaseră roată numaidecât în sală. Şi începură să cânte din strunele lăutelor cu o pricepere desăvârşită, apoi dădură glas unui cântec de iubire. Atunci

Al-Mamun o privi pe aceea dintre cele zece fete care îl tulburase cel mai tare şi o întrebă:

— Cum te cheamă?

Ea răspunse:

— Mă cheamă Armonie[98], o, emire al drept-credincioşilor!

El spuse:

— Bine ţi se mai potriveşte numele, Armonie! Aş vrea să te ascult numai pe tine cântând ceva!

Atunci Armonie îşi struni lăuta şi cântă:

Gingăşia-mi
fuge de priviri străine;
inima-mi
se teme de-orice ochi vrăjmaş.
Dar atunci când vine
dragul meu, când vine,
tremur de uimire,
mă topesc, şi l-aş fereca de mine.
Însă când se duce,
tremur doar, şi tac,
ca gazela care-şi pierde puiul drag.

Al-Mamun, fermecat, îi spuse:

— Ai fost minunată, copilo! Şi cine a făcut aceste versuri?

Ea răspunse:

— Le-a făcut Amru Al-Zobaidi[99]; iar muzica este de Mobed[100].

Califul goli pocalul pe care îl ţinea în mână, iar fratele său, Abu-Issa, şi Abul-Jamal făcură la fel. Când îşi lăsară jos pocalele, intrară alte zece cântăreţe, îmbrăcate în mătase albastră şi încinse cu şaluri de la Yemen. Se aşezară în locul celor zece dintâi, care plecară, îşi struniră lăutele şi începură să cânte toate cu deosebită iscusinţă. Atunci califul îşi aţinti privirile la una dintre ele, care era ca un cleştar, şi o întrebă:

— Care este numele tău, o, copilo?

Ea răspunse:

— Căprioară[101], o, emire al drept-credincioşilor!

El spuse:

— Ei bine, Căprioaro, cântă-ne ceva.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a trei sute nouăzecea noapte

Ea urmă:

…cântă-ne ceva.
Atunci fata care se numea Căprioară îşi struni lăuta şi cântă:

Hurii slobode şi dulci,
Râdem, nu ne pasă
De privirea iscodind
Neagră, ticăloasă.

Suntem ca gazelele
De la Mecca sfântă,
Unde nu-i îngăduit
Nici vânat, nici pândă.

Cei mofluzi ne socotesc
Fete păcătoase,
Pentru că-avem ochii dulci,
Vorbele frumoase,

Pentru că, mişcând un şold,
Ducem la pierzanii
Şi-abatem din calea lor
Sfântă musulmanii.

Al-Mamun găsi tare dulce acel cântec şi o întrebă pe fetişcană:
— De cine este?
Ea răspunse:
— Versurile sunt de Jarir[102], iar muzica este de Ibn-Soraij[103].
Atunci, califul şi ceilalţi doi îşi goliră pocalele, în vreme ce roabele plecară, spre a veni numaidecât în locul lor alte zece cântăreţe, îmbrăcate în mătase stacojie, încinse cu şaluri stacojii, cu pletele desfăcute şi unduind pe spate. Şi semănau aşa, în vălurile lor roşii, cu nişte pietre de rubin sclipind din toate feţele. Se aşezară pe jilţurile de aur şi cântară laolaltă, însoţindu-se

fiecare cu lăuta ei. Şi Al-Mamun se întoarse către cea care strălucea cel mai tare între tovarăşele ei şi o întrebă:

— Cum te cheamă?

Ea răspunse:

— Ispita[104], o, emire al drept-credincioşilor!

EI spuse:

— Atunci, o, Ispito, grăbeşte-te să ascultăm numai glasul tău.

Şi Ispita, însoţindu-se de lăută, cântă:

Nici diamante, nici rubine,
Şi nici atlazuri de mătase
Nu sunt ca fetele frumoase,
Cu ochii lor de diamante,
Cu buzele lor de rubine,
Şi restu-ntreg numai mătase.

Califul, fermecat cu totul, o întrebă pe cântăreaţă:

— De cine-i poemul acesta, o, Ispito?

Ea răspunse:

— Este de Adi ben-Zeid; muzica însă este foarte veche, iar autorul ei nu se mai ştie.

Al-Mamun, fratele său Abu-Issa şi Ali ben-Heşam îşi goliră pocalele; şi alte zece cântăreţe, îmbrăcate în haine de aur şi cu mijlocul strâns cu centuri de aur scânteind de nestemate, veniră şi luară loc în jilţuri şi cântară ca şi cele de dinaintea lor. Şi califul o întrebă pe cea care avea mijlocelul cel mai gingaş:

— Numele tău?

Ea spuse:

— Strop-de-Rouă[105], o, emire al drept-credincioşilor.

El spuse:

— Ei bine, Strop-de-Rouă, aşteptăm nişte versuri de la tine!

Numaidecât ea cântă:

Bând vinul din obrajii lui,
Eu minţile mi le pierdui.
Atunci, doar în cămaşă îmbrăcată,
Cămaşa mea înmiresmată

Cu ambră şi cu aromate,
Pornii pe uliţele toate,
Să spun iubirea noastră minunată.
Atunci, doar în cămaşă îmbrăcată,
Cămaşa mea înmiresmată
Cu ambră şi cu aromate…

Când auzi aceste versuri, Al-Mamun strigă:

— Ya Allah! ai fost minunată, o, Strop-de-Rouă. Mai zi o dată versurile de la sfârşit.

Şi Strop-de-Rouă, ciupind strunele lăutei, mai cântă o dată, cu un glas şi mai plin de simţire;

Pornii pe uliţele toate
Să spun iubirea noastră minunată,
Atunci, doar în cămaşă îmbrăcată.
Cămaşa mea înmiresmată
Cu ambră şi cu aromate…

Şi califul o întrebă:

— De cine sunt aceste versuri, o, Strop-de-Rouă?

Ea spuse:

— De Abu-Nuwas, o, emire al drept-credincioşilor; iar muzica este de Isak.

Când cele zece roabe îşi isprăviră cântecul, califul vru să încheie ospăţul şi să plece. Ci Ali ben-Heşam înaintă şi spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, mai am o roabă, pe care am cumpărat-o pe zece mii de dinari şi pe care vreau s-o arăt califului; binevoieşte, dar, şi mai zăboveşte o clipită. De ţi-o plăcea, vei putea s-o păstrezi pentru tine; de nu ţi-o plăcea, am s-o las la preţuirea ta.

Al-Mamun spuse:

— Adu-mi-o, atunci, pe roaba aceea!

Într-o clipită, se şi ivi o fetişcană fără de asemuire, o frumuseţe zveltă şi gingaşă, o ramură de ban, cu nişte ochi de babiloniancă plini de vrajă, cu nişte sprâncene ca arcul îndoit, şi cu o piele ca floarea de iasomie; avea fruntea încununată cu un diadem de aur şi de mărgăritare, pe care, înşirate în litere de diamant, stau scrise aceste stihuri:

Pe ginnă-o-nvaţă ginnii vrăjitoreasca artă
De-a săgeta în inimi cu arcul fără coardă.

Fata se apropie călcând cu paşi domoli şi veni de se aşeză zâmbind pe jilţul de aur, anume adus pentru ea. Ci Abu-Issa, fratele califului, abia o văzu intrând, că şi scăpă din mână pocalul şi se schimbă la faţă atât de îngrijorător, încât Al-Mamun băgă de seamă şi îl întrebă:

— Ce-ai păţit, frate, de te-ai schimbat aşa la faţă?

El răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, e numai urmarea unei dureri dinlăuntru, care-mi căşună câteodată.

Ci Al-Mamun stărui şi îi spuse:

— Nu cumva, din întâmplare, o cunoşti pe această fată, şi nu cumva ai mai văzut-o până acum?

El nu vroi să tăgăduiască şi spuse:

— Oare-i pe lume cineva, o, emire al drept-credincioşilor, care să nu ştie cum arată luna?

Califul se întoarse atunci către fată şi o întrebă:

— Cum te cheamă, copilo?

Ea răspunse:

— Răcoarea-Ochilor, o, emire al drept-credincioşilor!

El spuse:

— Ei bine, Răcoare-a-Ochilor, cântă-ne ceva.

Şi ea cântă:

Cum ar putea să ştie ce-i iubirea
Acelei care-o poartă doar pe limbă,
Iar în adâncul inimii o schimbă
Cu nepăsarea şi cu amăgirea?

Cum ar putea iubirea ta s-o ştie
Cel cu o inimă de piatră rece
Şi care doar pe faţă îşi petrece
O prefăcută dragoste sălcie?

Şi mi s-a spus că numai despărţirea
E leac la chinul dragostei amare.
Vai, numai eu, cu nicio vindecare

Nu mi-am putut îndupleca iubirea.

Mi-au spus atunci s-alerg către iubire.
Ci leacul nici aşa n-avu priinţă,
Căci cel iubit cu-atâta suferinţă
De dragostea mea n-are nicio ştire.

Califul, fermecat de glasul ei, o întrebă:
— Şi de cine-i cântecul, o, Răcoare-a-Ochilor?
Ea spuse:
— Versurile sunt de El-Kherzai, iar muzica este de Zarzur.
Ci Abu-Issa, pe care tulburarea îl înăbuşea, spuse fratelui său:
— Îngăduie-mi să-i răspund, o, emire al drept-credincioşilor.
Califul îi îngădui şi Abu-Issa cântă:

Sub haina mea se zbate
Un trup, de doruri greu,
Şi-o inimă zdrobită
Suspină-n pieptul meu.

Dacă iubesc atâta
Şi ochii-mi n-o arată,
De teamă-i să n-o supăr
Pe luna mea vreodată.[106]

Când Ali Părintele-Frumuseţii auzi acest răspuns, înţelese că Abu-Issa o iubea deznădăjduit pe roaba lui, Răcoarea-Ochilor. Se ridică numaidecât şi, temenindu-se dinaintea lui Abu-Issa, grăi:

— O, oaspete al meu, nu se va putea spune că a fost rostită vreodată o dorinţă, fie şi numai în gând, de către cineva aflat în casa mea, fără ca dorinţa să i se împlinească pe dată. Aşa încât, dacă binevoieşte califul să-mi îngăduiască un dar, de faţă cu el, Răcoarea-Ochilor este roaba ta.

Şi califul dându-şi îngăduinţa, Abu-Issa o primi pe fată.

Aşa era dărnicia cea fără de pereche a lui Ali şi a celor de pe vremile lui.

Apoi Şeherezada, în încheiere, mai spuse şi această snoavă:

Fete sau băieţi

Înţeleptul Omar Al-Homsi povesteşte:

În anul hegirian cinci sute şaptezeci şi unu a venit în turneu la Hama cea mai instruită şi mai bună oratoare femeie din Bagdad, cea pe care toţi savanţii din Irak o numeau învăţătoarea învăţătorilor. Or, în acest an, veniseră la Hama din toate colţurile ţărilor musulmane cei mai mari specialişti în toate ramurile, şi toţi erau fericiţi să poată asculta şi pune întrebări acestei femei, cea mai iscusită dintre femei, care călătorea din ţară în ţară, însoţită de tânărul ei frate, pentru a susţine în public teze pe cele mai dificile teme, dezbătând şi primind să răspundă la întrebări din toate ştiinţele, jurisprudenţă, teologie şi arte frumoase.

Dornic să o aud vorbind, l-am rugat pe prietenul meu, savantul şeic El-Salhani, să mă însoţească în locul unde avea ea întâlnirea cu publicul, în ziua aceea.

Şeicul El-Salhani acceptă, şi ne duserăm amândoi la sala unde Sett Zahia stătea în spatele unei draperii de mătase, ca să nu încalce tradiţia religiei noastre.

Ne aşezarăm pe una din băncile din sală, şi fratele ei avu grijă de noi tratându-ne cu fructe şi cu băuturi răcoritoare.

Eu, după ce m-am anunţat la Sett Zahia şi mi-am declinat numele şi titlurile, am început cu ea o discuţie pe tema jurisprudenţei divine şi a diferitelor interpretări ale legii făcute de cei mai savanţi teologi din cele mai îndepărtate timpuri. Cât despre amicul meu, şeicul El-Salhani, de îndată ce l-a zărit pe tânărul frate al Sett Zahiei, băieţandru cu un boi şi nişte forme de o frumuseţe extraordinară, se mulţumi să-l admire extaziat, neputându-şi desprinde ochii de pe el. Sett Zahia nu întârzie să vază şi ea neatenţia soţului meu şi, observându-l, sfârşi prin a înţelege sentimentele care-l tulburau. Ea îl strigă pe nume şi-i zise:

— Mi se pare, şeicule, că faci parte dintre aceia care preferă băieţii în locul fetelor…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute nouăzeci şi una noapte

Ea zise:

…dintre aceia care preferă băieţii în locul fetelor!

Amicul meu zâmbi şi zise:

— Chiar aşa-i!
Ea întrebă:
— Pentru ce, şeicule?
El răspunse:
— Pentru că Allah a modelat trupurile băieţilor de o perfecţiune încântătoare, în dauna fetelor, şi gusturile mele mă îmboldesc să prefer, în tot ce există, perfecţiunea, imperfecţiunii!
Din spatele draperiei, ea râse şi zise:
— Ei bine, dacă vrei să-ţi aperi opinia, sunt gata să-ţi răspund!
La care el zise:
— Cu plăcere!
Atunci ea îl întrebă:
— În acest caz, explică-mi cum ai putea să dovedeşti superioritatea bărbaţilor şi băieţilor faţă de femei şi fete?
El răspunse:
— Învăţătoare a învăţătorilor, dovada pe care mi-o ceri poate fi făcută pe de o parte prin raţionamente logice, iar pe de alta prin *Sfânta Carte* şi prin *Sunnà*.
— Într-adevăr, în *Coran* stă scris: „Bărbaţii depăşesc cu mult femeile pentru că Allah le-a dat superioritate”, şi mai scrie: „Într-o moştenire, partea bărbatului trebuie să fie dublă faţă de aceea a femeii, astfel, fratele va moşteni de două ori mai mult decât sora sa”.
Aceste cuvinte sfinte ne dovedesc deci, şi stabilesc neprecurmat, că o femeie nu trebuie să fie privită decât ca jumătatea unui bărbat.
Cât despre Sunnà, aceasta ne învaţă că Profetul (asupra-i fie rugăciunea şi pacea!) socoteşte sacrificiul ispăşitor al unui bărbat ca fiind de două ori mai scump decât acela al unei femei.
Şi acum, dacă vom recurge la logica pură, vom vedea că raţiunea confirmă tradiţia şi învăţătura. Într-adevăr, dacă ne punem pur şi simplu întrebarea: „Cine are prioritate? Fiinţa activă sau fiinţa pasivă?” Răspunsul va fi fără putinţă de tăgadă în favoarea fiinţei active. Or, bărbatul este principiul activ, iar femeia este principiul pasiv. Fără niciun greş. Bărbatul este superior femeii şi băiatul preferabil fetei!
Dar Sett Zahia răspunse:
— Desigur, citatele tale sunt întru totul adevărate, şeicule! Şi recunosc împreună cu tine că Allah, în *Cartea* Sa, a preferat bărbaţii femeilor. Numai că El nu a specificat nimic, a vorbit doar în mod general. Pentru ce, atunci,

căutând perfecţiunea, te îndrepţi doar spre tineri? Ar trebui să preferi oamenii cu barbă, venerabilii şeici cu fruntea ridată, pentru că ei au mers mult mai departe pe calea perfecţiunii!

El răspunse:

— Bineînţeles, învătătoare a învăţătorilor. Dar eu nu compar aici bătrânii cu femeile bătrâne; nu-i vorba de aşa ceva, ci doar despre tinerii la care ajung prin deducţie. Oricum, vei fi de acord, învăţătoare a învăţătorilor, că nimic la o femeie nu poate fi comparat cu frumuseţea unui încântător adolescent, cu talia sa suplă, cu fineţea membrelor sale, cu culorile delicate de pe obrazul său, cu farmecul surâsului său, cu încântarea vocii sale. De altminteri, Profetul însuşi, pentru a ne pune în gardă asupra unui lucru atât de clar, ne spune: „Nu zăboviţi cu privirile asupra copilandrilor imberbi, pentru că ei au ochii mai ispititori decât aceia ai Huriilor”.

Ştii, de altfel, că lauda cea mai mare pe care o poţi aduce frumuseţii unei tinere este să o compari cu aceea a unui băieţandru. Cunoşti de bună seama versurile în care poetul Abu-Nuvvas vorbea de toate acestea şi poemul în care zice:

Ea are şolduri ca de băiat
Şi mersul ei e legănat
Ca-n vântul nordului când scuturat
E ramul de ban.

Dacă farmecul tinerilor nu ar fi fost evident mai presus de acela al copilandrelor, la ce bun l-ar mai fi folosit poetul ca termen de comparaţie?

Şi, în plus, ştii bine că adolescentul nu se mulţumeşte să fie doar bine făcut, dar el ştie să ne încânte prin farmecul limbajului său şi plăcerea purtării sale şi, pe deasupra, cât este el de seducător când tuleiele abia mijind îi umbresc buzele şi obrajii, îmbinându-se cu petalele de trandafiri! Şi poate fi pe lume ceva comparabil cu farmecul pe care-l răspândeşte în acest moment? Câtă dreptate avea poetul Abu-Nuwas care proclama:

Invidioşi, defăimătorii lui îmi zic:
„Tuleiele deja îi aspresc gura!”
Ci eu le spun: „Greşiţi! Sunt mizilic –
Împodobesc şi nu strică măsura.”

Tuleiele îi scot în evidenţă-albeaţa feţei

Ca stălucirea perlei, pariura!
Semn de-mplinire-a magicii potenţe
Pe care o câştigă crupa, dura.

Jurat-au rozele culoarea din obraji să nu i-o şteargă
Şi pleoapele-i vorbesc o limbă mai elocventă decât gura
La care sprâncenele ştiu să răspundă
Mult mai precis decât figura.

Puful pe care-l tot clevetiţi îi creşte doar ca să ocrotească
Farmecul lui de ochii voştri profanatori.
Tuleiele fac vinului buzelor sale savoarea să-i crească
Şi vigoarea pe obrajii de argint
Dau veselă culoare ca să ne farmece, mai atrăgători.

Iar alt poet spune şi el:

Invidioşii-mi zic: „Patima te-a orbit?
Nu vezi că obrazu-i deja de puf acoperit?”
Eu le răspund: dacă minunea
Obrajilor n-ar fi umbrită de tuleie, m-ar orbi
Şi cum aş putea, după ce lut sterp l-am iubit
Să-l părăsesc tocmai acum, când primăvara l-a rodit?

Un altul a zis:

Nu mi-am lăsat iubitul nici când avea doar roze în obraz, scumpete,
Cum să îl părăsesc tocmai acum când lângă trandafiri
Au mai crescut şi mirt şi violete?

Şi, în sfârşit, altul dintre alţii, mii, a zis:

Băiatul zvelt! Obrajii lui şi ochii ce scânteie
Se-ntrec care va face-ntre bărbaţi mai mult prăpăd
Când el goleşte inima de sânge cu paloş de petale de narcise
Iar teacă, brâu, cum doar la mirt se văd.
Perfecţiunea lui provoacă atâtea gelozii şi vise
Că Frumuseţea îşi doreşte, şi ea, obrazul cu tuleie!

— Iată, aşadar, învăţătoare a învăţătorilor, destule dovezi pentru a demonstra superioritatea frumuseţii băieţilor faţă de aceea a femeilor în general…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute nouăzeci şi doua noapte

Ea zise:

…superioritatea frumuseţii băieţilor faţă de aceea a femeilor în general!

Auzind aceste cuvinte, Sett Zahia răspunse:

— Allah să-ţi ierte argumentele neroade, doar dacă n-ai vorbit numai de dragul de-a vorbi sau doar în şagă. Dar acum e rândul să triumfe adevărul! Nu-ţi împietri inima şi fii atent la argumentele mele.

Allah fie asupra-ţi! Spune-mi, unde este acel adolescent a cărui frumuseţe să se poată compara cu aceea a unei copile? Uiţi că pielea unei fete nu are numai strălucirea şi albul argintului, ci are şi dulceaţa catifelată a mătăsii! Talia ei! Păi este ramura de mirt şi a arborelui de ban. Gura! Este o romaniţă înflorită, şi buzele două anemone înrourate! Obrajii, mere; sânii, două ploscuţe de fildeş. Fruntea răspândeşte lumină, iar sprâncenele sunt în cumpănă în permanenţă între a se îmbina a încruntare sau a se îndepărta. Când zâmbeşte, torente de lumină se răspândesc de pe buzele ei, care sunt mai dulci ca mierea şi mai moi decât untul. Pecetea frumuseţii ei este imprimată pe gropiţa din barbă. Pântecele e frumos! Are linii sinuoase şi pliuri generoase care se aştern unele peste altele. Pulpele sunt sculptate într-o singură bucată de fildeş, susţinute de coloanele picioarelor frământate din aluat de migdale. Cât despre fese, iar rotunjimile lor, când se ridică sau se apleacă, par valurile unei mări de cristal sau munţi de lumină.

O, biet şeic! Se pot asemui bărbaţii cu zânele? Nu ştii că regii, califii şi cele mai mari personaje de care vorbeşte istoria au fost sclavii supuşi ai femeilor, şi au socotit drept o glorie să le poarte jugul? Că oameni eminenţi şi-au plecat fruntea, subjugaţi de farmecele lor? Câţi au părăsit totul pentru ele: bogăţii, ţară, tată şi mamă? Câte regate s-au pierdut pentru ele? Sărmane şeic! Nu pentru ele se ridică palate, se brodează mătăsuri şi brocarturi, se ţes stofele scumpe? Nu tot pentru ele sunt atât de căutate ambra şi moscul, cu parfumul lor atât de dulce? Uiţi că farmecul lor a adus blestemul asupra locuitorilor Raiului şi a învrăjbit pământul şi universul, făcând să curgă râuri de sânge?

Cât despre Cuvintele *Cărţii Sfinte* pe care le-ai citat, ele sunt mai favorabile cauzei mele decât aceleia pe care o susţii tu. Cuvintele sunt: „Nu zăboviţi cu privirile asupra copilandrilor imberbi, pentru că ei au ochii mai ispititori decât aceia ai Huriilor din Rai, care sunt femei, nu băieţaşi, iar ele servesc drept termen de comparaţie. De altfel, voi, amatorii de copilandri, când vreţi să vă descrieţi amicii, comparaţi mângâierile lor cu acelea ale tinerelor fete! Nu vă este ruşine de gusturile voastre corupte, faceţi paradă de ele şi le satisfaceţi în public. Uitaţi cuvintele din *Sfânta Carte*: „Pentru ce să cauţi dragostea bărbatului? Allah nu a creat femeile pentru satisfacerea poftelor voastre? Bucuraţi-vă după plac! Dar voi sunteţi un popor încăpăţânat!”

Dacă totuşi vi se întâmplă să asemănaţi tinerele fete cu băieţii, este doar pentru a aduce o schimbare poftelor voastre corupte şi gustului pervertit! Da! Cunoaştem bine poeţii voştri amatori de copilandri! Cel mai mare dintre ei, şeicul pederaştilor, Abu-Nuwas, n-a zis, vorbind despre o tânără:

Ca un flăcău, ea are şoldul mic şi fin
Şi şi-a tăiat şi părul băieţeşte!
Un puf, dublându-i farmecul, chipu-ndulceşte
Satisfăcând şi pederast, şi-adulterin.

Cât despre pretinsa atracţie pe care o dă barba tinerilor…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a trei sute nouăzeci şi treia noapte

Ea zise:

…Cât despre pretinsa atracţie pe care o dă barba tinerilor, nu cunoşti tu, şeicule, versurile poetului pe această temă? Ascultă, mai bine:

La primul puf de pe obraz
Amantul a şi tulit-o;
Cărbunele-nnegreşte barba şi, necaz,
Un fum e farmecul şi frumuseţea i-a-nnegrit-o.
Pagina albă a chipului murdărită toată de scriitură
Pe ce cunoscător să mai inspire să ia pana la partitură?

Aşadar, şeicule, să aducem laude lui Allah Preaînaltul, care a ştiut să reunească în femei toate bucuriile ce pot umple viaţa şi care le-a promis Profetului, Sfinţilor şi drept-credincioşilor, ca recompensă în Rai, minunatele Hurii. De altfel, dacă Allah Preamilostivul ar fi ştiut că ar putea avea cu adevărat alte voluptăţi în afară de femei, cu siguranţă că le-ar fi promis şi rezervat drept-credincioşilor săi. Or, Allah nu aminteşte niciodată de tineri altfel decât reprezentându-i ca slujitori ai celor aleşi din Rai; şi niciodată nu i-a promis pentru altceva decât pentru acest lucru. Şi Profetul însuşi (asupra-i fie rugăciunea şi pacea!) n-a avut niciodată vreo înclinare în acest sens, ba dimpotrivă! El avea obiceiul să le repete însoţitorilor săi: „Trei lucruri mă fac să iubesc lumea aceasta a voastră: femeile, parfumurile şi prospeţimea sufletului în rugăciune!”

N-aş putea să rezum mai bine opinia mea, şeicule, decât prin versurile poetului:

E diferenţă între-un dos şi-alt dos
Dacă unul pătează galben, altul e mătăsos
Te parfumează, de-l atingi, frumos!
Băiat sau fată – ce-i mai cu folos?
Nad parfumat, sau porcul puturos?

Dar văd că discuţia m-a făcut să mă înflăcărez şi să mă abat de la buna-cuviinţă de care nu trebuie să se îndepărteze femeile niciodată, mai cu seamă în prezenţa şeicilor şi a savanţilor. Mă grăbesc să-mi cer scuze de la cei cărora nu le-a plăcut sau au fost şocaţi şi contez pe discreţia lor la ieşirea de la această discuţie, pentru că proverbul zice: „Inima oamenilor bine crescuţi este un mormânt pentru secrete!”

Când sfârşi de povestit această snoavă, Şeherezada spuse:

— Şi-aceasta-i, o, norocitule sultan, tot ce pot eu să-mi mai amintesc din snoavele cuprinse în *Florile hazului* şi în *Grădina snoavelor.*

Iar sultanul Şahriar spuse:

— Într-adevăr, Şeherezada, snoavele m-au veselit peste măsură şi m-au făcut să-mi doresc a auzi acum o poveste ca acelea pe care mi le-ai povestit mai înainte!

Şeherezada răspunse:

— Tocmai aşa gândeam şi eu!

Şi numaidecât spuse:

Notes

[←1]

La M. A. Salie, se păstrează numele arab al personajului: *Madjd-ad-din.*

[←2]

La M. A. Salie, învăţătura este formulată puţin altfel:

De judeci înţelept întreaga lume,
Îi vei pricepe-a firii temelie:
Vedea-vei că iubirea ei doar fum e.
Pe când credinţa-i e făţărnicie.

[←3]

La M. A. Salie, învăţătura aceasta este exprimată în versuri:

Nu-ti fiecare clipă, ia aminte,
Poţi face-un bine celui ce se curmă.

Atunci când poţi deci ieţi-i înainte.
Ca să nu fie prea târziu pe urmă!

[←4]

La M. A. Salie, se mai adaugă:
Şi slovele altuia:
Stai blând, şi nu da buzna la tot ce te îmbie!
Fă altora ce jindui şi ei sâ-ţi facă fie!
Că peste orice mână stă mâna cea de sus,
Şi-orice tâlhar îşi află un altul mai presus!

Sau slovele altuia:

Nu asupri, că nu se ştie ce-aduce roata întâmplării,
Şi pururea asupritorul stă sub tăişul răzbunării.
Când tu-nchizi ochii, asupritul pândeşte ceasul să te sfarme!
Şi niciodată ochiul ager al lui Allah nici el nu doarme!

[←5]

1 La M. A. Salie, se adaugă:
…şi ce frumoasă este slova poetului:

Jur pe Allah că niciodată eu n-am să mă îmbăt cu vin,
Cât timp un suflet am în trup, şi-n vorbă cugetul deplin!
Nu are să mă prindă-n mreajă lucoarea vinului vreodată,
Şi nici prieteni n-am să-mi fac decât din cei ce nu se-mbată!

[←6]

Mărturisirea musulmană de credinţă, rostita adesea în cele *O mie şi una de nopţi*, este alcătuită din exprimarea a două idei: „mărturisesc că nu există alt dumnezeu în afară de Allah” şi „mărturisesc că Mahomed este trimisul lui Allah”.

[←7]

La M. A. Salie, se adaugă:

Pe Allah, am să fac întocmai precum spune poetul:

De-ai să-ţi petreci veleatul tot strângând
Şi-ngrămădind la bogăţii mereu.
Când oare-ai sâ-fi mai afli şi tu rând
Să te desfeţi cu tot ce-ai strâns din greu?

[←8]

La arabi, culoarea albastră a ochilor e socotită semn de piază rea.

[←9]

La M. A. Salie:
Şi îşi arătă mirarea şi rosti aceste stihuri:

Mi-nfăţişă apoi tot o boccea,
Cu-o ceafă precum pielea din pingea,
Şi-o barbă-n care huzuresc jivine,
Şi-un bot ca din canapuri strânse bine.
O, tu cel ce râvneşti la nurii mei.
Visezi la ceea ce nu ai temei!
Iar căruntețea-n darn ţi-o ai boit
Ca să te-ascunzi sub chipul viclenit.
Cu-o barbă pleci, cu alta vii apoi,
Ca într-un joc de umbre pe la noi!

Da ce frumoase sunt slovele poetului:

„Ţi-ai năclăit sureţea” îi zice ea. El, greu:
„Ca s-o ascund de tine, o, văz şi-auz al meu!”
„Hei, iacătă minunea!” îţi râde şoada fată:
„Dă colţi înşelâciunea: până şi-n păr se-arată!”

[←10]

E vorba despre cele Şapte moduri de scriere arabe, pomenite şi în alte locuri în cele *O mie şi una de nopţi*.

[←11]

La M. A. Salie: „… şi a fost precum spunea poetul:

Bucură-te de iubire, n-asculta ce zic pizmaşii!
Cum să judece ei focul inimii, mult-pătimaşei?
M-am visat cu tine-alături, strânşi în braţe, calzi şi goi,
Şi sorbeam din plin răcoarea de pe buze, amândoi.
Visul meu, mă jur, întregu-i adevăr adevărat,
Şi aşa are să fie, orice-ar zice-un înciudat.
O icoană mai frumoasă ochii încă n-au văzut
Decât doi aprinşi de frigul dragostei în aşternut.
Goliciunea le-o-nveseleşte numai patima cea dulce,
Şi li-i pernă mâna moale când se-ndură să se culce.
Când se mistuie ca-n flăcări două suflete-n iubire,
Bat zavistnicii degeaba fierul rece în neştire.
Voi, cei ce huliţi iubirea, oare ştiţi cumva vreun leac
Care vindecă un suflet când se are drag cu drag:?
Dacă-ţi iese-atunci în cale şi-ţi zâmbeşte dragostea,
Ea e leacul care-l cauţi – bucură-te atunci de ea!

[←12]

La M. A. Salie:

Se potoleşte foamea cu-o lipie uscata –
Atunci de ce atâta strădanie şi sfadă?

E tare dreaptă moartea – că ea la fel se poartă
Şi cu sultanul falnic şi cu-un bătut de soartă!

[←13]

La M. A. Salie, rosteşte şi versurile acestea:

O, iubirea mea, nu mă ierţi deloc, nu mă cruţi deloc!
Sugrumat de dor sufletul mi-l frâng între chin şi foc.
Fie-ţi milă, doamnă, de biet robul care s-a ticăloşit
Şi de preabogatul în iubire scumpă care-a sărăcit!
Ce să poată face biet arcaşul care întâlni vrăjmaşul
Şi, când să-şi înstrune arcul – i se rupse arcul buclucaşul?
Iar când peste-un tânăr îşi trimit deodată relele noianul
Unde să mai fugă de amara soartă tânărul sărmanul?
Ah, mă prevestisei că ne tot pândeşte neagra despărţire –
Dar când vrea ursita parcă te cuprinde crâncenă orbire!

Şi când isprăvi stihurile, scoase un oftat şi stihui iarăşi:

Lăsă pe culme casa goală şi-apoi pieri ca într-un zbor,
Cu jalea-n suflet şi topită de deznădejde şi de dor.
Cu ochii arşi privea sărmana spre casa cea pe veci pierdută
Şi care-şi cetluia durerea, doar suspinând cu gură mută:
De parcă vrea să-i spună-n ceasul acela crunt ca un măcel:
„Nu vei găsi nicio cărare pe unde să te-ntorci la el!”
El e ca fulgerul – lumina-i străluminează-o clipă doar
Şi piere iar, şi niciodată nu-ţi va mai străluci-n hotar!”

[←14]

La M. A. Salie, sunt alte versuri:

Cu toţii-mi spun: „Te-a-nnebunit iubirea!”
Şi tuturora le răspund anume:
„Într-adevăr aşa-i, numai nebunii
Pot să mai fie fericiţi pe lume!
Lăsaţi-mi nebunia mea întreaga
Şi grijă-aveţi numai de-aceea care
Mi-a luat mintea, – iar pe mine însumi
Iertaţi-mă de leac şi vindecare.”

[←15]

La M. A. Salie, înainte de a-i spune lui Alişar vorbele ce urmează, bătrâna lăcrimează şi prociteşte stihurile:

Îndrăgostiţii-n viaţă destul s-au chinuit –
Jur pe Allah că iadul nu le va fi menit!

Iubirea îi răpuse şi-n dragoste-au pierit:
Fără prihană spune legenda că-au trăit.

[←16]

La M. A. Salie, se traduc şi versurile respectivc:

Mai curme-şi bârfitorii bârfelile-n sfârşit!
Mi-e inima zdrobită şi trupul veştejit.
Şuvoi de lacrimi curge din ochii-mi ne-ncetat,
Ca pildele ce-n datini preasfinte ni s-au dat!*
O, tu, cel care nu ştii de ce tot stau plângând,
Mă iscodeşti zadarnic să-mi afli chin şi gând.
Plâng după cea cu mijloc mlădiu! Sunt robul ei!
Că gura-i dulce-mi este şi miere şi ştiubei!
Pojaruri mi-ard în suflet cât ochii-mi n-o mai văd.
Nădejdea nu-mi aduce nimica îndărăt.
Sunt zălogit durerii şi-amarnicului dor,
Ca să mă zbucim între pizmaş şi hulitor.
Nu aflu alinare la chinul meu fierbinte!
Doar ea, şi nimeni alta, îmi străluceşte-n minte!

Şi, încheindu-şi stihuirea, ochii lui vărsară potop de lacrimi; după care prociti stihurile acestea:

Allah s-o răsplătească pe buna vestitoare,
Că-mi descântă auzul cu vorba-i vrăjitoare!
Să fie fericită! Eu inima i-aş da
Drept mulţumire pentru bunăvestirea sa!

(„Aluzie la *isnad*, adică la tradiţia orală pe care se întemeiază unele precepte sau fapte – *hadis* – atribuite lui Mahomed.)

[←17]

Ahmed Ed-Danaf, tip de hoţoman isteţ, personaj foarte popular în literatura arabă, se pare că a existat în realitate.

[←18]

La M. A. Salie: Şi îşi aducea aminte de cutare noapte sau de cutare zi petrecută cu el, şi din ochi vărsa lacrimi şi procitea stihuri ca acestea:

De-atât amar de vreme te plâng, iubirea mea!
Şuvoaie-mi curg de lacrimi din ochi ca din cişmea.
Când plăng, numai pe tine te plâng, neostoit.
Grea-i neagra despărţire când eşti îndrăgostit!

[←19]

Parasanjul sau, mai exact, *farsahuI* - măsura de distanţă egală cu 5,5 km.

[←20]

Culoarea turbanului indica apartenenţa celui care îl purta la o religie sau alta. De multe ori s-au dat porunci ca nemusulmanii să poarte alte veşminte decât mahomedanii, dar aceste porunci erau date repede uitării.

[←21]

De fapt este vorba de cel de al patrulea, dacă ţinem seama şi de primul, la care nu participaseră decât mai-marii din împărăţie.

[←22]

În varianta tradusa de M. A. Salie, sultana Zumurrud rosteşte apoi aceste versuri:

Au năpădit pământul cu mişelia lor,
Şi iacătă-i: pieriră din calea tuturor!

De-ar fi cinstit ei viaţa – şi viaţa îi cinstea.
Ci răul se plăteşte cu rău, şi-i drept aşa!

Cu pilda lor ne-nvaţă mult-cumpănita soartă:
„Ce faci – ţi se va face! Iar vremea nu te iartă!”

[←23]

La M. A. Salie, Zumurrud prociteşte spusele poetului:

Domol-domol în toate! Că soarta tuturor
E-n mâna dreaptă-a celui Atoatedătător!
Ceea ce nu ţi-e datul, nicicând nu vei avea, –
Dar ce ţi-e scris, de-a pururi va sta în preajma ta!

Şi spusele altuia:
Sloboade creţii zilei, să se-ndrepte!
În casa spaimei să nu faci un pas!
Cu câte piedici ni se-nalţă trepte!
Ci vine-apoi şi-al fericirii ceas!

Şi spusele altuia:

Când nenorocul te cuprinde-n strungă,
Îndură ceasul rău care te-alungă.
Azi noaptea vieţii-i plină cu furtuni,
Dar poate mâine va plodi minuni.

Şi spusele altuia:

Răbdarea-ţi dă putere! Când ştii asta.
Cu suflet liniştit înfrunţi năpasta!
Iar de nu ştii să rabzi cu măreţie,
Răbda-vei – ce ţi-e scris – în josnicie!

[←24]

La M. A. Salie, sunt alte versuri:

Amarnică e despărţirea acelor care se iubesc,
Şi dulce-i ceasul de-ntâlnire când gură-n gură şuşotesc.
Păstrează-i laolaltă, Doamne, pe-ndrăgostiţii lumii toţi!
Pe mine, care pier de jale, ajută-mă de vrei, că poţi!

[←25]

LA M. A. Salie, titlul este doar: *Povestea cu cele şase roabe*.

[←26]

El-Mamun (mai corect *al-Mamun),* numit şi *Mamun cel Mare,* cel de al doilea fiu al lui Al-Raşid. A deţinut califatul între 813-833, după fratele său al-Amin.

[←27]

În scrierea arabă, litera *alef este* reprezentată printr-o linie verticală.

[←28]

Litera *mim* se scrie (în interiorul cuvântului) ca un oval lunguieţ.

[←29]

Litera *nun* seamănă cu cornul lunii.

[←30]

Mussa este numele arabizat al biblicului Moise. Aici este vorba de textul din *Coran* (cap. XXVIII, v. 32) în care sunt reproduse spusele atribuite lui Allah când l-a trimis pe Moise să-l înfrunte pe Faraonul ce-i asuprea pe evrei în timpul robiei acestora în Egipt.

[←31]

Citatul accsta din *Coran* (cap. III, v. 103) se referă la cei drepţi în ziua Judecăţii de Apoi. De fapt citatul este explicitat de Faţă-de-Lună, el spune mai scurt, dar fireşte metaforic: „Cei al căror chip va fi alb vor cunoaşte mila lui Dumnezeu şi se vor bucura în veci”.

[←32]

După credinţa musulmană, *Harut* era un înger de o frumuseţe răpitoare, trimis de Allah pe pământ, şi care i-a învăţat pe oameni vrăjitoria.

[←33]

M. A. Salie traduce malvă = nalbă.

[←34]

Poarta de vest a oraşului Cairo în Evul Mediu.

[←35]

În cap. XXXVII, v. 62 şi 63 din *Coran, se* spune: „Acesta este un pom care creşte din fundul iadului. Vârfurile lui sunt ca nişte capete de demoni.”

[←36]

Califul *Abd ali-Malik ben Marvan* a domnit între anii 687-705; sub conducerea lui a avut loc o amplă reorganizare administrativă a statului, s-au bătut primele monede arabe şi s-au dus lupte grele pentru cucerirea posesiunilor bizantine din Africa de Nord.

[←37]

Soleiman ben Daud este numele arabizat al lui Solomon, fiul lui David, marele rege al evreilor.

[←38]

În varianta tradusa de M. A. Salie, se adaugă:

Iar printre cei de faţă la acea adunare se afla şi an-Nabiga az-Zubiani, care spuse: „Adevărat a grăit Taleb în ceea ce a istorisit, precum mărturisesc şi cuvintele Celui dintâi dintre înţelepţi:

Şi Domnul către Soleiman rosti aceste vorbe sfinte:
«Ridică-te şi fii calif şi-ocărmuie ca un părinte!
Pe cei care ţi se supun cinsteşte-i pentru supuşie,
Dar pe acei ce se-ndărjesc inchide-i straşnic pe vecie!»

Şi Soleiman i-a înghesuit în nişte vase de arama şi i-a rostogolit în mare.” (An-Nabiga az-Zubiani a fost un poet de seamă în epoca preislamică; prezenţa lui în povestea aceasta este un anacronism.)

[←39]

Emirul Mussa ben Nossair a ocârmuit în numele califului regiunea Maghrebului (denumirea arabă a Africii de Nord – cu Marocul, Algeria şi Tunisul de azi). Sub conducerea lui, armatele musulmane au cucerit Andaluzia (Spania), între anii 711-714. În timpul califatului lui al-Valid I, cel de al şaselea calif din dinastia ommeiazilor şi fiul lui Abd ali-Malik.

[←40]

La M. A. Salie:

Cei ce-au domnit cu falǎ nu mai sunt.
Lǎsarǎ-şi toatǎ fala pe pǎmânt.
Numai palatul lor mai dǎ de veste
Cǎ din ei toţi niciunul nu mai este.
I-a secerat pe rând amara moarte.
Şi pulbere-s acum, de oase sparte.
Au stat aici la un popas de-o clipǎ
Şi iarăşi au plecat în mare pripǎ.

[←41]

1 La M. A. Salie, figurează trei înscripţii, nu doar una – precum urmeazâ:

Cei ce trăiră-n ani şi evi apuşi.
Sub bolţile acestea, tofţ sunt duşi.
Priveşte ce-au ajuns într-un sfârşit.
Când marele prăpăd i-a biruit.
S-au lepădat de tot ce-au adunat,
De toată bucuria, şi-au plecat.
Ce nu-mbrăcau? Şi ce n-or fi mâncând?
Şi-acu-i mănâncă viermii în mormânt.

Cât frământ şi câtă trudă am tot risipit mereu!
Cât potop de omenire am supus sub braţul meu!
Câte băuturi alese, câte falnice ospeţe
Am gustat în zvon de strune şi de glas de cântăreţe!
Câte crâncene oprelişti şi porunci neclătinate
Am pus neamurilor lumii înaintea mea plecate!
Câte mari cetăţi zdrobite am prădat din temelie
Şi fecioarele lor toate le-am târât în grea robie!
Biet nebun, am spart zăporul lăcomiilor deşarte
Fără-a cugeta vreodată că m-aşteaptă neagra moarte!
Omule, cât încă nu e gol pocalul dulce-al sorţii,
Cugetă la bietu-ţi suflet şi la ceasul mare-al morţii!
Că nu peste mult ţărâna îţi va acoperi mormântul
Şi pe veci vei pierde viaţa şi te va-nghiţi pământul!

Tot ce vă las în urmă nu las din dărnicie,
Dar legea sorţii scrie a lumii temelie.
M-am bucurat de toate ce se pot lacom strânge
Şi le-am păzit ca leul cel nesătul de sânge.
Eu n-am ştiut ce-i tihna, nici darul ce-i, nici mila.
Nu m-a-nfricat nici focu, nu m-a oprit nici sila.
Şi mă răpuse soarta sub grelele-i lăcate,
Cea scrisa din vecie de Ziditoru-a toate.
Pierzarea mi-a fost scrisa cu grabnica urgie –
Să-ţi povestesc de marea mea putere!
Nu vrea să mi se schimbe pe multa-mi bogăţie.
Nu-mi folosesc oştenii ce-n juru-mi stau de pază,
Nici fraţii, nici părinţii, nici slugile din casă.
Pe drumurile-mi grele zadarnic străbătute.
Mă-nvăluie pierzarea cu umbrele ei mute.
Iar mâine altu-şi umple cu bucurii paharul.
Pe mine mă aşteaptă sicriul şi groparul
Şi vine ceasu-n care voi sta la judecată
Cu câte rele multe am săvârşit vreodată.
Vezi dar să nu te-nşele amăgitoarea viaţă.
Cea care schimbă lumea şi faţă după faţă!

[←42]

Poporul lui Ad (sau Aad), după tradiţia arabă, era un neam de uriaşi care au locuit în Irem (Aram), cea cu mari coloane: „cetate care nu îşi avea asemuire în nicio ţară” (*Coran*, cap. LXXXIX, v. 6, 7) situată pe dealurile Alahkaf (*Colinele de Nisip)* din sudul Arabiei (regiunea Hadramaut). Despre poporul acesta, care a fost nimicit de Allah din pricina nesupunerii sale la poruncile divine, *Coranul* (cap. VII, v. 6,7) spune că a urmat poporului lui Noe şi că a fost dăruit de Dumnezeu cu o statură de uriaşi. Unii învăţaţi arabi, printre care şi celebrul Ibn Khaldun, observă totuşi că locuinţele acestei populaţii, ale căror urme se mai pot vedea şi azi, nu depăşesc proporţiile obişnuite ale clădirilor altor neamuri.

La M. A. Salie, poezia are un conţinut deosebit:

Prin ani şi ani să-ţi aminteşti de mine
„Când va veni prăpădul şi la tine.

Sunt fiul lui Şeddad! — Pe-ntreg pământul
Stăpânul lumii-am fost eu ani de-a rândul!

Mi s-au supus oştimile duşmane.
Şamul, şi Misrul, neamurile-adane.*

Toţi craii lor mi-ngenuncheau nainte
Şi tremurau făcându-mi jurăminte.

Priveam din şaua calului în zare
Cum străluceau oştenii mei călare.

Am străns grămezi de aur ca să-mi fie
De ajutor la vreme de urgie.

Cu aur să-mi răscumpăr suflet, viaţă –
Aşa gândeam cu mintea mea semeaţă.

Ci altfel hotărî Stăpănu-a-toate –
Şi-acuma zac în grea singurătate.

M-a prăbuşit din slavă-n nefiinţă,
M-a-nvăluit în giulgi de umilinţă.

Şi pentru toată vina săvârşită
Zălog sunt azi în cumpăna cumplită.

De căile pierzării te fereşte.
Căci piaza morţii împrejur pândeşte!

(*Şamul – Siria; Misrul – Egiptul; pentru neamurile adane – vezi nota de mai sus.)

[←43]

În varianta tradusă de M. A. Salie, împăratul Mării o imploră pe idoliţă:

N-am să mă tem de Soleiman nicicând.
Că ştiu eu bine toate câte sunt.
Îl voi zdrobi în praf, de vrea război –
Şi sufletul am să i-l smulg apoi!

Iar aceasta îi răspunde prin glasul ginnului:

Stăpână-a mea, îţi ştiu puterea mare.
Ci Soleiman ar vrea să te doboare.
Stăpână-a mea, te chem în ajutor –
Poruncii tale-i stau împlinitor!

[←44]

La M. A. Salie:

Vai, unde-s împăraţii care-au zidit palate
Şi după multă trudă le-au părăsit pe toate?
Zac în mormânt, zăloage la marele judeţ.
Şi putrezesc de-a valma, uitaţi şi fără preţ!
Vai, unde li-i oştimea să-i apere luptând?
Şi unde li-i averea ce-au strâns-o pe pământ?

[←45]

1 M. A. Salie:

Vai, unde-i cel ce-acoperă întreg pământul cu palate,
Stăpânul peste Ind şi Sind, asupritorul lumii toate?*
Înfricoşatei lui porunci, la încruntările sprâncenii.
*Şi nubienii se-nchinau, şi zindgii**, şi-abisinienii.*
Să nu te-aştepţi la vreun răspuns de la acei ce-s în mormânt,
Căci de la morţi nu este sol care s-aducă vreun cuvânt.
Prăpădul morţii i-a înfrânt – şi nu le-aduse mântuire,
La ceasul negru, sorocit, palatul mai presus de fire.

(**Sind* este numele ţării de pe malurile râului Ind – în limba sanscrită Sindhu – cucerită de arabi în anul 711. **Zindgii – adică locuitorii insulei Zanzibar, de la răsărit de coastele Africii.)

[←46]

’La M. A. Salie:

Vai, unde-i cel ce-a zidit palatele fără de seamă
Şi care le-a împrejmuit cu-nalte ziduri de aramă?
Şi unde-s cei ce-au locuit aceste falnice palate?
S-au dus ca nişte călători zoriţi pe căi îndepărtate.
Zâloage-s în mormânt acum, pană la ceasul Judecăţii
Când toată taina lor va sta în tereziile dreptăţii.
Doar Domnul – fie-n veci slăvit! — va dăinui în veşnicie
Şi numai mare mila lui de-a pururi va rămâne vie.

[←47]

Nuh este numele arabizat al biblicului Noe. *Iskandar-Cel-Cu-Două-Coarne* este numele dat de arabi lui Alexandru cel Mare. *Hamam*, după *Coran*, era vizirul Faraonului de pe vremea lui Moise. *Karun* (în *Biblie:* Core) era, spune *Coranul* (cap. XXVIII, v. 76-82),. Din neamul lui Moise" şi a fost atâta de bogat, încât bogătia lui a devenit proverbială; din pricina marii sale îngâmfări, Moise l-a pedepsit să fie înghiţit de pământ cu toate bunurile lui.

[←48]

La M. A. Salie, înscripţia este în versuri:

Viteazule, ia seama la câte vezi acum –
Să fii cu chibzuinţă pe-al amăgirii drum.
Priveşte-i pe cei care şi-au ridicat palate:
Toţi sunt acum zăloage preamultelor păcate.
Nici casa-mpodobită nu le-a adus noroc,
Nici aurul, să schimbe al vieţii scurt soroc.
S-au prăbuşit din piscul măririlor trufaşe,
Şi-n strâmtele morminte îşi au acum lăcaşe.
Cu ţipăt auziră la ceasul de-ntristare:
„Vai, unde sunteţi tronuri, coroane şi odoare?
Şi dulcile fecioare, ascunse sub perdele,
Cu care petrecurăţi în ceasurile-acele?”
Ţărâna din morminte răspunde-n aiuriri:
„Li s-au uscat pe buze vrăjiţii trandafiri!”
Mâncând şi bând trăiră ospăţul lor bogat,
Pe urmă viermii lacomi cu ei s-au ospătat.

[←49]

1 La M. A. Salie, se consemnează şi următoarea înscripţie:
Tu, omule, nu te lăsa răpit de-amăgitoarele nădejdi.
Căci tot ceea ce-aduni cu mâna grea, pe toate-ai să le părăseşti.
De bucurii şi străluciri lumeşti însetoşezi şi le râvneşti fierbinte –
La fel le-au jinduit şi cei care-au plecat mai înainte.
Pe drept şi pe nedrept au strâns grămezi de aur scump, de-a lungul şi de-a latul.

Ci n-au scăpat de-al sorţii negru rost când li s-a împlinit veleatul.
Războinici crunţi aveau sub mâna lor mulţimi de oşti neînfricate.
Dar au lăsat şi aur scump, şi oşti, şi luminatele palate,
În strâmtele morminte-nghesuiţi, în pulbere s-au mistuit.
Şi-acum zâloage-s pentru tot ce-au fost şi pentru tot ce-au săvârşit,
Ca nişte călători sunt, care-au mas lăsându-şi jos povara, ântr-o seară,
La casa unde găzduire nu-i şi nimeni nu-i aşteaptă-afară.
Stăpânul care strigă: „Hei, plecaţi! Ce-aţi tăbărât aici la poartă?
Luaţi-vă povara şi plecaţi pe drumul lung care vă poartă!”
Şi rătăcesc pe drumuri fără ţel şfi inima li se sfâşie.
Acuma nici popasul, nici plecarea nu le aduce bucurie.
Adună-ţi deci merinde mai alese şi strânge sfinte bogăţimi –
Se cade doar cu frică de Domnul să trăim!

[←50]

La M. A. Salie:

Sufletul îmi este plin de mâhnire şi de dor
După cel care i-a dus, ne-nduratul căprior.
O, tu, vânt care-ai stăruit al tristeţii mele jar,
Pe Allah, te rog, plângând: adu-mi-l acasă iar.
Dojeneşte-l cătinel, susură-i în preajmă lin
Despre sufletu-mi zdrobit şi-al iubirii mele chin.
Şi întreabă-l la sfârşit, vântule rătăcitor:
„Ce-ai de gând cu roaba ta? Oare vrei s-o fi omori
Cu al despărţirii chin? Pe un altul n-a-ndrâgit.
Sufletul nu şi-a schimbat, vorbele-şi nu le-a minţit.
Niciodată n-a călcat sfântul vostru legământ!”
Dacă va zâmbi duios, vântule, şopteşte-i blănd:
„Bine-ai face s-o ajuţi cu apropierea ta!
Mult îi e de tine dor, mult te mai iubeşte ea!
Ochii ei nu mai au somn – plâng mereu şi pătimesc!”
Dacă-l vei îndupleca – eu altceva nu-mi doresc.
Dacă însă ai să vezi ură pe obrazul lui,
„Nu te mai gândi la ea! Nu te mai gândi!” să-i spui!

[←51]

La M. A. Salie:
Şirul de mărgăritare cine sub buze ţi-a pus?
Cine vin şi romanită pe gura-ţi dulce-a adus?
Şi zâmbetul zorilor cine oare ţi l-a dat?
Şi cu lacât de mărgean cine mi te-a ferecat?
Dacă cel ce te priveşte se socoate fericit.
Atunci cel ce te sărută cum să fie socotit?

Dar iată şi spusele altuia:

Stai sfios, mărgăritare,
Lângă dulcele mărgean:
Fără gura-i zâmbitoare.
Strălucirea ta e-n van!

[←52]

1 La M. A. Salie:

Când se iveşte, ne sugrumă, iar când piere
De dortul ei plâng toţi cu grea durere.
Ca soarele şi luna luminează.
Dar nu-şi ascunde-n nori vrăjita rază!
E drum spre rai cămaşa ei uşoară –
Iar luna, când o vede, stă să moară!

[←53]

La M. A. Salie:
Că spune poetul:

Taina-ţi poartă numai ce! ce-ţi rămâne credincios,
Cel cu sufletul ales, omul bun, mărinimos.
Taina mea o ţin în piept ca-ntr-o casă încuiată
Cu greu lacăt ferecat şi cu cheia aruncată.

[←54]

La M. A. Salie:

Dacă inima-n iubire cu altcineva se-mparte.
Fug de patima iubirii şi ispitele-i deşarte.
Când cel îndrăgit nu-ţi leagă de iubirea-ntreagă dorul.
Ce să caute-n iubire, ce să vrea îndrăgitorul?

[←55]

La M. A. Salie, scrisoarea este în versuri şi întrucâtva deosebită:

Dragul meu, de ce-a i plecat de la mine cu mânie,
Dând uitării juruinţi de iubire pe vecie?
Pentru ce mă laşi aşa pedepsită fără vină
Şi m-alungi din ochii tăi luminoşi ca pe-o străină
Poate că m-au ponegrit bârfitorii răi de gură
Şi-ai crezut minciuna lor năvădită-n neagra ură?
I-ai crezut, iubitul meu, şi-ai plecat atunci grăbit,
Fără să-mi arăţi măcar ce greşealâ-am săvârşit!
Ce minciuni şi-or fi şoptit numai tu le ştii pe toate –
Nu vrei însă, dragul meu, să le judeci cu dreptate!
Iar de-oi fi greşit chiar eu vreun cuvânt mai necuminte.
Ştii că uneori greşim tâlcurile din cuvinte!
Chiar şi vorba lui Allah nu-i aceeaşi tuturora –
Oamenii au măsluit chiar şi spusele din Tora.*
Multe s-au răstălmăcit, de când lumea, pe pământ,
Cum lui Iacov l-au pârât pe Iusuf cel bun şi blând.
Dar şi pe cel ce-a pârât, şi pe tine, şi pe mine,
Ne aşteaptă, da, pe toţi, crâncenul judeţ ce vine!

*(*Tora* este denumirea primelor cinci cărţi – *Facerea, Ieşirea, Leviticul Numerii* şi *Deuteronomul* – din *Biblie.)*

[←56]

În traducerea lui M. A. Salie, figueaza aici şi următoarea parodie de kasâdă (poem eroic specific liricii arab):

Sfârâie cocorii graşi, fripţi pe jar la vatră,
Abur de vânat prăjit umple-ntreaga şatră.
Plânge-şi fragezii boboci gâsca – plâng şi eu! —
După puii rumeniţi şi cocoşul greu.
Ah, ce-mi arde sufletul după sfântul peşte
Când pe-o lipie, în unt proaspăt, se prăjeşte!
Cină vrednică de-Allah! Ah, blagoslovire
De verdeţuri într-un blid cu oţet subţire!
Fiert în lapte gras de oi, cald pilaf te cheamă
Să-ţi înfigi în el vârtos mâna, fără teamă!
Suflete, îndură-te! Bun e Allah, se ştie
Dacă n-ai să poţi răzbi, îţi dă el tărie!

[←57]

La M. A. Salie:

Inimile-ndrăgostite au, ce-i drept, un ochi anume
Care vede-ntotdeauna ce nu vede altă lume.

[←58]

În traducerea lui M. A. Salie, scrisoarca este în versuri:

Pe Allah! stăpâna mea, iartă-mi necredinţele!
Dragostea îmi sfâşie liniştea şi minţile.
Mă sugrumă patima şi mă ard căinţele,
Mă-nvelesc în greu alean toate umilinţele.
N-am ştiut să-i preţuiesc dragostei putinţele,
Socoteam că e uşor să-i înfrunt silinţele.
Dar când valul mării ei şi-a stărnit velinţele,
Vru Allah să-i ştiu şi eu toate suferinţele.
De vei vrea să te înduri – iartă-mi îndoinţele;
De vei vrea să mă ucizi – uită-mi juruinţele!

[←59]

În varianta tradusa de M. A. Salie, scrisoarea – întrucâtva diferită – este scrisă în versuri:

Ce-atâtea vorbe lungi şi supărare?
Toţi răii-şi râd de noi în gura mare!
De ţi-am greşit, fără să ştiu, vreodată,
De ce nu-mi spui cu ce sunt vinovată?
Iubitule, te vreau să-mi fii aproape.
În loc de somn, pe ochii-mi şi pe pleoape!

Dar, pană să ajungă la această scrisoare, în varianta respectivă tânăra Badr (Budur, aici) mai întâi îi spune lui lbn-Al-Mansur:

Eu, o, Ibn Mansur, nu mă potrivesc cu poetul care spunea:

Iubirea am s-o port închisă-n mine,
Pânâ-am să-l vad pe solul tău că vine!

Aşa că îi scrie lui Jobair (Giubair, la M. A. Salie):

„Eu jurământul l-am ţinut – tu de ce l-ai trădat?
Nevinovat mi-e sufletul, şi cugetul curat
Tu fără milă ai ales cumplita despărţire,
Uitând şi sfântul legământ şi marea mea iubire
Zadarnic am păzit mereu duiosul jurământ
Pe care tu fără temei l-ai necinstit plecând.
Iar ochii mei văzură-atunci ce n-ar fi vrut să vadă,
Şi-amare vorbe-am auzit de rău şi de tăgadă.
Spre cinstea ta să-mi dau acum întreagă cinstea mea?
De mă cinsteai, te-aş preacinsti şi eu asemenea!
Te voi uita, iar inima-mi o las să se aline –
Mă spăl pe mâini şi mă dezleg de orice dor de tine!

Ibn Mansur îi spune însă ca o asemenea scrisoare îl va omorî pe Giubair şi o îndupleca să scrie alta:

M-am liniştit, iar pleoapa-mi adoarme-n somn tihnit.
Mi-au spus clevetitorii de ce m-ai părăsit.
Nu mi se mai plâng ochii visând mereu la tine.
Iar inima-mi te uită şi-ncepe să se-aline.
Mint cei ce spun: „Amară e despărţirea!” – mie
Ca zahărul îmi pare, şi-mi pare bucurie.
Urăsc pe orişicine mi te-ar aduce-aminte.
Iar când aud de tine, mânia mă cuprinde.
Te-am dat de mult uitării cu-ntreaga mea făptură –
Să afle vestea asta toţi cei ce bat din gură!

Ibn Mansur stăruie însă pe lăngă Budur să fie iertătoare, şi ca atunci scrie scrisoarea pe care am redat-o mai sus.

[←60]

La M. A. Salie, titlul este: *Povestea cu Hasib şi cu împărăteasa zmeilor.*

[←61]

Muntele Cocaz (mai corect *Kaf)* era, în imaginaţia cosmografilor arabi medievali, un şir de munţi care înconjurau pământul din toate părţile şi în care sălăşiuiau duhurile.

[←62]

În varianta tradusă de M. A. Salie, Janşaş îi spune copilei şi versuri:

În grădină se ivi îmbrăcată-n verde crud.
Despletindu-şi părul lung şi cu pieptul desfăcut.
„Cine eşti?” o-ntreb. Şi ea: „Sunt pojaru-n care pier
Inimi de îndrăgostiţi mistuite fără ler!”
Eu încep atunci să-mi plâng chinul dragostei amar.
Ea grăi: De ce te plângi pietrei fără de habar?”
„Dacă inima-ţi – spusei – e ca piatra ce nu crapă,
Ştii că, dacă vrea, Allah şi din piatră scoate apă!”

[←63]

La M. A. Salie, Janşaş rosteşte şi aceste versuri:

O, dacă n-aş fi văzut dulcea lor nălucă-n zbor!
O, de nu-mi lăsa Allah chinul crâncenului dor!
Sufletu-mi de n-ar fi jar, de-aş putea uitând să fug –
Lacrimile-mi pe obraji n-ar mai curge din belşug!
Inima-mi să rabde-acum zi şi noapte o deprind
Şi de-al dragostei pojar arde trupul meu tânjind.

[←64]

La M. A. Salie, înainte de a leşina, mama rosteşte aceste versuri:

Sosi-n zbor bucuria – cu-atâta fericire
Încât mă-nec în lacrimi şi nu-mi mai vin în fire.
Ah, ochi ai mei, deprinşi cu plânsul fără saţ.
Voi plângeţi şi-n durere şi când vă bucuraţi!

[←65]

La M. A. Salie, recită apoi aceste versuri:

Ce mi-a fost drag s-a veştejit, iar casa nu-mi mai este casă.
Şi ce mi-a fost apropiat de nicăieri nu mai răsare.
Iar inima ce m-a iubit şi-mi sta în preajmă fericită
Nu mai e-aici, şi nicio floare acuma nu-mi mai pare floare.

[←66]

La M. A. Salie: *Povestea cu Djafar Barmakidul şi cu bătrânul bolnav.*

[←67]

1 La M. A. Salie: *Povestea cu vizirul Bedr-ad-din.*

[←68]

La M. A. Salie: *Povestea cu sacul*.

[←69]

La M. A. Salie: *Povestea cu califul Ar-Raşid şi nişte roabe.*

[←70]

În varianta tradusă de M. A. Salie, sunt trei roabe, cea de a treia fiind din Irak.

[←71]

La M. A. Salie, aceste ultime rânduri sunt altfel: „Atunci roaba de la Irak le îmbrânci încolo şi grăi: «Sermaiaua are să fie a mea, până dovediţi voi gâlceava!”

[←72]

La M. A. Salie: *Povestea cu Abu-li-Aina şi două neveste.*

[←73]

La M. A. Salie: *Povestea cu Man ibn Zaida*.

[←74]

Moin ben-Zaida – căpetenie de oşti şi fruntaş al lumii arabe din primele vremuri ale Islamului – era de o dărnicie care a devenit legendară. A murit pe Ia 770.

[←75]

Varianta tradusă de M. A. Salie a acestei poveşti începe cu un episod care ilustrează şi el mărinimia emirului ben-Zaida: mai înainte de a-l întâlni pe arabul cu castraveţii, emirul, însetat, bea apă din cofeielele unor fete şi, neavând cu ce să le răsplătească pe fete, întrucât nu avea bani la el, fiind la vânătoare, le dăruieşte câte o săgeată din vestitele lui săgeţi cu vârful de aur – generozitate care le face numaidecât pe cele trei fete să-şi dea seama cine este mărinimosul din faţa lor şi, drept mulţumire, fiecare îi înalţă câte o laudă, în versuri cam aidoma, totuşi interesante:

Prima:

Ce darnic e viteazul, şi ce bun el
Sâmcea de aur puse la săgeţi –
Să-şi cumpere răniţii leacuri bune,
Iar pentru cei răpuşi un giulgi măreţ!

A doua:

Nu-i altu-n dărnicie mai presus –
Prieteni, duşmani – el pe toţi i-nfruptă!
Sâmcea de aur la săgeţi şi-a pus
Ca să rămână darnic şi în luptă!

A treia:

E-atâta dărnicie în inima-i vitează,
Cât cu săgeţi de aur duşmanii-i săgetează!
Să-şi ia răniţii leacuri pe scumpele săgeţi,
Iar celor morţi sovoane să li se ia, de preţ!

[←76]

La M. A. Salie: *Povestea cu Abu-Suveid şi bătrâna*.

[←77]

La M. A. Salie: *Povestea cu Abu-Yusuf*.

[←78]

Abi-Yussuf Iacub a fost un celebru jurist arab care a murit în anul 828.

[←79]

La M. A. Salie: *Povestea cu Harun al-Raşid şi sitt-Zubeida.*

[←80]

La M. A. Salie: *Povestea cu califul, roaba şi Abu-Novas.*

[←81]

La M. A. Salie: *Povestea cu hoţul şi prostănacul*

[←82]

La M. A. Salie: *Povestea cu Sitt-Zubeida şi Abu-Yusuf.*

[←83]

La M. A. Salie: *Povestea cu Şirin şi pescarul.*

[←84]

Chosru – împăratul persan Chosroes II, care a domnit între 590-628; povestea dragostei dintre el şi soţia sa Şirin a constituit tema multor opere poetice.

[←85]

La M. A. Salie: *Povestea cu Masrur şi ibn ali-Karibi.*

[←86]

La M. A. Salie: *Povestea cu dascălul agramat.*

[←87]

La M. A. Salie: Mărimea turbanului indica nivelul intelectual ridicat al cărturarului care îl purta.

[←88]

La M. A. Salie: *Povestea cu Ali-Amin şi roaba*.

[←89]

La M. A. Salie: *Povestea cu ali-Mutevakili şi ibn Hakan.*

[←90]

La M. A. Salie, numele doctorului este Iulian şi este însoţit de următoarea notă: „Iuhann ibn Bahtişu – unul din membrii familiei de doctori sirieni care s-au bucurat de o mare faimă pe vremea primilor califi abbasizi”.

[←91]

La M. A. Salie: *Povestea cu Ishak Mosulski*.

[←92]

Isac din Mossul, fiul lui Ibrahim din Mossul, şi el cântăreţ şi muzician vestit. A murit în 849 sau 850.

[←93]

Ali-Hasan ben-Sehl, de origine persana (mort în 850 sau 851), a fost un înalt dregător în timpul călifarului lui El-Mamun. A înăbuşit în sânge o răscoală populară care se dezlănţuise în capitala abbasizilor, Bagdad, pe vremea aceea.

[←94]

La M. A. Salie: *Povestea cu spălătorul şi cu femeia.*

[←95]

Kaaba este vesticul templu al mahomedanilor, unde se fac pelerinaje. Obiceiul de a fi împodobit cu covoare există din vechime; bucăţile tăiate din aceste covoare sunt folosite ca talismane. Înconjurul Kaabei este unul din ritualurile de bază ale hagialâcului.

[←96]

Mitkalul era o veche monedă socotită adesea egală cu dinarul.

[←97]

La M. A. Salie: *Povestea cu Abu-Isa şi Kurrat-ali-Ain.*

[←98]

La M. A. Salie: *Sadjahi*.

[←99]

Amru-ben-Malekarib Al-Zobaidi (mort, după legendă, în anul 643) – poet din primele vremuri islamice.

[←100]

Mobed (sau *Mabad)* – cântăreţ vestit în epocă.

[←101]

La M. A. Salie: *Zabiia*.

[←102]

Jarir (Al-Gcrir ibn Atiya al Kharfi), mort în Yemam la 728, poet „satiric, acru şi veninos” (It. Pizzi).

[←103]

Ibn Soraij – cântăreţ vestit.

[←104]

La M. A. Salie: *Fatin.*

[←105]

La M. A. Salie: *Raşa*.

[←106]

În varianta tradusă de M. A. Salie, Răcoarea-Ochilor răspunde cu aceste versuri:

Ceea ce spui, de-ar fi adevărat,
Nu te purtai cu-atata nepăsare.